

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT TARLAN BÖLÜMÜ 21
NUMARADA KAYITLI MECMÛ'A-İ EŞ'ÂR (229B-309A)
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF.DR. BEYHAN KESİK

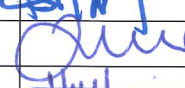

HAZIRLAYAN
EMRE ŞENGÜL
20152005017

GİRESUN-2018

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 27.08.2018 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Emre ŞENGÜL'ün "Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Bölümü 21 Numarada Kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr (229b-309a) (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 10/09/2018 tarihinde, saat 13.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye(Başkan)	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sait ÇALKA	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2018

Doç. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Bölümü 21 Numarada Kayıtlı Mecnû'a-i Eş'âr (229b-309a) (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../2018

Emre ŞENGÜL

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖN SÖZ.....	VI
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMÛALARI.....	2
1.1. Mecmûa Kavramı.....	2
1.2. Şiir Mecmûaları.....	3
1.3. Mecmûaların Önemi.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT TARLAN BÖLÜMÜ 21 NUMARALI MECMÛANIN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	6
TABLolar LİSTESİ.....	7
MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER VE ŞİİRLER.....	7
MECMÛADA YER ALAN TARİHLER.....	9
MESTAP TABLOSU.....	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER HAKKINDA KISA BİYOGRAFİLER.....	55
Âgehî.....	55
Ahmed Paşa.....	55
Azmîzâde Hâletî.....	56
Bâkî.....	56
Cem'î.....	56
Cevrî.....	57
Emrî.....	57
Fasîh Çelebi.....	57
Fehîm Çelebi.....	57
Fuzûlî.....	58
Ganîzâde Nâdirî.....	58

Gencî.....	58
Güftî.....	59
Hisâlî.....	59
İsmetî.....	59
Kabûlî.....	59
Kafzâde Fâ'izî.....	60
Kemâlpaşazâde.....	60
Mezâkî.....	61
Nâ'îlî.....	61
Nef'î.....	62
Nüvidî.....	62
Nev'izâde Atâyî.....	62
Revânî.....	63
Riyâzî.....	63
Sabrî.....	64
Sehâbî.....	64
Şeyhülislâm Bahâyî.....	65
Şeyhülislâm Yahya.....	65
Şeyhülislâm Ebû Sa'id.....	66
Taşlıcalı Yahya.....	66
Topkapılı Feyzî.....	66
Vecîhî.....	67
Veysî.....	67
Zâtî.....	68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MECMÛADA KULLANILAN TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	69
MECMÛA METNİ HAZIRLANIRKEN İZLENİLEN YÖNTEMLER.....	70
METİN.....	71
SONUÇ.....	420
KAYNAKÇA.....	421
KİTAPLAR.....	421
TEZLER.....	422
MAKALELER.....	424

ELEKTRONİK KAYNAKLAR.....	424
EKLER.....	427
ÖZGEÇMİŞ.....	432

ÖN SÖZ

Klasik Türk Edebiyatının önemli kaynaklarından olan mecmûa “dağmık şeyleri bir araya getirmek, toplamak” anlamlarına gelir. Mecmûalar derleyicinin ve dönemin zevkine göre oluşturulmakla beraber, içerdikleri çeşitli konular bakımından da edebiyatımızda önemli bir kaynak görevi üstlenmektedir. Mecmûalar aracılığıyla tezkirelerde yer almayan şairleri, divanlarda bulunmayan şiirleri ve türleri tespit etmemiz mümkündür. Bunun yanında bazı din büyüklerinin sözleri, padişahların ölüm tarihleri, şecere kayıtları, tılsım ve çeşitli dualara da rastlamamız mümkündür. Bu özellikleriyle kültür tarihimizin bir parçası olan mecmûalar sadece edebiyat tarihimize değil diğer farklı alanlara da katkı sağlamaktadır. Bizim de yapılan bu çalışmayla amacımız divanlarda ve kaynaklarda yer almayan şairleri, şiirleri ve özgün bilgileri ortaya çıkartmaktır.

Bu çalışmamızda Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Bölümü 21 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ın (229 b-309 a) bölümleri incelenmiş olup mecmûadaki şairler ve şiirleri hakkında bilgi verilmiştir. Bununla beraber bilimsel veriler doğrultusunda incelenen bu çalışmamız toplam dört bölümden oluşmaktadır.

Giriş Bölümü'nde MESTAP, Birinci Bölüm'de mecmûa şiir mecmûaları ve önemi hakkında kısa bilgiler verildi. İkinci Bölüm'de çalışmamıza kaynaklık eden mecmûa, mecmûada yer alan şairlerin listesi, Mestap Tablosu hakkında bilgi verildi. Üçüncü Bölüm'de mecmûada şiirleri yer alan şairlerin kısa biyografilerine yer verildi. Çalışmamızın Dördüncü Bölümü ise tezde kullanılan transkripsiyon alfabesi, mecmûa metni hazırlanırken izlenen yöntemler, transkripsiyonlu metin ve sonuç kısmından oluşmaktadır.

Bu çalışmamda benden yardımını esirgemeyen ve bana daima doğru yolu gösteren değerli hocam Prof. Dr. Beyhan KESİK'e, destekleriyle bana her daim yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ'a ve her an yanımda olan sevgili aileme teşekkür ederim.

Emre ŞENGÜL

GİRESUN-2018

ÖZET

Edebî ve kültürel hayatımızın ürünlerinden olan mecmûalar, edebiyat araştırmaları bakımından önemli bir yere sahiptir. Nitekim, son zamanlarda yapılan ilmi çalışmalar ile birlikte mecmûaların edebiyat tarihi için önemi daha da iyi anlaşılmıştır.

Bu çalışmamızda Süleymaniye Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Bölümü 21 numarada kayıtlı Mecmû'a-i Eş'âr'ın (229 b-309 a) bölümleri bütünüyle incelenerek tanıtılmıştır. 309 varaktan oluşan mecmû'ada, 15., 16., 17. ve 18. yüzyıllarda yaşamış olan şairlerin şiirleri yer almaktadır. Mecmûanın içerisinde yer alan Türkçe kısımların transkripsiyonlu metni verilmiş, Farsça kısımlar transkribe edilmemiş fotoğraflar halinde gösterilmiştir.

İncelediğimiz çalışmamızda mecmûa kavramı genel olarak tanıtılmış ve önemi hakkında ilmî bilgiler verilmiştir. Bunun yanında mecmû'a metinleri hazırlanırken kullanılan yöntemlerden bahsedilmiştir. Mecmûada yer alan şairler kısa biyografilerle tanıtılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda MESTAP projesi örnek alınarak şairler, Türkçe şiirler ve tarihleri gösteren tablolar hazırlanmıştır.

Çalışmamızın sonuç kısmında yararlanılan bilimsel kaynaklar belirtilmiştir. Ayrıca incelediğimiz metinden örnek fotoğraflar gösterilmiş, metin ile ilgili genel olarak bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Mecmûa, Edebiyat tarihi, Mestap, şiir.

ABSTRACT

The mecmûa, or magazine, in being one of many forms of Ottoman literary and cultural output, holds an important place in Turkish literary research. As a matter of fact, its significance for literary history is only growing over time as more academic research on them unfolds.

This study examines and describes sections 229b and 309a of Mecnû'a-ı Eş'âr, housed in the Ali Nihat Tarlan Section (No 21) of Süleymaniye Library, Istanbul. This three hundred and nine-folio manuscript contains the works of 15th, 16th, 17th, and 18th century Ottoman poets. Those sections of the magazine written in Ottoman Turkish have been transcribed into the Latin-Turkish script, and included in the study.

We have established what a mecmûa is, and have supported that with array of scholarly information. In addition, we have described the methods that we used in preparing the texts. We have introduced the poets featured through brief biographies, as well as have drawn up tables indicating each (Turkish) poem and the dates in which they written, using the MESTAP project as our point of reference.

The conclusion section of our study lists our academic references, as well as features both a photograph of, alongside an overall assessment of text itself.

Keywords: Mecnûa, Magazine, Literary history, Mestap, Poetry.

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : adı geçen eser

bk. : bakınız

c. : cilt

hzl. : hazırlayan

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

s. : sayfa

yay. : yayınları

y.t.y. : yayın tarihi yok

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

vd. : ve diğerleri

vb. : ve benzeri

GİRİŞ

Mecmûalar, Klasik Türk edebiyatı alanında yapılan araştırmalar için önemli bir kaynak niteliğindedir. Mecmûalar aracılığıyla birçok konuda gün yüzüne çıkmamış özgün, yeni bilgiler yapılan bilimsel çalışmalarla ortaya çıkarılmaktadır. Nitekim, son yıllarda yapılan çalışmalar da mecmûalara verilen önemi gözler önüne sermektedir. Bu çalışmaların sistematik bir projeye dönüşmüş hali ise MESTAP (Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi)'tir. 3 Mayıs 2011 tarihinde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde yapılmış olan "Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı" başlıklı çalıştayda M. Fatih Köksal tarafından bildiri olarak sunulan "Şiir Mecmûalarının Önemi ve Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi" metninde projenin hedefi belirtilmiştir. Yapılan bu proje ile öncelikli amaç başta şiir mecmûaları olmakla birlikte edebiyat ile ilgili cönklerde dahil tüm mecmûaların ayrıntılı inceleme ve değerlendirmelerinin yapılmasıdır. Bu bağlamda çalışmamız MESTAP(Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi) örnek alınarak yapılmıştır. Mecmûada yer alan şairler hakkında kısa biyografik bilgiler verilmiş, şairlere ait şiirlerinin divanlarda ve çeşitli kaynaklarda olup olmadığı araştırılmıştır. Bununla beraber mecmûada yer alan şairler ve şiirlerinin listesi çıkarılarak MESTAP'a uygun olarak tablolar ile belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMÛALARI

1.1. Mecmûa Kavramı

Muhtelif nesnelere bir araya toplamak anlamındaki Arapça cem‘ masdarından türeyen mecmûa kelimesi, ‘toplanıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitap’ şeklinde değerlendirilir. Kültürel ve edebî anlamda ise ‘mecnûalar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan kitaplardır.’ Bununla beraber mecmûa kavramı ‘başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilahîler, şarkılar mektuplar, lugaz ve mu‘ammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin, notların, tarihî belge ve kayıtların derlendiği not defteri hâlinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya te’lif çeşidi özelliği kazanmıştır.’ Mecmûalar, Köprülü’nün tarifıyla medfun ve meçhul birer hazinedir.¹

Klâsik Türk edebiyatında edebî bir terim olarak mecmûa, çoğu zaman müellifi veya müstensihî belli olmayan, derleyicisinin zevkine göre içeriği oluşturulan, farklı sanatçıların değişik türlerdeki eserlerini ihtiva eden ya da tek bir tür veya form etrafında şekillenen manzum, mensur, veya manzum-mensur karışık defterler anlamında kullanılmıştır. Günümüzde ise mecmûa kelimesi klâsik Türk edebiyatındaki kullanımından farklı bir anlam kazanmıştır. Özellikle Tanzimat döneminden itibaren belli aralıklarla yayınlanan dergilere mecmûa adı verilmiştir.²

Mecmûalara alınan şiir veya düz yazıların seçiminde, derleyicinin beğenisi ve meşrebi belirleyici kıstastır. Mecmûa derleyicisi, kendi sanat zevki doğrultusunda beğendiği şairlerin şiirlerini ya da nâsirlere nesirlerini, mecmuasına alabilir. Bu durum, mecmualarda belli bir sınır olmadığını ve mecmuaların tamamen derleyicinin tasarrufunda bulunduğu göstergesidir.³

¹ Atabey Kılıç, “Mecmûa tasnifine dâir”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkbarı, Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 75-96.

² Özer Şenödeyici, Ahmet Akdağ, “Mecmualar ve Cönkler”, Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu, Ed. Özer Şenödeyici vd., İstanbul: Kesit Yayınları, 2015, s.367-388.

³ Şenödeyici, a.g.e., s.367.

1.2. Şiir Mecmûaları

Herhangi bir nazım türü veya nazım şekli birliği/müşterekliği aranmaksızın derlenmiş manzum metinlerden oluşan toplamalara şiir mecmûası diyoruz. Bu eserler, kütüphanelerde “Şiir mecmûası” adı altında kayıtlı olabileceği gibi genellikle Mecmû’a-i eş’âr veya Mecmû’atü’l-eş’âr olarak kayıtlıdır. 19. yy. sonları veya 20.yy. başlarında, bir defterde toplanmış şiirlerin kütüphanelerde “şiir defteri” olarak kaydedildiği de görülür. Esas olarak bunlar da elbette şiir mecmûasıdır ve öyle kabul edilmelidir.⁴

Şiir mecmûalarında pek çok şairin (bazılarında sadece birkaç şairin) türlü nazım şekillerindeki şiirleri genellikle bir sıra, esas gözetilmeden bir araya getirilmiştir. En büyük etken derleyicinin “zevk”idir. Şairler değişik yüzyıllardan, farklı mezhep ve meşreplerde; şiirler değişik nazım şekillerinde , muhtelif uzunluklarda hatta Türkçenin yanı sıra başta Farsça ve Arapça olmak üzere farklı dillerde olabilir.⁵

Şiir mecmûalarının bazılarının baştan veya sondan, bazılarının da hem baştan, hem sondan eksik olduğu görülür. Yaprakları düşmüş, koparılmış veya kesilmiş olan mecmûalara da sık rastlanır. Bu tür eksiklikler elbette kayda değer olmakla birlikte, her şiir bağımsız bir metin olduğu için müstakil bir eserdeki eksiklik kadar önemli sayılmaz.⁶

Şiir mecmûalarının çoğunda ferağ/ketebe/istinsah kaydı bulunmaz. Bunun sebebi, bugün bizim için son derece önemli kaynaklar arasında yer alan mecmûaların, derleyen kişilerin tabir caizse tamamen “zevklerine göre” tuttuğu defterler kabilinden olmasıdır. Aynı nedenle mecmûaların derlendiği tarihin tespiti de çok kolay değildir. Ancak tarihin tespitinde mecmûada şiiri bulunan şairlerin yaşadıkları dönemden, mecmûanın fizikî durumundan (kâğıt, cilt vs.) hareketle en azından tahminde bulunmak mümkündür. Mecmûa derleyicisinin düştüğü kimi tarih notları da (varsa) bu hususta işimizi kolaylaştırabilir.⁷

Bu bilgiler ışığında genel olarak mecmûalar, yazıldıkları dönemin edebî ve fikrî izlerini yansıtır. Nitekim, son zamanlarda yapılan ilmî çalışmalar ile mecmûaların bilinmeyen, özgün birçok özelliği araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılmaktadır.

⁴ M. Fatih Köksal, *Şiir mecmûalarının önemi ve “Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı*, Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 409-431.

⁵ Köksal, a.g.e., s. 412.

⁶ Köksal, a.g.e., s. 412.

⁷ Köksal, a.g.e., s. 412-413.

1.3. Mecmûaların Önemi⁸

Şiir mecmûaları eski/yazma eser kütüphanelerimizde sayı itibarıyla en çok bulunan eser türleri arasındadır. Şiir mecmûalarının çok azı üniversitelerimizin Eski Türk Edebiyatı kürsülerinde lisans üstü tez olarak çalışılmış, bazı mecmûalar hakkında da tanıtıcı makaleler kaleme alınmıştır.

Genelde mecmûaları, özelde şiir mecmûalarını önemli ve değerli kılan temel unsurlar şöyle sıralanabilir:

- ✓ Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmûalarda rastlamak mümkündür.
- ✓ Bilinen şairlerin bilinmeyen/dîvânlarda bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.
- ✓ Şairlerin dîvânlarındaki şiirlerin farklı şekillerine /fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.
- ✓ Mecmûalar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'râciye yüz hadis, mevlid, şehrengîz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmûaların arasında gizlidir.
- ✓ Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmûalarda karşılaşabiliriz.
- ✓ Mecmûalarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkânı vardır. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.
- ✓ Bazı şiir mecmûalarında, başka şairlerin de şiirleri bulunmakla beraber, özellikle bir şairin şiirlerinin yoğun olduğu görülür. Derleyeninin şair olduğu bir şiir mecmûası edebiyat tarihi araştırmalarına katkısı bakımından kuşkusuz daha kıymetli sayılır.

⁸ Bu bölüm Köksal'ın mezkur eserinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

- ✓ Mecmûalar, - bir kısmı kendisi de şair olan- şiir sever kişiler tarafından tertip edilen eserlerdir. Bu itibarla derleyeni belli kişiler tarafından toplanan mecmûalarda o şahsın/şairin zevklerini fark ederken, dönemin genel beğenisiyle ilgili önemli ipuçları da yakalamak mümkündür. Bir şairin o dönem mecmûalarında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin, sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin aruz ve zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.
- ✓ Şiir mecmûalarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini vs. anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazire mecmûası olmasa da kimi mecmûalarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.
- ✓ Mecmûalar dışındaki eserlerin fevâid ve vikâye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmûalarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalardır. Şöyle ki hemen her mecmûanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilâç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşe'ât örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan – asıl mecmûa konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan da fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi), kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kııntılarındandır. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ALİ NİHAT TARLAN BÖLÜMÜ 21 NUMARALI MECMÛANIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Bu çalışmamızda İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonunda 34 Sü-Tarlan 21 numarasıyla kayıtlı olan Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id'in (229 b/309 a) bölümleri incelenmiştir. İncelediğimiz eserin müstensahi, istinsah tarihi, telif tarihi ve istinsah yerine dair kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. Eserin dili Türkçedir. Ayrıca eserin bazı bölümlerinde Arapça, Farsça şiirler de yer almaktadır. Mecmûa genel olarak 15. 16. ve 17. yüzyıl şairlerinin şiirlerinden örnekler içerisinde barındırmaktadır. İncelediğimiz eser transkribe edilirken yazıldıkları dönemin dil özellikleri dikkate alınmıştır.

615 yapraktan oluşan mecmûanın yazı türü nesih olup boyutları (Dış-iç): 193x133-153x93 mm.dir. Eser, 11-13 satırlı, çift sütunda, filigranlı beyaz, samanî ve sarı renkte kağıda yazılmıştır. XVII. yüzyıl işi tezhibli mihrabiye ve cedvelleri yaldız, sözbaşları kırmızı ile belirlenmiştir. Kül rengi meşin bir cildi vardır.

Mecmûa içerisinde bazı bölümler silik olmakla birlikte boş sayfalara da rastlanmaktadır. Çalışmamızda Türkçe bölümler ele alıp incelenmiş; Arapça, Farsça şiirler fotoğraflar halinde gösterilmiştir.

TABLOLAR LİSTESİ

MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER VE ŞİİRLER

Şair Adı	Gazel	Kıt'a	Rüba'î	Matla	Tarih	Müfred	Murabba	Mu'amma
Agehî				2				
Ahmet Paşa	1							
Azmî Efendi	1							
Azmizâde Hâletî	1	25	34	27				
Bâkî	18	2		16				
Cem'î	27	5		21	7			
Cevrî	16				5			
Emrî	4	1						106
Enva'a						13	1	
Faşîh Çelebi	2		1					
Fehîm Çelebi	3							
Fuzûlî	1							
Ġanizâde Nâdirî	1	1						
Gencî	1							
Güftî	1							
Hilmî	1							
Hisâlî Çelebi	1							
Hulûsî	1							
Hüsâmî	1							
Hüseynî		1						
Hüsrev	1							
İsmetî	1							
Ka'fzâde Fâ'izî	16	1	5	22				
Kabûlî	1							
Kemâlpaşazâde		1						
Ma'lûmî	1							
Mezâkî	16				1			
Nâlî	1							

Şair Adı	Gazel	Kıt'a	Rüba'i	Matla	Tarih	Müfred	Murabba	Mu'amma
Na'ili	2							
Nāziki Çelebi	1							
Nef'i	17	1	3	8				
Neḥḥārī				1				
Nev'izāde Aṭāyī				17				
Nüvidi					4			
Revānī	1							
Riyāzī Efendi	22	3	27					
Şābit	1							
Şabrī Efendi	20			16				
Şehābī Beg	1							
Sūzī	1							
Şeyhülislām Bahāyī	4		6					
Şeyhülislām Ebū Sa'id	2							
Şeyhülislām Yaḥyā	41		6	24				
Topkapılı Feyzī	3							
Udķī Efendi	1							
Vecihī Efendi	1							
Veysī Efendi	6							
Yahyā Bey	1							
Zātī	1							
Zārī					4			

MECMÛADA YER ALAN TARİHLER

Sayfa No	Eser Adı	Son Beyit
298 b-298 a	Tārīḫ-i Nüvidī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād	Ol şafā-yı şevkden bî-ğam didüm tārīḫini Döge döge aldı Bağdād'ı Cenāb-ı Ḥan Murād Sene 1048
299 b-299 a	Tārīḫ-i Cevrī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād	'Asker şāhı düşünce fethine tārīḫ olur Aldı Bağdād'ı 'adūdan ceng ile Sultān Murād Sene 1048
299 a	Tārīḫ-i Mezākī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād	Bu ḫurūf-ı ḫāl-dāryla didüm tārīḫini Aldı Bağdād'ı bile ol sāye-i rabbū'l-'ibād Sene 1048
300 b	Tārīḫ-i Cem'ī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād	Biñ kırk sekizde alup Bağdād'ı şāh-ı İslām Hep ḫāricī-i menḫūs oldu içinde nā-būd Sene 1048
300 b	Tārīḫ-i Vefāt-ı Sultān Murād Ḥan	Bu mātemi gūş eyleyüp Cem'ī didi tārīḫini Sultān Murād kām-cūy-ı firdevsī kıldı cilvegāh Sene 1049
300 a	Tārīḫ-i Cem'ī Berāy-ı Cülūs-ı Sultān İbrāhīm Ḥan	Bu peyāmı gūş idüp Cem'ī didi tārīḫini Devlet ile eyledi Sultān İbrāhīm cülūs Sene 1049
300 a	Tārīḫ-i Cem'ī Berāy-ı Feth-i Revān	Bu feth-i cān-baḫşı tıyup Cem'ī didi tārīḫini Aldı Revān'ı zor ile Sultān Murād cem-levā Sene 1045
301 b	Tārīḫ-i Cem'ī Efendi Berāy-ı Feth-i Ḥanya	Bu feth u bu zaferūn Cem'ī didi tārīḫin Yıkıldı ḫışnı alındı biñ elli beşde Girid Sene 1055
301 a	Tārīḫ-i Cem'ī Berāy-ı Feth-i Azaḫ	Ḥātif-i ḡaybī didi tārīḫini İtdi 'adüvv-i ḫışn-ı Azaḫ'dan güriz Sene 1052

301 a	Tārīḡ-i Cem'ī Efendi Berāy-ı Cülüs-ı Sultān Muḡammed Ḥan	Bu ḡaletī gūṡ eyleyüp Cem'ī didi tārīḡini Sultān Muḡammed eyledi tevfiḡ-i ḡadī ile cülüs Sene 1058
302 b-302 a	Tārīḡ-i Cevrī Bā-Fermān Cırd Endāḡten-i Sultān Murād Ḥan	Şıdḡ ile Cevrī du'ā idüp didi tārīḡini Ḳuvvet-i bāzū-yı Sultānı ḡıla Mevlā füzün Sene 1047
302 a	Tārīḡ-i Beyza Bā-Fermān 'Alī	Didi tārīḡini görüp Cevrī Āferin ey dilir-i Sām-akrān Sene 1049
303 b	Tārīḡ-i Cevrī Berāy-ı Vefāt-ı Bayram Paşa	Didi Cevrī Rūḡ-ı Ḳudsī fevtinüñ tārīḡini Eyledi Bayram Paşa 'Adn-i a'lāyı maḡām Sene 1048
303 b	Tārīḡ-i Maḡtül-i Şoden Müşāḡib Çelebi	Cevrī didi tārīḡin idüp Ḥaḡḡa münācāt Müsāya cemāliyle tecellī ḡıla Bārī Sene 1031
303 b	Zārī 'adūnuñ didi Zārī tārīḡ şaydı zūr ile Aḡmed Pāşā Sene 1070
303 a	Tārīḡ-i İnhizām-ı Rā-Ḳoçı	Gūş idicek bu ḡazāmı didi Zārī 'Avn-i Ḥaḡ ile Şadī Rā-Ḳoçı Aḡmed Pāşā Sene 1071
303 a-304 b	Tārīḡ-i Zārī Efendi Öziçevi Berāy-ı Feth-i Ḳandiye	Zārī diyelüm ḡand-i meksürüñüñ tārīḡ Feth oldu Ḥaḡ 'avnı ile bu ḡal'a-i vālā Sene 1080
304 b	Tārīḡ-i Zārī Berāy-ı Feth-i Çehrin	Bu deme tārīḡ yeter Zārīyā Naşrun minellāhi yenḡiḡu mübīn Sene 1089

304 a	Tārīḥ-i Vefāt-ı apudan Sinan Pāṣā	Hātif-i Ğaybī didi tārīḥin aldı raḥmet-i deñiz ile apudan Sene 981
304 a	Tārīḥ-i Feth-i Sākız	ükr ider ḥal-ı cihān fethine tārīḥ-i Nizām Ḥaa ḥamd oldu düdi femm-i İslām'a Sākız Sene 974
304 a	Tārīḥ-i 'Arifî Berāy-ı Çeme	'Arifî didi anuñ tārīḥini ad bedāeinā tüsem mā selsebîl Sene 944
304 a	Vefāt-ı Sultān Muḥammed	Ecel cāmına içüp Sultān Muḥammed oyup tacı vü taḥtı gitdi maḥmūr
305 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı Cāmī La'liır Mîr-i Nevāyî	Kilk-i azā nüvite-i revān birdür biḥit Tārīḥden dahlekān-ı imnā Sene 818
305 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı Sultān Selim	Rūḥını Sultān Selimūñ yā İlāh Gar-ı raḥmet ıl bi-ḥaın Fātiḥā Kim vefātına anuñ tārīḥidür Ehl-i imān rūḥı için Fātiḥā Sene 926
305 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı eyḥülislām Sa'dî Efendi	Meh-i Őevvālūñ ikinci gününde Ki molla gitdi yād idüp be-nāmını Vefātına dedi tārīḥ andî Beāya gedi Sa'deddîn-i Őānî Sene 945
305 b	Tārīḥ-i İnhizām-ı Őāh-ı 'Acem	Dedi 'Aı bu feth için tārīḥ Fili depdi o Őāh-māt oldu Sene 955
305 b	Tārīḥ-i Ber-i Naā-ı Ḥaydar	Didiler berrālar tārīḥini Ḥaydaruñ bir Şen bin oldu helāk Sene 971

305 a	Tārīḡ-i Vefāt-ı Revānī	Dedi tārīḡin anuñ rūḡ-ı ḡudsī Cināndan pāk cān atdı Revānī Sene 930
305 a	Tārīḡ-i Vefāt-ı Lāmi'ı Efendi	Didi Ḳandī fevtinüñ tārīḡini Lāmi'inüñ Ḳaḡ ide rūḡını şād Sene 938
305 a	Tārīḡ-i Çeşme-i Rüstem Pāşā Der-Üsküdār	Teşne-i diller didiler tārīḡini Çeşme-i mā'i ḡayāt cānfezā Sene 953
305 a	Tārīḡ-i Çeşme-i Ayaşofya	Görüp şafāsını dedi tārīḡin ehl-i dil Mā'ü'l-ḡayātı 'aynına almaz bu āb-ı şāf Sene 956
306 b	Tārīḡ-i Fetḡ-i İstanbul	Fetḡ-i İstanbul'a fırsat bulmadılar evvelün Fetḡ idüp Sulṡān Muḡammed yazdı tārīḡ-i āḡirün Sene 857
306 b	Tārīḡ-i Vefāt-ı Ḳ'āce 'İşmet	Herkes ki şenid-i ḡüft Sene 840
306 b	Tārīḡ-i Vefāt-ı Emir Sulṡān	Oldı tārīḡi intiḡal Emir Sene 832
306 b	Şefḡat	Kefe ḡalkına Ḳaḡdan irdi devlet Ki oldı fetḡinüñ tārīḡi Sene 880
306 b	Tārīḡ-i Binā vü Ḳişār-ı Rüm İli	Tārīḡ-i mübāyine bünyān-ı Muḡammed Ḳān Sene 856

306 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı Aḥmed Pāşā	Geçdi meded-i şā‘ir-i Rūm Sene 930
306 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı İllāhī	Be-şod tārīḥ-i raḥmet ber-İllāhī Sene 895
306 b	Tārīḥ-i Qatlı-i Molla Lūtfi	Veleḳad māte şehīd Sene 910
306 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı Sulṭān Cem	Cām-ı raḥmetden eylesūñ Cem nūş Sene 900
306 b	İnhizām-ı Uzun Ḥasan	Buḳlān-ı keydū’l-ḥāyinīn Sene 878
306 b	Tārīḥ-i Vefāt-ı Sulṭān Ḥüseyn	Rūy-ı emniyyet ez-cihān ber-ḡ‘āst Sene 911
306 b	Ġaybī	Hātif-i Ġaybī didi tārīḥini Aldı ‘Acem mülkini Sulṭān-ı Rūm Sene 920
306 b	Vefāt-ı Şeyḫ Cemāl Efendi	Māte zūbdetü’l-evliyā Sene 933
306 a	Tārīḥ-i İmāret-i Sulṭān Selīm	Livā-yı ‘adle şehzāde virüp nūr Qaraman illerini kıldı aydın Sene 953

306 a	Tārīḫ-i Sefer	Şāh-ı şāhān eyledi Ṭahas'a 'azm Sene 954
306 a	Vefāt-ı Ḥayālī	Sözi dilde Ḥayālī gözde ƣaldı Sene 994
306 a	Vefāt-ı Sürürī	Gitdi cihān-ı Sürürī Sene 966
306 a	-	Ehl-i küfrün Sāƣız'ın çekdi Piyāle Pāşā Sene 972
306 a	Tārīḫ-i 'Aşık Çelebi	Gitdi seyyid-i 'Aşık Sene 979
306 a	-	Aldı Sulţān Murād Şirvān'ı Sene 986
306 a	Tārīḫ-i Binā-yı Ƙaşr-ı Sinān Pāşā	Ƙıldı bu ƣaşrı binā Sulţān Murād Sene 990
306 a	Tārīḫ-i İnhizām-ı Muḥammed Giray	Ƙıldı İslām'ı bi-'avnillāh ƣavī Sulţān-ı Rüm Sene 992
306 a	Vefāt-ı 'Ulvī	Maƣām olsun saña cennetde 'Ulvī Sene 992

306 a	Tārīḫ-i Ḳadūm-ı Mirzā Ḥaydar	Geldi 'izz ü nāz ile Rūm'a 'Acem ŧehzādesi Sene 998
306 a	Tārīḫ-i Ḥarḳ-ı İstanbūl	Dār-ı İstanbūl ser-ā-ser yandı āh Sene 978
306a	Tārīḫ-i Vefāt-ı Fevrī	Revān oldı fenā dārına Fevrī Sene 978
306 a	Tārīḫ-i Ḳıbrıs-ı 'Ulvī	İki fātīḫ Ḳıbrıs'ı fetḫ itdiler Sene 978
306 a	Tārīḫ-i Niyāzī	Aldı Ḳıbrıs aḫasın ŧāh-ı Selīm Sene 978
306 a	Tārīḫ-i İnhizām-ı Tābūr-ı Küffār	Fehzemūhum bi-iznillāh Sene 1002
306 a	Tārīḫ-i Fetḫ-i Yanıḳ	'Adū-yı dīn ŧınup fetḫ oldı Yanıḳ Sene 1002
306 a	Tārīḫ-i Serdār İbrāhim Pāŧā	Oldı serdār vezīr-i ekrem Sene 1007
307 b	Tārīḫ-i Ḳanıje	Fetḫ olup ḳal'a bozuldı ḫābūr Sene 1009

307 b	Tārīḫ-i Diger	Ḳanije ḳal'asın aldı serdār Sene 1009
307 b	Tārīḫ-i Fetḫ-i Egri	Nemçeden Sulṫān Muḫammed aldı Egri ḳal'asın Sene 1003
307 b	Tārīḫ-i 'Azm-i Edirne	Cennet-ābād ola Sulṫān Aḫmed ile Edirne
307 b	Tārīḫ-i Baḫr	Yol oldu Üsküdār'a Aḳdeñiz toñdı biñ otuzda Sene 1030
307 b	Tārīḫ-i Vefāt-ı Veysī Efendi	Veysī ki olmış idi taḡazzülde bī-bedel Ta'yīn-i sāl-i nevtine tārīḫidür ḡazel Sene 1037
307 b	Tārīḫ-i Ḳatl-i Sulṫān 'Osmān	Oldı şehīd 'Osmān Sene 1031
307 b	Tārīḫ-i Velādet-i Sulṫān Muḫammed Ḥān-ı Şānī	Nurdur geldi Muḫammed şulb-i İbrāhimden Sene 1051
307 b	Tārīḫ-i Mezākī Fetḫ-i Uyvār	Bi-'avnillāh kāfirde alındı ḳal'a-i Uyvār Sene 1072
307 b	Tārīḫ-i Mezākī Efendi Bi-Fetḫ-i Uyvār	Sa'y-ı Aḫmed Pāşā Uyvār'ı Macardan aldı Sene 1076

307 b	Tārīḫ-i Feth-i andiyye	Seyf-i ahr ile Girid'i aldı cüdi'l-müminin Sene 1080
307 b	Tārīḫ-i Diger	Cemī'ā seyf ile aldı Girid'i 'asker-i İslām Sene 1080
307 b	Diger	Aldı ceng ile Girid al'asın Aḫmed Pāšā Sene 1080
307 b	Diger	Eyledi andiyye'nün fethine 'ālem-i heme ḫamd Sene 1080
307 b	Diger	Ḥaḫḫa minnet alındı ḫaşn-ı Girid Sene 1080
307 b	Diger	Alınup andiyye cebren bi-'avnillāḫ ü naḫrullāḫ Sene 1080
307 b	Diger	Alındı andiyye küffār elinden ḫabr-ı Aḫmedle Sene 1080
307 b	Vuḫlatī	Bu dem andiyye fethi oldu yeter Sene 1080
307 b	Tārīḫ-i Sükkeri Berāy-ı 'Ummān	ılıçla aldı 'ummāni ılıçla Muḫtafā Pāšā
307 a	Tārīḫ-i Cülüs	Oldı 'adī ḫāne Maḫmūd'un cülüsünde 'Ayni Sene 1222

MESTAP TABLOSU

Sayfa No	Şairin Mahlası	Matla Beyti	Nazım Şekli	Vezin
229 b	Şeyhülislâm Yahyâ Efendi	Dâğlar dâne elifler dâm sinem dâm-gâh Şayd olunmaz hümâ fikriyle ‘ömrüm geçdi âh	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
229 b	Şeyhülislâm Yahyâ Efendi	Sevdâ-yı ser-i zülfüñi elden kıomam ey mâh Ser-rişte-i ‘aşk eldedür el-minetülil’lâh	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
229 b	Riyâzî Efendi	Şalıcağ ‘aks-i ruğın sâğar-ı rağşânımuza Girdi ol gözleri hünî bir avuç kıanımuza	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
229 a	Şeyhülislâm Yahyâ Efendi	Ârâm idemem bûs u kenâr eylemeyince Sinemde gelüp yâr kıarâr eylemeyince	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
229 a	Şeyhülislâm Yahyâ Efendi	Gülmedük devrinde râhat virmedi devrân bize Çok tolaşdı çok cefâlar eyledi her an bize	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
229 a	Riyâzî Efendi	Beni uğratdı derd-i ‘aşka bir dil bir de cânâne Felekde bir kıarıfandan cevre mâ’il bir de cânâne	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---

230 b	Yaḥyā Efendi	Ḳanlu peykānı ki bu sīne-i 'üryāna çıḳa Beñzer ol ḡonca-i nev-resteye dükkāna çıḳa	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
230 b	Yaḥyā Efendi	Çeşm-i pür-ḥūna ḥayāl-i la'li hem-demdür hele Ḡayra ḥacet yok ḡoñül hem cām hem Cem'dür hele	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
230 b	Riyāzī Efendi	Heḡ bā'iş olan hecrüñ imiş dildeki sūza 'Aşḳ ehlinüñ elbette gelür şavmı temmūza	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
230 a	Yaḥyā Efendi	Dideden şu sepdigüm bu sīne-i sūzānuma Ḳorḳarum sūz-ı dilüm te'şir ider cānānuma	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
230 a	Yaḥyā Efendi	Yār açılsa biraz bāde-i nāb olsa bize Gelse bari sebeb-i ref'i hiçāb olsa bize	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
230 a	Riyāzī Efendi	Ḳan içüp dide ile dilden dil-rübānuñ 'aşḳına Ṭolular çekdüm o şāh-ı bī-vefānuñ 'aşḳına	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
231 b	Yaḥyā Efendi	Ney gibi bir 'āşık-ı dem-sāz buldum kendüme Sırr-ı 'aşḳı söylerüm hem-rāz buldum kendüme	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
231 b	Yaḥyā Efendi	Belā-yı hicri bī-cān eyledi cānānımız gelse Muḥaşşal görsek ol rüh-ı revānı cānımız gelse	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
231 b	Riyāzī Efendi	Gösterse ruḡın sāḡar-ı raḡşān elimüzde Olsa yine ol āfet-i devrān elimüzde	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
231 a	Yaḥyā Efendi	Reşkimüz ḳalmadı hiç eski zamān 'ālemine Cāmını ḡördüñ irişmedüñ ise Cemine	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...

231 a	Yahyā Efendi	Dil-i şeydā n'ola meyl eylemezse vaşl-ı cānāne Ne zahmetler çeküpdür alışınca derd-i hicrāne	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
231 a	Riyāzī Efendi	Seng-dil-i cānānı ańmak 'āşık-ı mestāneye Ağladursız anı taş atdurmañuz dīvāneye	Gazel/6 beyit	---/.---/.---/.---
232 b	Yahyā Efendi	Ȧolaşup kākül-i 'anber-şiken-i cānāne Ne kadar hātır-ı mañzūna toķandı şāne	Gazel/5 beyit	---/.---/.---/.---
232 b	Yahyā Efendi	Yüz urdum hāk-i tenhā ańlayup dil-dār yanında Ĥaṭā itdüm yire düşdi yüzüm ağıyar yanında	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
232 b	Riyāzī Efendi	Cāna iletmiş metā'-ı vaşlunı ağıyārla Almasun cānum Ĥüdā alışmayınca yārla	Gazel/5 beyit	---/.---/.---/.---
232 a	Yahyā Efendi	Şikār itmek dilerseñ 'āşık-ı nā-şāddan kaçma Seni şeh-bāzum el üzre tuta sayyāddan kaçma	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
232 a	Yahyā Efendi	Dil mā'il oldı sā'idinüñ tāze dāğına Bülbül gibi diler ki ķona gül budāğına	Gazel/5 beyit	---/.---/.---/.---
232 a	Riyāzī Efendi	Dimezler saña zāhid gūşe-i ḥalvet-güzin olma Hemān mey-ḥāreye söz almağıçün der-kemīn olma	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
233 b	Bahāyī Efendi	Tiğ der-kār olmasa ceys-i ḥaṭ-ı ruḥsārda Fitneler peydā olur ser-ḥadd-i ḥüsni yārda	Gazel/5 beyit	---/.---/.---/.---
233 b	Bahāyī Efendi	Çıkar gerd-i belā eflāke inmezse başum ḥāke Göz açdurmaz felek bir dem dil-i mañzūn u ġam-nāke	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---

233 b	Sūzī	Serv-i addūñ degmesidür Őāñ-ı gūl-i gūlzārda EŐkimūñ perverdesidür lāleler kūhsārda	Gazel/6 beyit	---/--/--/--/--
233 a	Bāķī Efendi	MūŐkil imiŐ ki dil-rūbā tıfl ola dil-sitān ola 'ĀŐıķ-ı zār u mūbtelā pīr ola nā-tūvān ola	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
233 a	Bāķī Efendi	Nesīm-i Őubħ eser cān-baħŐ olup āheste āheste Cihānda bōyle cān virmiŐ degūldür daħı bir ĥaste	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
233 a	Nālī	Ĥadd ü addūñden niŐāndur serv-i gūl gūlzārda 'Ayn-ı eŐm-i ĥūn-feŐāndur lāleler kūhsārda	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 b	Bāķī Efendi	Metā'-ı bāde-i gūl-reng Őimdi ayaķda ĶumāŐ-ı zūhd ü riyā tırmayup Őatılmaķda	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 b	Bāķī Efendi	Ĥāk-i ademūñ kūħlı gelürse gözüm üzre Kūyuñ yolıñuñ ĥidmeti baŐum yüzüm üzre	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 b	Emrī	Būlbūl-i Őeydā nice āh itmesūn gūlzārda Yılda bir gūl açılır ol da miyān-ı ĥārda	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 a	Bāķī Efendi	Nem-i eŐkümle gönūl dāģı dem-ā-dem tāze Gūl-i ruĥsāruñ gūl-Ően-i 'ālem tāze	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 a	Bāķī Efendi	Mestāne dūŐmiŐem bu gice sāģar üstine Sāķī-i bezm didi yüzūñ gūller üstine	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
234 a	Ma'lūmī	Ķonca-i gūl gördükde būlbūl ol miyān-ı ĥārda Göz yaŐm aģlar dōker dūrrler gibi gūlzārda	Gazel/6 beyit	---/--/--/--/--

235 b	Bâkî Efendi	Bend-i kabâ çözülmeye tâ câme çıkmaya Naqd-i vişâl 'âşık-ı nâ-kâma çıkmaya	Gazel/6 beyit	--./-./-./-./-.-
235 b	Bâkî Efendi	Beñzemiş 'aks-i ruhuñ gördi bir içim şuya Güvleyüp düşdi şabâ bâğda âb-ı cüya	Gazel/5 beyit	.../..-./.../..-.
235 b	Şâbit	Dil midür ser-i halka-i zülf-i siyâh-ı yârda Yoğsa Şeyhu'l-'Ârif Şan'ân mıdur zünnârda	Gazel/7 beyit	---/---/---/---/---
235 a	Çafzâde Efendi	Baña yâ Rab fenâ meyhânesin dâ'im mağâm eyle Ölürsem rûhımuñ menzil-gehin qandil-i câm eyle	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../---
235 a	Çafzâde Efendi	Ben gördüğüm cefâlara Ya'küb döymrye Ben çekdiğüm belâlara Eyyüb döymeye	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
235 a	-	Kâtib-i dîvân-ı Kudsî sâk-ı 'arşa sebt ider Her ne dirseñ vaşf-ı pâşâ-yı felek miqdârda	Gazel/6 beyit	---/---/---/---/---
236 b	Çafzâde Efendi	Şöyle meftündür güzeller dil-rübânuñ ağızına Kim baqarlar cümle ol şîrin-zebânuñ ağızına	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
236 b	Çafzâde Efendi	Şitâb itmiş Züleyhâ bir hümâ pervâzuñ arduca Segirdür resmidür şayyâdlar şehbâzuñ arduca	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../---
236 b	Emrî Çelebi	Dil yaqaldan âteş-i sevdâ-yı zülf-i yârda Görinür düd-ı siyâhum halka şekl-i mârda	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
236 a	Çafzâde Efendi	Ço ey bülbül figânı 'âşıkâ feryâdın añdurma Ferâmuş eylesün derdin biraz mu'tâdın añdurma	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../---

236 a	Çafzāde Efendi	Ĥūn-āb-ı eřk-i dīdeñe böyle revān ola Tābūtum öldüğümde benüm nāvdān ola	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
236 a	Faşih Çelebi	Ĥalka Ĥalka kākül-i dil-ber degül ruĤsārda Tūde tūde sünbül-i terdür yatur gül-zārda	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
237 b	Çafzāde Efendi	řabāya la'lūñi vařf eyledükçe her seĤer Ĥonca Degül jāle dehānından o dem dürler döker Ĥonca	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
237 b	Çafzāde Efendi	Girer tevĤīde eyler iltifat āĤyār-ı nādāne Dönüp bir kerre baĤmaz 'ařıĤ-ı bī-şabr u sāmāne	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
237 b	Faşih Çelebi	La'li ol řūĤuñ miyān-ı ĤaĤı-ı 'anber-bārda Ĥüyyiā bir Ĥonçe-i terdür benefře-zārda	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
237 a	Veysi Efendi	NaĤl-i emel sebz olmadın geldüñ bu dehrün bāĤına Bu rüzĤaruñ degdük biz bir yeşil yapraĤına	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-
237 a	Veysi Efendi	Devr-i ruĤuñda zāhir olaldan ĤaĤı-ı siyāh Peyveste oldu mihr-i cihan-tāba dūd-ı āh	Gazel/7 beyit	---/-.-./---/-.-
237 a	Ĥilmī	şeb-tāba siĤr-i nālemi Ĥüř itmedüñ ey řāh RaĤm eyledüñ Ĥāl-i dil-i zārma eyvāh	Gazel/8 beyit	---/-.-./---/-.-
238 b	Mezākī Efendi	Yār n'eylerdi dile çeşm-i siyāhı olmasa Dil-rübā olmazdı düzdīde-niĤāhı olmasa	Gazel/5 beyit	---/-.-./---/-.-

238 b	Mezākī Efendi	Başlasun yār cefā itmege aġyār hele Göresin mihrini ‘uşşāk-ı dil-efkâra hele	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
238 a	Mezākī Efendi	Bahār tâze o gül tâze reng ü bû tâze Çemen çemen gül-i şâh-ı emel ter ü tâze	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
238 a	Mezākī Efendi	Ele alduqça cānâ şevk ile mestâne peymâne Döner ‘aks-i cemâlünden gül-i ħandâna peymâne	Gazel/7 beyit	.../.../.../.../...
239 b	Cevrî	Şem‘-i bezm eyleyüp ol mâh-liġâyı bu gice Şevk ile nüş idelüm cām-ı şafâyı bu gice	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
239 b	Cevrî	Bir dil ki hemîşe sürinür ħāk-i rehûnde Elbette yer eyler ser-i zülf-i siyehûnde	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
239 a	Cevrî	Ķaddûñ ki kıyâmet kıparur cilve-ger olsa Âhum n’ola yâdıyla kıyâmet-eşer olsa	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
239 a	Cevrî	Sevdâ-yı ser-i zülfine başuñda yer eyle Âşufte-dimâġ ol dili âzâde-ser eyle	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
240 b	Cevrî	Çeşmûñe nâz itmeġi her demde kınûn eyleme Naġme-i sâz-ı niyâzı perde-birûn eyleme	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
240 b	Cevrî	Ŧurresi olduqça peyveste ser-i müġġânına Yüz sürür ħasretle diller fitnenüñ dāmânına	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...
240 a	Cevrî	Çarġa baş egmem eger pây-gehüm zillet ise Baġta yalvaram eger vâsıta-i ‘izzet ise	Gazel/5 beyit	.../.../.../.../...

240 a	Cevrî	Yok minneti ikbâli sipihrûñ üzerümde Pest olsa n'ola pāye-i 'ālem nazarumda	Gazel/5 beyit	--./---./--./---
241 b	Şabrî Efendi	'Aşkuñ şarâbıdur qonulan sāgar-ı dile Mihrûndür âb u tâb veren gevher-i dile	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-
241 b	Şabrî Efendi	Şafâ etdi ğam-ı hicrânla göñlüm ülfet etdükçe Ne idi derdi evvel ârzü-yı vuşlat etdükçe	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
241 a	Şabrî Efendi	Geç o meclisten ki anda feyze imkân olmaya Luţf-ı sâkî neşve-i bahş tab'-ı yârân olmaya	Gazel/5 beyit	---./-./-./-./-
241 a	Şabrî Efendi	'Üd-veş bir 'âşık-ı dem-sâz buldum kendüme Suz-i dilden yanarım hem-râz buldum kendüme	Gazel/5 beyit	---./-./-./-./-
242 b	Şabrî Efendi	Murğ-ı cân-ı 'âşık-ı almağda biñ nâz eylese Ol melek eflak-i istiğnâda pervâz eylese	Gazel/5 beyit	---./-./-./-./-
242 b	Şabrî Efendi	Nâ-kâm-ı 'aşkı bir gün ola dehr şâd ede Ser-cüş-i nüş-ı bâde-i humm-ı murâd ede	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-
242 a	Şabrî Efendi	Zebân-ı dil qalup ol şivekâr vaşfında Söz âhîr oldı haţ-ı müşğ-bâr vaşfında	Gazel/5 beyit	---./---./-./-./-
242 a	Şabrî Efendi	Çeküp tiğ-i huşümet cân dile dil câne mestâne Hayâlûñ üzre cenk etdi iki hem-hâne mestâne	Gazel/5 beyit	---./---./---./---

243 b	Cem'î Efendi	Gice çāk-i girībān eylese cānāne mestāne Benüm çāk-i giribānum iner dāmāne mestāne	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
243 b	Cem'î Efendi	Yārūñ yanında serv-i hūrāmānı añmaya Ādem şanup o zīver-i bustānı añmaya	Gazel/5 beyit	--/---/---/---
243 a	Cem'î Efendi	Göz yumup açınca duramaz yār yerinde Bilmem şu mı çığdı o sitemkār yerinde	Gazel/7 beyit	--/---/---/---
243 a	Cem'î Efendi	Ĥūnāb-ı dīde bāde-i hāmāra yeter bize Endūh-ı ġuşşa keyf-i dü-bālā yeter bize	Gazel/5 beyit	--/---/---/---
244 b	Topkapılı Feyzî Çelebi	Ruĥūñ pertev-fiken olsa şārāb-ı āteşin üzre Nesīm-i ĥaclet eyler mevc-i cāmı çīn çīn üzre	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
244 b	Nāilî Efendi	Nigāhın eyleyen cānsüz tāb-ı ebruvān şanma O tīr-i şā'ika-peykānı muhtāc-ı kemān şanma	Gazel/6 beyit	.---/---/---/---
244 a	'İşmetî Efendi	Bahār-ı ĥüsnūññ bil ĥadrin ey meh cāvidān şanma O gevher degme bir kānda bulunmaz rāyegān şanma	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
244 a	Vecihî Efendi	Dem-i ĥatlümde cāna ıztırāb-ı bīm-i cān şanma Ġarāz ızhār-ı luĥfūñdur figānum el-amān şanma	Gazel/6 beyit	.---/---/---/---
245 b	Şeyhülislām Ebu Sa'īd Efendi	Ehl-i dilūñ o meh tūtlur bir ġün āhına Bir ġün taĥammül eylemedi bir ġünāhına	Gazel/5 beyit	--/---/---/---
245 b	Ġüftî Efendi	Bahār irişse dil-i ġoncanuñ küşadı ġörülse Çemende şāh-ı bahāruñ biraz da dādı ġörülse	Gazel/5 beyit	--/---/---/---

245 a	Cem'î Efendi	Nağd-i şafâ-yı çarhı virüp rû-nümâsına Bağışladı 'atâ-yı le'îmi liķâsına	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
245 a	Cem'î Efendi	Gel ey muṭrib nevâ-yı 'ıŝkı dūr-â-dürdan başla Serâgâz eyle ammâ nağme-i manşûrdan başla	Gazel/5 beyit	..-./-./-./-./-.-
246 b	Cem'î Efendi	Kaşide söyleyüp ol ŝehsüvâr vaşında Dili de yâd idebilsem şikâr vaşında	Gazel/5 beyit	..-./-./-./-./-.-
246 b	Cem'î Efendi	'Arz itdi yine rüyın gül i'tiyâdı üzre Ṭoğdı günü hezâruñ vefķ-i murâdı üzre	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
246 a	Nef'î Efendi	Fikr-i zülfüñ dilde tâb-ı süz-ı 'aşkuñ sinede Nârdur külḥanda güyâ mârdur gencînde	Gazel/5 beyit	..-./-./-./-./-.-
246 a	Nef'î Efendi	Derdimüz çok 'âŝıkuz saña giriftâruz hele N'ola tîmar itmeseñ derdüñle bîmâruz hele	Gazel/5 beyit	..-./-./-./-./-.-
247 b	Nef'î Efendi	Şuḥ olsa güzel gâyet ile pür-nemek olsa Sevmem nemegîn olmayanı ger melek olsa	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
247 b	Nef'î Efendi	Biñ nâfe mi var her ḥam-ı zülf-i siyehüñde Bu büy-ı dil-âvîz nedür ḥâk-i rehüñde	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
247 a	Nef'î Efendi	Qalmazsa ger ol küŝe-i dâmân elimüzde Elden ne gelür çâk-ı girîbân elimüzde	Gazel/5 beyit	--./-./-./-./-.-
247 a	Nef'î Efendi	Düşmedi görmek o bî-mihr ü vefâyı bu gice Ne görür dil yine gör düşde belâyı bu gice	Gazel/5 beyit	..-./-./-./-./-.-

248 b	Nef'î Efendi	Bir tolu nûş it şarâb-ı nâb gelsün çeşmüñe Mest olursañ nâza başla h'âb gelsün çeşmüñe	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
248 b	Nef'î Efendi	Cânân odur ki serkeş ola mübtelâsına 'Âşık odur ki nâzı geçe dilrübâsına	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
248 a	Nef'î Efendi	Nigeh maħmûr u ğamze mest-i nâz u nâz mestâne N'ola itse dil-i şürîde keşf-i râz mestâne	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
248 a	Nef'î Efendi	Nev-bahâr irdi hevâ ğâliye-sây oldu yine Nefes-i bād-ı şabâ nâfe-güşây oldu yine	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
249 b	Ķabûlî	Dil alsa gördüĝün demde dil-ârâda kemâl olsa Murâduñ añlasa 'âlemde dil-dâr ehl-i hâl olsa	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
249 b	Zâtî	Maħall-i diĝkat olmaz sen niĝârûñ mü-miyânınca Anuñ evşâfını kılmak gerek mümü yanınca	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
249 a	Gencî	Zülfüñ daĝıdup gezme begüm cilvegehüñde Pâyüña düşen dillere baĝ hâk-i rehüñde	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
249 a	Yaħyâ Beg	Cân mı vardur ârzü-mend-i vişâlûñ olmaya Dil mi vardur teşne-i âb-ı zülâlûñ olmaya	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
250 b	Fehîm Çelebi	Rüyumu hâk eyledüm ol hâk-i pâyı görmege Ya'ni rüy-ı hâk-i pây-ı dilrübâyı görmege	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
250 b	Emrî Efendi	Ĥaĝĝı sevdâsını şor semt-i çemenden gelene Nâfe-i hâlini añ deşt-i Ĥotenden gelene	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---

250 a	Fehîm Çelebi	Varur zâhid ‘ibâdet-gâhına meyhânededen sonra Gelür mestâne başı secdeye ammâ neden sonra	Gazel/7 beyit	.---/---/---/---
250 a	Ahmed Pâşâ	Ebr ağlamazdı dîde-i giryânım olmasa Gülmezdi gül bahâr-ı ruḥ-ı yârum olmasa	Gazel/5 beyit	--./-./---/-.-
251 b	Hulûşî	Beñzedür kâmetin ol serv-i revânun boyına Serv-i yek-pâyı görûn kendi nedür yâ boyı ne	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
251 b	Yaḥyâ Beg	Ümîd-i vaşlın eylerdüm vişâle ihtimâl olsa Benüm maḥşûdum oldur ḳanda bir emr-i muḥâl olsa	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
251 a	Yaḥyâ Efendi	Bâde-i ‘aşḳ ile medhûş olmayan bilmez beni Bezm-i miḥnetde ḳadeḥ-nûş olmayan bilmez beni	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
251 a	Yaḥyâ Efendi	Tîḡ-i ḡam ile sînede kim yâre açıldı Şaḳlayamadı zaḫmını dil yâre açıldı	Gazel/5 beyit	--./-./---/-.---
251 a	‘Udḳî Efendi	Cihânda görmeyenler ḡuşe ḡuşe naḳş-ı Behzâd’ı Temâşâ eylesünler nevbahârında Belḡrad’ı	Gazel/7 beyit	.---/---/---/---
252 b	Yaḥyâ Efendi	Gönül efkâr-ı pîç-â-pîç-i zülfûñle zebûn oldu Belâ nu eñ iyü tedbîri zencîr-i cünûn oldu	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
252 b	Yaḥyâ Efendi	Benümle ḡaşre ol ḳaddi ḳiyâmet mâyl olmaz mı Ḳiyâmet var dimez mi yoḡsa ḡaşre ḳâyil olmaz mı	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
252 a	Yaḥyâ Efendi	Bir niyâz ile lebin öpdürdi çok nâz itmedi Luṭf u iḡsâmı baña çok sevdigüm âz itmedi	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---

252 a	Yaḥyā Efendi	Ol māh-liḳā zülf-i siyehkārını çözdü Şan Çin ü Hıṭā tāciridür bārını çözdü	Gazel/5 beyit	--./---./---./---
253 b	Yaḥyā Efendi	Zülfüñe bağlandı dil zencire ḥācet ḳalmadı Ḳaldı ol uşlanmadan tedbire ḥācet ḳalmadı	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
253 b	Yaḥyā Efendi	Şeb-nem gibi dil ḡonce-i ḥandānuña düşdi Yūsuf gibi çāh-ı zenaḥdānuña düşdi	Gazel/5 beyit	--./---./---./---
253 b	‘Azmī Efendi yādına kūy-ı dil-ārādan ḡüzer düşdi ‘Adem iḳlīmüne şimden ḡirü bildüm saḡar düşdi	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
253 a	Yaḥyā Efendi	Ol ḡonce tāb-ı bāde-i ḡül-fāma döymedi Çāk itdi cāmesin bir iki cāma döymedi	Gazel/5 beyit	--./---./---./---
253 a	Yaḥyā Efendi	Şevḳ bir meydür neşāṭ-efzā benüm mestānesi ‘Aşḳ bir ḡencinedür ḡöñlüm anuñ virānesi	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
253 a	Ḥāletī Efendi	Tenhā diyü dil ḡāk-i der-i dilbere düşdi Aḡyār ḡelüp ḡördi yüzüm yerlere düşdi	Gazel/5 beyit	--./---./---./---
254 b	Yaḥyā Efendi	‘Aşḳuñ şafası degme cefāyı tıyurmadı Ḡermiyet-i şarāb-ı şitayı tıyurmadı	Gazel/6 beyit	--./---./---./---
254 b	Yaḥyā Efendi	Dilā bār-ı vişāle dest-i himmetle irilmez mi Nesīm-i luṭf esmez mi o naḡl-i nāz egilmez mi	Gazel/5 beyit	---./---./---./---
254 b	Riyāzī Efendi	İtmedi bir merḡabā ol ḡül-‘izār el virmedi Dest-büse olmadı bir çāre yār el virmedi	Gazel/6 beyit	---./---./---./---

254 a	Yaḥyā Efendi	Çok zamāndur miḥnet-i hicrūnden ağlar ey perī Yaşlıdur n'ola ağardıysa gözüm merdümleri	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
254 a	Yaḥyā Efendi	Āsīb-i ḥazān bilmez 'aşkuñ gül-i gülzārı Bülbülleri bu bāguñ hem demde ider zārı	Gazel/5 beyit	---./---/---./---
254 a	Riyāzī Efendi	Bu ḥāke sāye-i ḥirāmānuñ tokınmaz mı Yoluñda cān viren şeydāya iḥsānuñ tokınmaz mı	Gazel/5 beyit	.---/---/---./---
255 b	Yaḥyā Efendi	İrişsün 'ıyd olsun bādeye ruḥşat da gör seyri Çalır mı bir tehī sāgar hilāl-i 'ıyddan ğayri	Gazel/5 beyit	.---/---/---./---
255 b	Yaḥyā Efendi	Gül ğurūr-ı ḥüsn ile aldı ele bī-dādımı Dinleñüz bülbüllerüñ şimden girü feryādımı	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
255 b	Riyāzī Efendi	Dāḥil iderdi bezmine evvel bu kemterī Uğratmaz oldu dā'ireye şimdi ol perī	Gazel/7 beyit	---./---/---./---
255 a	Yaḥyā Efendi	Mescidde riya-pişeler itsün ço riyaı Mey-ḥāneye gel sen ne riya var ne mürāyi	Gazel/5 beyit	---./---/---./---
255 a	Yaḥyā Efendi	Çomadı bezmi teşrif itmege teb tutdı cānānı Çoñuz bī-tāb 'āşık iñlesün kim ḥastedür cānı	Gazel/5 beyit	.---/---/---./---
255 a	Riyāzī Efendi	Pür-şevk özge teşne imiş Cem didükleri Bilmez ḥarīf-i bāde nedür ğam didükleri	Gazel/6 beyit	---./---/---./---
256 b	Yaḥyā Efendi	Süz-ı dilden bī-ḥaberdür şanmañuz cānāneyi Şem'ı yakmaz mı ol āteş kim yaçar pervāneyi	Gazel/5 beyit	-.---/-.---/-.---/-.---

256 b	Yahyā Efendi	Pey-ā-pey şun baña luţf eyle sākī cām-ı gerdānı Yeter ağırladuñ rıtl-ı girānla ğayrı yārānı	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
256 b	Riyāzī Efendi	Leb-i mey-gūnuñı seyr eyleyen mestāne olmaz mı Görenler sen perī-rū dilberi divāne olmaz mı	Gazel/7 beyit	.---/.---/.---/.---
256 a	Yahyā Efendi	Gözüm ışırdı görince o la'l-i ħandānı Nişānladum lebinūñ yāresiyle cānānı	Gazel/5 beyit	..-/.-..-/.-/-..-
256 a	Yahyā Efendi	Vaşl-ı gül ile bülbül şād olmağa yaklaştı Mehcūr-ı sitem-dīde yād olmağa yaklaştı	Gazel/5 beyit	--/.---/--/.---
256 a	Riyāzī Efendi	Bahār oldu yine her lāle bir peymānedür şimdi Müzeyyen gül taĸaklarla çemen mey-ħānedür şimdi	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
257 b	Şeyhülislām Bahāyī Efendi	Dil-i pür-āteş-i 'uşşākdur çünkim ħarīdārı N'ola ol Yūsuf-ı ħüsnuñ olursa germ bāzārı	Gazel/5 beyit	.---/.---/.---/.---
257 b	Ĥişālī Çelebi	Beyhūde fiġān itme terk eyle dilāzārı Sevdūñ ise ħaĸdur ol şūĥ-ı dil-āzārı	Gazel/5 beyit	--/.---/--/.---
257 b	Riyāzī Efendi	Baĸma āyīneye olur bir iken müşkil iki Dil-rübālar daĥı olmağa gerekdür dil iki	Gazel/5 beyit	..-/.-..-/.-/-..-
257 a	Bākī Efendi	'Aşkuñ hevāsı esdi nesīm-i seĥer gibi Eşküme dökildi pāyūñe gül-berg-i ter gibi	Gazel/5 beyit	--/.-..-/.-/-..-
257 a	Bākī Efendi	Terk itdi ben za'īfimi gitdi revān gibi Gelmek müyesser olmadı bir daĥı cān gibi	Gazel/5 beyit	--/.-..-/.-/-..-

257 a	Riyāzī Efendi	Bir naẓar salmağ ile göñlümüzi āla gibi Gözi şeh-bāzını naħcīr-i dile şāla gibi	Gazel/5 beyit	..--/..--/..--/..--
258 b	Bākī Efendi	Gül-şende küyuñ işideli serv oturmadı Zencirlerle bağladılar āb ırmadı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
258 b	Bākī Efendi	Eṭrāf-ı çemen-zārı yine āb ıolandı Gül-zāra girüp her yaña şalındı bulandı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
258 b	Riyāzī Efendi	İrdüm şabāh-ı vaşluña sūzānuñam dağı Bezm-i ğamuñda şem'-i şeb-istānuñam dağı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
258 a	Bākī Efendi	Yār olup ağıyāra ādemler begenmez ol perī Kendüye hem-rāz idinmiş ya'ni bizden yigleri	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
258 a	Bākī Efendi	Çıksa eflāke n'ola āteş-i āhum şereri Çarḥdur encüm-i seyyārenüñ ey māh yiri	Gazel/5 beyit	..--/..--/..--/..--
258 a	Riyāzī Efendi	Gönlüm benüm ol zülf-i girih-gire urıldı Mecnün-ı maḥabbet yine zencire urıldı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
259 b	Bākī Efendi	Var iken ḥaççerinüñ 'āşıkā dil-dārlığı Ĝam degül eylese peykānı dil-āzārlığı	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
259 b	Bākī Efendi	Cevr ile terk ider mi kişi şeh-i yārını Lāyık mıdur ki terk ide kul şeh-i yārını	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
259 b	Riyāzī Efendi	Çeşm-i 'āşık nice seyr itsün cemāl-i dil-beri Çāre yok ḳaldurmağa zānū-yı ḥayretten seri	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--

259 a	Bākī Efendi	Berfūñ eritdi bād-ı şabā bağır yağını Yağdı çemende nergisūñ altın çerāğını	Gazel/6 beyit	---/---/---/---/---
259a	Bākī Efendi	Āh kim sevdüm yine bir dil-ber-i ra'nācuğı Şimdiden biñ var yanınca 'āşık-ı şeydācuğı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
259 a	Riyāzī Efendi	Güzellerdür gözümde ağıdan eşk-i firavānı Ki dirler bir melekdür indüren her çatre bārānı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 b	Çafzāde Fā'izī Efendi	Ĥasretūñle tığ-ı āteş-tāba urdum kendümi Leşker-i ġamdan ĥulāşa āba urdum kendümi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 b	Çafzāde Fā'izī Efendi	Gitdi ĥamāma kūyına līk ĥaber belürmedi Olda mişāl-i murğ-ı dil ĥaldı eşer belürmedi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 b	Riyāzī Efendi	Sen dü-reng-i 'işvesin ey ġonce-i ter gül gibi 'Āşık-ı yek-reng olanlar n'eylesün bülbül gibi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 a	Çafzāde Fā'izī Efendi	Kūh-ı ġamda çün dil-i nā-şād feryād eyledi Ĥāline raĥm eyleyüp feryād feryād eyledi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 a	Çafzāde Fā'izī Efendi	'Āşık yoluna cānı revān eyleyemez mi Vuşlat demine tayy-ı zamān eyleyemez mi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 a	Riyāzī Efendi	Debbeste-i ġam āh u fiġān eyleyemez mi Derd-i dilini yāre 'ayān eyleyemez mi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---/---
260 a	Riyāzī Efendi	Mey-ĥ'arlıġ ile olmuşuz rüsvāyı Tā ki ġoricek mürāy-i ĥod-rāyı	Rüba'ī	

261 b	Kařzāde Fā'izī Efendi	Yāri nārencāt ile teşhīre hācet kalmadı Kārim itdi sūz-ı ğam tedbīre hācet kalmadı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
261 b	Kařzāde Fā'izī Efendi	Yine Őevke geldi murġān seheri nevālar itdi Dem-i feyz-i nev-bahāri ne gūzel hevālar itdi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
261 a	Kařzāde Fā'izī Efendi	Baņa dirler niĉūn gūlzāra varmazsun bahār oldu Bahāri neyleyin ben yārum āġyār ile yār oldu	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
261 a	Kařzāde Fā'izī Efendi	Virmez dil-i nā-řāduma űmmīd teselli Mātem-zedeysi eyleyemez 'ıyd teselli	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
262 b	Veysi Efendi	Bend-i miġnetde esīr itme dil-i nā-řadı Olsun ey serv-i sehī kāmētūññ āzādı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
262 b	Veysi Efendi	Dīvāne ĉin-i turre-i mūřkīniñe perī Mā'il nihāl-i kaddūñe ĳalb-i řanavberi	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
262 b	Emrī	Gice dilber yūzini 'arz idicek derd ile māh Gūře-i bām-ı felek űzre řururken didi āh	Mu'ammā	---/---/---/---
262 a	Veysi Efendi	Cevrūñi derdi bilūr derdine dermān seni Degme bir derd ile terk eyleyemez cān seni	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
262 a	Veysi Efendi	řehā lāyıkdur dirsem saña ben Yūsof-ı řāñi Senūñ bendūñ geĉerūz yara bu dehrūñ cūmle ħūbānı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
263 b	Mezākī Efendi	Hiĉ mūdārā-yı dil-i nālāna hācet kalmadı Derd ile alışdı ol dermāna hācet kalmadı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---

263 b	Mezākī Efendi	Dil silsile-biksiste-i tedbīr degül mi Dīvāne-i vāreste-i zencīr degül mi	Gazel/5 beyit	--./---./---./---
263 a	Mezākī Efendi	Bezme ol Hüsrev-i ferhunde-ka-dem gelmez mi Cām-ı mey der-kef iken meclise Cem gelmez mi	Gazel/6 beyit	---/..-./---/..-
263 a	Mezākī Efendi	Hırāmuñ cilve-i serv-i dil-ārāy unutturdu Kelāmuñ şīve-i tūṭī-i güyāy unutturdu	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
264 b	Mezākī Efendi	Ol kadar gāret-ger-i şabr u sükündür gāzmesi Yād olunsa dehşet-endāz-ı deründür gāzmesi	Gazel/7 beyit	---/---/---/..-
264 b	Mezākī Efendi	Qanı bir cāy-ı şafā gūşe-i meyḥāne gibi Hem-dem olmaz dōne ehl-i gāma peymāne gibi	Gazel/5 beyit	---/..-./---/..-
264 a	Mezākī Efendi	Dōnsün hemişe sāgar-ı gerdān-ı bezm-i mey Dutsun cihānı na'ra-i mestān-ı bezm-i mey	Gazel/5 beyit	--./-./---/..-
264 a	Mezākī Efendi	Olalum virseñ eger mest-i ḥarāb ey sākī Sürmege cām-ı meyi eyle şitāb ey sākī	Gazel/5 beyit	---/..-./---/..-
265 b	Mezākī Efendi	Şuffa-i 'arş-ı berīndür ḥān-kāh-ı mevlevī 'Arşda daḥı döner dirler külah-ı mevlevī	Gazel/6 beyit	---/---/---/..-
265 b	Mezākī Efendi	Hiç feth-i bāb-ı vuşlata çāre bulunmadı Gitdi kilid-i kufl-ı sitāre bulunmadı	Gazel/5 beyit	--./-./---/..-
265 a	Mezākī Efendi	Ḥayli demdür yār ile 'ıyş-ı nihānı düşmedi Ṭālī'üm el virmedi fırsat zamānı düşmedi	Gazel/5 beyit	---/---/---/..-

265 a	Mezākī Efendi	Yine esdi nesīm-i nev-rūzī Oldı feyz-i ‘amīm-i nev-rūzī	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-..-
266 b	Cevrī Efendi	Ne deñlü mest - pür-ḥ‘āb olsa çeşm-i ‘işve-perdāzı Yine bir laḥza destinden düşürmez sāgar-ı nāzı	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
266 b	Cevrī Efendi	Felek ‘ālī cenāb u baht ser-keş yār müstağnī Tehī-ceyb-i heves ol şahid-i bāzār müstağnī	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
266 a	Cevrī Efendi	Nāle eyler dil ğamuñdan bī-ḳarār olmuş gibi Rāz-ı pinhān-ı derūnı āşikār olmuş gibi	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
266 a	Cevrī Efendi	Şunduḳça bezm-i ‘işvede el cāma ğamzesi Ḥançer-feşān olur dil-i Behrāma ğamzesi	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
267 b	Cevrī Efendi	Düşse ruḥında ḥāl-i siyeh-fāma tırrası Āşüb fitneyi düşürür dāma tırrası	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
267 b	Cevrī Efendi	Çeşminüñ görmese dil cünbiş-i mestānesini Rind-i ‘ışkuñ ne bilürdi reh-i mey-ḥānesini	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
267 a	Cevrī Efendi	Dil mi var kim çeşmi rind-i ḥāne-ber-düş itmedi ‘Işḳ o deñlü düş-ı abdālı nemed-püş itmedi	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
267 a	Cevrī Efendi	Himmetüm kām-ı cihānı lāzım-ı kār itmedi Ġayretüm çarḫa niyāzı mücib-i ‘ār itmedi	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-
268b	Şabrī Efendi	Etdi güller leşkerin ārāste şehler gibi Lāleler zeyn itdi deşti sürḫ ḫar-gehler gibi	Gazel/5 beyit	..-/-.-/-.-/-.-

268 b	Şabrî Efendi	Derd-i dilden tâ ki nâlem ğuşşa-perdâz olmadı Kimseler pinhân ğamumdan vâkıf-ı râz olmadı	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
268 a	Şabrî Efendi	Mest-i ‘aşkuz cām-ı ‘âlem-gire hâcet kalmadı ‘Aklı başdan şavmağa tedbire hâcet kalmadı	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
268 a	Şabrî Efendi	Çoçmaz o servi ‘aşık olan pîrehen gibi Bir gömlek ile kalmayacak yâsemen gibi	Gazel/5 beyit	--/--/--/--/--
268 a	Nâ’ilî Efendi	Cân esîr-i niğehûn ğamze-i Nâhid gibi Dil hevâ-ğ’âh-ı lebüñ meşreb-i Cemşid gibi	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
269 b	Şabrî Efendi	Kimseye açmam ğubâr-ı hatt-ı ‘anber-bâruñı Cür’adan-ı dilde pinhân eylerüm esrârûñı	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
269 b	Şabrî Efendi	Yâd edüp zülfiñi tāvus-i dil efğân etdi Tağıdup kendüsin evzâ-ı perişân etdi	Gazel/6 beyit	---/--/--/--/--
269 b	Emrî	Nağd-i kâlbini şanur bağış olan şâda ‘Ameli zâhir olur olsa mihek ortada	Mu’ammâ	---/--/--/--/--
269 a	Şabrî Efendi	Göñül dest-i irâdetle muhabbet sâğarın tutdı Gidince Kays geçdi meclis-i ‘aşka yerin tutdı	Gazel/5 beyit	---/--/--/--/--
269 a	Şabrî Efendi	Bülbül dağıtdı nağd-i sirişk-i sürürünü Güller de şatdı şavdı metâ’-ı ğururunu	Gazel/5 beyit	--/--/--/--/--
269 a	Emrî	Kendüyi dâ’ire-i ‘aşka şol kim vâşıl ider İki üç mertebede nâm-ı niğû hâşıl ider	Mu’ammâ	---/--/--/--/--

270 b	Şabrî	O tıfl-ı şüh kitâb-ı cefâya başlamadı Hurûf-ı şiveyi dahı edâya başlamadı	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-
270 b	Şabrî	Ne ağlardum gözüm yaşın silen dâmânûñ olsaydı Ne gam yerdüm ser-i zülfûñde dil mihmânûñ olsaydı	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-
270 b	Emrî	Görüp ‘aksûñle ser-gerdânıgum dirseñ ne hâl oldu Ser-i dil şem‘-i suzân sîne fânûs-ı hayâl oldu	Mu‘ammâ	.-./.-./.-./.-
270 a	Şabrî	Dırâz etmem çeh-i kâm-ı dile delv-i temennâyı Çıkardum hâtırundan Yûsuf-ı vaşl-ı dilârâyı	Gazel/6 beyit	.-./.-./.-./.-
270 a	Şabrî	Hâk-i pây-i yâre dahı mâcerâ söylenmedi Ser-güzeşt-i çeşm-i tûfân âşinâ söylenmedi	Gazel/6 beyit	.-./.-./.-./.-
270 a	Emrî	Dimesün saña ‘adüvv iki gözüksün şâhum Çöz iki gözünüñ birisini âhum	Mu‘ammâ	.-./.-./.-./.-
271 b	Cem‘î Efendi	Berg-i gül cemre ile hâke berâber düşdi Bülbülüñ pister-i ârâmına aḡker düşdi	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-
271 b	Cem‘î Efendi	Ḥaḡ gelüp ‘arızuña ḡusn ü bahâlar gitdi Muḡribâ bildigüñ evvelki hevâlar gitdi	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-
271 b	Emrî	Kendüyi alçaḡ düşürdi bâḡ içinde dildedür Tâ õñinde ḡaddüñüñ servüñ ayaḡı güldedür	Mu‘ammâ	.-./.-./.-./.-
271 a	Cem‘î Efendi	Bezmüñ görüp ḡabâb ile câm-ı bilürünü Vâ‘iz behiştî añladı bildi ḡuşürünü	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-

271 a	Cem'î Efendi	Gördükçe figân eylemeden gayrı o şâhı Yoğdur dil-i mestânemüzüñ cürm ü günâhı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
271 a	Emrî	Seyr idüp ol gönca-femüñ dişlerin Şaldı yere dide 'Aden gevherin	Mu'ammâ	..-/-..-/-..-
272 b	Cem'î Efendi	Ey dil yeter itdüñ feleğe 'arz-ı gedâyı Der-ceyb-i ferâğ eyle biraz dest-i recâyı	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
272 b	Cem'î Efendi	Aldı dil kişverini 'aqlumı tâlân itdi N'eylediye baña ol gamze-i fettân itdi	Gazel/5 beyit	...-/-..-/-..-/-
272 b	Emrî	Lâlezâr-ı gamda eyler dirler ey kaşı kemân Çeşm-i şayyâduñ iki tîr ile şayd-ı dil nihân	Mu'ammâ	..-/-..-/-..-/-
272 a	Cem'î Efendi	Hezârân seng-i ta'n-ı dil-hırâş ursa riyâ ehli Düşürmez sâgar-ı şahbâyı destinden şafâ ehli	Gazel/5 beyit	..-/-..-/-..-/-
272 a	Cem'î Efendi	Yeketâz-ı gamze-i yâr bilemem ne hâlet itdi Dağı tîğe urmadım el dil ü cânı gâret itdi	Gazel/5 beyit	...-/-..-/-..-/-
272 a	Emrî	Bu felek kim başınuñ hür-ı tâcıdur Mevc-âb-ı dîdenüñ muhtâcıdur	Mu'ammâ	..-/-..-/-..-
273 b	Cem'î Efendi	Meydâna girdi duğter-i rez erlik eyledi Döndi habâb üstine serverlik eyledi	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
273 b	Cem'î Efendi	Vâdî-i ümmîde başmaz pây-ı dil pür-yâre mi Rîze-seng-i deşt-i hasret yoğsa ağker pâre mi	Gazel/5 beyit	..-/-..-/-..-/-

273 b	Emrî	Bim-vâr râhuñda didüm âh kim ol serv-ğadd Ne didümse ‘aksini der hey müselmânlar meded	Mu‘ammâ	-.--/-.--/-.--/-.--
273 a	Cem‘î Efendi	Baña görüñ yarayup duñter-i rezüñ kademi Dilümde ğalmadı dehrüñ nüñset ü elemi	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-./.-
273 a	Cem‘î Efendi	Şevğ-i vaşluñla gözüm yaşı ki seylâb oldı Dâğlar rağşa girüp sinede girdâb oldı	Gazel/5 beyit	..--/..--/..--/..--
273 a	Emrî	Hüblukda ol ki bî-hemtâ imiş Yârumuñ ruhsârına şeydâ imiş	Mu‘ammâ	-.--/-.--/-.--
274 b	Cem‘î Efendi	Hâlvat-kede-i ‘aşık-ı nâlâna gelür mi Ol ğamzesi kâfir ‘aceb imâna gelür mi	Gazel/5 beyit	--./.-./.-./.-./.-
274 b	Cem‘î Efendi	Dil cür‘akeş-i câm-ı mey-i râz degül mi Ol neşve ile mest-i ser-endâz degül mi	Gazel/5 beyit	--./.-./.-./.-./.-
274 b	Emrî	Peyveste fezâda çü şabâ esdi şavurdu Lâle gelüp öñinde külâhın yere urdu	Mu‘ammâ	--./.-./.-./.-./.-
274 a	Cem‘î Efendi	Hâller kim zîr-i zülfinde nihândur her biri Hırğaya baş çekmiş âşüb-ı cihândur her biri	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
274 a	Cem‘î Efendi	O şâh luğf ile tarğ-ı vefâya başlamadı Hişâr-ı ğalbümü yıkdı binâya başlamadı	Gazel/5 beyit	.-./.-./.-./.-./.-
274 a	Emrî	Mir‘ât-ı ğalbe virür ise jeng-i ğam gider Gör kâse-i Cem‘î saña ol âyîne yeter	Mu‘ammâ	--./.-./.-./.-./.-

275 b	Cem'î Efendi	Meyhâneye dil şevk-i mey-i nâb ile geldi Ser-menzil-i maşşûd ne mehtâb ile geldi	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
275 b	Cem'î Efendi	Vâ'iz de şarâb içse biraz bî-ğam olurdu Yarâna qarışsa hele bir âdem olurdu	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
275 b	Emrî	Sâ'il olsañ levh-i rûyuñda ne yazduğın müjem Şanı bî-mihr itmiş idüm qâdir olduğum raqam	Mu'ammâ	-.--/-.--/-.--/-.--
275 a	Nef'î Efendi	Yağdı beni kül itdi o mâhuñ güneş yüzi Oldı dil-i za'if ü şikeste kül öksüzi	Gazel/5 beyit	--./--./--./--
275 a	Nef'î Efendi	Tengdür gâyet ile ol büt-i şühun deheni Hände yol bulmasa andan çıqamazdı deheni	Gazel/5 beyit	..--/..--/..--/..--
275 a	Emrî	İki artuq dişi bitse yalânuñ Çıkar nâmi o zâlim nev-civânuñ	Mu'ammâ	..--/..--/..--
276 b	Nef'î Efendi	Dilrübâdur zülfi ammâ dilnişindür qamzesi Nâz iderse yaraşır pek nâzenindür qamzesi	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
276 b	Nef'î Efendi	Dilnişindür qamze ammâ dilrübâdur turrası 'Âşık-ı bî-dillere turre belâdur turrası	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
276 b	Emrî	Ne içüp yersün ne nâmuñ didüm ey 'âlî-cenâb Nâm u me'külüm didi hün-ciger deryâ şarâb	Mu'ammâ	-.--/-.--/-.--/-.--
276 a	Nef'î Efendi	Gider keyf-i şarâbuñ zevkı böyle yâda gelmez mi Meger hiç mevsim-i gül devr-i câm-ı bâde gelmez mi	Gazel/5 beyit	..--/..--/..--/..--

276 a	Nef'i Efendi	Leşker-i müjgānı kim bir ahramāndur her biri amzesiyle ceng ider şāhib-ırāndur her biri	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
276 a	Emrī	Dür-i pāk-i maabbet bar-i cāndan ün 'ayān oldu Güneş kef meh hemān gevher-nişār-ı bar-i cān oldu	Mu'amm ā	.---/-.---/-.---/-.---
277 b	Nef'i Efendi	Mest oldu yār amzeleri nāza başladı Her bir niehde bir reviş-i tāze başladı	Gazel/5 beyit	--/-.--/-.--/-.--
277 b	Şeyhülislām Ebū Sa'īd Efendi	Ru-ı pür-tābuñ āteş-i gerdenüñdür şem'-i kāfūrı ağıt zülf-i siyāhuñ dūd-veş efzün olur nūrı	Gazel/5 beyit	.---/-.---/-.---/-.---
277 b	Emrī	Gülün ortasına şunulsa ey cān Olur bir dil-ber adı anda pinhān	Mu'amm ā	.---/-.---/-.--
277 a	opapılı Feyzī elebi	Eyledi efsürde feryādum fiān-ı bülbülü Külan itdi tāb-ı āhım āşiyān-ı bülbülü	Gazel/6 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
277 a	opapılı Feyzī elebi	Eyyām-ı bahār oldu hevā mu'tedil oldu arf-ı emen-ārām ki ehl-i dil oldu	Gazel/5 beyit	--/-.---/-.--/-.--
278 b	Hüsāmī	Fitneyle atup aşı cefā yāyın okurdu Bāzūsına uvvet ki dile başī o urdu	Gazel/5 beyit	--/-.---/-.--/-.--
278 b	Bahāyī	Dest-i sitem yār ki am ne yāyın okurdu 'Uşşāa alup amze-i hūnrizi o urdu	Gazel/5 beyit	--/-.---/-.--/-.--
278 a	Revānī Beg	Hüsñ ile āfāı tıtmışdur nigārım gün gibi Yalınız yügrük geer ol şeh-süvārım gün gibi	Gazel/5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--

278 a	Sehābī Beg	Fenā şālın ki dil-i ‘aşkuñda ey gül-pîrehan giydi Muhammed hırkasıdur kim anı Veysü’l-Şarān giydi	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
279 b	Fuzūlī	Ey vücūd-i kāmīlūñ esrār-ı hikmet maşdarı Maşdarı zātuñ senūñ eşyā şıfātuñ maşharı	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
279 b	Ħüsrev	Kimyā buldum görince ħāk-pāy-ı dilberi İşüm altūn eyledüm sevdüm civān-ı zergeri	Gazel/4 beyit	---/---/---/---
279 a	Ġanizāde Nādīrī Efendi	Degül çāh-ı zeķan ol dil-rübānuñ çeşm-i maĥmūrı İçüp şahbāsın itmiş ser-nigūn bir cām-ı billūrı	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
279 a	Yaĥyā Beg	Ħammām gibi odlara yakup bu çākeri Ķanuma girdi girmede ħammāma ol peri	Gazel/5 beyit	---/---/---/---
280 b	Fehīm Çelebi	Beni ħāk itdi ħasret dilber-i ŧannāz müstaġnī Gedā muĥtāc-ı pā-būs u şeh-i mümtāz müstaġnī	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
280 b	Nāzīkī Çelebi	Nigāh itmez dil-i zāra o mest-i nāz-ı müstaġnī Cihāna gelmemişdür böyle bir mümtāz-ı müstaġnī	Gazel/5 beyit	.---/---/---/---
280 a	Yaĥyā Efendi	Şu dem kim çeke Rüstemāne kemānın Varup gūşına nāvek-i cān-sitānı İder meşveret kim nişānı ne olsun ‘Adūnuñ dil-i saĥtı mı yoĥsa cānı	Rübā‘ī	
280a	Yaĥyā Efendi	Düşmiş dile tāb-ı ‘aşk-ı ‘ālem-i sūzın Dil gülşeni ol tābla küllĥanveş imiş Her kıatre gözimde bir şererdür pür-sūz Gülzār-ı muĥabbetūñ şuyı āteş imiş	Rübā‘ī	
280 a	-	İl mervāhayı akçe ile şatun alurlar Ammā ki bizüm bād-ı hevādur	Müfred	Mısraın vezni bozuk

280 a	-	Şevk ile ben mervaḥa cünbân olup Vardı şafâ-ḥ'âbına ol şivekâr	Kıt'a	---/--/--/..-
281 b	Yahyâ Efendi	Ey ḥâme yazup ḡadd u fem-i dil-beri sen Ḥaḡḡa begenildi eyledüñ ḥûb u ḥâsen Zinhâr ki refârla güftârında Şîrîn ḥarekât eyle vü nâzûk depren	Rubâ'î	
281 b	Bahâyî Efendi	İnşâfa gelüp o ḡonce-i sîmîn-ten Beytû'l-ḥâzen-i ümîdüm itdi Rûşen Teşrif etdükçe pâyine müjgânım Gül-berg-i niyâzı şaçdı dâmen dâmen	Rubâ'î	
281 b	-	Ḥ'âb-ı nâza varıcaḡ ḡamını açmaz ol şûḡ Per-i Cibrîl eger mervaḥa cünbân olsa	Müfred	
281 a	Bahâyî Efendi	Vâdî-i fenâda reh-revân olduḡ biz Faḡr erbâbı ile hem-zebân olduḡ biz Keşkül-i dili reh-i muḥabbetde tutup Deryûze-gerân-ı ḡ'âcegân olduḡ biz	Rubâ'î	
281 a	Bahâyî Efendi	Ey nûr-ı güher-perver-i kân-ı imkân Bir zerreye kim luḡfuñ ola feyz-resân Deryâya da düşse zâyî' olmaz âḡîr Dürdâne olur ki lâyıḡ-i tâc-ı şehân	Rubâ'î	
281 a	-	Cihânda durduḡuñca ey birâder Şaḡın olma sükker kimseye dem-sâz Ḥâsûd u bî-vefâ nâdân u ebleḡ Baḡîl ü kâzib ü dıḡḡâl ü ḡammâz	Rubâ'î	
282 b	'Azmîzâde Ḥâletî Efendi	Luḡf-ı Ḥaḡḡ'dan nâ-ümîd olma şaḡın ey Ḥâletî Şanma te'sîr itmeye erbâb-ı câha âhumuz Variken Nemrûd-ı bed-kişüñ bu deñlü ḥaşmeti Peşşeye maḡlûb iden Allah'dur Allah'umuz	Ḳıṭ'a	---/--/--/--/..-
282 b	'Azmîzâde Ḥâletî Efendi	Kâruñ senüñ şefâ'ate ḡaldıysa Ḥâletî 'Arz eyle ḥâsb-i ḡâli Ḥudâ'nuñ ḡâbibine Girdükde zir-i ḡâke ider şefḡati zuhûr Ehl-i kerem mürüvvet ider yer ḡarîbine	Ḳıṭ'a	--/--/--/--/..-
282 b	'Azmîzâde Ḥâletî Efendi	Eyâ ki mihr-i cihân gibi zerre-perversin 'İnâyetüñ nazârın benden itmeseñ münfeḡk Şalup zamâneye pertev bu ṭab'-ı vekḡadum Gören diyeydi olunca çerâḡ böyle gerek	Ḳıṭ'a	..-/--/--/--/..-

282 a	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	Çanı kim ol perî bundan muqaddem Beni ihsânıyle eylerdi hoşnûd `Adûlarla duĥân içmezdi evvel Şanurdum ben lebin ĥalvâ-yı bî-dûd	Çıt’a	.-./.-./.-
282 a	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	Bağar her dem ekâbir rüşvet altunına diğğatle Yüzine bağmağa el mi deger erbâb-ı ‘irfânûñ N’ola ehl-i dilûñ fevvâre-i ümmîdi ĥuşk ola Bozuldı yolları âb-ı revân-ı luğf u ihsânûñ	Çıt’a	.-./.-./.-
282 a	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	‘Aceb olmaz bu rûz-ı mâtem için Kerbelâ’dan eger dinilse şedîd Ne ‘Alî ĥaldı ne Ĥasan ne Ĥüseyn Bir Yezîd itdi cümlesini şehîd	Çıt’a	.-./.-./.-
283 b	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	Nesîmî ten libâsından idüp ‘âr Bırakdı ser-be-ser cân itdi kendin Derisin yüzsele hergiz ĥayırmaz O Ĥağğ yolına ĥurbân itdi kendin	Çıt’a	.-./.-./.-
283 b	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	Ėonçe-i güldür deheni güyiyâ Ėonçe-i zanbağ gibidür ol benân Ĥağğ bu ki dünyâda görülmüş degül Böyle eli ağzına uyar civân	Çıt’a	.-./.-./.-
283 b	Riyâzî Efendi	Eyâ zamânede mesned-nişîn-i şer’-i Nebî Kemâl-i ‘adl-i şeriĥi görindi şânuñda Ne cânı var ki ola sâlik-i reh-i bî-dâd Terazuyile yürür muĥtesib zamânûñda	Çıt’a	.-./.-./.-
283 a	‘Azmîzâde Hâletî Efendi	Ey şaĥne-i ‘aşğ var zülfine ilet Ben ‘âşığı kim ġâyet-i âmâli budur Ammâ ki desün o gece dellâl-ı belâ Hercâyîye ‘âşığı olanuñ ĥâli budur	Rubâ’î	
283 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Lâyığ mı şabîbi sen Mesîĥâ-dem iken Dil-ĥastelerûñ hicr ile çığmak cânı Bir kerre ne var destûñi bûs etdürseñ Bîmâr-ı ġamuñ elüñdedür dermânı	Rubâ’î	
283 a	Riyâzî Efendi	Tâ key bu hevâ-yı bezm-i ‘işret ey dil Ol mest-i şarâb-ı câm-ı maĥabbet ey dil Her kim ki şarâb-ı ‘aşğ ile mest olmaz Çutmaz anı şîĥne-i miĥnet ey dil	Rubâ’î	
284 b	Azmîzâde Hâletî Efendi	Çutdı reh-i Çays’ı ‘ağl-ı bî-hencârum Eğvârına uydı ser-be-ser eğvârum Zirâ ki libâs-ı şîvesi vâfirdür Bir geydüğini bir dağı geymes yârum	Rubâ’î	

284 b	Azmîzâde Hâletî Efendi	Dil humm-ı murâd bulmadı neyleyeyüm Peymâne-i şevk tutmadı neyleyeyüm Tedbîr-i vaşşâlda kuşur eylemedik Taqdîr-i muvâfîk olmadı neyleyeyim	Rubâ'î	
284 b	Riyâzî Efendi	Eflâke irişse ne 'aceb nâle vü âh Dehrûñ sitemi vücûdumı itdi tebâh Hem-râhum olan sâye degüldür dâ'im Hemvâre benüm yanumdudur baht-ı siyah	Rubâ'î	
284 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Ey nâz semendin eyleyüp germ-'inân Meydân-ı cemâle fer viren şüh-ı cihân 'Âşîk mıdur ol ki etmeye cân naqdîn Câdü-yı ciger-ğ'ârîña müzd-i dendân	Rubâ'î	
284 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Murğ-ı dil-i zâre verd-i ra'nâsın sen Pervâne-i câna şem'-i bâlâsın sen Maşşûş-ı muhabbetüñdür eczâ-yı vücûd Deryâ-yı dilümde dürr-i yektâsın sen	Rubâ'î	
284 a	Riyâzî Efendi	Her demde gülüñ hâr iledür bâzârı Hep bülbüline cevri ü cefâdur kârı Bî-çâreyi gül dâireye uğratmaz İrgürse n'ola göklere âh u zârı	Rubâ'î	
285 b	Azmîzâde Hâletî Efendi	Her dem tenümüzde dâğ-ber-dâğ olsun Feyz-i gam ile o güşeler bâğ olsun Biz seng-i cünûna tutmuşuzdur serümüz Dil naqdî giderse başumuz şâğ olsun	Rubâ'î	
285 b	Azmîzâde Hâletî Efendi	Etdükçe havâle 'âşîk-ı gam-ğ'âre Ne sîne ne dil kôr etmedük şad-pâre Bir şâh-ı melâhat olmamuşdur mâlik Ol gamze gibi gulâm-ı hançer-dâre	Rubâ'î	
285 b	Riyâzî Efendi	Anlar ki seri yoluñda pâ eylerler Baħr-i gam-ı 'aşkuñda şinâ eylerler Dünyâya ururlar leked-i istiğnâ Emvâc-ı belâya merhabâ eylerler	Rubâ'î	
285 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Ruḥşat verür olsam âh-ı 'âlem-süze Yâkûta döner bu günbed-i firûze Bir şâh-ı cihâna 'âşîkam kim eyler Biñ naqd-i vücûdı maşraf-ı yek-rûze	Rubâ'î	
285 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Döndi gam ile sirişk-i çeşmüm kâne Oldı olacağ bu 'âşîk-ı nâlâne Çün zehr-i firâk câna te'sîr etdi Tiryâk-i vişâl gitmesün yâbâne	Rubâ'î	

285 a	Riyāzī Efendi	Sākī yine bir bezm-i şafā kırdı bu şeb İrdi felege nağme-i āvāz-ı tarab Gül yüzlü lebi gönçe güzeller bu gice Gül destesi gibi geldiler bir yire heb	Rubā'ī	
286 b	Azmizāde Hāletī Efendi	İnşāf ile olmayor eger nāz olsa Meftūh kalur derd-i cefā bāz olsa Etfāl-i zamāneistirāhat virmez Dil murğı felekde āşiyān-sāz olsa	Rubā'ī	
286 b	Azmizāde Hāletī Efendi	Her bü'l-hevese fütāde-i dām olma Her nā-kese çün kebüter-i bām olma 'Uşşākı çoğaldup āhir ey şūh-ı cihān Mānend-i gül-i dü-rüy-ı bed-nām olma	Rubā'ī	
286 b	Riyāzī Efendi	Mey-ğ'ārlıg ile olmuşuz rüsvāyı Tā ki göricek mürāy-i ğod-rāyı Ser-püş ile cāmı çekmezüz dāmāna Biz gizli kapaklı içmezüz şahbāyı	Rubā'ī	
286 a	Azmizāde Hāletī Efendi	Ebrūlaruñı hemişe çin-dār etme Cādū gözünü böyle ciger-ğ'ār etme Rüyūndaki ol reng-i Ğudā-dād yeter Gül-güne-zen-i 'itābı der-kār etme	Rubā'ī	
286 a	Azmizāde Hāletī Efendi	Yārab beni nefsüme zebūn gösterme Sulţān-ı muţā'-ı 'aqlı dūn gösterme Bezm-i ğamumu hemişe germ-ā-germ et Cām-ı mey-i 'aşkımu nigūn gösterme	Rubā'ī	
286 a	Riyāzī Efendi	Şol pīr-i muĝān ki ehl-i irşād oldı Rindān aña hep mürīd ü münkād oldı Bir mülk-i ħarāb iken ħarābāt anuñ Feyz-i nazarıyla 'işret-ābād oldı	Rubā'ī	
287 b	Azmizāde Hāletī Efendi	Çarĝuñ bilinüp ħulāşa-i āĝvālī Kaţ' eylemişüz 'alāka-i āmālī Kalmadı derūn-ı dilde illā ğam-ı 'aşk Aĝyārdan oldı şimdi 'ālem ħālī	Rubā'ī	
287 b	Azmizāde Hāletī Efendi	Bir serv yanınca sāye-vāruz şimdi Dil-ğ'āhumuz üzre ħāksāruz şimdi Olsağ nola raĝş-rān-ı meydān-ı ğurūr Nev devlet-i iltifāt-ı yāruz şimdi	Rubā'ī	
287 b	Emrī	Beni küyında ser-gerdān görüp ey Emrī cānāna Hemān dir bülbül-i ser-geşte geldi yine büstāna	Mu'ammā-./...-./...-./...-

287 a	Azmîzâde Hâletî Efendi	Erbâb-ı ‘aşk içinde rübâ‘ilerüm benüm Bezm-i şafâya Hâletiyâ çâr-pâredür Kimdür anuñla kıt‘a-i elmâsı bir çutan Nokşânı hüd yanında anuñ âşikâredür	Qıt‘a	--/./././././.-
287 a	Kemâlpâşâ-zâde	Qaşr-ı vaşl-ı nigâra ey ‘âşik Bir uğurdan hücüm iden yıkılır Bu mişl-i şöhr-i cihândur kim Nerdübâna ayak ayak çıkılır	Qıt‘a	---/./././.-
287 a	Emrî	La‘lünden alur fütâde kâmi Çünkümler ola mı ziyâde kâmi	Mu‘ammâ	--/./././.-
288 b	Ġanîzâde Nâdirî	Rûm ili şadrını teşrîf idicek ibn-i Ġanî Oldılar halk-i cihân tehniyye âmâde Çin-i şehir gördüm ‘araç-rîz olarak pîr-i muĠân Bir qoca destî ile geldi mübârek-bâda	Qıt‘a	---/././././.-
288 b	Bâkî	Luţf idüp ol şeh-i ferîşte-hişâl Qızılar eylemiş kılına ‘atâ Dâimâ kıl du‘âyı ey Bâkî Qızılarun baĠışlasun mevlâ	Qıt‘a	---/./././.-
288 b	-	Râst geldüm gice aĠyârla şakku’l-kamere Didüm ey meh nedür ol ‘arîzuñ üstünde yara Nâz ile ħande idüp didi ol ħürşid cemâl Şeh-per-i rûħ emîndür ki doĠundı kamere	Qıt‘a	---/././././.-
288 a	Nef‘î Efendi	Yâ Rab dilimi sehv ü ħatâdan şakla Endişemi tezvîr-i riyâdan şakla Başdım reh-i vâdî-i rübâ‘îye qadem Ta‘n-ı ħar-ı nâdân-ı dü-pâdan şakla	Rubâ‘î	
288 a	Nef‘î Efendi	Ben ‘âşik-ı hercâyî vü dil-âşüfte Ol şüh ise hem mey-keş hem âlüfte Bilmem nice olur mihr ü muĠabbet ħâlî Bu nükte-i serbeste qalır nâ-güfte	Rubâ‘î	
289 b	Qâfzâde Fâ‘izî Efendi	Vaşluñla dili şebât-yâb it yâ Rab Kûh-ı Ġamumu Ġâħ şitâb it ya Râb MurĠ-ı heves-i hevâ-gerây-ı ‘işkuñ Mânend-i kebüter ü şehâb yâ Rab	Rubâ‘î	
289 b	Qâfzâde Fâ‘izî Efendi	Her Ġüşeden irdi şarşar-ı cevri-î sitîz Keştî-i vücûda qalmadı cây-ı Ġürîz Besdür bizi ĠarĠ eylemeye Ġirdâbuñ Ey baĠr-ı Ġam olma bî-hüde mevc-engîz	Rubâ‘î	

289 a	Ḳāfzāde Fā'izī Efendi	'Aceb mi Ḳays ile Ferhād-ı bī-nevānuñ eger Birisi kūhda olsa birisi şahrāda bālāda Zuhūr eyledi emvāc-ı eşki 'uṣṣākuñ Kimisi pestde ḳaldı kimisi bālāda	Rubā'ı	
289 a	Cem'ı Efendi	Sım sādlerın açup dilber Ele peymāne alsa bī-pervā Sāğar-ı mey bu ḫāletıyle olur Necm-i dūnbāledār-ı çarḫ-ı şafā	Ḳıṭ'a	...-/././.-
290 b	Cem'ı Efendi	Tekye-i meyḫāne içre Cem'iyā Bāzgüne şışedür itme ḫayāl Ġuşsa-i dehrūñ helāki ḳaşdına Ser-nigūn mum yaḳdı erbāb-ı melāl	Ḳıṭ'a	...-/././.-
290 b	Cem'ı Efendi	Bezm-i zamānede bir iki nā-ḳabūl ile Sāḳı-i baḫt ḳıldı yine hem-nefes beni Bir tūṭiyem ki eyledi şayyād-ı rūzgār Tā ki ḫilāf-ı cins ile ḫabs-i ḳafes gibi	Ḳıṭ'a	...-/././.-
290 b	Ġarrā mezārūm üstinde Ben bu eşçarı böyle vaz' itdüm Ki gören sormadın bile ḫālim Ben bu 'ālemde n'eyledüm n'itdüm	Ḳıṭ'a	...-/././.-
290 a	Yaḫyā Efendi	Ben kim ḳadeḫ cerrārıyūm mey-ḫānelerde dā'imā Bir sāğara degmez miyūm degmez mi bir sāğar baña	Maṭla'	
290 a	Yaḫyā Efendi	Feryādum irdi göklere ey serv-ḳad yetiş Ḳorḳum budur bu ḡam beni alur meded yetiş	Maṭla'	
290 a	Be-nām-ı İsma'ıl	Bir elifle üç 'ayın gelse dile Müstāḳım 'ārif gerek anı bile	Mu'ammā	...-/././.-
291 b	Yaḫyā Efendi	Sözi bu vā'izūñ maḫbūb sevme bāde-nūş itme İki 'ālemde āḡāḫ olmayan nā-dānı ḡuş itme	Maṭla'	
291 b	Yaḫyā Efendi	Gözlerüm cānā remedden bağların şanma beni Şaḳınur iki gözünden 'āşık-ı şeydā seni	Maṭla'	

291 b	Hāletī Efendi	Yürüt sākī pey-ā-pey zevraḳ-ı āb-ı muşaffāyı Bugün erbāb-ı ‘işret nic’olur görsün tonanmayı	Maṭla‘	.---/.---/.---/---
291 a	Yaḥyā Efendi	Nihāl-i tāze-i gülşen çiçek çıkardı meger Ṭabīb-i cūy içürdi şarāb-ı nilüfer	Maṭla‘	
291 a	Yaḥyā Efendi	Yanuña alup raḳībi eyledüñ seyr-i çemen Yanuña ḳalursa ey serv-i sehī seyr eyle sen	Maṭla‘	
291 a	Hāletī Efendi	Senüñle ḥaşr olalum gel disem cefā eyler ‘Aceb o yār ḳıyāmetde mi vefā eyler	Maṭla‘	.-./..-./.-./..-
292 b	Ḳafzāde Efendi	Nevrüz irişdi ḳalmadı dem-serdī-i hevā Gülşende ‘ıyş ü nüş iderüz yinedür şafā	Maṭla‘	--./-./.-./-.-
292 b	Ḳafzāde Efendi	Geç gelür tiz gider diyü şafā çekme keder ‘Ālemüñ ḥālī budur böyle gelür böyle gider	Maṭla‘	..-./.-./.-./..-
292 b	Hāletī Efendi	Ġamuñla añdururın ḥalka Ḳays u Kūh-ken’i Ululara ḳatup aḡlamalu degül mi beni	Maṭla‘	.-./..-./.-./..-
292 a	Ḳafzāde Efendi	Seyyāḥ-ı bī-ḳarār idüp ‘āḳıbet ḡamuñ Bildürdi ḳaç bucāḡ idügin baña ‘ālemüñ	Maṭla‘	--./-./.-./-.-
292 a	Ḳafzāde Efendi	Kimdür ey meh şafḥa-i ruşsāruña pür-mü diyen Şüphe yoḳ aḥvel gerekdür saña çār-ebrü diyen	Maṭla‘	.--./.-./.-./.-.-
292 a	Hāletī Efendi	Şeḫerden pertev-i mihr-i cemālin gül-şene şaldı Gül-i ra’nālar anda kendüsin devşürmeden ḳaldı	Maṭla‘	.---/.---/.---/---

293 b	Kařzāde Efendi	'Iřkda kũhkene merg idũgin endişe Ne gũzel añladı çok başına urdı tĩře	Maşla'	.../...-/.../...-
293 b	Nev'izāde 'Ařāyi Efendi	Hevā-yı 'aşk ile pũrdũr gũnũl cām-ı řerāb-āsā Cũdā olsa eger kim bir naşs çatlar řabāb-āsā	Maşla'	...-/...-/...-/...-
293 b	Āgehĩ ideli şaner ile ol dilber miyān-ı bendi Ķiyāmet oldu ey dil yine ortalış kũzlendi	Maşla'	...-/...-/...-/...-
293 a	Nev'izāde 'Ařāyi Efendi	Bisāř-ı sebzede defter açup dũker ezhār Hezār-ı zāre ũ aylış vaşife virdi bahār	Maşla'	.../...-/.../...-
293 a	Nev'izāde 'Ařāyi Efendi	Ne var ey serv-şad bezmi behiş-i cāvidān itsen Ķiyāmet mi şopardı meclise gelseñ duřān itsen	Maşla'	...-/...-/...-/...-
293 a	Mũfredāt-ı Enva'a	Emvāc-ı hũner-ārān ise deryā birdũr Sũzin azı ũzi bu ki mevlā birdũr	Mũfred	
294 b	Nev'izāde 'Ařāyi Efendi	Ķařı vaşfında gũnũl gitdi şad-i dil-cũsına Egri sũylerken 'acebdũr yañılur şoğrusına	Maşla'	...-/...-/...-/...-
294 b	řabrĩ Efendi	Dil olunca beste-i zencir-i zũlf-i dil-rũbā ozdi bendin luşf idũp ol řāne-i mũřkil-gũřā	Maşla'	...-/...-/...-/...-
294 b	-	Sensiz ey ruşları gũl lebleri mey Ķamiř iřkencesidũr 'ařıķa ney	Mũfred	...-/...-/...-
294 a	řabrĩ Efendi	Dil zũlmet-i řařuñda ğamdan necāt buldı İrdi o la'l-i nāba āb-ı řayāt buldı	Maşla'	...-/...-/...-/...-

294 a	Şabrî Efendi	Çāh-ı Bābildür o hāl ile zenaḥdānuñ senüñ Sihri andan öğrenür gīsü-yı fettānuñ senüñ	Maṭla‘	---/---/---/---
294 a	-	Şehā tığ-ı ğamuñ kesmek dilermiş bendeki senden Beni ğam öldürür şimdeñ-girü ümmidi kes benden	Maṭla‘	---/---/---/---
295 b	Şabrî Efendi	Tāze-be-tāze buse-i rahler-i alin isterüz Biz o nihāl-i tāzenüñ bār-ı vişālin isterüz	Maṭla‘	
295 b	Cem‘î Efendi	Sürer meydān-ı ‘işretde anı düşdükçe bî-pervā Maḥabbet ehli ayrılmaz kümeyt-i bādeden cānā	Maṭla‘	---/---/---/---
295 b	Hüseynî	Gözden bırağurduñ ben eger āb olsam Bağmazduñ eger mihr-i cihān-tāb olsam Almazduñ ele cām-ı mey-i nāb olsam Hiç ‘aynuña almazduñ eger ḥ‘āb olsam	Ḳıṭ‘a	---/---/---/---
295 a	Cem‘î Efendi	Ḥalvetlerinde her biri bir nāzenin tutar Ehl-i riyā muḥaşşılı hep gizli dīn tutar	Maṭla‘	---/---/---/---
295 a	Cem‘î Efendi	Oldı manzürü dil o sīmberüñ Körlüğine ‘adū-yı bî-başaruñ	Maṭla‘	---/---/---/---
296 b	Cem‘î Efendi	İdüp kaṭ‘-ı ta‘alluḳ la‘l-i nāb-ı dilrübālardan Çekildüm cām-ı ‘işretten kesildüm aşinālardan	Maṭla‘	---/---/---/---
296 b	Cem‘î Efendi	Yā Rabb bu ben ḥaste-i cānāndan ayırma Āḥir nefesümde beni imāndan ayırma	Maṭla‘	---/---/---/---
296 a	Nef‘î Efendi	Bād-ı şabā ki tırraların tābdār ider Her bir ḥamında biñ dili zār ü nizār ider	Maṭla‘	---/---/---/---

296 a	Nef'î Efendi	Ne âdemler helâk eyler görüñ ol çeşm-i cellâdı Añılsa yine ammâ nâtüvân bir hastedür adı	Mağla'	.../.../.../...
297 b	Bâkî Efendi	Kesb ider derd ü gamuñ dil çeşm-i giryân hırcanur Cem' ider deryâ-yı 'ummân ebr-i bārân hırcanur	Mağla'	.../.../.../...
297 b	Bâkî Efendi	Şimşâd u serv yüz kıorlar niyâz ile Sen kim çemende şalmasın 'izz u nâz ile	Mağla'	.../.../.../...
297 a	Bâkî Efendi	Sür hâk-i reh-i yâra yüzüñ çehre toz olsun Erbâb-ı vefâ bezmine varmağa yüz olsun	Mağla'	.../.../.../...
297 a	Bâkî Efendi	Sâkî-i bezm sürer zevk ü şafâsın kadehüñ Rind-i meyh'âre çeker cevı ü cefâsın kadehüñ	Mağla'	.../.../.../...
307 a	-	Şu karşıki dağda bir kıuzu meler Kuzunuñ feryâdı bağırumı deler Eşinden ayrılma böyle mi meler Nağarâd Gel kıuzum ağılama meleme vâz gel eşinden	Şarkı	11'li hece ölçüsü
308 b	-	Şanurdum ey meh-i nâzum Geçer elbet bu niyâzum Bilmezlikle açdum râzum Nağarad Şimden sonra neme lâzum	Şarkı	8'li hece ölçüsü
308 b	-	Meyli o şühuñ 'aceb ağıyâre mi Aramaz oldu dil âvâre mi Yârelendi sine-i şadpâre mi Nağarad Sınemi gel yârda gör yâremi Yâr bulur bulsa benüm çâre mi	Şarkı	11'li hece ölçüsü
308 b	Şarkı-i Sultân Selim	Göñül virdüm bir civâna Derd nedür oldum divâne Gel efendüm girme kıana Nağarad Bir seni virmem cihâna	Şarkı	8'li hece ölçüsü
308 a	-	Bir cefâ-cü nazlı yâre Düş olup yendüm bu nâre Olsa da göñlüm pâre pâre Ahumla kim neyleyim var mı çâre	Şarkı	8'li hece ölçüsü

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MECMÛADA YER ALAN ŞAİRLER HAKKINDA KISA BİYOGRAFİLER

Âgehî⁹

Asıl ismi Mansur olup Rumeli’de Vardar Yenicesi’nde doğmuştur. Medrese eğitiminin ardından bir süre Hoca Kaynı lâkabıyla tanınan Mahmud Çelebi’ye mülâzim olmuş, bir aralık da Kaptanıderya Piyâle Paşa’nın maiyetine girerek donanmada hizmet etmiştir.

Kaynaklar onun şiirlerini bir divan halinde derlediğinden bahsetmezler. Şiir mecmualarında rastlanan eserlerinden nazma hâkim ince zekâ sahibi ve kudretli bir şair olduğu anlaşılmaktadır. Ona asıl şöhretini Piyâle Paşa’nın hizmetinde bulunduğu sırada yazmış olması muhtemel, gemicilik tabirleriyle yüklü “*Keşî Kasidesi*” kazandırmıştır. Zigetvar kalesi fethini konu edinen *Fetih-nâme-i Kal’a-i Sigetvâr* adlı eserini kadılıkta bulunduğu sırada Sokollu Mehmed Paşa’ya takdim edildiği bilinmektedir. Bir de ona izafe edilen İmâm Gazâlî’nin menkabelerini anlatan *Menâkıb-ı İmâm Gazâlî* adlı mensur bir eseri daha vardır.

Ahmed Paşa¹⁰

Sultan II. Murad’ın kazaskerlerinden Veliyüddin Efendi’nin oğlu olup dedesinin ismi İlyas’tır. Tahsilini bitirdikten sonra Bursa Muradiye Medresesi’ne atandı, ardından Molla Hüsrev’in yerine 1451’de Edirne’ye gönderildi. Fatih’in tahta geçmesinden sonra önce kazasker, sonra da ona müşahip ve hoca oldu. Kısa zamanda vezirlik rütbesine ulaştı. İstanbul’un fethi sırasında padişahın Ahmed Paşa’yı gerek askerinin maneviyatını yükseltmesi, gerekse her konuda kılı kırk yaran bir kişiliğe sahip olması sebebiyle hemen hiç yanından ayırmadığı görülür.

Kendisinden bahseden bütün kaynaklar onun keskin bir zekâyâ ve nüktedan bir mizaca sahip olduğunu belirtirler. Şiirleri daha sağlığında bütün Anadolu ve Rumeli’ye yayıldığı gibi Hüseyin Baykara’nın Herat’taki sarayında dahi okunmuş; kendisinden şairler sultanı olarak bahsedilmişti. Türk edebiyatı tarihinde Şeyhî ve Necâtî arasında yetişen şairlerin en büyüğü olarak kabul edilir.

⁹ Ahmet Atilla Şentürk, *Osmanlı Şiiri Antolojisi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999, s.385.

¹⁰ Şentürk, a.g.e., s.55.

Azmîzâde Hâletî¹¹

Haleti, edebiyatımızda rübaileri ile ün yapmıştır. Şairin *Divanı* vardır. Yazma halindeki divanında rübaileri bulunmakla birlikte şiir mecmuaları içerisinde de Haleti'nin rübaileri ayrıca yer almıştır. Edebiyatımızda rübai tarzının en usta temsilcisi olarak bilinen Azmîzâde Hâletî, kendisini İranlı ünlü şair Ömer Hayyam'la karşılaştırır ve onun kadar güzel rübai yazdığını söyler. Bazı kaynaklarda Haleti'den “Hayyam-ı Rum” diye söz edilmesi, onun Hayyam gibi tanınmış olduğunun ifadesidir. Haleti, şairliğinin yanı sıra alimliği ile de döneminde ün kazanmıştır. Divanından başka *Sakiname*'si ve *Münşeat*'ı vardır.

Bâkî¹²

Asıl adı Abdülbâkî olup 1526 yılında İstanbul'da doğdu. İlk eğitimini müezzin olan babası Mehmed Efendi'den aldı. İyi bir medrese tahsili gördü. Dört padişah dönemi yaşayıp döneminin devlet adamlarına kasideler sundu. Kendisine “Sultanu’ş-Şuarâ” unvanı verilmiştir. Şiirlerinde kendine has bir üslubu bulunan Baki, Türkçenin aruz veznindeki imale ve zihaf kusurlarını asgariye indiren şairi olarak kabul edilir. Şiirlerinde aşkın acı ve ıstıraplarından çok, coşku ve neşeyi yansıtan işret ve eğlence meclislerine yer vermiştir.¹³

Manzum ve mensur eserleriyle birlikte “*Türkçe Dîvân*” ı vardır.¹⁴

Cem’î¹⁵

İstanbul’ da doğdu. Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Mehmed’dir. Cem’î Efendi ve Mehmed Cem’î olarak tanındı. Medrese eğitimi görerek mülâzım oldu. Kırk akçelik medreseden mazul olduktan sonra bazı kasaba ve beldelere müderrislik ve kadılık yaptı. Erdemi ve olgunluğuyla tanındı. 1070/1659-1660’ta vefat etti.

Cem’î bir takım hatalar olmakla birlikte, aruzu başarıyla kullanmıştır. Klâsik Türk edebiyatının genel kafiye anlayışına hâkim olan şair, kafiyeyle birlikte redife de önem vermiş ve redif olarak genellikle Türkçe fiilleri tercih etmiştir.

Şairin devrinde epeyce tanındığı şiirlerinden, şiirlerine yapılan tahmislerden, tezkirelerde şiirlerine verilen yerden anlaşılmaktadır. Şiirlerinde coşkun bir söyleyiş ve canlı bir hayat tarzı dikkatleri çekmektedir. Cem’î’nin divan edebiyatına ait bütün malzemeyi rahatça kullanarak kendi hünerini ortaya çıkaran kudretli bir şair olduğu söylenebilir. Şarin basılı bir *Divan* ı vardır.

¹¹ Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1994,s.191.

¹² Mine Mengi, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2014, s. 170-171.

¹³ Ahmet Atilla Şentürk- Ahmet Katal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015, s.202-204.

¹⁴ Şentürk, a.g.e., s.439.

¹⁵ Beyhan Kesik, *Cem’î, Mehmed Cem’î Efendi*, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi:13 Haziran 2018.

Cevri¹⁶

Mevlevî şairlerden olan Cevri 17. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Çok yönlü bir şair olup daha çok hattatlığıyla ün kazanmıştır. Sanatçı, Mevlana'ya bağlılığı ile tanınır.

Cevri'nin *Divan*'ı hacimli olup, *Divan*'da bulunan kaside ve gazelerde Nef'i'nin etkisi görülür. Ancak, şairlik yeteneği sınırlı olan Cevri'nin kaside ve gazelleri Nef'ininkilere göre daha gösterişsiz, daha az ahenklidir. Dili ağır olup, zincirleme tamlamaları sık kullanmıştır.

Emri¹⁷

Asıl adı Emrullah olup Edirne'de dünyaya geldi. Eğitim hayatıyla alakalı pek bilgi yoktur. Şiirlerinde kullanmış olduğu hayal gücü ve yaptığı teşbihler ile ön plana çıktı. Özellikle de genç yaşta muammaya ilgi gösterip bu türün kendisinden sonrada devam etmesini sağladı. Tarih düşürmede de ustadır. *Divan*'ını hazırlayan Yekta Saraç'tır.

Fasîh Çelebi¹⁸

17. yüzyılda yetişen ve Mevlevî şairler arasında mümtaz bir yeri olan Fasîh Ahmed Dede İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Ahmed'dir. Dukakinzâde lâkabıyla tanınmıştır. Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın divan kâtipliği yaparak iltifat ve himayesini kazanmıştır. Sonrasında ise görevinden ayrılarak tasavvufa meyletmiş ve Galata Mevlevîhânesi'nin onuncu Şeyhi Gavsî Dede'ye intisab etmiştir. Ölüm tarihi Beyanî, Belîğ, Esrar Dede'de 1111/1699, Safayî ve Sâlim'de ise 1112/1700 olarak geçer. *Türkçe Divanı*'nın yanında *Farsça Divançesi*, *Münşe'at*, *Münâzara-i Rûz u Şeb*, *Tenbâkû-nâme*, *Kalem Makalesi* adlı eserleri mevcuttur.

Fehîm Çelebi¹⁹

17. yüzyıl Osmanlı sahası Türk edebiyatının gazel ustaları arasında zikredilmesi gereken başka bir sanatçı da Fehîm'dir. Yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Fehîm-i Kadîm olarak da tanınır. Böyle tanınmasının nedeni bir yüzyıl sonra yaşamış olan Fehîm'le karıştırılmaması içindir. Küçük yaşında iken İran şiirine merak saran Fehîm, İranlı şair Şirazlı Urfi'yi beğenerek onun etkisinde kalmış, hatta şiirlerinde kendinden "Urfi-i Rum" yani Anadolu'nun Urfi'si diye söz etmiştir.

Fehîm'in elde bulunan en önemli eseri *Divan*'ıdır. Söz konusu eser üzerinde çalışmalar yapılmış ve yayımlanmıştır.

¹⁶ Mengi, a.g.e., s.189.

¹⁷ M. A. Yekta Saraç, **Emri, Emrullah**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2018.

¹⁸ Mustafa Çıpan, **Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Divânı'nın Tenkidli Metni (Cilt:1)**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1991, s.5.

¹⁹ Mengi, a.g.e., s. 209.

Fuzûlî²⁰

Asıl adı Mehmed, babasının adı ise Süleyman'dır. Başkalarının tercih etmeyeceğini düşündüğü ve olumlu anlamıyla kendisini tanımlayıcı bulduğu için “fuzûlî” sözcüğünü mahlas olarak almıştır. Selçuklular zamanında Kerkük ve Bağdat çevresindeki geniş alana yerleşen Türkmenlerin Bayat boyundandır. Kaynakların bir kısmı, Fuzûlî-i Bağdadî diye anılmasından ötürü onu Bağdatlı gösterirken Necef, Hille veya Kerbelalı olduğunu söyleyenler de vardır.

Fuzûlî, Türk edebiyatının zirvesindeki ustalardandır. Müstesna bir şair ve usta bir nesir yazarıdır. Üç dillidir. Eserlerinden anladığımız kadarıyla musiki, tıp, tefsir, hadis ve kelim ilminde söyleyecek sözü vardır. Çok yönlü ve üretken bir sanatkârdır. Türk edebiyatının en lirik ve etki alanı en geniş şairidir. Öyle ki hayat hikâyesi hakkında ayrıntıya girmeyen Osmanlı biyografi yazarlarının kültürel mirasını devralan Türk aydınları eski şiire yüzlerini çevirdiklerinde Fuzûlî'nin eserleriyle gözleri kamaşmıştır.

Fuzûlî, çocukluk yıllarından itibaren şiire ilgi duymuş, âşıkane gazeller yazarak edebiyat dünyasına adım atmıştır. Türkçe ve Farsça divanındaki şiirleri onun öncelikle bir gazel şairi olarak kendini gerçekleştirme arzusu taşıdığını gösterir. *Farsça Dîvânı*'nda 410 gazel, *Türkçe Dîvânı*'nda 302 gazel olmak üzere divanlarında yer alan 712 gazeliyle Fuzûlî, Türk edebiyatının en çok gazel söyleyen şairlerindedir. Fuzûlî divanlarındaki dil ayrılığı, sanki duyuş ve deyiş düzeyini etkilemeksizin farklı okur kitlelerine ulaşma amacına yönelmiştir. Türkçe ve Farsça şiirlerindeki ortak redif ve kafiye kullanımının sıklığı da bulunduğu mazmun ve istiarelerin ne denli iç içe olduğunu gösterir.

Ganîzâde Nâdirî²¹

16. yüzyılın ikinci yarısı ile 17. yüzyılın ilk çeyreğinde yaşamış olan Nâdirî, müderris, kadı ve kazasker olarak devlet görevlerinde bulunmuştur. Manzum ve mensur eserleri bulunan Ganîzâde Nâdirî *Miraciye* ve *Şeh-nâme*'siyle tanınmıştır. Şairin ayrıca Mahzen-i Bahr adlı bir mesnevisi vardır. Ganîzâde Nâdirî *Şeh-nâme*'sini Firdevsî'nin *Şeh-nâmesi*'ni örnek alarak yazmıştır. Eserde padişah II. Osman'ın tahta çıkışından başlayarak İran padişahın da katıldığı Hotin seferi ve İstanbul'a dönüşünde oğlunun dünyaya gelmesi dolayısıyla yapılan şenlikler anlatılır. Nâdirî ayrıca divan ve münşeat sahibidir.

Gencî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Gencî mahlaslı (bk. Köksal 2014, Yıldız 2015, Aksoyak 2014) üç şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Gencî mahlaslı şiirlerin hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

²⁰ Muhsin Macit, **Fuzûlî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2018.

²¹ Mengi, a.g.e., s.221.

Güftî²²

17. yüzyıl Osmanlı şair ve tezkirecilerinden Güftî, Edirne’de doğmuştur. Asıl adı Ali’dir. Güftî yaşamının büyük bir bölümünü Rumeli’de geçirmiş, Rumeli’nin çeşitli vilayetlerinde kadılık yapmıştır. 1088/1677 yılında Edirne’de vefat eden şair, edebiyatımızda *Teşrifâtü’ş-Şu’arâ* adlı şairler tezkiresi ile ün kazanmıştır. Tezkiresinin yanı sıra, Güftî’nin belli başlı eserleri arasında *Dîvân*’ını, *Hilye*’sini ve *Gam-nâme*, *Zafer-nâme* ve *Şâh u Dervîş* adlı mesnevilerini saymak mümkündür.

Tezkiresindeki ifadelerinden Güftî’nin nüktedan bir kişiliğe sahip olduğunu, kendisini güçlü bir şair olarak gördüğünü ve şiir söylemede iddialı olduğunu anlamaktayız. Bilindiği üzere, 17. yüzyıl divan şairleri, 15. ve 16. yüzyıl şairlerine oranla, Farsça ve Arapça kelimeleri daha çok kullanmış ve uzun, karmaşık tamlamaları tercih etmiştir. Bu yüzyılda yetişen Güftî’nin şiir dili de yüzyılın ağır şiirsel dilinin özelliklerini yansıtmaktadır. Özellikle Farsça kelimelerin yoğun olduğu, uzun tamlamalarla örülü, süslü ve ağır bir şiir dilini tercih eden Güftî’nin üslubunun Sebk-i Hindî üslubuna yaklaştığı görülmektedir. Eserlerinin genel bir değerlendirmesinden hareketle, Güftî’nin özellikle gazel ve rubaide başarılı, Farsçaya hâkim, İran edebiyatını yakından izleyen, ağır ancak işlenmiş ve sağlam bir nazım diline sahip şair olduğunu söylemek mümkündür.

Hisâlî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Hisâlî mahlaslı (bk. Kılıç 2014, Kaplan 2014, Aksoyak 2014, Kalyon- Kaya 2013) dört şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Hisâlî mahlaslı şiirlerin hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

İsmetî²³

İsmetî, şairliğinin yanı sıra bilim adamlığıyla da tanınmış, dedesi Birgivi Mehmed Efendi’nin Arapça olarak yazdığı, Tarikat-ı Muhammediye adlı dini eseri Türkçeye çevirmiştir. Şiirlerinde tasavvufa ilgisi, düşkünlüğü de görülen İsmetî, Mevlevî tarikatına intisap etmiştir. İsmetî’nin *Divançe*’si vardır. Eser basılmıştır. Sebk-i Hindî etkisinde kalıp Nâ’ilî tarzını benimsemekle birlikte İsmetî, şiirde Nâ’ilî kadar başarı sağlayamamıştır.

Kabûlî²⁴

Türk edebiyatında Kabûlî mahlasını kullanarak Türkçe şiir söyleyen sekiz civarında şairin en meşhurdur. Kabûlî’nin asıl adı İbrahim’dir. Şairin adı bazı kaynaklarda Ahmed olarak geçmekle birlikte, Kabûlî’nin *Divan*’ından ve *Riyâzî Tezkiresi* gibi kaynaklardan bunun yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Kabûlî’nin doğum tarihi konusunda kaynaklarda hiçbir bilgi yoktur. Divan’ındaki bazı ipuçlarından hareketle şairin 1523 yılı civarında doğduğu tahmin edilmektedir. Kabûlî, Kütahya’nın Gediz ilçesinde doğmuş ve büyümüştür. Bu husus, biyografik kaynaklarda belirtildiği gibi, yer yer şairin eserinde de ifade edilmiştir.

²² Murat Umut İnan, **Güftî, Ali**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2018.

²³ Mengi, a.g.e., s. 211.

²⁴ Mustafa Erdoğan, **Kabûlî, Gedizli**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 13 Haziran 2018.

Tevhid ehli, bir müslüman olan Kabûlî'nin dikkat çeken özelliklerinden biri de Hz. Ali ve yakınlarını sevmekle birlikte, Şii ve kızılbaşlara düşman olmasıdır. Kabûlî şiiirlerinde zaman zaman bu hususu dile getirmiştir. Kimi zaman şiiirlerinde vahdet-i vücûdu dile getirmekle birlikte, Kabûlî'nin tasavvufu alacası şüpheli ve sınırlıdır. Şair bir taraftan şeyhle dervişle ilgisi olmadığını söylerken, bazı yerlerde ise kendini derviş olarak tanıtmakta ve bir gerçek erin kendini irşad ettiğini söylemektedir. Bu birbirine zıt gibi görünen ifadeler şiiir icabı söylenmiş olabileceği gibi, mürettep ve hacimli sayılabilecek bir divanın uzun bir ömrün meyvesi olduğu göz önünde tutulursa, şâirin yaşadığı fizikî, sosyal, kültürel, rûhî pek çok değişme ve gelişmenin delili de olabilir. Kabûlî'nin *Divan*'ında iki tarikatle ilgili işaretler bulunmaktadır. Bunlar “Bektaşîlik” ve “Mevlevîlik”tir.

Kabûlî İbrahim Efendi'nin şimdilik bilinen tek eseri *Divan*'ıdır. Yapılan araştırmalar neticesinde; *Kabûlî Divanı*'nın İzmir, Berlin ve Londra'da olmak üzere üç yazma nüshasının bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan ilk ikisi, mürettep ve üçüncüsüne göre çok daha hacimli nüshalardır. 3. sırada gösterilen nüsha ise *Divan*'dan seçmeler hükmünde ve eksik olan bir nüshadır. Bu nüshaların dışında pek çok şiiir mecmuasında da Kabûlî'nin şiiirleri geçmektedir.

Kafzâde Fâ'izi²⁵

XVII. yüzyılın tanınmış, asil bir ailesine mensup olan Kafzâde Fâizî'nin asıl adı Abülhaydır. Fâizî hem ana tarafından hem de baba tarafından âlim ve fâzıl bir ailenin evladıdır. Fâizî'nin doğum yeri İstanbul'dur. Doğum tarihiyle ilgili biyografik kaynaklarda ihtilaf görülmektedir. Bazı kaynaklar Fâizî'nin doğum tarihi olarak 980/ 1572 yılını gösterirken bazı kaynaklar da 998/ 1589 yılına işaret ederler.

Fâizî küçük yaşta babasından ilim tahsiline başlamış sonra çağının önemli bilginlerinden devrindeki usûle uygun olarak ders almış, aklî ve naklî ilimlerde yetişmiştir. Hem baba hem de anne tarafından kültürlü bir aileye mensup olan şairin eğitim süreci hızlı olmuş çok genç denilecek yaşta eğitim kademelerini tamamlamıştır.

Kafzâde genç yaşında ölmesine rağmen bu kısa ömrüne birçok eserler sığdırmıştır. Elimizde daha çok şairliğini gösteren manzum eserleri vardır. Fakat kaynaklarda şaire ait münşeat örneklerinden söz edilmekte, nesir yönünün kuvvetli olduğu belirtilmektedir. Fâizî'nin nesir örneği olarak elimizde üç mektubu vardır. Fâizî'nin elimizde bulunan eserleri dört adettir: 1. *Divan*, 2. *Zübtetü'l-Eşâr*, 3. *Leylâ vü Mecnun*, 4. *Sâkînâme*.

Kemâlpaşazâde²⁶

16. yüzyıl Osmanlı sahası Türk edebiyatının tanınmış başka bir şairi de; Kemal Paşazâde'dir. Edirne'de doğan İbn-i Kemal'in asıl adı Ahmed olup Fatih dönemi vezirlerinden Kemal Paşa'nın torunu olduğu için Kemal Paşazâde ya da İbn-i Kemal adıyla tanınmıştır.

²⁵ Halil İbrahim Okatan, **Fâizî, Kafzade Faizî, Abdülhay**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2018.

²⁶ Mengi, a.g.e., s. 179.

Sanatçının şairliğinin yanı sıra alimliği de vardır. Medrese hocalığı, kadılık, kazaskerlik gibi çeşitli devlet memuriyetlerinde görev aldıktan sonra şeyhülislâmlığa kadar yükselmiştir. Çok sayıda eseri olan Kemal Paşazâde, Arapça ve Farsçayı iyi bilen ve eserlerinin çoğunu Arapça yazan bir santçıdır. Tarihi, edebi ve dini konularda yazmış olan İbn-i Kemal'in şair olarak hacimsiz bir *Divân*'ı ile *Yusuf u Züleyha* mesnevisi bulunmaktadır.

Mezâkî²⁷

Asıl adı Süleyman'dır. Doğum yeri, ondan bahseden 17.yüzyıl bibliyografik kaynaklarının bazılarında Bosna-Hersek veya Bosna-Hersek'in Çaynişe kasabası olarak gösterilmiştir. Mezâkî, gençliğinde İstanbul'a gelerek Enderun'a girmiştir. Sarayda çeşitli ilimler tahsil eden Mezâkî, ayrıca kimya ile de ilgilenmiştir.

Şair, IV. Murad ve IV. Mehmed ve Fâzıl Ahmed Paşa gibi devrin vezirlerine sunduğu kasidelerinde Nef'î'nin tesirinde kalmıştır. Nazım şekli olarak en fazla gazele rağbet eden şairin en önemli özelliklerinden biri çok sayıda müzeyyel gazel yazmış olmasıdır. Birer küçük kasideyi andıran bu şiirlerin zeyil kısmında IV. Murad, Fâzıl Ahmed Paşa gibi devlet büyüklerine, katıldığı meclislere ve kendisi için övgüye dayalı unsurlara yer vermiştir. Mezâkî divanında Vecdî, Neşâtî, Nâilî-i Kadîm, Fehîm-i Kadîm, Cevrî, Yahyâ, Güftî ve Sükkerî'nin ortak redifle yazdıkları nazire gazeller dikkat çekmektedir.

Şairin kaynaklarda belirtilen tek eseri *Divan*'ıdır. *Divan*'da 29 kaside, 441 gazel, 1 müseddes, 9 tarih kıt'ası, 1 kıt'a, 1 rubâî ve 12 müfred vardır. Çeşitli kütüphanelerde yazma nüshaları mevcut olan divan üzerine Ahmet Mermer tarafından bir doktora tezi hazırlanmış ve de kitap olarak yayımlanmıştır.

Nâ'îlî²⁸

17. yüzyılın ilk yarısında yaşamış olan Nâ'îlî'nin asıl adı Mustafa olup, Nâ'îlî-i Kadîm diye de tanınır. Hayatı hakkında bilinenler sınırlıdır. İstanbullu olan şairin zayıf ve hastalıklı bir bünyeye sahip olduğu, ömrünü maddi ve manevi sıkıntılarla geçirdiği, hakkındaki bilinenler arasındadır. Şiirlerinden, iyi tahsil gördüğü ve Farsça'yı iyi bildiği anlaşılmaktadır. Katiplik yapmış, ömrünün son yıllarını doğup büyüdüğü İstanbul'dan uzakta, sürgüne gönderildiği Edirne'de sıkıntı içinde geçirmiştir. Şiirlerinden, iyi yetişmiş, kültürlü, olgun bir kişi olduğu anlaşılmaktadır. Nâ'îlî, tasavvufun etkisinde kalarak, Halvetiye tarikatına girmiştir.

Bilinen tek eseri *Divân*'ıdır. İlki eski harflerle olmak üzere *Divan* değişik tarihlerde üç kez basılmıştır.

²⁷ Neslihan İlkur Keskin, **Mezâkî, Süleyman**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 19 Haziran 2018.

²⁸ Mengi, a.g.e., s. 206.

Nefî²⁹

Nefî, 17. Yüzyıl Osmanlı sahası Türk edebiyatının ilk yarısında yaşamış olup, Divan şiirinin önde gelen şairlerindendir. Erzurum (Hasankale) doğumlu olan Nefî'nin doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1570 yılı dolayında olduğu sanılmaktadır. Çocukluğu ve gençliğinde sağlam bir medrese öğrenimi görerek, Arapça ve Farsçayı çok iyi öğrenen sanatçı, şairliğe de oldukça erken yaşlarda başlamıştır. Asıl adı Ömer olan Nefî'nin mahlas olarak önce zararlarla ilgili anlamına gelen “Zarri”yi kullandığı, daha sonra tarihçi Gelibolulu Âlî'nin verdiği ve yararlarla ilgili olan yararlı anlamına gelen “Nefî”yi kullanmaya başladığı, kendisi hakkında bilgi veren kaynaklarda kaydedilmektedir.

Nefî övgü ve yergi şairidir. Övgü ve yergiyle birlikte mübalağa, Nefî'nin geçmişte ve günümüzde yayımlanmış olan kaynakların görüş birliği ettiği ana özelliğidir. Övgü dendiği zaman da öncelikle usta şairin fahriyeciliğini, kendi sanatını övmeye düşkünlüğünü hemen belirtmek gerekir. Nefî'nin sanatında göze çarpan önemli bir özellik de onun şiir dilinde ve şiir dilinin kullanımında gösterdiği başarıdır. Kelimelerle rahatça oynayabilen, vezni başarıyla kullanan, kafiyelere zahmet çekmeden hakim görünen Nefî, gür, tok ve kendinden emin bir üsluba sahiptir.

Nefî'nin bilinen başlıca üç eseri bulunmaktadır. Bunlar: *Türkçe Dîvân*, *Farsça Dîvân* ve *Sihâm-ı Kaza*'dır.

Nüvidî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Nüvidî mahlaslı (bk. Aksoyak 2014, Kaplan 2014) iki şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Nüvidî mahlaslı şiirlerin hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

Nev'îzâde Atâyî³⁰

17. yüzyılın önde gelen mesnevicilerindendir. Hamse sahibidir. Hamse'sinde yer alan *Nefhatü'l- Ezhar* ile *Sohbetü'l- Ebkar* didaktik, tasavvufî mesnevilerdir. Atâyî'nin Hamse'si içinde ayrıca *Heft- Han* ve *Hilyetü'l- Efkar* mesnevileri bulunmaktadır. *Heft- Han*'da tasavvufî hikayelerden ibaret olup İstanbul'un tasvirine yer vermesi açısından önemlidir. Eser, Nizami'nin Saki-name'sinin mükemmel olmadığı ve ondan daha güzelinin yazılabileceği iddiasıyla kaleme alınmıştır.

Atâyî, mesnevilerinde tahkiye ve tasvirde başarılıdır. Yukarıda belirtildiği gibi sanatçı bazı mesnevilerinde özellikle İstanbul'la ilgili motiflere, yani mahalli renklere yer verir. Bu olumlu niteliklerinin yanı sıra Atâyî'nin mesnevi dili, genel olarak mesnevilerin alışılmış dillerine göre daha süslü ve daha ağırdır.

²⁹ Mengi, a.g.e., s. 200- 201- 202.

³⁰ Mengi, a.g.e., s. 197.

Revânî³¹

Asıl adı İlyas Şücâ Çelebi olup aslen Edirneli'dir. Kaynaklarda çocukluğunda evlerinin Tunca ırmağı kıyısında bulunmasından dolayı nehrin akışından dolayı “Revânî” mahlasını aldığı ileri sürülmektedir. Sultan II. Bayezid zamanında İstanbul'a geldi ve zamanın şairleri arasında seçkin bir yer kazandı. Devlet tarafından her yıl gerek hacca giden Müslümanların ihtiyaçları için harcanmak, gerekse Mekke fakirlerine dağıtılmak üzere gönderilen paralar kendisine emanet edilmiş yani “Sürre Emîni” olarak görevlendirilmişti.

Kaynaklardan edinilen bilgiye göre gençliğinde işret ve eğlenceye çok düşkün imiş. Zekâ ve sanatı sayesinde padişahlara kolayca yaklaşarak refah içinde yaşamayı başaran şairlerdendir. Eğitim derecesi hakkında bir bilgi bulunmamakla birlikte şiirlerindeki kudret iyi bir tahsil gördüğünü göstermektedir. *Dîvân*'ı ve *İşret-nâme* adında işret ve eğlence meclislerinden bahseden bir mesnevisi vardır.

Riyâzî³²

Asıl adı Mehmed'dir. 980/1572'de dedesi Samsunîzâde Mahmûd Efendi'nin Mekke kadılığı sırasında Mekke'de doğdu. Babası 3. Murad devri âlim ve kadılarından Birgili Mustafa Efendi'dir. Anne tarafından bilginleri ile ünlü köklü bir aileye mensuptur. Riyâzî, ilmiye sınıfına mensup bir ailede yetişmenin de etkisiyle iyi bir eğitim göyerek, Müeyyedzâde Abdülkâdir Efendi'den mülazım olmuş müderrislik ve kadılık yapmıştır. 1033/1623'de tayin edildiği Kahire kadılığı sırasında işitme probleminin artması sebebiyle 1034/1624'te emekliye ayrılmıştır. İlerleyen yaşlarında kulağı ağır işittiği için “el- esamm” ya da “el-utrûş” lakabıyla anılan Riyâzî'nin ölüm tarihi 1054/1644'tür. İstanbul'da ölen Riyâzî'nin mezarının yeri bilinmemektedir.

Riyâzî, nüfuzlu bir aileden gelmesi dolayısıyla çocukluk yıllarından itibaren babasının görev yaptığı yerlerde ilim ve şiir meclislerinde bulunarak devrinin entelektüellerini doğrudan tanıma fırsatı bulmuştur. Riyâzî'nin Kafzâde Fâizî, Azmîzâde Hâletî, Şeyhülislâm Yahyâ ve Nev'îzâde Atâyî ile yakın dostluklar kurduğu ve birbirlerine nazireler yazdığı; Nef'î ve Tıflî ile aralarında husumet olduğu ve *Sihâm-ı Kazâ*'da Nef'î'nin hiciv kıt'alarından birine konu edildiği bilinmektedir. En önemli eseri *Riyâzü'ş-Şu'arâ* isimli şairler tezkiresidir. Tezkiresi'nin yanı sıra *Dîvân*, *Sâkînâme* ve *Düstûru'l-Amel* isimli eserleri bulunmaktadır.

³¹ Şentürk, a.g.e., s.161.

³² Ayşe Yıldız, **Riyâzî, Mehmed Riyâzî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

Sabrî³³

XVII. yüzyıl şairlerinden Sabrî Edirne’de doğmuştur. Şairin adı “Sabrî-i Şâkir” olarak da bilinir; özellikle 19. yüzyıldan itibaren yayımlanan bazı edebî eserlerde şairin adının bu şekilde geçtiği görülür. Sabrî, Edirneli bir kadı ailesinin çocuğudur. Babası İlmî-i Nâzik Ahmed Çelebi kadı ve şairdir. Dedesi Lutfî Çelebi de bir kadıdır. Sabrî, eğitimini Edirne’de tamamlayarak ilmiye sınıfına dâhil olur. Şiirlerinin yanısıra Rızâ’nın âlim, fâzıl ve her fennin neticesine vâsil fadeleriyle de iyi bir eğitim aldığı anlaşılan Sabrî, Rumeli sadareti görevini yürüten Yahya Efendi’nin mülazımı olarak çalışır.

Kaynaklara göre Sabrî, benzersiz mazmunlar oluşturmada maharetli, şiirleri mana ve fesahat yönünden kuvvetlidir. Belagatte üstad kabul edilen şairin üslubu zariftir. Bilgili ve hoşsohbet biri olarak tanınan Sabrî, Evliya Çelebi’nin Sultan IV. Murad asrının edipleri arasında zikrettiği şairlerdendir.

Şairlik kudreti Nef’î tarafından takdir edilen Sabrî’nin sanatında Nef’î ve Şeyhülislam Yahya’nın etkisi görülür. Ancak şairin orijinal bir üslubu vardır. Kaside sahasında adı Nef’î ile birlikte anılır. Sabrî’nin bir mısraını tazmin eden Nef’î, onun tanınmasına vesile olmuş; belki de yine Nef’î aracılığıyla IV. Murad nedimleri arasına dahil olmuştur. Bazı tumturaklı kasidelerinin yanında âşıkane ve rindane edalı gazellerinin dili külfetsiz ve sadedir. Şiir geleneği iyi bilen Sabrî, klasik şiir dilini ustalıkla kullanmanın yanında, divan şiirinin klasikleşen mazmunlarını kullanmak suretiyle yeni mazmunlar oluşturma peşindedir. Sanatçı kişiliğiyle döneminde iyi tanınan Sabrî, edebî eserlerde adı anılan kıymetli şairlerdendir.

Sehâbî³⁴

Kimi kaynaklar, asıl adının Hüsameddin Hüseyin olduğunu bildirirken kimileri de kendisinin Hüsameddin Hasan, babasının adının Hüseyin olduğunu belirtirler. Bazı kaynaklara göre Hemedanlı, bazı kaynaklara göre ise Dergezinlidir. Kardeşi Bîdârî de şairdir. İrakeyn seferi sırasında Tebriz’de, kendisini yetenekli ve başarılı bulan Kadrî Çelebi vasıtasıyla Kanunî ile tanışınca onun daveti üzerine 942/ 1535/36 senesinde kardeşi Bîdârî ile birlikte İstanbul’a geldi. Burada devrin meşhur âlim ve şairleriyle bir arada olma imkânını bulan şair, Seyyid Muhammed Nûrbahşî tarikatine intisap etti. Tarikata girdikten sonra vaktini nefisini terbiye, ahlâkını yüceltmeye gayretle ve türlü kitapları okuyup incelemekle geçirdi. Bazı kaynaklara göre Divan’ı ve Kimyâ-yı Saâdet tercümesini padişaha sunduğu yıl, bazı kaynaklara göre 970/ 1562/63, bazılarına göre 971/ 1563’de İstanbul’da öldü. Sicill-i Osmanî’de ise tam yıl belirtilmeksizin 970’den sonra öldüğü kayıtlıdır. İstanbul’da medfundur. Nail Tuman, Hasan Çelebi Tezkiresi ile Kâmûsü’l-a’lâm’daki 970 tarihinin yanlış olduğunu belirtir. Selmân’ın “Didi Selmân vefâtına târîh / Rûh-ı pâk-i Sehâbî’ye rahmet” beyti ölümüne tarihtir.

Tezkirelerde Sehâbî’nin sanatıyla ilgili olarak Arapça ve Farsça’ya tamamıyla hâkim olduğu, nesir sahsında da kalem oynattığı bildirilmekte, ayrıca muamma konusunda bilgili olduğu kaydedilmektedir.

³³ Mehmet Korkut Çeçen, **Sabrî Mehmed Şerîf**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

³⁴ M. Fatih Köksal, **Sehâbî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

Şeyhülislâm Bahâyî³⁵

Bahâyî, sade ve samimi gazelleriyle tanınmıştır. Şiirlerinde Baki ve Yahya tarzını benimseyerek rindane ve aşıkane tarzda yazan Bahayi'nin hacimli olmayan ufak bir divanı vardır. Bahayi, sayıca fazla şiir yazmamış olmakla birlikte ona büyük şair dedirtecek kadar güzel şiirlere sahiptir. *Divan*'ı Sadettin Nüzhet Ergun tarafından İstanbul'da 1933 tarihinde yayımlanmıştır.

Gerek devrinde gerekse kendinden sonra saygı görmüş olan Şeyhülislâm Bahâyî, kendi yüzyılının şairlerinden Neşati, Na'ili, Güfti ve Cevri tarafından övülmüştür. Bu şairlerin Bahayi'ye nazireleri de vardır. Nabi de onun ünlü "*Bülbül*" redifli gazelini tahmis etmiştir.

Şeyhülislâm Yahya³⁶

16. yüzyılın ikinci yarısıyla 17. yüzyılın ilk yarısında 1553-1644 yılları arasında yaşamış olan Şeyhülislâm Yahya 17. yüzyılın önde gelen şairlerindedir. Kaynakların verdikleri bilgiye göre iyi öğrenim görmüş, medrese hocalığı yapmış ve şeyhülislâmlığa kadar yükselmiştir.

Gerek kişiliği gerekse şiirde gösterdiği ustalıkla başta dönemin padişahı IV. Murad olmak üzere çevresinden büyük saygı görmüştür. Bâkî'nin zirveye ulaştırdığı aşıkâne- rindane şiir tarzını ustaca sürdürmüştür. Yahya, gazel şairidir ve edebiyatımızdaki yerini gazelleriyle yapmıştır. Yazdığı müzeyyel gazellerle de bu tarzın edebiyatımızda yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır.

Bir gazel şairi olarak şiirlerinin konusu çoğunlukla aşk, doğa ve rintliliktir. Şeyhülislâm olmasına karşın şaraptan meyhaneden sıkça söz açması tutucu çevrelere hoş karşılanmamış hatta küfürle suçlanmıştır. Yahya ise şiirlerinde her zaman, riyakâr din adamlarına karşı meyhanenin hoşgörüsüne sığınmayı, alçakgönüllülüğü, içtenliği, gerçek rint doğruluğunu savunmuştur.

Şeyhülislâm Yahya'nın elde bulunan önemli eseri *Dîvân*'ıdır. *Dîvân*, ilk önce, Yahya'yı tanıtan bir önsöz ilavesiyle İbnülemin Mahmud Kemal İnal tarafından 1918 tarihinde İstanbul'da yayımlanmıştır. Ayrıca fetvaları, küçük bir *Sâkî-nâme*'si, Muhsin Kayseri'nin *Ferâiz* adlı eserine yaptığı şerhi bulunan Yahya, Kemal Paşazâde'nin *Nigâristân*'ının tercümesini de yapmıştır.

³⁵ Mengi, a.g.e., s.185.

³⁶ Mengi, a.g.e., s. 203-204.

Şeyhülislâm Ebû Sa'îd³⁷

1003 yılı sonlarında (1594) İstanbul'da doğdu. Asıl adı Ebû Saîd Mehmed'dir. Esad Efendizâde Ebû Saîd Mehmed Efendi olarak tanındı. Hoca Sadeddin Efendizâde Şeyhülislâm Esad Efendi'nin oğludur. Medrese tahsilini tamamladıktan sonra amcası Şeyhülislâm Hocazâde Mehmed Efendi'den (Çelebi Müftü) mülâzım oldu. Zilhicce 1022/Ocak Şubat 1614'te Rüstem Paşa Medresesi'ne müderris olarak atandı. Üsküdar Mihrimah Sultan Medresesi, Sahn-ı Semân medreselerinden birinde, Şehzade Medresesi'nde ve Süleymaniye medreselerinden birinde müderrislik yaptı. 18 Zilhicce 1053/27 Şubat 1644'te Şeyhülislâm Zekeriyâyâde Yahyâ Efendi'nin ölümü üzerine şeyhülislamlık makamına getirildi. Bu duruma Cevrî tarafından "Ola sadr-ı câh-ı fetvâda mü'ebbed Bû Sa'îd" mısraı ile tarih düşürüldü. İki yıl kadar bu görevde kaldıktan sonra 29 Zilkade 1055/16 Ocak 1646 tarihinde azledildi. 17 Ramazan 1061/3 Eylül 1651'de Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi'nin yerine ikinci defa şeyhülislâm oldu.

Ebû Saîd Efendi, Saîd mahlası ile Arapça, Farsça ve Türkçe şiirler söylemiştir. *Âsım Tezkiresi* (vr. 8a)'ne göre *Mecmû'a-i Eş'âr* adlı eseri bulunmaktadır.

Taşlıcalı Yahya³⁸

16. yüzyılda mesnevi alanında tanınmış şairlerden biridir. Rumeli'de Taşlıca'dandır. Orada yetişmiştir. Aslen asker olan Yahya kendini sanatıyla da yetiştirmiş alim bir şairdir. Rüstem Paşa'nın sadrazamlığı sırasında yeniçerilik yapmış, Paşa'nın teveccühünü kazanmıştır. Kanuni'nin Bağdat seferine katıldığı ve Fuzuli ile Bağdat'ta tanıştığı kaynaklarca kaydedilmektedir. Taşlıcalı Yahya'nın hamsesinde bulunan mesneviler şunlardır: *Gencine-i Raz*, *Kitab-ı Usul*, *Gülşen-i Envar*, *Yusuf u Züleyha*, *Şah u Geda*. Bu eserlerden *Gencine-i Raz*, Taşlıcalı Yahya'nın ilk mesnevisidir. *Kitab-ı Usul* ve *Gülşen-i Envar* ile birlikte din, ahlak, tasavvuf ve aşk konularında yazılmış küçük hikayelerden oluşmaktadır. Yahya'nın mesnevilerinden *Şah u Geda*, konusu İstanbul'da geçen te'lif bir hikayedir. Kendisi de eserinin çeviri olmadığını belirtir. *Şah u Geda*'da İstanbul'un bazı yerlerinin Ayasofya, Sultan Ahmed Camii gibi tarihi eserlerin tasvirlerinin bulunması mesnevinin önemini artırmaktadır. Hamsesi'ni Kanuni döneminde yazmış olan Taşlıcalı Yahya mesnevilerinin hepsinde onu övmüştür. Yahya Bey, aynı zamanda *Divan* sahibidir ve *Divan*'ındaki şiirleriyle de tanınmıştır. *Divan*'ı yayımlanmıştır. Ayrıca, Kanuni'nin büyük şehzadesi Mustafa'nın boğdurulması üzerine yazdığı mersiyesi de ünlüdür.

Topkapılı Feyzî³⁹

Topkapılı Feyzî İstanbul'da doğmuştur. Ailesi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Asıl adı Mustafa'dır. *Safâyî Tezkiresi*'nde ve Güftü'nin *Teşrifâtü's-Şu'arâ*'sında Topkapılı Feyzî, *Yümnî Tezkiresi*'nde ise Topkapılı-zâde lakabıyla şöhret olduğu belirtilir. Ölüm tarihi kaynaklarda çelişkilidir: Belîğ 1068/1057, Safâyî ise 1099/1688 olarak vermiştir.

³⁷ Beyhan Kesik, Sa'îd, **Ebû Saîd Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

³⁸ Mengi, a.g.e., s. 167-168.

³⁹ Nazmi Özerol, **Topkapılı Feyzî Hayatı Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1996, s. 6-14.

Feyzî'nin şahsiyetinde tasavvuf ne derece etkin bir role sahipse, şâirliğinde de o kadar etkilidir. Cevrî'nin talebesi olması hasebiyle Feyzî'nin hayatında tasavvufun geniş bir yer aldığını görüyoruz. Coşkulu ve lirik anlatım sayesinde, gayet rahat söylenmiş, okuyanı cezbeden şiirler ortaya koymuştur. Onun şiirlerinde fikrî bir derinlik vardır. Bu fikrî derinlik mesaj olarak verilirken duyguyla beslenmiştir. Feyzî'ye göre ömür çok kısadır, bu kısa ömrü iyi bir şekilde değerlendirmek için Allah'ın veli kullarıyla birlikte olmak ve dünya hayatına fazla itibar etmemek gerekir.

Vecîhî⁴⁰

Osmanlı tarihiyle ilgili meşhur eserinin başında adının Hasan olduğunu ifade etmektedir. Buna karşın Babinger adının Hüseyin olduğunu söylemektedir. Kırım'ın Bahçesaray şehrinde doğmuştur. Bazı kaynaklarda İstanbul'da doğduğu yazılıysa da bu bilgi doğru değildir. Babasının adı Abdullah Ârif'tir. İyi bir eğitim aldığı anlaşılan Vecîhî, İstanbul'a geldikten sonra Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın mühürdarlığı görevinde bulunmuştur. Şair, Kemankeş Kara Mustafa Paşa'nın idamının ardından Divan-ı Hümâyûn kâtipliğine atanmıştır. Tarihini İtalyanca'ya tercüme eden Giacomo Tarsia'ya göre 1071/1660 yılında verem hastalığı sebebiyle vefat etti.

Dönemin önemli şairlerinden Nâ'ilî'yi örnek alan Vecîhî, Sebki Hindî akımının etkisinde kalmıştır. Yaşadığı dönemin padişahlarına kaside yazmadığı gibi divanında tevhid ve münâcât türünde şiir yoktur. Kasidelerindeki ustalığıyla bir bakıma Nedîm'in habercisi olmuştur. Ayrıca hikemî tarzda söylemiş olduğu gazelleriyle Nâbî için bir zemin oluşturmuştur. Şairin *Dîvân-ı Vecîhî* ve *Târîh-i Vecîhî* adlı iki eseri bulunmaktadır.

Veysî⁴¹

969/1561 yılında, -1922'ye kadar Aydın'ın, şimdi ise Manisa'nın bir ilçesi olan Alaşehir'de doğan Veysî'nin asıl adı Üveys olup kaynaklarda Üveys Çelebi ve Üveys b. Mehmed diye geçer. Alaşehirli şair Makâlî Mustafa Bey'in kız kardeşinin oğludur. Alaşehir'de başladığı eğitimini, İstanbul'da Salih Molla Efendi'nin yanında tamamladı ve ondan mülâzemet aldı.

Veysî, şiirlerinden çok mensur eserleriyle bilinmektedir. Belagat kitaplarında "üslûb-ı müzeyyen" diye tanımlanan sanatlı nesrin en güzel örneklerini ortaya koyan Veysî, aynı zamanda, duygu ve düşünceyi estetik bir dil ile ortaya koymadaki başarısıyla bu sahanın en büyük ustası kabul edilen Nergisî'ye de model olmuştur. Hatta nesrinin daha sade olması bakımından Veysî'yi, Nergisî'den üstün gören eleştirmenler de bulunmaktadır. Veysî, daha çok bir münşî ve nâsir olarak tanınmıştır, ancak o, aynı zamanda bütün şuara tezkirelerinde kendisine yer bulabilecek dirayette bir şairdir. Klasik edebiyatın geleneksel imkân ve teknikleri çerçevesinde, genellikle aşk ve güzellik temalarını işleyen şair, edebi sanatları kullanmadaki becerisi ve söz varlığındaki seçiciliği ile akıcı bir dil geliştirebilmiştir. Sosyal fayda prensibi doğrultusunda kaleme aldığı şiirlerinde atasözü ve deyimleri kullanması, onun hikemî tarza yatkınlığını göstermektedir. Şiirlerinde kullandığı dil, şiir estetiğinin geleneksel

⁴⁰ Hakan Yekbaş, **Vecîhî, Hasan**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

⁴¹ Süleyman Çaldak, **Veysî, Üveys Çelebi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Erişim Tarihi: 22 Haziran 2018.

çerçevesini zorlayan bir özgünlüğü barındırmaz. Şiirinin nesrinden daha sade olması divan edebiyatının doğasının bir sonucudur.

Zâtî⁴²

Balıkesirli olup 15. yüzyılın sonları ile 16. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Belli bir öğrenim görmediği halde çok yazmış ve çok sayıda eser vermiştir. Kaynakların verdiği bilgilere göre para karşılığı şiirler yazmıştır. Başkalarının şiirlerini çaldığı da iddia edilmiştir.⁴³

Şiirleri genellikle aşıkane dir. Bazı şiirlerinde rindâne eda görülmektedir. Yalnızca gazellerinin bir araya getirilmesinden oluşan I. ve II. cilt Ali Nihat Tarlan, III. cilt ise M. Çavuşoğlu- M. Ali Tanyeri tarafından yayımlanan *Dîvân*'ı en önemli eseridir.

Azmî, Hilmî, Hisâlî, Hulûsî, Hüsâmî, Hüseyinî, Hüsrev, Nâlî, Nâzikî, Sûzî, Sâbit, Zârî adlı şairler Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde beşten fazla olduğundan bunlar hakkında biyografik bilgi verilmedi ve bunlara dair kaynak da gösterilmedi. Ayrıca Enva'a, Nehhârî, Udkî adlı şairler hakkında Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde biyografik bilgiye ulaşılamamıştır.

⁴² Şentürk- Kartal, a.g.e., s.198-200.

⁴³ Mengi, a.g.e., s.166-167.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MECMÛADA KULLANILAN TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

- ✓ Metinde Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler ا, ی, و, sırasıyla ā, ī, ū, ō şeklinde gösterilmiştir.
- ✓ Arap alfabesinde bulunup da yeni alfabemizde bulunmayan işaretler şu şekilde gösterilmiştir:

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḍ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

- ✓ Farsçadaki “vâv-ı ma’ düle” ile yazılan kelimelerde hı’ dan sonra “” işareti kullanılmıştır.

MECMÛA METNİ HAZIRLANIRKEN İZLENİLEN YÖNTEMLER

- ✓ Metin içerisinde okunamayan kısımlar “...” dört nokta konularak gösterilmiştir.
- ✓ Mecmû‘a transkribe edilirken “Times Turkish Transcription” yazı tipi kullanılmıştır.
- ✓ Mecmû‘a içerisindeki Arapça ve Farsça bölümler okunmamıştır. Küçük bölümler halinde yer alan Arapça ve Farsça bölümlerin fotoğrafları mecmû‘a içerisindeki yerine uygun olarak çalışmaya eklenmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisindeki şiirler numaralandırılmış olup şiirlerin önüne eklenmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisindeki Türkçe şiirlerin vezinleri şiirlerin önlerine eklenmiştir. Vezin bulunamamışsa dipnotlarda belirtilmiştir.
- ✓ Şiirlerin vezinleri tutmadığı durumlarda dipnotlarda “Vezin kusurlu.” notu düşülmüştür.
- ✓ Mecmû‘a içerisindeki şiirlerde vezni uydurmak için metne yapılan eklemeler “[]” köşeli parantez ile gösterilmiştir.
- ✓ MESTAP Projesi dahilinde şair adı, vezni, matla beyiti, sayfa/varak numarası, redifi ve açıklamalarına birlikte tablo haline dönüştürülmüştür. Metin içinde yer alan tarihler de tablo halinde gösterilmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisinde geçen şairler hakkında kısa biyografiler verilmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisinde geçen şiirler için Dîvân taraması yapıldı. Divanlarda ve diğer kaynaklarda bulunabilen şiirler dipnotlarda gösterildi.
- ✓ Mecmû‘a içerisinde bazı şiirlerin şairleri hakkında bilgi bulunamamıştır. Bu şiirlerin başlıkları dört nokta halinde gösterilmiş “...” dipnotlarda şairlerin belirlenemediği belirtilmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisinde geçen bazı şiirler divanda ve çeşitli kaynaklarda bulunamadığı durumlarda kısa notlar ile dipnotlarda belirtilmiştir.
- ✓ Mecmû‘a içerisinde eksik ve silik olan bölümler okunamamış ve okunamayan yerler dipnotlarda ifade edilmiştir.

METİN

229 b

-1-

Harfû'1 – Hâ

Yaḥyâ Efendi⁴⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Dâğlar dâne elifler dām sīnem dāmgāh
Şayd olunmaz hümā fikriyle 'ömrüm geçdi āh
- 2 Hāk-pā yine yüzüm sürmek muḳarrer añlasam⁴⁵
Çokdan eylerdüm bu cān-ı nā-tüvānı rü-be-rāh
- 3 Birbirine uymuş esbāb-ı cemāl-i dil-rübā
Kākül-i hoş-büyı miski çeşm ü ebrūlar siyāh
- 4 Şu'lesinden şevḳimuñ pür-şevḳ şaḥn-ı meykede
Lem'asından 'aşḳimuñ pür-nūr künc-i ḥānḳāh
- 5 Tīrine Yaḥyâ nişān eylerse olma münḥarif
Göz uciyla yārdan bir kerre baḳmaz mı nigāh

⁴⁴ Hasan Kavruk, *Şeyhülislām Yahyâ Dīvânı*, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara y.t.y., s.337.

⁴⁵ Kavruk, a.g.e., s.337. "Reh-güzārına yüzüm sürmek mukarrer añlasam
Çokdan eylerdüm bu cān-ı nā-tüvānı rü-be-rāh" şeklinde geçmektedir.

-2-

Velehū Yahyā Efendi⁴⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Sevdā-yı ser-i zülfüni elden qomam ey mäh
Ser- rişte-i 'aşq eldedür el-minetülil'läh
- 2 'Aşkuñ nice düşvār idügin her kişi bilmez
Bir ben bilürüm çekdigimi bir de bir Alläh
- 3 Her gice neler çekdigimi künc-i belāda
Dünyälara her şubh yayar āh-ı sehergäh
- 4 İncinmez idüm çıkduğına hāne-i tenden
Cān olsa eger nāvek-i cānān ile hem-rāh
- 5 Hem āh iderüm kaçduğına benden o māhum
Hem havf iderüm kim tuta Yahyā anı ol āh

-3-

Riyāzī Efendi⁴⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'lātün Fā'ilün

- 1 Şalıcağ 'aks-i ruğın sāğar-ı rahşānumuza⁴⁸
Girdi ol gözleri hūnī bir avuç qanımuza

⁴⁶ Kavruk, a.g.e.,306.gazel,s.331.

⁴⁷ Namık Açıkgöz, **Riyāzī, hayatı, eserleri ve edebī kişiliği: Dīvān, Sâkînâme ve Düsturu'l-Amel'in tenkitli metni**, Doktora Tezi (yayınlanmamış),Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1986, s.529.

⁴⁸ Açıkgöz,a.g.e.,s.529. “ ‘ Aks-i ruh-sār-ı düşer sāğar-ı rahşānumuza
Girür ol gözleri hūnī bir avuç kānumuza” şeklinde geçmektedir.

- 2 Şevk-ı müheyyâ ile şıgmaz oluruz kendimize
Mest olunca nazâr it çäk-ı giribânımuza
- 3 Dutuşur şîşe-i mey gibi zebānuñ nāşih
Dil uzatma hâzer it cām-ı dıraḥşānımuza
- 4 Yārla ‘ahdi dürüst eyledüñ olmaya şikest
İrse biñ seng-i sitem şîşe-i peymānımuza
- 5 Ey Riyāzî dil-i serkeşte ğamın bildirelüm
‘Arz-ı hâl eyleyelüm ol şeh-i hûbānımuza

229 a

-4-

Velehū Yahyā Efendi⁴⁹

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Ārām idemem būs u kenār eylemeyince
Sinemde gelüp yār qarār eylemeyince
- 2 Fāriğ olamam deşt-i talebde tek ü pūdan
Ol gözleri āhūyı şikâr eylemeyince
- 3 ‘Ayb eylemeñüz her gice feryād u fiğānum
Rāḥat bulamam nāle vü zār eylemeyince

⁴⁹ Kavruk,a.g.e.,324.gazel,s.350.

4 Bāzār-ı maḥabbetde ruḥ-ı zerde bakılmaz
Tā sırma-keş-i ‘aşkı ‘ayār eylemeyince

5 Kān ağlamağa başladı zaḥm-ı dil-i Yaḥyā
Açılmadı çak cānına kār eylemeyince

-5-

Velehū Yaḥyā Efendi⁵⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gülmedük devrinde rāḥat virmedi devrān bize
Çok tolaşdı çok cefālar eyledi her an bize

2 Toymaz eglersen nigāh-ı luṭfuñı bī-gāneye⁵¹
Çok midur ey çeşmi fettān ol kadar iz‘ān bize

3 Dāmen-i ‘īsā’ya el irmez görünmez āb-ı Hızır
Senden olur ey ṭabīb-i cān u dil dermān bize

4 Ey ecel sen de teḳāzā itme alma cānımız
Lāzım olur virmege cānāna naqd-i cān bize

5 Biz o Cem‘üz şi‘rimüz şi‘rāya feyż-i nūr ider
Reşk ider Yaḥyā felekde encüm-i raḥşān bize

⁵⁰ Kavruk,a.g.e., 326. gazel,s.352.

⁵¹ Kavruk,a.g.e.,s.352. “ Turmaz eglersen nigāh-ı lutfunı bī-gāneye” şeklinde geçmektedir.

-6-

Riyāzī Efendi⁵²

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Beni uğratdı derd-i 'aşğa bir dil bir de cānāne
Felek de bir ıarafdan cevre mā'il bir de cānāne
- 2 Düşüp bir zümre-i pür-zağma dil-zār u zebün oldı⁵³
İki ğamze ile iki çeşm-i kıtil bir de cānāne
- 3 Dem-i vuşlatda cān cāna olurdı n'eylesün ammā
Vişāle 'āşıkun bir kendi ħā'il bir de cānāne
- 4 N'ola meyğāne-i āyine-i dil olsalar dā'im
Aña bir şüret-i cāndur muķābil bir de cānāne
- 5 Riyāzī bī-sütün-ı nazma bir naķş itdi ħāmeñ kim
Göreydi anı zarar ola kıā'il bir de cānāne

230 b

-7-

Velehū Yahyā Efendi⁵⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Kıanlı peykānı ki bu sīne-i 'üryāna çıķa
Beñzer ol ğonca-i nev-resteye dükkāna çıķa

⁵² Açıkgöz,a.g.e.,525.gazel,s.558-559.

⁵³ Açıkgöz,a.g.e.,s.558-559. " Düşüp bir zümre-i bī-rahma dil ü zār u zebün" şeklinde geçmektedir.

⁵⁴ Kavruk,a.g.e.,330.gazel,s.356.

2 Bir oꞗuñ sīneye degdi birisi dāhı dile⁵⁵

Umarın pādīşehüm birisi de cāna çıķa

3 Ne kıyāmet ķopar ol ķāmet-i mevzūnuñ içün

Ne temāşa ola şāhum hele seyrāna çıķa

4 ‘Āşıķ-ı haste-i hicrūñ nice çıķmaz cānı

Ħaner-i yār ki ķaşd-ı dil-i nālāna çıķa

5 Reh-i ‘aşķuñdayuz ol serv-ķaddūñ ey Yaħyā

Ħorķaruz kim bulunmaz vādī-i hicrāna çıķa

-8-

Velehū Yaħyā Efendi⁵⁶

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çeşm-i pür- ħūna ħayāl-i la‘li hem-demdür hele

Ħayra ħācet yoķ ğoñül hem cām hem Cem’dür hele

2 Ādeme olur peri-rūlar ğörünmez bir belā

Cevr iderse ķā‘ilüz ol şūĦ ādemdür hele

3 Vā‘izā aķ böyle zemm itmek olur mı bādeyi

Her ne deñlü zaĦm olursa dilde merhemdür hele

⁵⁵ Kavruk,a.g.e.,s.356. “Okunun sīneye degdi birisi biri dile” şeklindedir.

⁵⁶ Kavruk,a.g.e.,340.gazel,s.367.

4 H̄or baḡma gel ḡarābātuñ ḡadeḡ-cerrārına
Ġam degül desti tehī olduysa bī-ḡamdur hele

5 Gör ḡuşūr eyler mi Yaḡyā vaşf-ı la'lüñ itmede
Leblerüñ bir kerre ol leb-teşneye emdür hele

-9-

Riyāzī Efendi⁵⁷

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

1 Hep bā'ış olan hecrüñ imiş dildeki sūza
'Aşḡ ehlinüñ elbette gelür şavmı temmūza

2 Hecrüñde görünmezse n'ola ol leb-i mey-gün
Zirā ki ḡomaz kimseyi mey görmege rūza

3 Ol yāri görüp derdümi biñ zār ile yansam
Rūze gidicek ruḡşat olur sāz ile söze

4 Bādeyle olur tāb-ı temmūz-ı ḡama çāre
Āb-ı yaḡ ile niçeye dek pür ola kūze

5 'İyd olsa Riyāzī yine görsek mey-i nābı
Sī-rūze ḡama olsa bedel 'ıyş-ı se-rūze

⁵⁷ Açıḡgöz,a.g.e.,479.gazel,s.533.

230 a

-10-

Velehū Yahyā Efendi⁵⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dīdeden şu sepdigüm bu sīne-i sūzānuma
Çorçarum sūz-ı dilüm te'sīr ide cānānuma
- 2 Çurş-ı dāğum tīg-i hūn-rīz ile eyler çāk çāk
Tūrmaz etmek toğrar ol bī-raħm zālīm çanuma
- 3 Ğayrdan dil hānesin dil-dār için kıldum tehī
Yer ider çalbümde ol dil-ber gelürse yanuma
- 4 Seyre gitse her kaçan çatmak diler ben bendesin
Çul gerekmez mi 'aceb ol husrev ü hūbānuma
- 5 Söyle elbette kime 'aşıksın ey Yahyā diseñ
Biñ hiçāb ile cevabını disem sulţānuma

-11-

Velehū Yahyā Efendi⁵⁹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yār açılsa biraz bāde-i nāb olsa bize
Gelse barı⁶⁰ sebeb-i ref'-i hiçāb olsa bize

⁵⁸ Kavruk,a.g.e.,350.gazel,s.377.

⁵⁹ Kavruk,a.g.e.,307.gazel,s.332.

2 Tāc-ı Dārā'da olan cevheri biz n'eyleyelüm
Cām-ı Cem'dür konılan la'l-i müzāb olsa bize

3 Bāde-i hum-ı mecāzī bize te'sir itmez
Eski mey-ḥārelerüz köhne şarāb olsa bize

4 Ehl-i dil düşmeni ḥussāda 'aceb n'itdük biz
Şād olur her biri bir gūne 'azāb olsa bize

5 Qandadur tāze güzel diyü şorardık Yaḥyā
Şoñra tenhā bulıcaq yarı cevāb olsa bize

-12-

Riyāzī Efendi⁶¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Qan içüp dide ile dilden dil-rübānuñ 'aşkına
Tolular çekdüm o şāh-ı bī-vefānuñ 'aşkına

2 Biz mecāz-ı 'aşkı rü-püş-ı ḥaḳıḳat eyledük⁶²
Bilmeyüp ta'n eyleme zāhid Ḥudānuñ 'aşkına

3 Özgedür gör maḥabbet demler olur bunda kim
Reşk ider sulṭān-ı 'ālem bir gedānuñ 'aşkına

⁶⁰ Kavruk,a.g.e.,s.332. "sākī" şeklindedir.

⁶¹ Açıkğöz,a.g.e.,534.gazel,s.563.

⁶² Açıkğöz,a.g.e.,s.563. "Yarı süret itmişüzdür 'aşkumuz yarıyadır" şeklindedir.

4 Rāyet-i sultān-ı ‘aşkı bu dil-i şeydā çeker⁶³
Āh çekmekdür işüm bir meh-liķānuñ ‘aşkına

5 Ey Riyāzī mestler çāk-ı girībān itdiler
Şem‘-i bezmüñ şevķuna cām-ı şafānuñ ‘aşkına

231 b

-13-

Velehū Yaḥyā Efendi⁶⁴

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Ney gibi bir ‘āşık-ı dem-sāz buldum kendüme
Sırr-ı ‘aşkı söylerüm hem-rāz buldum kendüme

2 Ārzü eylerdi bir maḥbūb-ı müstesnāyı dil
Bir münāsib dil-ber-i mümtāz buldum kendüme

3 Her kişi kebg-refṭarı şikār itmek diler
Ben de bir şayd idicek şeh-bāz buldum kendüme

4 Çok görürler bir iki peymāne mey-nüş eylemek
Ben bu ne ḥumuñ şarābın az buldum kendüme

5 Künc-i ğamda eglenilmez gördüm ey Yaḥyā bu şeb
Nālemi taḥrīk idüp bir sāz buldum kendüme

⁶³ Açıkğöz,a.g.e.,s.563. “Şāh-ı ‘aşkıñ rāyetin şimdi dil-i şeydā çeker” şeklindedir.

⁶⁴ Kavruk,a.g.e.,321.gazel,s.347.

-14-

Velehü Yahyâ Efendi⁶⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Belâ-yı hicri bî-cân eyledi cânânımız gelse
Muhaşşal görsek ol rûh-ı revânı cânımız gelse
- 2 Koyup üftâdesin ağıyar ile niçün gider bilsek
Bizi ağlatmasa el gönce-i handânımız gelse
- 3 Kebâb itdi dil-i sūzân-ı tâb-ı nâr-ı hicrânı
Hemân şimden girü luḫf eylese mihmânımız gelse
- 4 Nazardan dūr olaldan mülk-i dil gâyet ḫarâb oldu
Yapılsa gönümüz ol şâh-ı ' âlî-şânımız gelse
- 5 Gözime teng ü târ oldu cihân yıllardur ey Yahyâ
Gözün aydın dise 'âlem meh-i tâbânımız gelse

-15-

Riyâzî Efendi⁶⁶

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Gösterse ruḫın sāgar-ı raḫşân elimüzde
Olsa yine ol âfet-i devrân elimüzde

⁶⁵ Kavruk,a.g.e.,348.gazel,s.375.

⁶⁶ Açıkgöz,a.g.e.,521.gazel,s.556.

- 2 Ol Yūsuf-ı hüsniñ ne idi vaşluna irmek
Olsaydı ger ol gūşe-i dāmān elimüzde
- 3 Göstermez idi ellere rūy-ı dil-i ihsān⁶⁷
Olsaydı ger ol āyīne-i cān elimüzde
- 4 Bulsaydı göz ile yer idi düşmen-i bed-ḥāh
İster ki bizim olmaya bir nān elimüzde
- 5 Muṭrib okuyup dönse ḳadeḥ şimdi Riyāzī
Derdiyle yine sūbhā-i mercān elimüzde

231 a

-16-

Velehū Yaḥyā Efendi⁶⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Reşkimüz ḳalmadı hiç eski zamān ‘ālemine
Cāmını gördüñ a irişmedüñ ise Cemine
- 2 Başa çıkdı ḳatı yüz buldı yuḳardanlığı var
Bu gönül bağlanalı ol güzelüñ perçemine
- 3 Ne şafālar sürer ādem ne çeker derd ü elem
‘Ālemüñ bir baḳıcaḳ sūrı ile mātemine

⁶⁷Bu beyit divānda yer almamaktadır.

⁶⁸ Kavruk,a.g.e.,349.gazel,s.376.

4 Gel berü meykede ser-hoşlarını seyr eyle
Hānkāhuñ ne baqarsın bir iki sersemine

5 Güşe-i meykedede tekyelenüp ey Yaḥyā
Geliñüz hū diyelüm pîr-i muḡānuñ demine

-17-

Velehū Yaḥyā Efendi⁶⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dil-i şeydā n'ola meyl eylemezse vaşl-ı cānāne
Ne zaḥmetler çeküpdür alışınca derd-i hicrāne
- 2 Niçün cām-ı muşaffāyı getürmez sāķi-i meclis
Bizümle 'ahd ü peymān eyledi tırmaz mı peymāne
- 3 Nihāl-i bānı ḳadd-i yāre beñzetmişdüm incinmiş
Anı nice yetiştirmişler ol şāh-ı cihan-bāne
- 4 Gice pervānelerle bezmi germ-ā-germ idi şem'üñ
Seḫer baḳduḳ ne şem'-i meclis-ārā var ne pervāne
- 5 Bu meclisden hemān 'uzlet-güzin olmak gerek Yaḥyā
Taḫammül eylemez 'āķil olan evzā'-ı mestāne

⁶⁹ Kavruk,a.g.e.,355.gazel,s.382.

Riyāzī Efendi⁷⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Seng-dil-i cānānı añmak 'aşıq-ı mestāneye
Ağladursız anı taş atdurmañuz dīvāneye
- 2 Rāh-ı 'aşkuñda gönül tutuldı bārān-ı ğama⁷¹
İlticā itsem 'aceb mi ğuşe-i meyḥāneye
- 3 Bir maḥabbetnāmedür dil kim olup mazmūn-ı 'aşq
Dest-i şevk ile anı göndermişüz cānāneye
- 4 Uğramaz ol bezme kim şem' ile pür-şevk olmaya
Şenlik oğlanı disem ey dil n'ola pervāneye
- 5 Sīne-i pür-yāzeyeye düşdi ḥayāl-i 'ārızı⁷²
Mīhr-i 'ālem-tāb-ı pertev şaldı bir virāneye
- 6 Ḳadr-i nazm-ı pākūmi bil dāstān-ı 'aşqdur⁷³
Ey Riyāzī 'ārif ol ğuş urma her efsāneye

⁷⁰ Açıkgöz,a.g.e.,463.gazel,s.524.

⁷¹ Açıkgöz,a.g.e.,463.gazel,s.524. "Menzilüm sahrā-yı mihnet yağmada bārān-ı gam" şeklindedir.

⁷² Açıkgöz,a.g.e.,463.gazel,s.524. "Sīne-i pür-yāreden geldi ḥayālün gönlüme

Mīhr-i 'ālem-tāb pertev saldı bir virāneye" şeklinde geçmektedir.

⁷³ Açıkgöz,a.g.e.,463.gazel,s.524. "Kadrini bil nazmumun mihr ü vefā destānidur" şeklindedir.

232 b

-19-

Velehū Yahyā Efendi⁷⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Tolaşup kākül-i ‘anber-şiken-i cānāne
 Ne kadar hātır-ı maḥzūna toḳandı şāne

- 2 Bu kadar dilleri mecrūḥ u perīşān itme
 Degme ey şāne o gīsū-yı ‘abīr-efşāne

- 3 İşigin bekleyelüm ey dil-i şeydā yārūñ
 Çays yetmez mi bize gitmeyelüm yābāne

- 4 Çünkü geldüñ hele bir pāre tur ey nāvek-i yār
 Aşinā olmadın olmağ ne revā bī-gāne

- 5 Dil-i Yahyāya nice şıgşa gerek bunca ğumūm
 Yār bilmez mi ‘aceb teng idügin ğam-ḥāne

-20-

Velehū Yahyā Efendi⁷⁵

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Yüz urdum ḥāk-i tenhā añlayup dil-dār yanında
 Ḥaṭā itdüm yire düşdi yüzüm aġyār yanında

⁷⁴ Kavruk,a.g.e.,354.gazel,s.381.

⁷⁵ Kavruk,a.g.e.,342.gazel,s.369.

- 2 Dili çalar dağı bir hindî iken tîğ-ı hûn-rîzi
Neden çağ böyle maqbûl olmağ ol hûn-hâr yanında
- 3 Bu gülşende şu âdem şâd olup gül gibi açılun
Ki sen gül-çehreveş bir gonce-i ter var yanında
- 4 Yanuñdan nice olur ayırmasañ ben ‘âşık-ı zârı
Geh olur bir gedâ maqbûl olur hünkâr yanında
- 5 Zamâne tâzesi Kays olsa Yahyâ i’tibâr itmez
O ‘âşık kim bulunmaz dirhem ü dînâr yanında

-21-

Riyâzî Efendi⁷⁶

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Câna iletmiş⁷⁷ metâ’-ı vaşlunı ağıyâr ile
Almasun cânım Hüdâ alışmayınca yâr ile
- 2 Halka-i zikre girüp ellerle olur el ele
Giremez vardur semâ’a ‘âkıbet dil-dâr ile
- 3 Neye⁷⁸ varur hâlimüz kim serv-ğadd-i maqbûblar
Göñlümüz alup giderler şive-i refâr ile

⁷⁶ Açıkğöz,a.g.e.,542.gazel,s.569.

⁷⁷ Açıkğöz,a.g.e.,s.569. “elleşmiş” şeklindedir.

⁷⁸ Açıkğöz,a.g.e.,s.569. “yine” şeklindedir.

4 Yoğ ise ger çäre yāri kesmege aġyārdan
Ġam degül kim tutilur maġbül güller ħār ile

5 Ey Riyāzī sīnesi şan merhem-i kāfūrdur
Bu dil-i mecrūħumuz ister ki yāra şarıla

232 a

-22-

Velehū Yaħyā Efendi⁷⁹

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Şikār itmek dilerseñ 'āşık-ı nā-şāddan kaçma
Seni şeh-bāzum el üzre tutan şayyāddan kaçma

2 Tek itsün āzmāyiş ħançer-i ser-tiz-i ħün-rizin
Gögüs ger karşı tur ol ġamze-i cellāddan kaçma

3 Çıkarma pāy-ı dilden ħayd-ı bend-i miħnet-i 'aşkın
Ķul olduk cān ile ol şāha çün bī-dāddan kaçma

4 Tutarısa gül gibi ġüş-ı ħabūli nāle-i 'aşka
İşiginde varup bülbül gibi feryāddan kaçma

5 Eger pākīze-ġulıħ tarzını öğrenmek isterseñ
İşit cān ile Yaħyānuñ sözün üstāddan kaçma

⁷⁹ Kavruk,a.g.e.,334.gazel,s.360.

-23-

Velehü Yahyâ Efendi⁸⁰

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil mâ'il oldı sâ'idinüñ tâze dâğına
Bülbül gibi diler ki kona gül budağına
- 2 Açıldı itdi bülbül-i şeydâya iltifât
Bilmem şabâ ne söyledi verdüñ kulağına
- 3 Şandum öpüşdi birbiriyle iki cevân
Yârüñ degince lebleri câmuñ dudağına
- 4 Gülzâra râğbet eyleseler n'ola beñzedi
Ğonce dehân-ı dil-bere güller yañağına
- 5 Ehl-i mezâka feyzi çü sâķi-i bezm ider
Yahyâ 'aceb mi her biri düşse ayağına

-24-

Riyâzi Efendi⁸¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dimezler saña zâhid güşe-i hâlvat-güzîn olma
Hemân mey-h'âreye söz almağičün der-kemîn olma⁸²

⁸⁰ Kavruk,a.g.e.,362.gazel,s.389.

⁸¹ Açıkğöz,a.g.e.,486.gazel,s.537.

⁸² Açıkğöz,a.g.e.,s.537. "Hemân tek ta'ne-i erbâb-ı 'aşka der-kemîn olma" şeklindedir.

- 2 Görüp mey içdügin ta'n itme rind bāde-āşāma⁸³
Gör ey zāhid mey-i nābı hemān teg 'ayb-bīn olma
- 3 Güler yüz gösterüp şād eylemezsen de anı ey gül
Hele bari hezāra ser-be-ser çīn-i cebīn olma
- 4 Düşürme cāmı elden tutagör 'izzetle baş üzre
Gedā-yı Cem-ħişāl ol tālīb-i tāc u nigīn olma
- 5 Riyāzī bağrı yanmışlarla dā'im kayna bir yirde
Hemān n'eylerseñ it nā-puhtelerle hem-nişīn olma

233 b

-25-

Bahāyī Efendi⁸⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Tīg der-kār olmasa ceşş-i ħaţ-ı ruĥsārda
Fitneler peydā olur ser-ĥadd-i ħüsn-i yārda
- 2 Şan'atın göstermek ister kāse-bāz-ı nev-bahār
Gülbün üzre kāsedür güller firāz-ı ĥārda
- 3 Tār-ı zülf-i yāre şāyān fedā olmaz yine
Günde biñ Manşūr cevlān itse zīr-i dārda

⁸³ Bu beyit dīvānda yer almamaktadır.

⁸⁴ Muhbet Toprak, **Şeyhülislām Bahāyī Dīvānı Şerhi**, Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli 2006, s.281-283.

4 Bīm-i hecr ü ārzū-yı vuşlatı fark eylemez
Kendüzin nā-būd eden germiyyet-i dīdārda

5 Ey Bahāyī şāhid-i bāzāra meyl itmez gönül
Tursa biñ Yūsuf- melāḥat her ser-i bāzārda

-26-

Bahāyī Efendi⁸⁵

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Çıkar gerd-i belā eflāke inmezse başum ḥāke
Göz açdurmaz felek bir dem dil-i maḥzūn u ğam-nāke

2 Ḥayāl-i ḥançeründen dīde vü dil ğarḳ-ı āb oldu
Rek-i dil beñzedi bir ser-bürīde tāk-i nem-nāke

3 Ne lāzım şu'le-i şemşīr-i himmet bir şerer besdür
Ser-i rāhumda dāmen-gīr olan her ḥār ü ḥāşāke

4 Eşer ümmīdin itme nāleden ey nev-niyāz-ı 'aşḳ
Hüveydādur anuñ keyfiyyeti heb ehl-i idrāke

5 Bahāyī bu zemīn-i dil-keşüñ te'sīr-i pür-sūzı
Neşāt-ı tāze baḥş oldu semend-i tab'-ı çālāke

⁸⁵ Toprak,a.g.e.,36. gazel,s.284.

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Serv-i addũn degmesidür Őa-ı gũl-i gũlzarda
EŐkimũn perverdesidür lāleler kũhsarda
- 2 Vaşl-ı dilberdũr hemĩn dũnyā metā'ından ğarāz
Yosa 'aş ehli ne aldı Şatdı bu bāzarda
- 3 ĩn ũ mā-ine gidenler geldiler Çağ u esen
Bu benũm āvāre gũnlũm aldı zũlf-i yārda
- 4 Ya gũnũl sĩnemde mihrũn gizledi ağyardan
Ya örũmcek perde ekdi Amed ũzre ğarda
- 5 Gũz yaŐından bũlbũlũn Őan-ı emen oldu azān
Gālibā bilmiş ki yo bũy-ı vefā gũlzarda
- 6 Sũzĩnũn ma'nide rũŐendũr gũneŐden her sũzi
Geri kimse Őũretā kim zerreden midarda

233 a

-28-

Bākī Efendi⁸⁶

Müfte‘ilün Mefā‘ilün Müfte‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Müşkîl imiş ki dil-rübā ıfl ola dil-sitān ola
‘Āşık-ı zār u mübtelā pîr ola nā-tüvān ola
- 2 Yaşuma bakmaz ol perî bilmedi qadr-i gevheri
Tālîb ola bu demleri bulmaya bir zamān ola
- 3 Güş tütup münāfîka cevri qo yār-ı şādîka
Dil-ber odur ki ‘āşîka müşfik ü mihrbān ola
- 4 Hıyl-i şîrār-ı nār-ı dil cünd-i nücūma muttaşıl
Böyle qalursa şöyle bil gökde nice qırān ola
- 5 Bākîye sākîyā ferāh vir ki fenā bula terah
Şol meyi şun ki bir qadeh pîr içe nev-cevān ola

-29-

Velehū Bākī Efendi⁸⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nesîm-i şubh eser cān-bağş olup āheste āheste
Cihānda böyle cān virmiş degüldür dağı bir haste

⁸⁶ Sabahattin Küçük, **Bākī Dîvânı**, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara y.t.y.,s.252.

⁸⁷ Küçük,a.g.e.,445.gazel,s.270-271.

2 Ayağı elde ‘ayş eyler çemende baş aldurmaz
Şunılmış sāđar-ı ‘işret ezelden nergis-i meste

3 olaşmağdan degül fāriđ kemend-i kāküli dā'im
Ulařmađdan degül hālī kemān ebrūsı peyveste

4 Temāřāđāh-ı hüsünüde cihānı hayret almışdur
Ğanīnūñ gözleri hayrān faķīrūñ çeřmi dem-beste

5 Bir elde Bāķīyā gül gibi sāđar var iken geldi
Hayāl-i kākül-i müřđini sünbül şundı bir deste

-30-

Nālī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Hadd ü addūñden niřāndur serv-i gül gülzārda
‘Ayn-ı çeřm-i hūn-feřāndur lāleler kūsārda

2 Vir metā'ı vaşl-ı cānāna dil ü cān nağdini
Sūd idem dirseñ eger h'āce bu bāzārda

3 Misk için miskīn hađādur eyleme ‘azm-i Hoten
Bu ise ařdūñ bulunur çīn-i zülf-i yārda

4 Ğayra göstermez hayālūñ dilde müjđān nitekim
Hā'il oldu Ağmede tār-ı örümcek ğārda

- 5 Mihr-i ‘ālem-tāba karşı rakş urursın şevkle
Nālī kendüñ kim tutarsın zerreden miqdārda

234 b

-31-

Velehū Bākī Efendi⁸⁸

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Metā‘-ı bāde-i gül-reng şimdi ayakda
Ḳumāş-ı zühd ü riyā turmayup şatılmaḳda
- 2 Kenār-ı ‘ayş u şafāya geçilse tolmış ile
Yine pür olsa mey-i hoş-güvār zevraḳda
- 3 Şarābı zevraḳ ile içmenüñ zamānı degül
Efendi keştīyi kāğıdda şuyı bardaḳda
- 4 Bihişt şevḳına şādīlik eyleyüp vā‘iz
Miyān-ı meclise atıldı yek mu‘allaḳda
- 5 Semend-i tab‘a süvār oldu ‘azm ider Bākī
Belāgat ehline yā Hū gönüller alçaḳda

⁸⁸ Küçük,a.g.e.,444.gazel,s.270.

-32-

Velehū Bākī Efendi⁸⁹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Hāk-i ademüñ kühlü gelürse gözüm üzre
Küyuñ yolunuñ hıdmeti başum yüzüm üzre
- 2 Rüşen ılalı meş'ale-i āh-ı derūnum
Ġālīb görinür gicelerüm gündüzüm üzre
- 3 Güller bitüre gülşen ola hāk-i mezārum
Peykānuñ eger şu sepelerse tozum üzre
- 4 Gözden şaınur hāk-i derin beñzer o māhuñ
Āhum dütüni perde çeker yılduzum üzre
- 5 Bākī gibi nazm eyler iken dür dişi vaşfin
Dāmān-ı müjem dökdi cevāhir sözüm üzre

-33-

Emrī⁹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bülbül-i şeydā nice āh itmesün gülzārda⁹¹
Yılda bir gül açılır ol da miyān-ı hārda

⁸⁹ Küçük,a.g.e.,462.gazel,s.277.

⁹⁰ M.A.Yekta Saraç,**Emrī Dīvānı**, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü,Ankara y.t.y.,s.229-230.

⁹¹ Saraç,a.g.e.,s.229. "Bülbül-i şeydā nice zār olmasun gülzārda" şeklindedir.

- 2 Bāğrumuñ üstindeki bu anlu anlu⁹² dāğlar
Lālelerdür baş ıkar mışlar durer-i⁹³ kũhsārda
- 3 Sīnede ekdüm elifler āmetũñ yād eyleyüp
Serv ü ‘ar‘ar şeklını naş eyledüm dīvārda
- 4 Kirpügüm üstinde bu atre atre yaşlar
Şanki lü‘lü‘dür dizilmiş dāne dāne tārda
- 5 Emrīyā sermāye-i ‘ömrinde sũd olur ziyān
Her ki cānın şatup alır ‘ışı bu bāzārda

234 a

-34-

Velehũ Bāı Efendi⁹⁴

Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilātũn Fā‘ilũn

- 1 Nem-i eşkũmle gönũl dāğı dem-ā-dem tāze
Gũl-i ruhsāruñ ile gül-şen-i ‘ālem tāze
- 2 Tāzeler derd-i dili miħnet-i eyyām-ı fira
Dāğın abdāluñ ider māh-ı Muħarrem tāze
- 3 Rũz-ı hecrinde güler dāne-i eşkũm göricek
Berg-i güldür ki tutar atre-i şebnem tāze

⁹² Sara,a.g.e.,s.229. “kara kara” şeklindedir.

⁹³ Sara,a.g.e.,s.229. “kulle-i” şeklindedir.

⁹⁴ Kũũk,a.g.e.,454.gazel,s.274.

4 Sineden kan bulaşık penbe-i dāğum kıpıcağ
Şimdi kıpmuş gül-i rengine döner tam taze

5 Olıcağ hūb gönül virmege ‘irfān ehli
Şi‘r-i Bākī gibi hem şūğ gerek hem taze

-35-

Velehū Bākī Efendi⁹⁵

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Mestāne düşmişem⁹⁶ bu gice sāğar üstine
Sākī-i bezm didi yüzün güller üstine

2 Peykān-ı düst kıla diyü zağm-ı sinede
Görseñ nihāl-i tiri nice ditrer üstine

3 Tırrañdan indi ğamzeñe cān-bāz-ı dil yine
Çenberden atdı kendüsini hañçer üstine

4 Lāyık budur ki vaşf-ı ruğun mihr-i āsmān
Altun kıalemle yaza meh-i enver üstine

5 Nüşin lebinde hañını kim görse Bākīyā
Şirinlik yazıldı şanur şekker üstine

⁹⁵ Kūçük,a.g.e.,428.gazel,s.264.

⁹⁶ Kūçük,a.g.e.,428.gazel,s.264. “düşmişin” şeklindedir.

Ma'lūmī

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

1 Ğonca-i gül gördükde bülbül ol miyānı hārda
Göz yaşın ağlar döker dürrler gibi gülzārda

2 Gūş-ı gülde aşılan şanmañ sihrüñe jāledür
Çeşm-i bülbüldür döker şebnem degül ezhārda

3 Şandum ol şāh-ruḡ besdür mülk ü Rūm içre durur
' Anberīn ḡālī o yāruñ şafḡa-i ruḡsārda

4 Ḥüsnüñi cānā şanemler gördüler büt-ḡānede
Ḳaldılar bī-ḡūş olup hep şüret-i dīvārda

5 Ḳulzüm-i şi'r içre Ma'lūmī şināversin bugün
Dürr-i meknūndur kelāmuñ ma'na-i ebkārda

6 Ḥāl-i 'anber şanma ey dil 'ārız-ı dildārda
Ḥāba varmış bir Ḥabeş maḡbūbdur gülzārda

235 b

-37-

Velehū Bākī Efendi⁹⁷

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bend-i kabā çözülmeye tā cāme çıkmaya
Naqd-i vişāl ' aşık-ı nā-kāma çıkmaya
- 2 Berr-i Hicāza şemme-i zülfüñ yitürse bād
Huccāc kıala bādiyede Şāma çıkmaya
- 3 Vā'iz çıkarısa kürsiye her cum'a gam degül
Ammā bolayki luţf ide bayrama çıkmaya
- 4 Bāmuñda pāsbānlığıñ itmezse mäh-ı nev
Şāma irişmeye dilerin bāma çıkmaya
- 5 Kıaldı hayāl-i hançeri şad-pāre sinede
Māhiye beñzer ol ki düşe dāma çıkmaya
- 6 Bākī harir-i zülfi gibi şöyle añların
Sā'ir kıumāş serv-i gül-endāma çıkmaya

⁹⁷ Küçük,a.g.e.,474.gazel,s.283.

-38-

Velehū Bākī Efendi⁹⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilatün Fe‘ilün

- 1 Beñzemiş ‘ aks-i ruḥuñ gördi bir içim şuya
Güvleyüp düşdi şabā bāğda āb-ı cūya
- 2 ‘ Acebā bād-ı suḥān-çin ne ḥaṭā gördi geçer
Dil-i āşüfteyi ol ṭurra-i müşgīn-būya
- 3 Aşdı ḥallāc-şıfat ‘ aşk u maḥabbet yayın
Atılup penbe gibi dil o kemān-ebrūya
- 4 Ne ‘ aceb meyl-i kenār eylemez ol serv-i revān
Cūy-ı dil ṭurmaz aḫar ḥod o ḫad-i dil-cūya
- 5 Bir devā şor dil-i bīmāra lebinden Bākī
Hele şabr eyle biraz varsun o yār uyḫuya

-39-

Şābit

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil midür ser-i ḫalka-i zülf-i siyāh-ı yārda
Yoḫsa Şeyḫu’l-‘Ārif Şan‘ān mıdur zünnārda

⁹⁸ Küçük,a.g.e.,479.gazel,s.285.

2 Sende zāhid beste-i zūlf ol da gör Manşūr-dil
Anda ne çenberde Hāllāc oldı evc-dārda

3 Çorķum üzre dūd-ı āh pūr-şerārımdur benüm
Bir zer-efşān-ı sünbül müşgīn ħam-ı destārda

4 Şem‘ i bezm-efrūz-ı ‘ aşķuñ ħalb-i āgehdūr yeri
Şeb-çerāğı Hinde ķo ķulzüm-i zaĥĥārda

5 Hüsni cānānı ħaţ-ı ruĥsārı rengin gösterür
Başķa ‘ ālemdār begüm mir‘āt-ı cevherdārda

6 senc-i ‘ālem olduķ ‘ibret-i beyn ile
Şāhid-i iķbāli gördük şūret-i edbārda

7 Şābitā şāĥib-i bed ‘irfānsın bugün
Berķ urur nūr-ı ĥod nazmum eş‘ārda

235 a

-40-

Kafzāde Efendi⁹⁹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Baña yā Rab fenā meyĥānesin dā‘im maķām eyle
Ölürsem rūĥımuñ menzil-gehin ķandīl-i cām eyle

⁹⁹ Halil İbrahim Okatan, **Kafzāde Fā‘izî Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni**, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1995, s.240.

- 2 Ne rif'atler görüpdür rüzgārıla oda şorsañ
Dilā hāk üzre pest olmuş ğubāre ihtirām eyle
- 3 Göñül girdāb-ı ğamda aldı ey mevc-i belā bizden
Varırsañ sāhile sen bāri yārāne selām eyle
- 4 Nihāl-i serv-i ğülşen ande alur bāğbān görsün
Ne var ey naql-i ğülzār-ı letāfet bir hırām eyle
- 5 Gel öldür Fā'izī-i zārı bir ın-i cebīn göster
Belā ğarābınuñ bir mevcile kārın temām eyle

-41-

Velehū afzāde Efendi¹⁰⁰

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ben gördüğüm cefālara Ya'ub döymeye
Ben çekdüğüm belālara Eyyub döymeye
- 2 Yaup siyāh eyleye oındığı yeri
Elfāz-ı āteşinüme mektüb döymeye
- 3 Yazduda nāme eşkile söyindir āteşin
Şāyet alursa destine maħbūb döymeye
- 4 Eylerse hañçerile tenin yār rīz rīz
Bu iltifāta 'āşık-ı maħcūb döymeye

¹⁰⁰ Okatan,a.g.e.,125.gazel,s.233-234.

5 Ey Fā'izī ferāḥ gerek vādī-i firāk
Şerḥ-i belā-yı hicre bu üslüb döymeye

-42-

Tetimme¹⁰¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kātib-i dīvān-ı Ẓudsī sāk-ı 'arşa şebt ider
Her ne dirseñ vaşf-ı pāşā-yı felek miqdārda
- 2 Rüstem-i destān-ı merdi ya'ni seydi-zāde kim
Cā-nişin ḳahramāndur 'arşa-i peykārda
- 3 Ol ki şāhib-dest tūla-yı ser-āmeddür bugün
Hem hūnerde hem dilāverlikde hem i'tibārda
- 4 Ol ki daḥı gelmemişdür mişlī şaḥn-ı 'āleme
Ne kemān-keşlükde ne şemşir-i āteşbārda
- 5 Nağme-perdāz açar Allāh olur bī-iḥtiyār
Seyr iden peykārını mizmār-ı gır ü dārda
- 6 Ḥaḳ te'ālā zūr-ı dest taḥtın efsūndan eylesün
Bu du'ā vird-i zebānımdur ḥarem-i enḥārda

¹⁰¹ Şair ismi verilmemiştir.

236 b

-43-

Velehū ẖafzāde Efendi¹⁰²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şöyle meftündür güzeller dil-rübānuñ ağızına
Kim baqarlar cümle ol şirîn-zebānuñ ağızına
- 2 Şāh-ı gülden ihtirāz it gonceye olma yakın
Göz göre atılma bülbül ejdahānuñ ağızına
- 3 Küşteler tolu bir çāh-ı mu'atıldür cihān
Meh degül bir seng ıomişlardur anuñ ağızına
- 4 Kār u bārı 'ākıbet bozulmaq eyler iktizā
Her kim uğrarsa bu derbend-i fenānuñ ağızına
- 5 Rāz-ı pinhān-ı gam-ı 'aşkı duyurdu 'āleme
Düşdi şi'rüñ Fā'izi halk-ı cihānuñ ağızına

-44-

Velehū ẖafzāde Efendi¹⁰³

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şitāb itmiş Züleyhā bir hümā pervāzuñ arduca
Segirdür resmidür şayyādlar şebbāzuñ arduca

¹⁰² Okatan,a.g.e.,126.gazel,s.234.

¹⁰³ Okatan,a.g.e.,127.gazel,s.235.

- 2 Şabā-veş düşürürsün anı bir gün ey dil-i şeydā
Eger olursañ ol gül-berg-i bāğ-ı nāzuñ arduca
- 3 Düşerler pāyuña ağıyar ‘azmetdükçe seyrāne
Neler dirler velī sen dilber-i mümtāzuñ arduca
- 4 Benem rāh-ı belāda pey-revi Mecnūn-ı nā-şāduñ¹⁰⁴
Dil-i zārı añarlar şimdi ol ser-bāzuñ arduca
- 5 ‘Azīmet kıldı rāh-ı ‘ışka toymaz Fā’izi hergiz
Siz ey bī-ruhlar biñ kerre kūyı kazuñ arduca

-45-

Emrī Çelebi¹⁰⁵

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Dil yaqaldan āteş-i sevdā-yı zülf-i yārda
Görinür dūd-ı siyāhum halka şekl-i mārda
- 2 Şem‘ şevk-ı kāmētüñle yanmasa dūd-ı dili
Serv şeklin bağlamazdı şafha-i dīvārda
- 3 Tıfl-ı eşk ise delükānlu yenilmez n’eyleyin
Bir mizācı āteşi bu āh-ı āteş-bārda

¹⁰⁴ Okatan,a.g.e.,127.gazel,s.235. “şeydānuñ” şeklindedir.

¹⁰⁵ Saraç,a.g.e.,432.gazel,s.230.

- 4 Ğamze-i ħūn-rīzinūñ bīmārıyım luţf eyle yaz¹⁰⁶
Tıĝ-şeklin luţfla boynumdaĝı tūmārda
- 5 Ben bu devr içre nazīrin görmedüm luţf ile āh¹⁰⁷
Emriyā ‘aksin görür āyīne-i devvārda

236 a

-46-

Velehū Ķafzāde Efendi¹⁰⁸

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Ķo ey bülbül fiĝānı ‘āşıķa feryādın añdurma
Ferāmuş eylesün derdin biraz mu‘tādın añdurma
- 2 Dil-i zāruñ getürme yāde eski demlerin luţf it
O murĝ-ı rişte-per-pāye Ķad-i şimşādın añdurma
- 3 Dilā kūh eylesen şahrāları seng-i melāmetle
Belā kūhsārınuñ şimden girü Ferhād’ın añdurma
- 4 Yeter cevr ile kendüñ eyledüñ ‘ālemlere rüsvā
Felek şerm eyle yārüñ ĝamze-i cellādın añdurma
- 5 Yanında ĝamzesin ey Fā’izī vaşf eyleme yārüñ
O mest-i fitne-cūya ħaner-i bī-dadın añdurma

¹⁰⁶ Bu beyit dīvānda yer almamaktadır.

¹⁰⁷ Sara,a.g.e.,432.gazel,s.230. “Hāzır olun siz gelür diyü o gül-ruh bāĝbān” şeklinde geçmektedir.

¹⁰⁸ Okatan,a.g.e.,132.gazel,s.237-238.

Velehū afzāde Efendi¹⁰⁹

Mef'ūlū Fā'ilātū Mefā'ilū Fā'ilūn

- 1 Hūn-āb-ı ek-i dīdeñe bōyle revān ola
Tābūtum öldüğümde benüm nāvdān ola
- 2 Ey hār müjde saña ala aħn-ı gül-sitān
Būlbūl de gül de hep gide bir gün ĥazān ola
- 3 ' Āı odur ki virmeye ılet nigārına
Mānend-i zerre geh görine geh nihān ola
- 4 Cībi-tehī alursa ayırmaz o rind kim
Dā'im yanında sīm-beden bir cuvān ola
- 5 Ol nev-bahār-ı 'iret olur mı ki Fā'izī
Ellerde gül yerine mey-i erguvān ola

¹⁰⁹ Okatan,a.g.e.,135.gazel,s.239.

Faşîh Çelebi¹¹⁰

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Halka halka kâkül-i dil-ber degül ruhsârda
Tüde tüde sünbül-i terdür yatur gül-zârda
- 2 Murğ-ı cānum halka-i zülfinde yāruñ seyr iden
Beççe-i bülbül kıyās eyler dehān-ı mārda
- 3 Kām-ı erbāb-ı dile degmez yine bŷy-ı neşāt
Feyz-ı faşl-ı nev-bahārı gül bitürse hārda
- 4 N'eyleyem çeşmüñ tegāfŷl gösterŷp inkārını
Va'de-i vaşluñ raķibe ğamzeler iķrārda
- 5 Her sözinde derc idŷp evşāf-ı hŷsnin ol mehe
Rāz-ı 'aşķın ŷi'r ile ma'nen Faşîh eş'ārda

237 b

Velehŷ Kafzāde Efendi¹¹¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şabāya la'lŷñi vaşf eyledŷkçe her seher ğonca
Degŷl jāle dehānından o dem dŷrler dŷker ğonca

¹¹⁰ Mustafa Çıpan, Fasîh Ahmed Dede Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni (Cilt:1), Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1991, s.254-255.

¹¹¹ Okatan, a.g.e., 136.gazel, s.240.

- 2 Cihānda jāleyi alur mıydı ağızına bir dağı
İşitse vaşf-ı dendānuñ eger ey verd-i ter-gonca
- 3 Degülken bir söze qādir leb-i dildār yanında
Bu ağızla dehān-ı yāre öykünmek diler gonca
- 4 Cihānuñ¹¹² āhiri luḡf oldıgın iş‘ār ider halka
Muḡaddem nevk-i ḡūn-ālūd olur soñra biter gonca
- 5 Tereşşuḡ itmiş ābile tolu bir kūzedür gūyā
Seḡer-geh Fā‘izī üstündeki jāleyle her gonca

-50-

Velehū Ḳafzāde Efendi¹¹³

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Girer tevḡide eyler iltifāt ağıyār-ı nādāne
Dönüp bir kerre baḡmaz ‘āşıḡ-ı bī-şabr u sāmāne
- 2 Belā-yı intizār öldürdi ‘uşşāḡ-ı dil-efkārı
Meded ihyāya gelsün söyleñ ol āşüb-ı devrāne
- 3 Dağı çok tolaşur ‘uşşāḡ-ı ser-gerdān bu meydānı
Eli bir kez irince sā‘id-i simin-i cānāne

¹¹² Okatan,a.g.e.,136.gazel,s.240-241. “cefānuñ” şeklindedir.

¹¹³ Okatan,a.g.e.,136.gazel,s.240-241.

- 4 Döner zārī ile dolāb gibi halka-i tevḥīd
Bir içim şudur anda gūyiyā ol dürr-i yek-dāne
- 5 Düşerler¹¹⁴ тұrmayup ey Fā'izi 'uşşāk-ı ser-geşte
Mey-i 'aşkıyla yārūñ oldılar şol deñlü mestāne

-51-

Velehū Faşih Çelebi¹¹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 La'li ol şūḥuñ miyān-ı ḥaṭṭ-ı 'anber-bārda
Gūyiyā bir gönçe-i terdür benefşe-zārda
- 2 Rağbet eylerdūñ gönül bāğ u bahār-ı 'āleme
Reng ü būy-ı bī-vefayı tuymasak ağıyārda
- 3 'Ārife her berg-i eşcār-ı çemen-zār-ı fenā
Bir zebān-ı ḥāl-i Manşūr oldı gūyā dārda
- 4 Şalmada mir'ātına 'aksin 'arūsān-ı çemen
Cüşiş-i şevk olmamak mümkün mi hiç enhārda
- 5 'Andelīb-i ḥāme bir ḥāl ile taqrīr idemez
Bulduğum keyfiyyet-i feyzi Faşih eşhārda

¹¹⁴ Okatan,a.g.e.,137.gazel,s.240-241. "dönerler" şeklindedir.

¹¹⁵ Çıpan,a.g.e.,398.gazel,s.255.

237 a

-52-

Veysî Efendi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Naḥl-i emel sebz olmadın geldüñ bu dehrüñ bâğına
Bu rûzgâruñ degdük biz bir yeşil yaprağına
- 2 Cismın ḥilâle döndürüp tırılmaz fiğân eyler raķīb¹¹⁶
Minnet Ḥudāya ol gülüñ girmez hele kulağına
- 3 ' Uşşâķ cām-ı vaşl umar ben derd-i hicrânını¹¹⁷
Eller ayağına düşer ben ayağı toprağına
- 4 Tār-ı siyâh kāküli düşmiş zemîne görmedüñ
Bu cürmümüz 'afv eylemez tırılmaz tolar bir bâğına
- 5 Bir âftāba zerreyüz Veysî ki çıkısa tahtına
Mihr-i cihân-tāb ırmeye yüz sürmege ayağına

¹¹⁶ Fadıl Hoca, **Veysî Dıvânı Tahlili**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2002, s.171.

¹¹⁷ Hoca, a.g.e., s.186.

Velehü Veysî Efendi

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Devr-i ruhuñda zāhir olaldan haṭṭ-ı siyāh
Peyveste oldı mihr-i cihān-tāba dūd-ı āh
- 2 Ṭurmaz fūrüg-ı āteş-i ḥüsnüñ füzün ider
Ṭarf-i ruhuñda cünbüş-i şeh-per-i şeb-külāh
- 3 Şāha kul olmazın meh-i gerdüne baqmazın
Sensiz gerekmez ey yüzi gül baña şāh u māh
- 4 'Uşşāq birbirine düşer görmese seni
Olur hemişe ğıybet-i şeh fitne-i sipāh
- 5 Erbāb-ı 'aşq-ı āh n'idem çekse duymaya
.... şerār-ı āhına şad ḥırmen-i günāh
- 6 Deryā-yı rahmeti taşırır mevc-riz ider¹¹⁸
Seylāb-ı eşk-i nīm-şeb ü āh şub-gāh
- 7 Āh-ı şerer-feşānla Veysî benüm bu gün¹¹⁹
Mülk-i fenāda Ḥüsrev-i zer-beft-i bārgāh

¹¹⁸ Hoca,a.g.e.,s.177.

¹¹⁹ Hoca,a.g.e.,s.90.

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Şeb-tāba sihr-i nālemi gūş itmedüñ ey şāh
Raḥm eyledüñ ḥāl-i dil-i zārıma eyvāh
- 2 Dil-i murğın esİR eyledi ol kāfir zülfüñ
Ol dām-ı belādan anı āh kırtara Allāh
- 3 Rüsivā-yı cihān eyledi 'aşkuñ beni ḥālā
Kalmadı kıamü ins ü melek olmaya āgāh
- 4 Mālik iken ol demde ki sim-i zerre elde
Virdüm saña ey şüh cefa-pīşe ki her gāh
- 5 'Abdi kıulunüñ mā-melikisin
El-'abd ü mā-meleke kām-ı
- 6 Bī- ḥabbe kıalınca tarḥ eyledüñ āḥir
'Āciz mi niye virmege ḥaķ māl u eger cāh
- 7 Bir tesİrdür aña kim siper ol mürİd-i eflāk
Ḥavf ile gözüm nūrı emān āh İrdüm āh

¹²⁰ Şairin mahlası makta beyitine bakılarak bulunmuştur.

8 Virsüñ ne belâdur bu sîm-i yaşuma amma
Hilmî gibi birine bulunmaz saña vallâh

238 b

-55-

Mezâkî Efendi¹²¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yâr n'eylerdi dile çeşm-i siyâhı olmasa
Dil-rübâ olmazdı düzdîde-nigâhı olmasa
- 2 Böyle pâ-mâl eylemezdi dilleri ol şeh-levend
Leşker-i müjgân gibi zâlim sipâhı olmasa
- 3 Ğamze kan dökmezdi çeşmi aña ruḥşat virmese
Fitne yir bulmazdı ger taraf-ı külâhı olmasa
- 4 Çeşm-i hışm-âlûdına haḫḫa taḫammül güç idi
Luḫf-ı la'l-i nüş-ḫand-ı 'özü-ḫ'âhı olmasa
- 5 Taḫ'uañ itmezdi Mezâkî 'âlemi sîr-âb-ı dil
Menba'-ı ser-çeşme-i feyz-i ilâhî olmasa

¹²¹ Ahmet Mermer, **Mezâkî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991, s.516-517.

-56-

Velehū Mezāķi¹²²

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Başlasun yār cefā itmege aġyār hele
Göresin mihrini ‘uşşāķ-ı dil-efkāra hele
- 2 Sühān-ı tūī-i hoş-lehçeye raġbet mi ķalur
Gelsün ol ġonca-dehen nāz ile ġüftāra hele
- 3 Tıyar ‘uşşāķ-ı sitem-dīdelerüñ çekdüġini
‘Āşık olsun o da bir şūġ-ı cefā-kāra hele
- 4 Ey şacı Leylī nedür şöhre-i ‘ālem olmaķ
Düşeyin Ķays-ı belā-keş gibi kūh-sāra hele
- 5 Ne ķadar dil-keş olur nazm-ı Mezāķi göresin
Başlasun vaşf-ı şafā-baġş-ı leb-i yāra hele

238 a

-57-

Velehū Mezāķi Efendi¹²³

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Bahār tāze o ġül tāze reng ü bū tāze
Çemen çemen ġül-i şāġ-ı emel ter ü tāze

¹²² Mermer,a.g.e.,385.gazel,s.521.

¹²³ Mermer,a.g.e.,367.gazel,s.510.

- 2 Zihî ʔarāvet-i ter-destî-i nesîm-i bahār
Çemende zülf-i nigār oldu mû-be-mû tâze
- 3 Hıyāl-i ʔaṭṭ-ı ruḥın eşk-i dîde sebz eyler
Olur hemîşe çemen-zār-ı ʔarf-ı cû tâze
- 4 Bu demde feyz-i hevâ ile dem-be-dem görünür
Füsürde-ḥûn-ı şehîdân-ı ârzû tâze
- 5 Ne deñlü pür ise de şevḳ-i nev-civânlar ile
Olur edâ-yı Mezâḳı-i tâze-gû tâze

-58-

Velehû Mezâḳı Efendi¹²⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ele alduḳça cānâ şevḳ ile mestâne peymâne
Döner 'aks-i cemâlûñden gül-i ḥandâna peymâne
- 2 Hıyālûñle göñül bir şoḫbet-i rûḥânı eyler kim
Şanur şevḳ-i lebûñle cān dile dil cāna peymâne
- 3 Mişâl-i cām-ı şahbâ tuḫfe-i gencîne-i Cemdür
Düşüp elden ele degmiş kefi rindâne peymâne

¹²⁴ Mermer,a.g.e.,372.gazel,s.513.

- 4 Ne sihr eyler ‘aceb sākī ki dest-i sihr-sāzında
Döner gāhī hilāle geh meh-i tābāna peymāne
- 5 Harem-gāh-ı muğānda cilve-i mestāne eylerdi
Olaydı neşve-baḥş-ı şüret-i büt-ḥāne peymāne
- 6 Hıbābı dāne vü mevc-i şarābı dām-ı dil-keşdür
Yeter murğ-ı tarab şaydına dām ü dāne peymāne
- 7 Mey-i gül-reng ile cām-ı şarāb-ı nev-civānidur
Mezākı düşmesün elden meded pīrāne peymāne

239 b

-59-

Cevrī¹²⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şem‘-i bezm eyleyüp ol māh-liḳāyı bu gice
Şevḳ ile nūş idelüm cām-ı şafāyı bu gice
- 2 Tāb-ı mey āyine-i sāğara pertev şalsun
Çarḫ farḫ eylesesün māh ü Sühāyı bu gice
- 3 Cem‘ idüp bir yere ḥübānı Şüreyyā gibi hep
Kevkebe başduralum çarḫ-ı dütāyı bu gice

¹²⁵ Hüseyin Ayan, *Cevrī Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981, s.261.

4 Şu'le-i cām-ı şafā bezmümüzi rüşen ider
Māhdan istemezüz nūr u ziyāyı bu gice

5 Yeter itdi ğam-ı hicrān ile rüzın şeb-i tār
Cevrīye itmesün ol māh cefāyı bu gice

-60-

Velehū Cevrī¹²⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Bir dil ki hemişe sürinür hāk-i rehūñde
Elbette yer eyler ser-i zülf-i siyehūñde

2 Reşk eylememek dillere mümkün mi melāyik
Gördükçe ham-ı zülfüñi taraf-ı külehūñde

3 Çıkduğça temāşāya o mestāne nigeħle
Rüstem tıramaz karşıña nazẓāre-geħūñde

4 Cāndan keser ümmīdini 'ālem baķışuñdan
Şemşir-i kazā var gibi dest-i nigeħūñde

5 Mest-i mey-i 'aşķam dü cihāndan ħaberüm yok
Cevrī bu ķadar luṭfi olurmış güneħūñde

¹²⁶ Ayan,a.g.e.,219.gazel,s.262.

239 a

-61-

Velehū Cevrī¹²⁷

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ḳaddūñ ki ḳıyāmet ḳoparur cilve-ger olsa
 Āhum n'ola yādıyla ḳıyāmet-eşer olsa

- 2 Āheste hırāmuñdan olur dil yine āgāh
 Āşüb-ı cihāndan ne ḳadar bī-ḫaber olsa

- 3 Reftāruñ ider 'ālemi mahşer-geh-i fitne
 Milk-i dil-i 'āşık n'ola pür-şūr u şer olsa

- 4 Şalınsa olup ol naḫl-i gül-i 'işve o ḳāmet
 Üftādesinüñ āhı nesīm-i seḫer olsa

- 5 Cūy itmez idi yād-ı nihālünle sirişkin
 Cevrīde eger seyl-i belādan ḫazer olsa

-62-

Velehū Cevrī¹²⁸

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Sevdā-yı ser-i zülfine başuñda yer eyle
 Āşufte-dimāğ ol dili āzāde-ser eyle

¹²⁷ Ayan,a.g.e.,228.gazel,s.265.

¹²⁸ Ayan,a.g.e.,233.gazel,s.267.

2 Yağ sūz-ı derūnuñla çerāğ-ı dil-i ‘aşkı
‘Uşşāk-pesend olmağa lāyık eṣer eyle

3 Āh itmez o āhen-dile te’şir gerekse
Āmihte-i şu’le-i dāğ-ı ciger eyle

4 Çek sürme-i şevk-ı talebi dide-i cāna
Gör hāşiyetin bir dil-i pāke nażar eyle

5 Cevrī gibi itdūñse dili dil-bere vāşıl
Var ‘aşk ile giryān olana ḥandeler eyle

240 b

-63-

Velehū Cevrī¹²⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çeşmüñe nāz itmegi her demde kânün eyleme
Nağme-i sāz-ı niyāzı perde-birün eyleme

2 Gāh luṭf u geh ‘itāb ile nigāh itme dile
Dem-be-dem bī- çārenüñ ḥālin dige-gün eyleme

3 Şāne urma zūlfüñe şad çāk idersin dilleri
Bir bölük cem‘-i perişāna şebihün eyleme

¹²⁹ Ayan,a.g.e.,236.gazel,s.268.

4 'İşvelerle 'āşıkı cān virmede bī-tāb kııl
Derdin efzūn eyleme ammā şabrın efzūn eyleme

5 'Aqla şāgird itme ey Cevrī dil-i dīvāneñi
Kābil-i irşādı muhtāc-ı Felāṭūn eyleme

-64-

Velehū Cevrī¹³⁰

Fa'īlātūn Fa'īlātūn Fa'īlātūn Fa'īlūn

1 Ṭurresi olduqça peyveste ser-i müjgānına
Yüz sürür ḥasretle diller fitnenüñ dāmānına

2 Bir nazarda nāvek-i müjgānı biñ dilden geçer
Var ise berq-ı nighden şu virür peykānına

3 'İşve mā'ildür dil-i 'uşşākı meftūn itmege
N'ola sihr-āmūz olursa ğamze-i fettānına

4 Bir nighle nāzı sihr ü şiveyi efsūn ider
Āferin ol çeşm-i şūḥuñ mekrine destānına

5 Şi'r-i Cevrī nükte-i maẓmūn-ı kudsī olmasa
Rüy-māl itmezdi ma'nī şafḥa-i dīvānına

¹³⁰ Ayan,a.g.e.,238.gazel,s.269.

240 a

-65-

Velehū Cevrī¹³¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çarha baş egmem eger pāy-gehüm zillet ise
Bahta yalvarmam eger vāsıta-i ‘izzet ise
- 2 İltifāt eylemezin devlete de zerre kadar
Zümre-i ehl-i dile şive iden devlet ise
- 3 Ne kadar alçak isem himmete de nāz iderin
Esfeli pāye-i a‘lāya çeken himmet ise
- 4 İ‘tibār eyler isem şöhrete güm-nām olayım
Merdüm-i bī-hünere şān viren şöhet ise
- 5 İmtinān üzre der-i aḥbāb yine ey Cevrī
Ne kadar luṭf u mürüvvetleri bī-minnet ise

-66-

Velehū Cevrī¹³²

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Yoḡ minnet-i iḡbāli sipihrüñ üzerümde
Pest olsa n’ola pāye-i ‘ālem nazārumda

¹³¹ Ayan,a.g.e.,241.gazel,s.270.

¹³² Ayan,a.g.e.,244.gazel,s.271.

- 2 Pā-māl ideli ‘aşk ile kām-ı dil ü cānı
Sevdā-yı ümīd olmadı pāyende serümde
- 3 Ol hāk-i reh-i vādī-i ma‘nāyı dilem kim
Şad çeşme-i pür-feyz-ı şafā var kederümde
- 4 Ol sālīk-i ser-menzil-i nā-kāmī-i ‘aşkam
Bitmez has ü hāşāk-i heves reh-güzerümde
- 5 Cevrī gibi itsem n’ola endişeyi hayrān
Hep şüret-i ma‘nī görünür nüktelerümde

241 b

-67-

Şabrī Efendi¹³³

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 ‘Aşkuñ şarābıdur konulan sāgar-ı dile
Mihrüñdür āb u tāb veren gevher-i dile
- 2 Tār-ı şü‘ā‘-ı cām ile sākī açar anı
Kıfl-ı gam urduğunca zamāne der-i dile
- 3 Bāzār-ı germ-i ‘aşkda ol h‘āce-i cemāl
Şardı harīr-i zülfini sūdā-ger-i dile

¹³³ Hasan Kasır, Şabrī Mehmed Şerif Dīvānı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1990, s.275.

4 Bilsen nuḡūd-ı derdümi görseñ hisābını
Etseñ efendi gāhi nazār defter-i dile

5 Dellāl-i nāle eyledi Şabrī seher nidā
Şāh oldı ‘aşq-ı yār deyü ki kişver-i dile

-68-

Velehü Şabrī Efendi¹³⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Şafā etdi ġam-ı hicrānla gönüm ülfet etdükçe
Ne idi derdi evvel ārzū-yı vuşlāt etdükçe

2 Gelür sākīlik eyler fikr-i la‘lün aña luḡfından
ġam-ı ‘aşquñla dil genc-i belāda şoḡbet etdükçe

3 Çıķup bād-ı havādiş qarşular zevrakçe-i cāmı
Çeküp erbāb-ı ġam ‘azm-i kenār-ı ‘işret etdükçe

4 Olurlar behre-yāb esbāb-ı ‘ayş-i kāmraniden
Gedālar dergeh-i pīr-i muġāna ḡidmet etdükçe

5 Niyāzum tāli‘ümde yarı bī-raḡm eyledi Şabrī
O cevrin arturur oldı ben aña minnet etdükçe

¹³⁴ Kasır,a.g.e.,158.gazel,s.271.

241 a

-69-

Velehü Şabrî Efendi¹³⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Geç o meclisden ki anda feyze imkân olmaya
Luţf-ı sâķi neşve¹³⁶ baĥş-ı ŧab'-ı yârân olmaya
- 2 Geç o naĥlũñ sâyesinden kim meşâm-ı ârzũ
Behredâr-ı nefĥa-i gũlberg-i iĥsân olmaya
- 3 Tengdür şem'-i şeb-i hicre varak fânũs-ı dil
Añlamam kim nĩm-râh-ı ġamda sũzân olmaya
- 4 Kâr-zâr-ı cevrden gelmez o şeh tâ dâmeni
Mevce-i deryâ-yı ĥũn-ı nâ-tũvânân olmaya
- 5 Çekmem ey Şabrî sipihre ben o tiġ-i âhı kim
Berķi ĥirmen-sũz-ı ĥurşid-i dirañşân olmaya

¹³⁵ Kasır,a.g.e.,154.gazel,s.267.

¹³⁶ Kasır,a.g.e.,154. gazel,s.267. "neş'e" şeklidir.

-70-

Velehū Şabrī Efendi¹³⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Ūd-veş bir 'āşık-ı dem-sāz buldum kendüme
Süz-i dilden yanarın hem-rāz buldum kendüme
- 2 Ğayri 'āşık buldı çünkim yār terk etdi beni
Ben daği bir dilber-i mümtāz buldum kendüme
- 3 'Andelibi diñledüm gülşende eglendüm hele
Bir muşāhib-yār-ı hoş-āvāz buldum kendüme
- 4 Şāhbāz-ı burc-i 'aşkum kim dilā 'anķāyı ben
Evc-i istignāda hem-pervāz buldum kendüme
- 5 Şan'atumda gördüm ey Şabrī kusūrum var daği
Ben bir üstād-ı sühen-perdāz buldum kendüme

242 b

-71-

Velehū Şabrī Efendi¹³⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Murğ-ı cān-ı 'āşıkı almağda biñ nāz eylese
Ol melek eflāk-i istignāda pervāz eylese

¹³⁷ Kasır,a.g.e.,160.gazel,s.273.

¹³⁸ Kasır,a.g.e.,153.gazel,s.266.

- 2 Derdine h̄aṣ eyledi mülk-i dili sulṭān-ı ‘aşk
N’ola iqlīm-i şafādan anı ifrāz eylese
- 3 Lāne-i murğı düşürmezdi başından Kays-ı zār
Her ne deñlü ‘aşk anı mest-i ser-endāz eylese
- 4 Dil harīdār-ı metā’-ı nāzdur n’ola aña
Çeşm-i fettānuñ dükān-ı ‘işveyi bāz eylese
- 5 Ağladur h̄üssādı Şabrī kilik-i h̄oş-tahrīrimüz
Ney gibi bir nağme-i rengīne āğāz eylese

-72-

Velehū Şabrī Efendi¹³⁹

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Nā-kām-ı ‘aşkı bir gün ola dehr şād ede
Ser-cüş-i nüş-ı bāde-i humm-ı murād ede
- 2 Vermez o sīne üzre düşen zülf-hāletin
Üstād eger ki levha-i sīme sevād ede
- 3 Zencīr-i cevrini dile çekdürse n’ola yār
Kisrā-i mülk-i ‘işvedür ister ki dād ede

¹³⁹ Kasır,a.g.e.,156.gazel,s.269.

- 4 Teslīm eder o ğamze-i cellāda kendisin
Hük̄m-i azāya kim ki dilā iniyād ede
- 5 Şabrī ğöñülde alıa mı hiç neşāt ü ‘aş
Mümkin mi āb āteş ile ittihād ede

242 a

-73-

Velehū Şabrī Efendi¹⁴⁰

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Zebān-ı dil alup ol şivekār vaşfinda
Söz āhir oldu a-ı müşg-bār vaşfinda
- 2 Fezā-yı ğaybda ab‘um zülāl-i Hızrı bulup
Sebū-yı fikre odı çeşme-sār vaşfinda
- 3 o vaşf-ı Leyli vü Mecnūnı ey dil-i şeydā
Biraz da ālūni vaşf¹⁴¹ eyle yār-vaşfinda
- 4 Degül a-ı lebi bir beyt-i hūb yazmışlar
Kenār-ı cāme mey-i hōş-ğüvār vaşfinda
- 5 Nesīm-i feyz ile Şabrī bu deñlü cünbiş eder
Kemīne are yem-i dūr-nişār vaşfinda

¹⁴⁰ Kasır,a.g.e.,164.gazel,s.277.

¹⁴¹ Kasır,a.g.e.,164.gazel,s.277. “nazm” şeklindedir.

Velehū Şabrī Efendi¹⁴²

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Çeküp tığ-i huşūmet cān dile dil cāne mestāne
Hayālūñ üzre cenk etdi iki hem-ḥāne mestāne
- 2 Yed-i tūlā-yı luṭf ile götürmüş ḥākden zūlfūñ
Düşüp ḳalmışdı kūyuñda dil-i dīvāne mestāne
- 3 Mişāl-i murğ-ı peykān-ḥorde pervāz etmeden ḳaldı
Yüz urdı pāy-i şem'e 'āḳibet pervāne mestāne
- 4 Gine sākī-i nāzūkdür gönül tertīb-i ḥükm etme
Ne vaz' eylerse saña ḡamze-i cānāne mestāne
- 5 N'ola germ olsa bezm-i fikr-i vuşlat dilde ey Şabrī
Gözümde mey yanumda şāhid-i kāşāne mestāne

¹⁴² Kasır,a.g.e.,165.gazel,s.278.

243 b

-75-

Cem‘î Efendi¹⁴³

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Gice çāk-i girībān eylese cānāne mestāne
Benüm çāk-i girībānum iner dāmāne mestāne
- 2 Şikest eylerdi bir āh ile mīnā hücre-i şem‘î
Olaydı bāde-i ‘aşkumla ger pervāne mestāne
- 3 Eger meclis yazarken la‘lūñi yād itse şüretger
Gelürdi raqşa her naqş itdügi peymāne mestāne
- 4 Kıyāmet kōpdı hep gencīne-i Cem çıkdı meydāne
Varınca ol sehī-қad meclise mestāne mestāne
- 5 Koyup çeng-i hilāli Zühre āheng-i gürīz eyler
Fiğāna başlasa Cem‘î dil-i dīvāne mestāne

¹⁴³ Birgöl Koparan, Cem‘î Hayatı, Edebî Şahsiyeti ve Dīvānı’nın Tenkīdli Metni, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, s.331.

Velehū Cem'ī Efendi¹⁴⁴

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yārūñ yanında serv-i hırāmānı añmaya
Ādem şanup o zīver-i bustānı añmaya
- 2 Cāmuñ kulağı çıñlasa gāhī 'aceb midür
Bir dem mi var ki ehl-i şafā anı añmaya
- 3 Pīrāhen-i vücūdı dikiş tutmadan kalur
Sermest-i 'ışka çāk-i girībānı añmaya
- 4 Zikri teselsüle irişür çün hadīş-i mār
Meclisinde va'z-ı zāhid-i nādānı añmaya
- 5 Lāyık mı meclisinde o şeh ğayrı yād idüp
Bir kerre nām-ı Cem'ī-i nālānı añmaya

243 a

Velehū Cem'ī Efendi¹⁴⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Göz yumup açınca duramaz yār yerinde
Bilmem şu mı çıkdı o sitemkār yerinde

¹⁴⁴ Koparan,a.g.e.,113.gazel,s.332.

¹⁴⁵ Koparan,a.g.e.,117.gazel,s.336.

2 Şemşirine dest urdı yine Rüstem-i ğamze
Ne fitne kopa gör hele peykâr yerinde

3 Kûyında o şeh cilve ider bezmde nağme
Hakķā ki o reftâr u o güftâr yerinde

4 Şatsun şatabildügi kadar kendini vâ'iz
Germ olmada bāzârı harîdâr yerinde

5 Cām-ı meyi meyhānede gūş¹⁴⁶ eyle ki Cem'î
Zibā görülür ol gül-i bî-hār yerinde

6 Taklîd idemez hāme-i üstāde egerçi
Söyler sözi tūṭî-i şekerh'âr yerinde

7 Tırduķça cihān mesned-i fetvāyı kılup cāy
Tırsun o Hūdāvendger-i mekkâr yerinde

-78-

Velehū Cem'î Efendi¹⁴⁷

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Hünāb-ı dīde bāde-i hamrā yeter bize
Endūh-ı ğuşsa keyf-i dü-bālā yeter bize

¹⁴⁶ Koparan,a.g.e.,117.gazel,s.336. "nüş" şeklindedir.

¹⁴⁷ Koparan,a.g.e.,116.gazel,s.335.

2 Nuql-ı mükerrer olmasa meclisde ğam degül

Қurş-ı ħabāb-ı mey baṭ-ı şahbā yeter bize

3 Taşvîr-i fikr-i her büt-i Yūsuf-likā ile

Dükkān-ı sîne қаşr-ı Züleyhā yeter bize

4 Қаçсақ ne deñlü gūşe-be-gūşe bu ‘arşada

Ceyş-i dü-esbe-i ğam-ı dünyā yeter bize

5 Ğilmān u Kevşeri n’idelüm Cem’î mā-ħazar

Bir şîşe bāde bir büt-i ra’nā yeter bize

244 b

-79-

Топқапılı Feyzî Çelebi¹⁴⁸

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

1 Ruĥuñ pertev-fiken olsa şarāb-ı āteşin üzre

Nesim-i ħaclet eyler mevc-i cāmı çin çin üzre

2 Piyāde her saħrā-yı sîmten gülgeşte-i bāğ itme

Figār eyler o nāzik pāyı başma yāsemîn üzre

3 Niġāh-endāz-ı dāğ-ı sinedir ħaққа ne mu‘cizdür

Ki güller fer vire bir gülşen-i aĥker-i zemîn üzre

¹⁴⁸ Nazmi Özerol, **Топқапılı Feyzî Hayatı Edebî Kişiliği ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1996, s.82.

- 4 Zırh-püş oldu 'aks-i turesinden āyine zirā
Şikest eyler hadeng-i ğamzesi ger baksa kīn üzre
- 5 Çemende h'āb-ı nāza varmasun mecrūh ider Feyzī
Düşerse sāye-i gül ger o cism-i nāzenin üzre

-80-

Nāilī Efendi¹⁴⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nigāhın eyleyen cānsüz tāb-ı ebruvān şanma
O tīr-i şā'ika-peykānı muhtāc-ı kemān şanma
- 2 İden Mirrīhi dil-nerm ol hıram-ı pür-tevāzudur
Nigāh-ı bī-terahhum ğamze-i nā-mihribān şanma
- 3 Nigāh-ı şuhun ey cān maḥrem-i rāz-ı derūn itme
O fettān-ı cihān cāsūs-ı dildir mihmān şanma
- 4 Maḥabbet dilnişin-i cāme-kārān-ı riyā olmaz
O mey her humda cūş itmez o feyzi rāyegān şanma
- 5 Gülāb-ı feyze kābil hūn olan şad pāre dillerdür
Gül-i hōdrüy-ı şahrā gibi biḥār u ḥazān şanma

¹⁴⁹ Haluk İpekten, *Nâ'îlî Divânı*, Akçağ Yayınları, Ankara 1990, s.294.

6 Tūranlar cān be-leb bismilgehiñde Nā‘ilī-āsā
Şaf-ı kerrūbiyān-ı ‘arşdur kırbāniyān şanma

244 a

-81-

‘İşmetī Efendi¹⁵⁰

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Bahār-ı hūsnūññ bil kıadrin ey meh cāvidān şanma
O gevher degme bir kānda bulunmaz rāyegān şanma
- 2 Meyānuñ naķşı çıkmaz bir dem āgūş-ı hayālimden
Beni ey bī-vefā kendūñ gibi nā- mihrībān şanma
- 3 İraķdan eyle pervāz ey tezerv-i bāğ-ı āzādī
Göñül ser-pençe-i şāhīn-i ğamdır āşiyān şanma
- 4 Düşer fırsat nigāhe ğamzesi ser-mest iken yāruñ
O tiri her zamān ey cān-ı şeydā der-kemān şanma
- 5 Mey-i dūşine vermiş yāre dārūy-ı ferāmūşī
Gece mestāne nāleñ ‘İşmetī ğatır-nişān şanma

¹⁵⁰ Haluk İpekten, **İşmetī Dīvānı Edisyon Kritik**, Atatürk Üniversitesi Yayınları No:129, Erzurum 1974, s.95-96.

Vecihî Efendi¹⁵¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dem-i қatlümde cāna ıztırāb-ı bīm-i cān şanma
Ġaraż ızhār-ı luţfuñdur fiġānum el-amān şanma
- 2 Dilüm itme remīde çīn-i zūlf-i 'anberinüñden
O mürġ-i lā-mekān pervāzı sen bī-āşiyān şanma
- 3 Zuhūr haţt-ı la'lüñ bā'ış-i 'arz-ı tazallümdür
Girifterān-ı hecre nüşā-i 'uқad lisān şanma
- 4 Siyeh-tāb iki şemşīr-i tılsım itmiş yed-i қudret
Ser-i gencīne-i hüsñünde yārüñ ebruvān şanma
- 5 Ġaraż şehir-i dile bir vechile āteş biraқmaқdur
Görüp gāhī nigāh-ı ilţifatın mihr-bān şanma
- 6 Hemān ol tünd-hūnuñ қatl-i 'uşşāқ itmedür kārı
Teġāfülden murādı ey Vecihî imtiḥān şanma

¹⁵¹ Gazanfer Aslantaş, **Vecihî Hayatı, Eserleri ve Divānı'nın Tenkidli Metni**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1994, s.222.

245 b

-83-

Şeyhülislâm Ebu Sa'îd Efendi

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

1 Ehl-i dilüñ o meh tütülür bir gün āhına
Bir gün taḥammül eyledi bir günāhına

2 Bir sāyedür hemān ḥazer itsün zevālden
Ol şāh-ı ḥüsn olursa da maḡrūr cāhına

3 Zu'm-ı raḡīb bu ki göz açdurmaya dile
Seyl-i sirişki n'eyleye gör seng-i rāhına

4 Bihūde yüz çevirmedi zerden o nāzenin
Zirā taḥammül itmedi 'āşık nigāhına

5 Şabr it ḥuşūmet itdi Sa'îd ayīne-i raḡīb
Bir müdde'idür ol sözi uymaz güvāhına

-84-

Güftü Efendi Edirnevî¹⁵²

Mefâ'ilün Fe'ilātün Mefâ'ilün Fe'ilātün

1 Bahār irişse dil-i ḡoncanuñ küşadı görölse
Çemende şāh-ı bahāruñ biraz da dādı görölse

¹⁵² Kâşif Yılmaz, Güftü Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği, Tezkireciliği İle Dîvânı, Zafernâmesi Ve Teşrifâtü's-Şuarâsının Tenkidli Metni, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1983, s.360.

2 Fesānedür dinilür miydi cūd-ı Hâtem-i Tāyî
Bu ‘ālemüñ hele bir merdüm-i cevādı görülse

3 Kesilse rişte-i zünnāra daḥli zāhid-i şehrüñ
Şikenc-i kûşe-i tesbîḥ-i i’tikādı görülse

4 Hābāb-ı ‘işini görseñ bu lücce-gāh-ı fenānuñ
Bu kişverüñ yine bir kaçrı Key-kubādı görülse

5 Kim ıztırāb çekerdi ğam-ı ḥumārına Güftî
Bu meclisüñ hele bir sāğar-ı murādı görülse

245 a

-85-

Cem‘î Efendi¹⁵³

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Naḳd-i şafā-yı çarḥı virüp rû-nümāsına
Bağışladı ‘aṭā-yı le’îmi¹⁵⁴ liķāsına

2 Emvāc-ı küh küh-ı ḥased der-miyān iken
Baḥr- āşinā-yı ğam baķa mı āşināsına

3 Dilḥ‘āhum üzre ben daḥı bir ‘ıyd eyledüm
El virdi muğbeçe Rum ili merḥabāsına

¹⁵³ Koparan,a.g.e.,119.gazel,s.338.

¹⁵⁴ Koparan,a.g.e.,119.gazel,s.338. “sipihri” şeklindedir.

4 Bāzārı germ idüp bu gice başdı meyfürüş
Peymāne-i munaşşafı ʔolu bahāsına

5 Telh eyler idi bezmümüz aġyār-ı bed-nefes
Ey Cem‘i yine uymadı muṭrib hevāsına

-86-

Velehū Cem‘i Efendi¹⁵⁵

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Gel ey muṭrib nevā-yı ‘aşkı dūr-ā-dürdan başla
Serāġāz eyle ammā naġme-i maşşürdan başla

2 ʔo ma‘lümātı zāhid mekteb-i ‘irfāna gel sen de
Kitāb-ı fenn-i ‘aşkı ‘āşık-ı mehcürdan başla

3 Anı fehm itmede ammā ki isti‘dād lāzımdur
Gel evvel nüşha-i cām-ı Cem-i meşşürdan başla

4 Zamān-ı sünbül ü hengām-ı güldür bāġa gel vā‘iz
Maḫal-perdāz ol āyāt-ı Duḫān u Nūr’dan başla

5 Yine kürsī-nişin-i çarḫ olup ey nāle-i Cem‘i
Ḥadīs-i ḫayret-efzā-yı Kelim ü Ṭūr’dan başla

¹⁵⁵ Koparan,a.g.e.,118.gazel,s.337.

246 b

-87-

Velehū Cem'ī Efendi¹⁵⁶

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kaşide söyleyüp ol şehsüvār vaşfinda
 Dili de yād idebilsem şikār vaşfinda

- 2 Bir iki beyit ile yād eylesek münāsibdür
 Kümevt-i bādeyi şāh-ı bahār vaşfinda

- 3 Hayāl-i tāze vü maẓmūn-ı haşdur suhanum
 O şūḡ-ı ḡonca-leb ü ḡül-'izār vaşfinda

- 4 Çü nefḡ-i şūr olur rūḡ-baḡş-ı mürde-i ḡam
 Terāne-i ḡalemüm la'l-i yār vaşfinda

- 5 Şafā-yı cūy virür ehl-i ṭab'a ey Cem'ī
 Selāset-i suhanum sebzezār vaşfinda

-88-

Velehū Cem'ī Efendi¹⁵⁷

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 ' Arz itdi yine rūyın ḡül i'tiyādı üzre
 Toḡdı ḡüni hezāruñ vefḡ-i murādı üzre

¹⁵⁶ Koparan,a.g.e.,122.gazel,s.341.

¹⁵⁷ Koparan,a.g.e.,124.gazel,s.343.

- 2 Ressām-ı nevbahārī şad-ıtarḥ-ı tâze şaldı
Ser-levḥ-i gülsitānda sünbül sevādı üzre
- 3 Fülk-i çemen donandı demdür ki yāsemenden
Sīmīn ‘alem dikilsün servüñ ‘imādı üzre
- 4 Dönmez reh-i çemenden her ḥār çekse bir tiğ
Baş kesdürür o yolda bülbül ‘inādı üzre
- 5 Ey Cem‘i şāh-ı ḥāver her n‘eylediyse itdi
El koydı mülk-i bāğa kendi ictihādı üzre

246 a

-89-

Nef‘i Efendi¹⁵⁸

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Fikr-i zülfüñ dilde tāb-ı sūz-ı ‘aşkuñ sīnede
Nārdur külḥanda gūyā mārdur gencīnede
- 2 ‘Āşıkuñ gönline baq mir‘āta baqmaḫsa ğaraż
Yoḫdur ey meh ol şafā ma‘zūr tut āyīnede
- 3 Aḫlas-ı çarḫa deĝişmezdük anı ey ḥ‘āce sen
Ger bulaydın bulduĝum ben ḫırḫa vü peşmīnede

¹⁵⁸ Metin Akkuş, **Nef‘i Dīvānı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1993, s.330.

4 Ğam feraĥ gibi degül her dem gelür yoĥlar beni
Olur elbette ĥaĥıĥat hemdem-i dırinede

5 Ğorĥum oldur bir ĥün ey Nef'i yaĥar dünyayı hep
Böyle ĥalursa eger süz-ı maĥabbet sinede

-90-

Velehü Nef'i Efendi¹⁵⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Derdimüz ĥoĥ 'āşıĥuz saña giriftāruz hele
N'ola tımar itmeseñ derdüñle bımāruz hele

2 Şevĥimüz yoĥ dilde gerĥi mübtelā-yı firĥatüz
Zevĥimüz var lezzet-i ĥamdan ĥaberdāruz hele

3 N'ola gitdiyse ĥarār u şabr u 'aĥl u fikrimüz
Ğam degül nā-ĥār isek 'aşĥuñla nāĥāruz hele

4 Ğıysa başdan ser-ber olmuş rāh-ı ĥamda āşiyān
Terk-i ser ĥıldıĥ o yolda biz sebük-bāruz hele

5 Bizde ey Nef'i n'ola tertib-i dīvān eylesek
Az ise eş'arımız pākize-ĥüftāruz hele

¹⁵⁹ Akkuş,a.g.e.,102.gazel,s.330.

247 b

-91-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶⁰

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Şüh olsa güzel gāyet ile pür-nemek olsa
Sevmem nemegīn olmayanı ger melek olsa

2 Hübāna 'acep lāzımedür cāzibe-i dil
Ansız baķamam hūsn ile mihr-i felek olsa

3 'Uşşāķı ķosa her nigehe hāvı ü recāda
Her ğamzede luş u ğāzabı müşterek olsa

4 'Āşıkılarınuñ bilse 'ayār-ı zer-i rüyün
Hārā-yı dil-i saħt-ı nihādı miħek olsa

5 Dilber ķatı mümtāz u müselleme gerek ammā
Nef'ī hele şüh olsa güzel pür-nemek olsa

-92-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Biñ nāfe mi var her ħam-ı zülf-i siyehüñde
Bu büy-ı dil-āvīz nedür ħāk-i rehüñde

¹⁶⁰ Akkuş,a.g.e.,104.gazel,s.331.

¹⁶¹ Akkuş,a.g.e.,109.gazel,s.333.

2 Olmazdı dil ol kākül-i fettāna giriftār
Biñ fitne nihān olmasa zīr-i külehüñde

3 Sensin yine hüsñile ser-efrāz ger olsa
Cem'iyet-i hūbān-ı cihān cilvegehüñde

4 Her kime nazār itseñ olur saña giriftār
Bir cāzibe-i hūş-rübā var nıgehüñde

5 Nef'ī gibi elden koma dergāh-ı Hudāyı
Var ise bağışlar saña az-çok günehüñde

247 a

-93-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶²

Mef'ülü Mefāilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Qalmazsa ger ol kūşe-i dāmān elimüzde
Elden ne gelür çāk-ı girībān elimüzde

2 Biz nice toyunca k̄analum cām-ı murāda
Bir lahza k̄omaz sākī-i devrān elimüzde

3 Dil teşne beden 'aşk ile bir mertebe pür-tāb
Yaḥpāre olur aḥker-i sūzān elimüzde

¹⁶² Akkuş,a.g.e.,110.gazel,s.334.

4 Ruḥşār-ı ‘araḫ-rīzi yeter yaḫmaġa yārũñ
N’eyler reşehāt ile gülistān elimüzde

5 Bir sünbüle beñzer ki ola şebnemi vāfir
Nef’i yine bu kilk-i dūr-efşān elimüzde

-94-

Velehū Nef’i Efendi¹⁶³

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

1 Düşmedi görmek o bī-mihr ü vefāyı bu gice
Ne görür dil yine gör düşde belāyı bu gice

2 Zāhidā kevşeri yarın kim içermiş görelüm
Hele biz nüş idelüm cām-ı şafāyı bu gice

3 Zühdi қо gel berü yek-reng olalum ey nāşih
Ber-ṭaraf eyleyelüm ḫavf ü recāyı bu gice

4 Bir bölük bāde-keşiz bāde-furūşuñ ḫuluyuz
Ne alur var ne şatar zühd ü riyāyı bu gice

5 Bāde bu gūne şafā virmez idi meclise ger
Bulmasaḫ Nef’i-i pākīze-edāyı bu gice

¹⁶³ Akkuş,a.g.e.,112.gazel,s.335.

248 b

-95-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bir ʔolu nūş it şarāb-ı nāb gelsün çeşmüñe
Mest olursañ nāza başla h'āb gelsün çeşmüñe
- 2 Ğamzene pür-tāb iken ʔākat getürmez āfitāb
Bāde 'aqlı var ise bī-tāb gelsün çeşmüñe
- 3 Hüşnüñü bilmek dilerseñ bir naẓar mir'āta baķ
Āfitābuñ pertevi mehtāb gelsün çeşmüñe
- 4 'Āşık iseñ ağlamaķla bitmez iş bir çāre gör
Sen gerek yaş dök gerek hūn-āb gelsün çeşmüñe
- 5 Rind iseñ Nef'ī humār-ı bādeden açma gözüñ
'Ālemüñ hāli hayāl-i h'āb gelsün çeşmüñe

-96-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Cānān odur ki serkeş ola mübtelāsına
'Āşık odur ki nāzı geçe dilrübāsına

¹⁶⁴ Akkuş,a.g.e.,113.gazel,s.335.

¹⁶⁵ Akkuş,a.g.e.,114.gazel,s.335-336.

- 2 Bir güft ü gūda yüz nıgeh-i çeşm-i yār¹⁶⁶ ile
‘Aşķ olsun ol mu‘āmelenüñ āşınāsına
- 3 Ne tercümān-ı ğamze gerek ‘āşıkā ne nāz
Dilber muķayyed olmayıcaķ müdde‘āsına
- 4 Ne eşķ-i dīde lāzım olur dilbere ne āh
‘Āşık taķammül eylemeyince cefāsına
- 5 Nef‘ī bize ne ğamze gerek ne nigāh-ı dost
Biz mā‘ilüz güzellerüñ eñ bī-vefāsına

248 a

-97-

Velehū Nef‘ī Efendi¹⁶⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Nıgeh maķmūr u ğamze mest-i nāz u nāz mestāne
N’ola itse dil-i şūrīde keşf-i rāz mestāne
- 2 Degül pervāne bir sermest-i bülbüldür ki meclisde
İder gül zannedüp şem‘ üstine pervāz mestāne
- 3 Benim ol ‘āşık-ı şūrīde kim Cibril raķş eyler
Nevā-yı nāleme ney olsa ger demsāz mestāne

¹⁶⁶ Akkuş,a.g.e.,114.gazel,s.335-336. “çār” şeklindedir.

¹⁶⁷ Akkuş,a.g.e.,115.gazel,s.336.

4 Mü'essirdür muhabbet ol kadar kim reşk ider bāde
Lebin öpdürse ger bir dilber-i mümtāz mestāne

5 Meded tīg-ı zebānından şaķınsun ğamze-i sākī
Söze geldükçe Nef'ī-i suhan-perdāz mestāne

-98-

Velehū Nef'ī Efendi¹⁶⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Nev-bahār irdi hevā ğāliye-sāy oldu yine
Nefes-i bād-ı şabā nāfe-ğüşāy oldu yine

2 Tāze cān buldı cihān esdi nesīm-i nevrüz
Feyz-i enfās-ı seher rüh-fezāy oldu yine

3 Başladı cilveye nāz ile 'arūsān-ı bahār
Perdeden şāhid-i gül çehre-nümāy oldu yine

4 Gün gibi başı n'ola irse sipihre şimdi¹⁶⁹
Mazhar-ı 'ātīfet-i zıll-ı Hūdāy oldu yine

5 Hān Murād ol şeh-i zī-şān-ı kerīmü'ş-şān kim
Devr-i cūdunda cihān kām-revāy oldu yine

¹⁶⁸ Akkuş,a.g.e.,107.gazel,s.332-333.

¹⁶⁹ Akkuş,a.g.e.,107.gazel,s.332-333. "Gün gibi başı göğe erse acep mi şimdi" şeklindedir.

249 b

-99-

Ḳabūlī¹⁷⁰

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Dil olsa gördüğün demde dil-ārāda kemāl olsa
Murāduñ añlasa 'ālemde dil-dār ehl-i ḥāl olsa
- 2 'Adū kām almasa rām olmasa dünyāda her güle
Aña sevmek sevilmeḱ mā-ḥaşal emr-i muḥāl olsa
- 3 Elüñe lāleāsā kāse olsañ gülle germ olsañ
Dem-ā-dem al sevsek gül gül olsañ elüñ al olsa
- 4 Kemāl-i 'ilm ile ma'lüm-ı 'ālem olsañ el-ḥāşıl
Dilā ehl-i kemāl olsañ kelāmuñda me'al olsa
- 5 Ḳabūlī mäh-rūlarda vişāle va'de olmasa
Dem-i vaşl-ı dil-ārā her dem ü her mäh u sāl olsa

-100-

Zātī¹⁷¹

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Maḥall-i diḳḳat olmaz sen nigāruñ mū-miyānınca
Anuñ evşāfını ḳılmak gerek ey mū-miyân ince

¹⁷⁰ Mustafa Erdoğan, **Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dīvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) (Cilt 1)**, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2008, s.709-710.

¹⁷¹ Mehmed Çavuşoğlu, M. Ali Tanyeri, **Zatî Dīvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) (Cilt 3)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1987, s.282.

- 2 Cemālũñ ŧem‘i ŧevk ile benem pervāne-veŧ cānā
İŧũm her gice¹⁷² yanmak mihr-i ŧubhũñ mũmı yanınca
- 3 Hārāretlũ sözün diñle kerem kıl bir dem ārām it
Nigārā nār-ı hecrũñden gũñũller mũmı yanınca
- 4 N’ola ol ŧāh-ı rũŧen-dil olursa ŧem‘-veŧ pũr-ŧevk
Bile her kanda kim gitse du‘ālar mũmı yanınca
- 5 Senũñ bezmũñde yanan ŧem‘e reŧk itdi didi Zātĩ
N’olaydı ben olaydum vāy o bezmũñ mũmı yanınca

249 a

-101-

Genci

Mef‘ũlũ Mefā‘ilũ Mefā‘ilũ Fe‘ũlũn

- 1 Zũlfũñ dağıdup gezme begũm cilvegehũñde
Pāyuña dũŧen dillere bađ hāk-i rehũñde
- 2 Kılmıŧ tutuğ ŧerm-i nihān rũy-ı kelāmın
Hiç söz yiri var mı dehen-kām-ı dehũñde
- 3 Hep saña bađar ceyš kılup ey ŧeh-i hũbān
Bir dil kapar olmaz mı o deñlũ sipehũñde

¹⁷² Dīvānda “ŧām” ŧeklinedir.

- 4 Ki ğamzesi āşüb cihān-gāh-ı ğuşuma
Biñ fitne nihān ğuşe-i çeşm-i siyehüñde
- 5 ‘Uşşāk-ı nazār-gerde-i luţfuñ olur ammā
Genciye nazār var hele luţf-ı nigeñde

-102-

Yağyā Beg¹⁷³

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Cān mı vardur ārzū-mend-i vişālūñ olmaya
Dil mi vardur teşne-i āb-ı zülālūñ olmaya
- 2 Bir ğoñül var mı ser-i kūyuñda ārām itmeyüp
Nāz ile reftāra gelse pāy-mālūñ olmaya
- 3 Dāmdur zülf-i siyāhuñ dānedür ħāl-i ruñuñ
Çanğı ādemdür ki şayd-ı zülf ü ħālūñ olmaya
- 4 Gökde uçarsa hümāveş murğ-i dil bī-ğadrur
Şevğ ile pervāne-i şem‘-i cemālūñ olmaya
- 5 Dirsün āğuş eyledüm yārūñ miyānın ħastekin¹⁷⁴
‘Ağlı bāver eylemez Yağyā ħayālūñ olmaya

¹⁷³ Kavruk,a.g.e,303.gazel,s.328.

¹⁷⁴ Kavruk,a.g.e,303.gazel,s.328. “Dirsün āğuş eyledüm yārün miyān-ı nāzükün” şeklindedir.

250 b

-103-

Fehîm Çelebi¹⁷⁵

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Rüyümü hâk eyledüm ol hâk-i pâyı görmege
Ya'ni rüy-ı hâk-i pây-ı dilrübâyı görmege
- 2 Hırş ile itdüm vücūdum pây-tâ-ser âyîne
Sîr-çeşm olmak için ol pür-cefâyı görmege
- 3 Ol kadar cevri felek itdi mükedder kalbümü
Pür-kederdür hâtırüm rüy-ı şafâyı görmege
- 4 Āfitāba hem-nişîn ü māha oldum hem-civār
Kevkeb-i bahtum gibi ol bî-vefâyı görmege
- 5 Bister-i gam üzre ol bîmār-ı bed-ḥālem Fehîm
Ḥavf ider gelmez ecel ben mübtelâyı görmege

¹⁷⁵ Tahir Üzgör, *Fehîm-i Kadîm Hayatı Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi*, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991, s.648.

Emrî Efendî¹⁷⁶

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Hattı sevdâsını şor semt-i¹⁷⁷ çemenden gelene
Nâfe-i hâlîni añ deşt-i Hotenden gelene
- 2 Gözinüñ yaşlarını dür gibi dökdi önüme
Yâr dendânını añdumdı ‘Adenden gelene
- 3 Kızarp gözlerinüñ rengi ‘akîka döndi¹⁷⁸
Añıcağ la‘l-i leb-i yârı Yemenden gelene
- 4 Gerçi kim ‘ayn-ı kazâdur hattıñ ey ‘arız-ı döst
Şabr ider¹⁷⁹ ‘aşık-ı dil-şifte senden gelene
- 5 Dehen-i yâr için Emrî müjeden kanlar akıt
Râzı ol gönca için sen de dikenden gelene

¹⁷⁶ Saraç,a.g.e.,465.gazel,s.246-247.

¹⁷⁷ Divânda “geşt-i” şeklindedir.

¹⁷⁸ Divânda “Ağlayup gözlerinün yaşı ‘akîka döndi” şeklindedir.

¹⁷⁹ Divânda “râzıdur” şeklindedir.

250 a

-105-

Fehîm Çelebi¹⁸⁰

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Varur zâhid 'ibâdet-gâhına meyhâneden şöña
Gelür mestâne başı secdeye ammâ neden şöña
- 2 Benem ol rûh-meşreb nuḡ-ı sâķidür ğidâ câna
Baña lâzım degül şunmaķ meze peymâneden şöña
- 3 Ölürdüm ḡasret-i zencîr-i zülfiyle budur ḡavfum
Yetim olur cünün fevt-i dil-i divâneden şöña
- 4 alan ḡâkisteridür ehl-i süz-ı mâteme miraş
Benüm şem'-i mezârumda yanan pervâneden şöña
- 5 Dürüg-âlûde 'ahd ile helâk etdi beni âḡir
Olur maġlûb-ı ḡ'âb elbetde çeşm efsâneden şöña
- 6 Nedür şimdi bu pinhân âşinâyı bendeñ olsun dil
O eṡvâr-ı ġarîb ol cünbiş-i mestâneden şöña
- 7 Bu bezm-i dehre gelmez bir daḡı mey-nüş-ı feyż-i hoş¹⁸¹
Fehîm-i şâ'ir-i mestâne-i ferzâneden şöña

¹⁸⁰ Üzgör, a.g.e., s.634-636.

¹⁸¹ Divânda "'akl" şeklindedir.

-106-

Ahmed Paşa¹⁸²

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Ebr ağlamazdı dīde-i giryānum¹⁸³ olmasa
Gülmezdi gül bahār-ı ruḥ-i yārum olmasa

2 Ma'sūḫūñ alnı tākına irmezdi dūd-ı¹⁸⁴ dil
Ger nerdübān-ı kākül-i dil-dārum olmasa

3 Almazdı adım ağzına ol maṭla'ı cemāl
Mecmū'asında maḥlaş-ı eş'ārum olmasa

4 Dedim ki gül çeküp yaḫasın eylemezdi çāk
Bülbül dilinde naḡme-i güftārum olmasa

5 Dedi ederdi Ahmed'i ef'i saçum helāk
Tiryāk-i ḫānde-i leb-i dūr-bārum olmasa

251 b

-107-

Ḥulūsī

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

1 Beñzedür ḫāmetin ol serv-i revānuñ boyına
Serv-i yek-pāyı görüñ kendi nedür yā boyı ne

¹⁸²Ali Nihat Tarlan, **Ahmet Paşa Dīvānı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992, s.256.

¹⁸³Dīvānda "hün-bārim" şeklindedir.

¹⁸⁴Dīvānda "düzd-i" şeklindedir.

2 Niçe bir h̄ān-ı vişālũñ yeye aġyār-ı köpek
Kızıcaġum gele k̄oc başuñiçün gir k̄oyına

3 Leb-i cān-baġşını şun nār-ı ġam öldürdi beni
Tā ki bir pāre ġamuñ āteşi dilde söyine

4 Ne mu‘allaġlar atup şādılık eyler aġyār
O perī raġş iderek nāz ile girse oyna

5 Tīġ-ı zehrābı H̄ulūşī o şehũñ virmez emān
Var ise cevr ü cefā zehri k̄atılmış şuyına

-108-

Yahyā Beg¹⁸⁵

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Ümīd-i vaşlın eylerdüm vişāle ihtimāl olsa
Benüm maġşūdum oldur k̄anda bir emr-i muġāl olsa

2 Senũñ şāyed ki ġönlũnden geçer ey taḅ‘ı mevzūnum
Revādur incelüp cism-i za‘ifüm bir ġayāl olsa

3 Ben ol mestāne-i ‘aşġam ki gelmez ‘aynuma herġiz
Dil-i ‘aşīġ gibi ‘ālem yıġılsa pāymāl olsa

¹⁸⁵ Mehmed Çavuşoġlu, **Yahyā Bey Dīvān Tenkidli Basım**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977, s.517-518.

4 Bizümle merhabâ kılmaz geçersin şimdi ey zâlim
Elüñden âh u efgân itmek olurdu mecâl olsa

5 Bu şi'r-i hâlet-engizüñ bize kâr itdi ey Yaḥyâ
Ġazel olunca böyle sūznâk u ḥasb-i ḥâl olsa

251 a

-109-

Ḥarfü'l – Ya

Yaḥyâ Efendi¹⁸⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Bâde-i 'aşk ile medhüş olmayan bilmez beni
Bezm-i miḥnetde kadeḥ-nüş olmayan bilmez beni

2 Hâlüm añlar var ise Mecnün ile Ferhâd'dur
Hâşılı bî-'aql u bî-hüş olmayan bilmez beni

3 Ben ol abdâlum ki oldum maḥzen-i esrâr-ı 'aşk
Tekye-i ğamda 'abâ-püş olmayan bilmez beni

4 Ber-ḳarâr olmaduĝum 'ayb itmegiz deryâ gibi
Gâh ḥoş u gâh ser-ḥōş¹⁸⁷ olmayan bilmez beni

¹⁸⁶ Kavruk,a.g.e.,446.gazel,s.474.

¹⁸⁷ Kavruk,a.g.e.,446.gazel,s.474. "pür-cüş" şeklindedir.

5 Şimdi ey Yaḥyā benüm baḥr-i zülāl-i¹⁸⁸ ma‘rifet
Sözlerüm gūşında mengūş olmayan bilmez beni

-110-

Velehū Yaḥyā Efendi¹⁸⁹

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fa‘ülün

- 1 Tîg-i ğam ile sīnede kim yāre açıldı
Şaḳlayamadı zaḥmını dil yāre açıldı
- 2 Şad pāre gönül biñde birin yārelerinden
Şerḥ eyledi dil-dārına bir pāre açıldı
- 3 Gül gibi ele sāgar alınca bu ne sırdur
Ol ğonce-dehen başladı ğüftāre açıldı
- 4 aldırdı yüzinden ol perī zülf-i niābın
Baḫt-ı siyeh-i ‘āşık-ı bī-çāre açıldı
- 5 Yaḥyāya kerem bābını yār eyledi dīvār
Ḥayfā ki der-i himmeti aġyāre açıldı

¹⁸⁸ Kavruk,a.g.e.,446.gazel,s.474. “le‘āl-i” şeklindedir.

¹⁸⁹ Kavruk,a.g.e.,386.gazel,s.413.

‘Udkî Efendi

Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün Mefâ‘ilün

- 1 Cihānda görmeyenler gūşe gūşe naqş-ı Behzād’ı
Temāşā eylesünler nevbahārında Belgrad’ı
- 2 Virür ger mest ü sūziş dil-i insāna senüñ özü[n]
Seğerde ‘andelibüñ āteşin te‘şir-i feryādı
- 3 Kunūz-ı ‘arza mālīkdür hamr şehrinde gūyā kim
Şeh-i nevrūzuñ olmuş mışr artuğ
- 4 ‘Aceb mi gonca-şāhib keşf olursa künc-i halvetde
Nesim-i ehl-i nefesdür kim fütūh olmuşdur irşādı
- 5 Şuyuñ bir kaçresin biñ
Bahāruñ hükmidür tebdil iden
- 6 Rumūz-ı haşre ‘ārif şimdi vākıfdur haķiķatde
Görür ‘ālemde re’yü’l- ‘ayn harf....
- 7 Bu mevsimde görünmez dime hūbān-ı şehri ‘Adeni
....¹⁹⁰

¹⁹⁰Metinde geçen kelimeler silik ve eksik olduğu için okunamadı.

252 b

-112-

Velehū Yahyā Efendi¹⁹¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Göñül efkār-ı pīç-ā-pīç-i zülfüñle zebün oldı
Belā bu eñ iyü tedbiri zencir-i cünün oldı
- 2 Ne kanlar yutdı gör rağbet bulınca nāfe-i miskīn
Şaçun hep zāyi' itdi dağı şimdi bağı hūn oldı
- 3 Ne sırr olsun bu kim bir noқта düşdi kilik-i kudretten
Ruğ-ı hūbāna ziynet lāleye dāğ-ı derūn oldı
- 4 İrişür Ka'be-i maşşūda qalmaz rāh-ı mişnetde
Aña kim pertev-i nūr-ı cemālün reh-nümün oldı
- 5 Bilenler fenn-i 'aşkı bilmemekle fahr ider Yahyā
'Aceb dīvānedür zu'mınca ol kim zū-fünün oldı

-113-

Velehū Yahyā Efendi¹⁹²

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Benümle haşre ol qaddi kıyāmet māyil olmaz mı
Qıyāmet var dimez mi yoğsa haşre qāyil olmaz mı

¹⁹¹ Kavruk,a.g.e.,392.gazel,s.420.

¹⁹² Kavruk,a.g.e.,394.gazel,s.422.

- 2 Vefâ tohmi ekilmez mi maḥabbet-i kiştzârında
Şafâlar kesb olunmaz mı ferâhlar ḥâşıl olmaz mı
- 3 Vişâlûñ mihri toğmaz mı zalâm-ı hicr gitmez mi
Sa'âdet şubḥı irmez mi şeb-i ğam zâyil olmaz mı
- 4 Ümîd-i vaşl idersin cismüñi şad-pâre¹⁹³ kılmazsın
Vişâl-i yâre ey dil câme-i ten ḥâyil olmaz mı
- 5 Feleklerde melekler âh u zârundan oturmazken
O serve kâr kılmaz yoḥsa Yaḥyâ vâşıl olmaz mı

252 a

-114-

Velehû Yaḥyâ Efendi¹⁹⁴

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Bir niyâz ile lebin öpdürdi¹⁹⁵ çok nâz itmedi
Luṭf u iḥsânı baña çok sevdigüm âz itmedi
- 2 Eyledi kânûn-ı 'uşşâka münâsib¹⁹⁶ nağmeler
Muṭrib-i bezme hezâr ahsent nâ-sâz itmedi
- 3 Cân u dilden şakladı âşık ğamuñ efkârını
Aşinâyân-ı kadîmi maḥrem-i râz itmedi

¹⁹³ Kavruk,a.g.e.,394.gazel,s.422. "sad çâk" şeklindedir.

¹⁹⁴ Kavruk,a.g.e.,395.gazel,s.423.

¹⁹⁵ Kavruk,a.g.e.,395.gazel,s.423. "emdirdi" şeklindedir.

¹⁹⁶ Kavruk,a.g.e.,395.gazel,s.423. "mülâyim" şeklindedir.

4 Şayd-ı murğ-i cāhdan bir laḫza fāriğ-bāl olup
Çeşm-i bāzi¹⁹⁷ kıanı bir şeh-bāz kim bāz itmedi

5 Evc-i istiğnādan ey Yaḫyā tenezzül eyleyüp
Himmetüm şeh-bāzı alçaqlarda pervāz itmedi

-115-

Velehū Yaḫyā Efendi¹⁹⁸

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

1 Ol māh-liḳā zülf-i siyekārını çözdü
Şan Çin ü Hıṭā tāciridür bārını çözdü

2 Bir aḳ güli eyledi bir tıfl perīşān
Dil-ber ki alup destine destārını çözdü

3 Encüm tağılup şanma tülü' eyledi hūrşid
Ol sīm-beden tügme-i zer-tārını çözdü

4 Müjde idicek ey gül-i ter bād-ı kudūmuñ
Her ğonce hemān kīse-i dīnārını çözdü

5 Yaḫyā diledi şarıla yāre kim āsā¹⁹⁹
Ol ḳāfir-i bed-kīş aña zünnārını çözdü

¹⁹⁷ Kavruk,a.g.e.,395.gazel,s.423. "āzi" şeklindedir.

¹⁹⁸ Kavruk,a.g.e.,426.gazel,s.454.

¹⁹⁹ Kavruk,a.g.e.,426.gazel,s.454. "Yaḫyā diledi şarıla ana kemer-āsā" şeklindedir.

253 b

-116-

Velehū Yahyā Efendi²⁰⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zülfüñe bağlandı dil zencire hācet kalmadı
Kaldı ol uşlanmadan tedbire hācet kalmadı
- 2 Karşu vardum şol kadar şemşirüñe nāz eyledüñ
Nāzuñ öldürdi beni şemşire hācet kalmadı
- 3 Derd-i 'aşkuñ bir dükenmez genc imiş ey şāh-ı hüsn
Aña vāşıl olalı iksire hācet kalmadı
- 4 Kaşlaruñ qavs-i qazā her bir müjeñ tır-i belā
Devr-i hüsnünde kemān u tīre hācet kalmadı
- 5 Heybet-i 'aşq urdı Yahyā ağızına mühr-i süküt
Yār bildi hāliñi taqrīre hācet kalmadı

-117-

Velehū Yahyā Efendi²⁰¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fā'ülün

- 1 Şeb-nem gibi dil gonca-i handānuña düşdi
Yūsuf gibi cān çāh-ı zenaḥdānuña düşdi

²⁰⁰ Kavruk,a.g.e.,398.gazel,s.426.

²⁰¹ Kavruk,a.g.e.,425.gazel,s.453.

- 2 Yüksekde uçardı atı eh-bz-1 dil h r
Dm-1 ser-i gs -y1 peranua d di
- 3 Her nire ki ‘azm eyled n ey serv-i revnum
Sye gibi  ftde g n l yanua d di
- 4 arar eteg n  pmege ol kk l-i miskn
Luf it oma ayada ki dmnua d di
- 5 Yayy1 n’ola eylese ey h ‘iydet
B-tb yatur pister-i hicrnua d di

-118-

‘Azm Efendi

Mef‘il n Mef‘il n Mef‘il n Mef‘il n

- 1 Dehn1 ydna k y-1 dil-rdan g zer d di
‘Adem ilimine imden gir  bild m sefer d di
- 2 Gel saf-1 semda zhir olan c-be-c enc m
err-1 te-i dilden ıkup bir a erer d di
- 3²⁰² ol kiver-i g -y1 pdih kiver-i ‘aum
Mab b-1 serden  n mde nie mecn n gibi er d di
- 4 bu g n meclisde yru b sesin aldum
Hcbndan ‘ara-rz oldu amm ayl ter d di

²⁰² Metinde kelimeler eksik yer aldığı iin transkribe edilemedi.

5 ħandeyi vaċtinde yāruñ ŧanma dendānı
Dehān-ı ħoncaya gūlüŧle ‘Azmī jāleler dūŧdi

253 a

-119-

Velehū Yaħyā Efendi²⁰³

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Ol ħonce tāb-ı bāde-i gūl-fāma döymedi
Çāk itdi cāmesin bir iki cāma döymedi
- 2 Ĥūn-ı dili dūketdi o ħūn-ħār ħamzeler
Bir ŧiŧe iki mest-i mey-āŧāma döymedi
- 3 Telħ itmedi raċibe uyup yār bezmimüz
Çaldı bizümle bir gice ibrāma döymedi
- 4 Leylā ħam ile virdi fenāya vücūdını
Bī-çāre Çays miħnet-i eyyāma döymedi
- 5 Yaħyā o ŧāha sūz-ı dilüm yazmaċ istedüm
Yandı tutuŧdı nāme-i ħam ħāme döymedi

²⁰³ Kavruk,a.g.e.,403.gazel,s.431.

-120-

Velehū Yahyā Efendi²⁰⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şevk bir meydür neşâ-efzâ benüm mestânesi
'Aşk bir gencinedür gönüm anuñ vîrânesi
- 2 'Aşk ol mey-hânedür kim bâdesidür hün-ı dil
Sâgar-ı çeşmümdür ol mey-hânenüñ peymânesi
- 3 Zülf-i pîç-â-pîçi diller bend ider zencirdür
Uşlı oldur kim o zencirüñ olur dîvânesi
- 4 Şâh-râh-ı 'aşkda câna konardı derd ü gam
Dağı bünyâd olmamışdı dehr mihmân-hânesi
- 5 Dûd-ı âhın seyr idüp Yahyânuñ ol âfet dimiş
Yanmış ol bezm-i maḥabbet şem'inüñ pervânesi

-121-

Ḥaleti Efendi²⁰⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Tenhâ diyü dil hâk-i der-i dilbere düşdi
Agyâr gelüp gördi yüzüm yerlere düşdi

²⁰⁴ Kavruk, a.g.e., 438. gazel, s. 466.

²⁰⁵ Bayram Ali Kaya, *Azmîzâde Hâletî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni*, Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 1996, s. 813-814.

- 2 La'linden olup ğamze-i h n-r zine m 'il
C ndan uşanup haste g n l hançere d şdi
- 3 Esb b-ı şaf  k smet olunduĝda ezelde
Ol  ehre saña  y ne İskender'e d şdi
- 4 Aĝy r der- ĝuş ideli h ' b-geh nde
B m r-ı ĝamuñ mişnetile pistere d şdi
- 5 Başlarsa n'ola H let ye cevr   cef ya
Bilmezligile d ĝ-ı ĝamın k stere d şdi

254 b

-122-

Veleh  Yahy  Efendi²⁰⁶

Mef' l  F 'il t  Mef 'il  F 'il n

- 1 'Aşkuñ şaf sı degme cef yı t yurmadı
Germiyyet-i şar b-ı Őit y  t yurmadı
- 2 Mecn na fikr-i s zen-i m jg n-ı dil-r b 
Az r-ı h r-ı deşt-i bel y  t yurmadı
- 3 Hiç yok deg ldi bezm-i cih nuñ da ' lemi
N -d n m kedder itdi şaf y  t yurmadı

²⁰⁶ Kavruk,a.g.e.,424.gazel,s.452.

- 4 Müjgānı tır ile dile bildürdi kışşayı
Şanmañ ki aña sırr-ı kazāyı tıyurmadı
- 5 Dā'vā-yı zühdi gösterelüm biz de vā'ize
Nā-dān şanur ki zerķ u riyāyı tıyurmadı
- 6 Teşrif itdi hāne-i Yaḥyāyı gerçi yār
Zevķ-i vişāli bīm-i cüdāyı tıyurmadı

-123-

Velehū Yaḥyā Efendi²⁰⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dilā bār-ı vişāle dest-i himmetle irilmez mi
Nesīm-i luḫ esmez mi o naḥl-i nāz egilmez mi
- 2 Tebessüm itdügince göncenüñ meftün olur bülbül
Derünü kat kat olduğım daḫı bī-çāre bilmez mi
- 3 Göñül senden kesilmez sen cefādan vaz gelmezsin
Yine incinme dirsın cān u dilden incinilmez mi
- 4 Gül-i bāguñ elinde dest-māli n'ola al olsa
Hezārān bülbülüñ her dem gözi yaşı silinmez mi

²⁰⁷ Kavruk,a.g.e,408.gazel,s.436.

5 ayurmaz seyl-i am asun gerekse badan asun
Kümeyt-i bade-i ül-ün ile Yahya eilmez mi

-124-

Riyazi Efendi²⁰⁸

Fa'ilatun Fa'ilatun Fa'ilatun Fa'ilun

1 İtmedi bir merhaba ol ül-'izâr el virmedi
Dest-buse olmadı bir çare yar el virmedi

2 Vir elün cân ile bazara idelüm valuñ didüm
ayil olmadı o u-ı ive-kâr el virmedi

3 Öpdürürken destini ben 'aı-ı zara didi
Böyle devlet kimseye ey dil-figâr el virmedi

4 Çah-ı hırman içre aldum ıkmaa bir çare yok
N'eyleyin bu tãli'-i na-saz-kâr el virmedi

5 Bâd-ı urta esmedi mevc-i 'inâyet opmadı
Lüce-i hayretde aldu rüz-âr el virmedi

6 Ey Riyazi olmadı üftâdesine dest-ir
Yalvarup ayaına düdüm nigâr el virmedi

²⁰⁸ Aıkgöz,a.g.e.,568.gazel,s.585.

254 a

-125-

Velehū Yahyā Efendi²⁰⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Çok zamāndur miḥnet-i hicrūñden ağlar ey perī
Yaşlıdur n'ola ağardıysa gözüm merdümleri
- 2 Dil-berīdür 'aybdan 'aşkıñdan ammā n'eyesün
Ehl-i 'aşkuñ kadrini bilmez zamāne dil-beri
- 3 Bülbülün cānını yaqdı nār-ı hicrūñ odlara
Zār zār ağlatduñ ey gül bir avuç ḥākisteri
- 4 Baḥşi ço tāb-ı cemāl ile zebānuñ kūteh it
Bezm-i şehdür kııl ḥazer ey şem' virmekden seri
- 5 Şi'r-i şirīnünde ḥüsrevlikler itdün şöyle²¹⁰ kim
Aferīnler saña Yahyā sözüñün olduñ eri

-126-

Velehū Yahyā Efendi²¹¹

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

- 1 Asīb-i ḥazān bilmez 'aşkuñ gül-i gülzārı
Bülbülleri bu bāguñ her demde ider zārı

²⁰⁹ Kavruk,a.g.e.,411.gazel,s.439.

²¹⁰ Kavruk,a.g.e.'de "hak bu" şeklindedir.

²¹¹ Kavruk,a.g.e.,413.gazel,s.441.

2 Pervāneleri bezmūñ cān naḳdini yandırdı
Ol ŧem‘-i ŧeb-ārānuñ germ olmada bāzārı

3 Cān rāh-ı maḥabbetde bir būy-ı ŧafā aldı
Ol rāyihadan bildüm ben ḥāne-i ḥammārı

4 Cismümdeki her bir reg feryād u enīn eyler
‘Aŧk ola saña muḧrib söyletdüñ evtārı²¹²

5 Yahyāda reh-i ‘aŧkuñ bārına taḥammül yoḳ
Ser-menzile iriŧdür ey ḥikmeti²¹³ çoḳ Bārı

-127-

Rīyāzī Efendi²¹⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Bu ḥāke sāye-i serv-i ḥırāmānuñ ḧoḳınmaz mı
Yoluñda can viren ŧeydāya iḥsānuñ ḧoḳınmaz mı

2 Beni bir cūr‘adan da behre-dār²¹⁵ itmez misin sākı
Bu ḥāke pertev-i ḥurŧid-i raḥŧānuñ ḧoḳınmaz mı

3 Hilāle irdi āhuñ cevır ider daḥı felek ey dil
Meger gūŧına ŧıyt-ı āḥ u efḡānuñ ḧoḳınmaz mı

²¹² Kavruk,a.g.e.,413.gazel,s.441. “Aŧk ola sana muḧrib söyletdün a evtārı” ŧeklindedir.

²¹³ Kavruk,a.g.e.’de “kudreti” ŧeklindedir.

²¹⁴ Açıkgöz,a.g.e.,574.gazel,s.588-589.

²¹⁵ Açıkgöz,a.g.e.,574.gazel,s.588-589. “hisse-dār” ŧeklindedir.

- 4 Dime sende nedendür döndügi gerdün-ı gerdānuñ
Yaşum seylābı her gün çarhına anuñ toķınmaz mı²¹⁶
- 5 Riyāzi-veş dem urduķça şabā vaşf-ı ‘izāruñda
Meger üstine şem‘-i meclis-ārānuñ toķınmaz mı

255 b

-128-

Velehū Yaḥyā Efendi²¹⁷

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 İrişsün ‘ıyd olsun bādeye ruḥşat da gör seyri
Qalır mı bir tehī sāgar hilāl-i ‘ıyddan ğayri
- 2 Niçün terk eylesün mey-ḥāne küncin rind-i mey-ḥāre
Ne zāhiddür ne rāhib n’eyesün ol mescid ü deyri
- 3 Şunar dergāhına kim varsa bir cām-ı ḥayāt-efzā
‘Aceb devletlödür pīr-i muġān mebzöldür ḥayrı
- 4 Mey-i cān-baḥş ile sāgardaki her murġ naķşından
İşitdür sākiyā kūy-ı mezāķa mantıķu’t-ṭayrı
- 5 Görüp cām u ḥabābı bezm-i meyde añla ey Yaḥyā
Tehī olmaz felekler cünbişi seyyāreler seyri

²¹⁶ Açıkgöz,a.g.e.,574.gazel,s.588-589. “Meger seyl-āb-ı eşküm çarhına anın toķınmaz mı” şeklindedir.

²¹⁷ Kavruk,a.g.e.,417.gazel,s.445.

-129-

Velehü Yahyâ Efendi²¹⁸

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Gül gurûr-ı hüsn ile aldı ele bî-dâdını
Diñleñüz bülbüllerüñ şimden girü feryâdını
- 2 Söyleşürdi ol dehân-ı teng-i şekker-bâr ile
Alabilse gonce şîrîn lebleründen dâdını
- 3 'Andelîb-i hoş-şadâ bir gülşeni dervîşdür
Muşhaf-ı gülden oğur şubh u mesâ evrâdını
- 4 Nâşihâ pendüñ kabûl olmaya şâyed diyesin
Hayf kim pîr-i muğānuñ tutmadum irşâdını
- 5 Devr-i gülde bâdeden Yahyâyı vâ'iz men' ider
Tek anuñla eglesün âdem dil-i nâ-şâdını

-130-

Riyâzî Efendi²¹⁹

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dâhil iderdi bezmine evvel bu kemterî
Uğratmaz oldu dâ'ireye şimdi ol perî

²¹⁸ Kavruk,a.g.e.,433.gazel,s.461.

²¹⁹ Açıkğöz,a.g.e.,s.590-591.

- 2 Zībā bilür yolın boğaza şu aqıtmanuñ
Sākī ki oldı ‘ālem-i ābuñ Sikenderi
- 3 Virür şarāb ile ‘ araqa naqđı rind olan
Ya’nī içer oyup adehe sım ile zeri
- 4 Hep reh-güzār-ı mey-kededen buldılar vuşul
Ser-i menzil-i murāda arābāt erenleri
- 5 ‘Āşık odur ki istemeye būs ile kenār
Mecnūn zen pereste dimez kimse ‘aşq eri
- 6 Gitmezdi yok bahāya metā‘ı vüçüdımız
Bāzār-ı ‘aşq olmasa ey dil ölüm yiri
- 7 İşletme başlı yārañı pür-dāğ-ı sinede
Sen ey Riyāzī baş ile oyına bu şeş-deri

255 a

-131-

Velehū Yaḥyā Efendi²²⁰

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Mescidde riyā-pişeler itsün o riyāyı
Mey-ḡāneye gel sen ne riyā var ne mürāyi

²²⁰ Kavruk,a.g.e.,432.gazel,s.460.

- 2 Ey cām-ı şafā t̄alibi bī-hūde uzanma
Cümle bile defn eylediler cām-ı şafāyı
- 3 Redd itmiş iken yār raq̄ibi işiginden
Gelmiş o siyeh-rū yine gördüñ mi belāyı
- 4 Def idemedük ceş-i ğamı sa'y ile gördük
Tedbīr ne mümkin boza taqdīr-i Ĥudāyı
- 5 Yaḥyā nice āvāre-i 'aşq olmayayım ben
Dil-berse güzel dil ise ğāyetde hevāyı

-132-

Velehū Yaḥyā Efendi²²¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Kōmadı bezmi teşrif itmege teb t̄utdı cānānı
Kōñuz bī-tāb 'āşık iñlesün kim ḥastedür cānı
- 2 Koy a ey teb koy a bī-raḥm imişsin ḳanı inşāfuñ
Revā midur perīşān eylemeñ ol verd-i ḥandānı
- 3 'Āceb bir başına dermānı yok bī-çāredür 'āşık
Ḥalāş eylerdi cānın derdmendüñ olsa dermānı

²²¹ Kavruk,a.g.e.,428.gazel,s.456.

- 4 'Araḳ-rîz olduĝın gl-berg-i ra'nāyı görüp bildüm
Gl-āb ile devā eyler ṭabīb-i luṭf-ı Yezdānī
- 5 Girihler oldu peydā riṣte-i cānında Yaḫyānuñ
Görince tāb-ı tebden muḫṭarib ol necm-i raḫṣānı

-133-

Riyāzī Efendi²²²

Mef'l Fā'ilat Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Pr-ṣevḳ zge teṣne imiṣ Cem didükleri
Bilmez ḫarīf-i bāde nedür ĝam didükleri
- 2 Bih-bd-ı daĝ-ı sīne iḫn eylesem 'ilāc
Daĝ üzre daĝ olur baña merhem didükleri
- 3 Hecrnde ṭabl-ı sīne dgp dest-i ṣevḳ ile
Sr-ı ṣafā gelür bize mātem didükleri
- 4 Őorduĝlarınca dil-bere ben mbtelāyı āh
Evvel bilür geḫp yine bilmem didükleri
- 5 Dnyānuñ adı ĝam gerek idi velī hemān
Bir iṣṭilāḫ imiṣ aña 'ālem didükleri

²²² Aḫıkgz,a.g.e.,579.gazel,s.591-592.

6 Dirlerdî tîr-i cevri gelür zaḥm-ı sineye
Geldi Riyāzî başumuza hem didükleri

256 b

-134-

Velehü Yahyâ Efendi²²³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sūz-ı dilden bî-ḥaberdür şanmañuz cānāneyi
Şem'î yaḳmaz mı ol āteş kim yaḳar pervāneyi
- 2 Sāf-meşreblerle pür bir cāy-ı ḥālet-baḥşdur
Zāhid-i nā-dān velî ḥālî şanur mey-ḥāneyi
- 3 Düşmesün elden inen nāzūkdür olur münkesir
Billāh ey sākî gözet el üzre tut peymāneyi
- 4 Mülk-i dilde ḳomadı ceş-i sitem taş üzre taş
Kimse ma'mūr idemez bir daḥı bu vîrāneyi
- 5 Virdi Yahyāya tevāzu'la selām ol şāh-ı ḥüsn
Hep pesend itdi gören bu vaż'-ı dervîşāneyi

²²³ Kavruk,a.g.e,435.gazel,s.463.

-135-

Velehū Yaḥyā Efendi²²⁴

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Pey-ā-pey şun baña luḫ eyle sākī cām-ı gerdānı
Yeter ağırladuñ rıḫ-ı girānla ğayrı yārānı
- 2 Ne 'izzet buldı ise şemme-i zülfüñle²²⁵ bulmuşdur
Bu gülzāruñ eger verdi eger nesrīn ü reyḫānı
- 3 Biri āşüfte-i būyuñ biri ser-geşte-i rūyuñ
Zemīnūñ verd-i ḫandānı sipihrüñ māh-ı tābānı
- 4 Niçün uyup hevā-yı ğayra ser-keşlik ider dāim
Leḫāfet bāğınuñ her ḫad çeken serv-i ḫırāmanı
- 5 Meger sūz-ı dilümden aña Yaḥyā bir şerer degdi
Şabāh olunca yandı meclisüñ şem'-i şebistānı

-136-

Riyāzī Efendi²²⁶

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Leb-i mey-gūnuñı seyr eyleyen mestāne olmaz mı
Görenler sen perī-rū dil-beri dīvāne olmaz mı

²²⁴ Kavruk,a.g.e.,430.gazel,s.458.

²²⁵ Kavruk,a.g.e.,430.gazel,s.458. "lütfunla" şeklindedir.

²²⁶ Açıkgöz,a.g.e.,583.gazel,s.594.

- 2 H ay al un  alb-i n - adumdadur sen de kerem  ılsa n
 adem ba sa n ne var bu k lbe-i a z na olmaz mı
- 3 Ma abbet to ru yoldur  anma de t   k ha d  mekd r
 ı up gitmek o r h-ı rastdan yab na olmaz mı
- 4 Hem n tek a na can virmek buyur ey  em'-i bezm- r 
Dil-i ser-ge teyi g r  idmete perv ne olmaz mı
- 5  am ile s yle ilmez dirler erb b-ı  ired amm 
Anu  s k  cev bı bir iki peym ne olmaz mı
- 6 Dil-i 'a ı  gibi a na nedend r  akler d  mek
 ab -yı tengi yo sa  once-i  and na olmaz mı
- 7 Tam m itmi  dil-i z ru  i in ol  amze-i  un-r z
Ya  imden  onra  a dı ey Riy z  c na olmaz mı

256 a

-137-

Veleh  Yahy  Efendi²²⁷

Mef 'il n Fe'ilat n Mef 'il n Fe'il n

- 1 G z m i ırdı g rince o la'l-i  and nı
Ni anladum lebin n y resiyle c n nı

²²⁷ Kavruk,a.g.e.,431.gazel,s.459.

2 Kim ola karşı tura hūblar içinde²²⁸ aña
Meger ki āyīnede mihr-i²²⁹ rüy-ı rahşanı

3 Taşavvur itmedi mi bî-mişāl taşvîrũ
Ne şüret ile çıkardı ki naşsını Māni

4 Cebīni çin ile mıstarlı safhadur yazmış
Derbīr-i hūsn aña dībāce-i gülistāni

5 Ğazelde ol mehi Yaḥyā lebiyle vaşf itsün
Şekerle beslesün ol tuḫī-i suḥan-dāni

-138-

Velehū Yaḥyā Efendi²³⁰

Mef'ülü Mefā'ilün Mef'ülü Mefā'ilün

1 Vaşl-ı gül ile bülbül şād olmağa yaklaşdı
Mehcūr-ı sitem-dīde yād olmağa yaklaşdı

2 Sulṫān-ı bahār itdi mülk-i çemeni teşḫīr
Maḥkūmı Süleymānveş bād olmağa yaklaşdı

3 Feryādını bülbüller şimden girü diñletsün
Dīvān-ı şeh-i gülde dād olmağa yaklaşdı

²²⁸ Kavruk,a.g.e.,431.gazel,s.459. "hüb-rūlar içre"şeklindedir.

²²⁹ Kavruk,a.g.e.,431.gazel,s.459. "aks-ı" şeklindedir.

²³⁰ Kavruk,a.g.e.,385.gazel,s.412.

4 Şeh-bâz-ı hadeng-i yâr âğâz-ı şikâr itdi
Murğ-i dil-i zâr aña zâd olmağa yaklaşdı

5 Yâd itmez olaldan yâr Yahyâ dil-i şeydâyı
Hicrân ile düşdi yâd olmağa yaklaşdı

-139-

Riyâzî Efendi²³¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Bahâr oldı yine her lâle bir peymânedür şimdi
Müzeyyen gül tabaqlarla çemen mey-hânedür şimdi

2 Cünün ehli düşerdi tağlara olmasa zenciri
Muķim-i güşe-i beytü'l-hâzen dîvânedür şimdi

3 Çemen üstine düşmiş yâsemen bir gül temâşa kıl
Hemân şol rîşe-i sebz üzre konmuş şânedür şimdi

4 Maķâmum künc-i vîrâne gönül anda harâb ammâ
Dil-i zârum benüm vîrânededen vîrânedür şimdi

5 Riyâzî tûṭî-i şîrîn-keâm-ı Mısr-ı 'irfândur²³²
Bizüm taķlîdümüz güftârda Selmân'adur şimdi

²³¹ Açıkğöz,a.g.e.,596.gazel,s.601-602.

²³² Açıkğöz,a.g.e.,596.gazel,s.601-602. "ma'nadur" şeklindedir.

257 b

-140-

Şeyhülislâm Bahâyî Efendi²³³

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dil-i pür-âteş-i 'uşşâkdur çünkim harîdârı
N'ola ol Yūsuf-ı hüsnuñ olursa germ bāzârı
- 2 Bitürmez şüre-zâr-ı sînesinde 'aşık-ı zârûñ
Gül-i dâğ-ı belâdan ğayrı eşk-i çeşm-i hûn-bârı
- 3 'Aceb mi şerhalardan sînem üzre şalsa ger regler²³⁴
Dıraht-ı ğam ki hûn-âb-ı ciğer nüşetmedür kârı
- 4 Şadasın kûh dinlerdi figân etdükçe iñlerdi
Benüm gibi degüldi kûh-ken var idi ğam-h'ârı
- 5 Ruḡ-ı rengin ü la'l-i şekkerinin vaşf eder dâim
Bahâyinüñ n'ola rengin ü şîrin olsa eş'ârı

-141-

Hişâlî Çelebi

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Beyhüde figân itme terk eyle dilâ zârı
Sevdüñ ise haqquñdur ol şüh-ı dil-âzârı

²³³ Toprak,a.g.e.,40.gazel,s.295-297.

²³⁴ Toprak,a.g.e.,40.gazel,s.295-297. "daller salsa" şeklindedir.

2 Pervāneleri her şeb yandırma cān naqđın
Germ olmaz idi şem'ün günden güne bāzārı

3 Ne vechle beñzetmiş hüsñ ile iden teşbîh
Āyā meh-i tābāna gün gibi ruḥ-ı yārı

4 Şehr-i dile varınca açılma yeñi yollar
Çāk itse ten-i zārüm ol ğamze-i hūn-h'ārı

5 Yükleme cefā-bārın luḥf eyle Hışālīye
Ey şūḥ-ı sitem-pīşe mihr itmez iseñ bārı

-142-

Riyāzī Efendi²³⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Baḫma ayīneye olur bir iken müşkil iki
Dil-rübālar daḫı olmağa gerekdür dil iki

2 Cān fedā eyledüm ol ğamzeleri hūn-rīze
Şimdi mi oldu ki küşte bir ola kātıl iki

3 'Āşıkı iki gerek her güzelün dirseñ eger
Bī-tevaḫḫuf beni ey şūḥ-ı cihānum dil iki

4 Olmaya iki 'adem gibi melāmet yaḫası
Olsa deryā-yı vücūda ne 'aceb sāḫil iki

²³⁵ Açıkgöz,a.g.e.,597.gazel,s.602.

- 5 Götürür ‘aşk gehī Ka‘beye geh mey-gedeye
Rāhbir gerçi Riyāzī varacağ menzil iki

257 a

-143-

Bāķī Efendi²³⁶

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 ‘Aşkuñ hevāsı esdi nesīm-i seher gibi
Eşküm dökildi pāyüñe gül-berg-i ter gibi
- 2 Bend-i belā-yı zülfüñ ile künc-i gamda dil
Zencirlerle bağılu yatur şir-i ner gibi
- 3 Hattı-ı ‘izāri²³⁷ geh görünür geh nihān olur
Çıkmaz beyāza bahş-i kazā vü kader gibi
- 4 Ser-rişte-i vişāl dağı girmedi ele
Bağrum delindi hecr ile dürr ü güher gibi
- 5 Bāķī ‘acüz-ı dehre zebün olma key şağın
Merdāne baş ayağıñı meydāne er gibi

²³⁶ Küçük,a.g.e.,503.gazel,s.295.

²³⁷ Küçük,a.g.e.,503.gazel,s.295. “işāri” şeklindedir.

-144-

Velehu Bākī Efendi²³⁸

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Terk itdi ben za'ifini gitdi revān gibi
 Gelmek müyesser olmadı bir dağı cān gibi
- 2 Ser-keşlik eylemezse o servüñ ayağına
 Yüzler süriyü varayın āb-ı revān gibi
- 3 Devr içre gerçi sende ser-āmedsin ey güneş
 Olmayasın ol āfet-i devr-i zamān gibi
- 4 Ey āh o māhuñ irişemezsin kulağına
 Başuñ gerekse göklere irsün fiğān gibi
- 5 Tīr-i gamuñ nişānesidir diyü Bākīyi
 Allāh ki halk çekdi çevürdi kemān gibi

-145-

Riyāzī Efendi²³⁹

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Bir nazar salmağ ile gönümüzüzi āla gibi
 Gözi şeh-bāzını naħcīr-i dile şāla gibi

²³⁸ Küçük,a.g.e.,526.gazel,s.304.

²³⁹ Açıkgoz,a.g.e.,623.gazel,s.616-617.

- 2 Şimdi bir gözleri mestûñ ser-i kûyında gönül
Bâde-i ‘aşk ile mestâne düşüp kıla gibi
- 3 Der-miyân eyleyelüm sâgarı çün bedr-i münîr
Olalum halka şafâ meclisine nâle gibi
- 4 Oldı eglence yine tıfl-ı hezâr-ı zâra
Bağda her gül olup şu‘le-i cevvalê gibi
- 5 Hâk-sâr olur Riyâzî gibi râh-ı ğamda
Bir yüzi gülden o kim ayru düşe jâle gibi

258 b

-146-

Velehü Bâkî Efendi²⁴⁰

Mef‘ülü Fâ‘ilâtü Mefâ‘ilü Fâ‘ilün

- 1 Gül-şende kûyuñ işideli serv oturmadı
Zencîrlerle bağladılar âb tırmadı
- 2 Öykündi gerçi çeşmüme çok çeşme lülesi
Ammâ kulağın iller anuñ az burmadı
- 3 Cem‘ oldı eşkiyâ ile bir gün rakîb-i har
Ehl-i şekâdan üstine kimse oturmadı

²⁴⁰ Küçük,a.g.e.,521.gazel,s.302.

4 Bir dil mi var ki zülfine dīvāne kılmayup
Dārü’ş-şifā-yı ‘aşqda zencīre urmadı

5 Bākī lebinden oldı bize ḥayf o zālīmūñ
Ammā ne çāre n’eyleyelüm kimse şormadı

-147-

Velehū Bākī Efendi²⁴¹

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

- 1 Eṭrāf-ı çemen-zārı yine āb ṭolandı
Gül-zāra girüp her yaña şalındı bulandı
- 2 Beñzetdi dehānuñda olan ḥabb-i nebāta
Şeb-nem göricek ğonca hemān aĝzı şulandı
- 3 Baĝlarsañ eger deste-i reyḥān ile ṭurmaz
Tā rişte-i cān ṭurrası tārına ulandı
- 4 Ārām-geh-i murĝ idi dirler ser-i Mecnūn
Meydān-ı maḥabbetde ne başlar yuvalandı
- 5 Bākīyi mey-i nāba yemīn itdi demişler
Gül gibi ele sāĝar alup içmez ol andı

²⁴¹ Küçük,a.g.e.,524.gazel,s.303.

-148-

Riyāzī Efendi²⁴²

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilün Fā'ilün

- 1 İrdüm şabaḥ-ı vaşluña sūzānuñam daḥı
Bezm-i ğamuñda şem'-i şeb-istānuñam daḥı
- 2 İrdi ḥazān egerçi ki gül-zār-ı ḥüsnüñe
Ben gül-şenüñde murğ-ı ḥoş-elḥānuñam daḥı
- 3 Cān çıkdı derd-i hecrüñ ile gerçi sīneden
Ben çeşm-i bāz-mānde-i ḥayrānuñam daḥı
- 4 Tığ-ı müjeñ behāya kesüp aldı cānumı
Bendeñ esir-i zülf-i perişānuñam daḥı
- 5 İtdüm vücūdumı çü Riyāzī yoluñda ḥāk
Ben cür'a-ḥ'āh-ı cām-ı dıraḥşānuñam daḥı

258 a

-149-

Velehū Bākī Efendi²⁴³

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Yār olup aġyāra ādemler begenmez ol perī
Kendüye hem-rāz idinmiş ya'ni bizden yigleri

²⁴² Açıkgöz,a.g.e.,626.gazel,s.618.

²⁴³ Küçük,a.g.e.,515.gazel,s.300.

- 2 İtlerüñden ğayriyi görmez raķibüñ gözleri
Böyle hōd-bīn eyleyen hep sensin anı ey peri
- 3 Şām-ı ğamda meskenüm bir künc-i zūlmetdür velī
Şū‘le-i āhum yaķar her şubḥ şem‘-i ḥāveri
- 4 Bezm-i meyde būse-i la‘l-i nigāra kaşd ider
Gögsine ursa n’ola cāmuñ şurāḥī ḥaņçeri
- 5 Almaz oldum Bākīyā küḥl-i cilāyı ‘aynuma
Tütīyā-yı çeşm idelden ḥāk-pāy-ı dil-beri

-150-

Velehū Bākī Efendi²⁴⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çıksa eflāke n’ola āteş-i āhum şereri
Çarḥdur encüm-i seyyārenüñ ey māh yiri
- 2 Şem‘-dan süfresidür hāle degüldür görinen
Kodılar encümen-i ‘aşka çerāğ-ı kameri
- 3 Gerçi şevķ ehli geķer şem‘-i şeb-efrüz ammā
Şevķ pervānededür oda yaķar bāl ü peri
- 4 Gözüme ‘ālemi göstermez idüm nergis-vār
Şaḥn-ı gül-şende alaydum elüme cām-ı zeri

²⁴⁴ Küçük,a.g.e.,512.gazel,s.299.

- 5 Lebine öykünür ol hüsrev-i şîrîn-dehenûñ
Bâkıyâ halk ‘aceb mi mezelense şekeri

-151-

Riyâzî Efendi²⁴⁵

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fa’ülün

- 1 Göñlüm benüm ol zülf-i girih-gîre urıldı
Mecnûn-ı maħabbet yine zencîre urıldı
- 2 Hep münkesir olduğı budur cām-ı Cem’üñ kim
Devr-i leb-i la’lûñde senüñ yire urıldı
- 3 Gîsûları evşâfını uzatmak olurdu
Biñ ‘uqde dili rişte-i takrîre urıldı
- 4 Bir kez nazâr-ı luţf ile aldı dil ü cānı
Tîri bir atumda iki naħcîre urıldı
- 5 Cān kırtara mı murğ-ı dil-i zār Riyâzî
Bir kaşı kemān ğamzeleri tîre urıldı

²⁴⁵ Açıkgöz,a.g.e.,627.gazel,s.618-619.

259 b

-152-

Velehü Bâkî Efendi²⁴⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Var iken hañçerinüñ 'aşka dil-dârlığı
Gam degül eylese peykânı dil-âzârlığı
- 2 Dili dil-ber yapar ağıyar yıkılsun gitsün
Gelmesün görmeyelüm kendüye mi'mârlığı
- 3 'Aşka Manşür eger olmasa fermân-berdâr
İhtiyâr itmez idi kendüye ber-dârlığı
- 4 Hâl u hañ milket-i Rûm üstine leşker çekdi
Virdiler kâkül-i müşgînüñe ser-dârlığı
- 5 Zer-ger-i kâmilidür şan'at-ı şî'rüñ Bâkî
Nic' olur gel berü seyr eyle kalem-kârlığı

-153-

Velehü Bâkî Efendi²⁴⁷

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Cevr ile terk ider mi kişi şehr-i yârını
Lâyık mıdur ki terk ide kul şehr-i yârını

²⁴⁶ Küçük,a.g.e.,495.gazel,s.292.

²⁴⁷ Küçük,a.g.e.,517.gazel,s.301.

2 Şāyed teraḥḥüm ide görüp ḥāk-sārını
‘Ömrüm geçince bekleyeyim reh-güzārını

3 Şarf itdi dīde sīm-i sirişkin vefāñ için
Bilmezlik ile yoḡ yire ḥarc itdi vārını

4 Ḥāric vecihden ey şanem-i dil-rübā ḥaṭuñ
Yazmış kitāb-ı ḥüsnüñ egerçi kenārını

5 Cān virdi şevḳ-i ḥüsnüñe Bākī-i ḥaste-dil
Pür-nūr ide Ḥudā-yı Te‘ālā mezārını

-154-

Riyāzī Efendi²⁴⁸

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çeşm-i ‘aşıḳ nice seyr itsün cemāl-i dil-beri
Çāre yoḡ ḳaldurmaḡa zānū-yı ḥayretten seri

2 Ser virüp yolında başlı yāreñi ‘arz itmege
Ey dil-i şeydā o güldür ‘aşḳ-ı dil-ber serseri

3 Bozmadı mihr-i ḥum-ı meyḥāneyi pīr-i muḡān
N’ola dirlerse daḡı mihr iledür rez duḡteri

4 Kebkeb-i müzeñle eylersin dem-ā-dem pāy-māl
Āf-tābum başdurursın kevkebe bī-dilleri

²⁴⁸ Açıkgöz,a.g.e.,604.gazel,s.606.

5 Ey Riyāzī böyle bir rif‘at olur mı ‘āşıkā
Dil-ber-i ‘alī-cenābuñ ola göñlinde yiri

259 a

-155-

Velehū Bākī Efendi²⁴⁹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Berfün eritdi bād-ı şabā bağrı yağını
Yağdı çemende nergisün altun çerāğını
- 2 Gülşende lāle şanma ‘arañnāk olup çemen
Bir al dest-māl ile sildi yañağını
- 3 Bāğ-ı ruñuñda haññuñ irişse benefşenün
‘Ālemde kimse manķıra almazdı bāğını
- 4 Hālün haberleriyle mu‘añtar kıllur nesīm
Deş-i Hütende nāfe-i miskün dimāğını
- 5 Rez duñterinün adı çekilse ‘aceb degül
Hinnālar oldu illere karşı ayağını
- 6 Mestāne şoydı o mehi Bākī geçen gice
Nāzüklik ile çözdü muñaddem kuşağını

²⁴⁹ Küçük,a.g.e.,487.gazel,s.288-289.

Velehū Bākī Efendi²⁵⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āh kim sevdüm yine bir dil-ber-i ra'nācuđı
Şimdiden biñ var yanınca 'āşık-ı şeydācuđı
- 2 Nice şirīn olmasun kim süd yerine anası
Sükker ile beslemiş ol tūī-i gūyācıđı
- 3 Taşınur göz degmesün diyü hamā'il boynına
N'eyesün yavuz nazardan şaşınur anacuğı
- 4 Yaluñuz nev-rüstedür seyr itmege korçar dağı
Kanda gitse bilesince şalınur lālācuđı
- 5 Dünyede hiç öldüğüme ğam yimezdüm Bākīyā
Bir gice pehlüya şarsam ol kamer-simācuđı

²⁵⁰ Küçük,a.g.e.,534.gazel,s.307-308.

-157-

Riyāzī Efendi²⁵¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Güzellerdür gözümdeñ aqıdan eşk-i firāvānı
Ki dirler bir melekdür indüren her qatre bārānı
- 2 Çekildi göklere āhum şalıñdı yirlere yaşum
Ararlar ol melek-sebz ü büyü serv-i hıramānı
- 3 Şafālar hāşıl itdüñ kalmadı ayrılmağa çāre
Qarışdı sāqiyā rez duhterinüñ qanuma qanı
- 4 Şikeste kāsesin yeg tutmaz idi sāğar-ı Cem'den
Eger pır-i muğānuñ olmasaydı meşrebi fānı
- 5 Çıqardılar Riyāzī göklere eş'ārunı yārān
Debır-i 'ālem-i bālā görüp olsun şenā-h'ānı

260 b

-158-

Qafzāde Fā'izī Efendi²⁵²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāsetüñle tığ-ı āteş-tāba urdum kendümi
Leşker-i ğamdan hūlāşa āba urdum kendümi

²⁵¹ Açıkgöz,a.g.e.,631.gazel,620-621.

²⁵² Okatan,a.g.e.,142.gazel,.244.

- 2 Baħr-i ğamdan itmege rāh-ı ümīdi ber-ıaraf
Mevce k̄āni‘ olmayup girdāba urdum kendümi
- 3 ‘Aşka düşdüme mekr-i zāl-i dehrden oldum ħalāş
Çün Siyāvuş āteş-i pür-tāba urdum kendümi
- 4 Ya olam ğālib ya ħod ala ğam-ı firķat beni
Rezm- ğāh-ı ğuşşā-i aħbāba urdum kendümi
- 5 Seng-i ser-tīz-i sitemdür sāhili ey Fā’izī
Bir ‘aceb deryā-yı pür-girdāba urdum kendümi

-159-

Velehü Ķafzāde Fā’izī Efendi²⁵³

Müfte‘ilün Mefā‘ilün Müfte‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Gitdi ħamāma kūyına līk ħaber belürmedi
Olda mişāl-i murğ-ı dil ķaldı eşer belürmedi
- 2 Olmadı kūy-ı yārdan bir ħaber almağa mecāl
Ĥayli zārāfet eyledi bād-ı seħer belürmedi
- 3 Ĥār-ı şikeste-i firāk soñradan itdi cāna kār
Gerçi ki urduğunda zaħm tā o ķadar belürmedi

²⁵³ Okatan, a.g.e., 143. gazel, s. 244-245.

- 4 Geçmedi serdī-i hevā çıkmadı bāğa tāzeler
Esmedi bād-ı nev-bahār ğonce-i ter belürmedi
- 5 Ancağ olur zühür ise Fā'izīyā bu 'arşada
Rūm'da bir senüñ gibi ehl-i hüner belürmedi

-160-

Riyāzī Efendi²⁵⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sen dü-reng-i 'işvesin ey ğonce-i ter gül gibi
'Āşık-ı yek-reng olanlar n'eyesün bülbül gibi
- 2 Geçdi ise ğam degül zevğ u şafā-yı vaqt-i gül
Tek hemān olsun elümde cām-ı bāde gül gibi
- 3 Her ne dem kim zülf-i pür-tābuñ gül-āb-ālūd olur
Görinür 'uşşāğa sīm-efşān olan sünbül gibi
- 4 Korkum oldur yoluña bir gün gelür ey şeh-süvār
'Aşğ ile her dīdeden bir cūy aqıtdum pül gibi
- 5 Ey Riyāzī sāğar-ı elden düşürmezseñ n'ola
Def'-i sevdā-yı ğama bir şerbet olmaz mül gibi

²⁵⁴ Açıkgöz,a.g.e.,632.gazel,s.621.

260 a

-161-

Velehū Ẓafzāde Fā'izī Efendi²⁵⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kūh-ı ğamda çün dil-i nā-şād feryād eyledi
Hāline raḥm eyleyüp feryād feryād eyledi
- 2 Bī-sütūna eyledüm rāz-ı maḥabbetden sū'al
Hākdan her zerre-i Ferhād feryād eyledi
- 3 Hiç degüldür duydu esrār-ı maḥabbetden ḥaber
Uğradıkda ney-sitāna bād feryād eyledi
- 4 Nāle-i dil şöyle te'şir itmiş eczāsına kim
Āh idince çarḥ-ı bī-bünyād feryād eyledi
- 5 Künc-i miḥnetde görüp bī-kesligüm bī-iḥtiyār
Fā'izī yanumca ḥüzn-ābād feryād eyledi

-162-

Velehū Ẓafzāde Fā'izī Efendi²⁵⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 'Āşık yoluna cānı revān eyleyemez mi
Vuşlat demine ṭayy-ı zamān eyleyemez mi

²⁵⁵ Okatan, a.g.e., 146.gazel, s.246-247.

²⁵⁶ Okatan, a.g.e., 148.gazel, s.247-248.

- 2 'Uzletgede-i ğamda neler çekdüğini dil
Bir ğüşe ile yāre beyān eyleyemez mi
- 3 Nāşih tūalum içmemiş erbāb-ı maḥabbet
'Aşk anları rüsvā-yı cihān eyleyemez mi
- 4 Leylā'yı kıoyup n'eyler ola Kıays yabanda
Yoḥsa ser-i kūyında fiĝān eyleyemez mi

- 5 İrşād ideyin dirse bizi Fā'iziyā şeyḥ
Ol idecegin pīr-i muĝān eyleyemez mi

-163-

Riyāzī Efendi²⁵⁷

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Debbeste-i ğam āh u fiĝān eyleyemez mi
Derd-i dilini yāre 'ayān eyleyemez mi
- 2 Dil aķduĝın ol serv-i revāna dimez ise
Ol ḥidmeti bu eşk-i revān eyleyemez mi
- 3 Dirseñ kim ider ğamzesi öldürürken ihyā
Ol lebleri 'İsī-i zamān eyleyemez mi
- 4 Dil düşmegiçün yanına ol naḥl-i revānuñ
Derd ile tenin berg-i ḥazān eyleyemez mi

²⁵⁷ Açıkgöz,a.g.e.,628.gazel,s.619.

5 ‘Aşkuñ ki Riyāzī geçürdi dü cihāndan
Yoluñda o terk-i dil ü cān eyleyemez mi

-164-

Rübā’i Riyāzī Efendi²⁵⁸

Ahreb

1 Mey-ḥārlıg ile olmışuz rüsvāyı
2 Tā ki göricek mürāyī-i ḥod-rāyı
3 Ser-püş ile cāmı çekmezüz dāmāna
4 Biz gizli kapaqlı içmezüz şahbāyı

261 b

-165-

Velehū Kafzāde Fā’izī Efendi²⁵⁹

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

1 Yāri nārencāt ile teshīre ḥācet kalmadı
Kārın itdi sūz-ı ḡam tedbire ḥācet kalmadı
2 Āsitān-ı dīlberē kāḡıd uçurdum āh ile
Vāşıl oldı yāre nāmēm tīre ḥācet kalmadı
3 Mīve-i ümīdüm urmuşdur tegerg-i ḡam benüm
Pertev-i ḥurşīd-i ‘ālem-ḡire ḥācet kalmadı

²⁵⁸ Açıkgöz,a.g.e.’de bu rubā’i yer almamaktadır.

²⁵⁹ Okatan,a.g.e.,149.gazel,s.248.

4 Dehre besdür rûy-ı dilber mihre minnet yok didüm
Şābit oldı müdde‘ā tenvīre hācet almadı

5 Hāl-i dilber eyler anuñ itdügin ey Fā‘izī
Kevkeb-i baht-ı zuhāl-te’sīre hācet almadı

-166-

Velehū afzāde Fāizī Efendi²⁶⁰

Mütefā‘ilün Fa‘ülün Mütefā‘ilün Fa‘ülün

- 1 Yine şeve geldi murgān seheri nevālar itdi
Dem-i feyz-i nev-bahārı ne güzel hevālar itdi
- 2 N’ola olsa cān-ı şeydā şeb ü rüz mest-i rüsvā
Nenüñ ıssı oldı zāhid bu adar riyālar itdi
- 3 Şanemā şafāda ol sen sitemüñle hāk olup ten
Dil-i zār bezm-i ğamdan çekilüp du‘ālar itdi
- 4 Hele semt-i ‘işvesinden yine raşş añladum ben
Dün o şu-ı şīve-kārum bir iki edālar itdi
- 5 İdüp i’timād yāre hem inandı rüzgāre
oya Fā‘izī-i zārı atı o haālar itdi

²⁶⁰ Okatan,a.g.e.,150.gazel,s.248-249.

261 a

-167-

Velehū Ẓafzāde Fā'izī Efendi²⁶¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Baña dirler niçün gülzāra varmazsun bahār oldu
Bahārı n'eyleyin ben yārum ağıyār ile yār oldu

2 Gözüme girse mihr-i 'ālem-ārā sūd-mend olmaz
Ġam-ı hecriyle 'ālem çeşümüme şol deñlü tār oldu

3 Per-i sīmurġı sūzān eyleseñ bir yire cem' olmaz
Kitāb-ı şevķimüñ evrāķı şöyle tār u mār oldu

4 Yine nice mizāc alışdururlar aña hayrānum
Ki ġuşşa kūh-veş şābit-ķadem dil bī-ķarār oldu

5 Felekden vāyemüz pest olduġın ey Fā'izī āķır
Eñ a'lā rūzgārım rūzgār-ı inñizār oldu

-168-

Velehū Ẓafzāde Fā'izī Efendi²⁶²

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Virmez dil-i nā-şāduma ümmīd tesellī
Mātem-zedeyi eyleyemez 'ıyd tesellī

²⁶¹ Okatan, a.g.e., 151. gazel, s. 249.

²⁶² Okatan, a.g.e., 145. gazel, s. 246.

- 2 Āzürde-i ‘aşkuñ göre billāhi dimāğın
Kim eyleyemez devlet-i Cemşid tesellī
- 3 Bir gūşe ki bir kerre gire nevḥa-i firḫat
Anı idemez nağme-i nāhīd tesellī
- 4 Biz muḫtebes-i pertev-i envār-ı Ḥalilüz
Virmez bize hergiz meh ü ḥurşid tesellī
- 5 Bir kerre ne var Fā’izī-i zārī de añsañ
Ey şūḫ-ı cihān bulsa o nevmīd tesellī

262 b

-169-

Veysī Efendi²⁶³

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Bend-i miḫnetde esīr itme dil-i nā-şādı
Olsun ey serv-i sehī ḫāmetüññ āzādı
- 2 Kūyuñı bekler imiş ḫaddüñe üftāde geḫüp
Keseyim olmaz isem ben oradan şimşādı
- 3 Revnaḫ-ı deyr dilā şūret-i zībā iledür
Yārsuz n’eylesün ādem bu ḫarāb-ābādı

²⁶³ Zehra Toska, **Veysī Divanı, Hayatı, Eserleri, Edebî Kişiliği**, Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), İstanbul Üniversitesi, İstanbul 1985, s.221.

- 4 İtme ‘uşşāka cefā hüsününe mağrūr olma
Şabr-ı ‘āşık gibidür hūblıguñ bünyadı
- 5 Veysiya naqş u nigār eylemede müjgānum
Ser-fürū itdürür oldı qalem-i Behzadı

-170-

Velehū Veysi Efendi²⁶⁴

Mef‘ülü Fā‘ilatü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Dīvāne çin-i turre-i müşkinine perī
Mā’il nihāl-i qaddüñe qalb-i şnavberi
- 2 ‘Uşşāk içinde gelsün o kim başından geçe
Bendeñ efendi rāh-ı gamuñda qodum seri
- 3 A’dā söziyle zaḥm-ı zebān urdı sīneme
Eller yanında hāṭıruma dikdi²⁶⁵ hañçeri
- 4 Meyhāne-i belādaḳı rind-i bürehne-ser
Tāc-ı qabāya virmeye bir köhne sāğarı
- 5 Veysi haṭ-ı siyāh ile bu güfte-i laṭif
Oldı riyāz-ı ma‘rifetüñ sünbül-i teri

²⁶⁴ Toska,a.g.e.,57.gazel,s.222.

²⁶⁵ Toska,a.g.e.,57.gazel,s.222. “irdi” şeklindedir.

Mu‘ammayāt

-171-

Hemdem²⁶⁶

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Gice dilber yüzini ‘arz idicek derd ile mäh
Güşe-i bām-ı felek üzre  ururken didi āh

-172-

Yaħyā²⁶⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün

1 T r-i ğamzeñden bu c n-ı n t v n
Ey kem n-ebr  em n ister em n

-173-

Y nus²⁶⁸

Mef ‘il n Mef ‘il n Fe‘ l n

1 Naz r ñ yok  u g rd ñ  b   g lde
Seni na ş eyled k biz daĥı dilde

²⁶⁶ M.A.Yekta Saraç, **Emr ’nin Muamm ları**, İstanbul  niversitesi Edebiyat Fak ltesi T rk Dili ve Edebiyatı B l m , İstanbul y.t.y., s.177.

²⁶⁷ Emr ’nin Muamm ları, (bk.Saraç y.t.y.: 179).

²⁶⁸ Emr ’nin Muamm ları, (bk.Saraç y.t.y.: 178).

-174-

Yahyā²⁶⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 O zībā ıfl için mähı si-pāre eyleyüp kātib
Yazup zülfi sevādın anda ğayra olmamış ıalib

262 a

-175-

Velehū Veysi Efendi²⁷⁰

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Cevrüni derdi bilür derdine dermān seni
Degme bir derd ile terk eyleyemez cān seni
- 2 Kaç meded 'āşıkı nā-ħağ yere öldürmekden
Şağın ey ğonca-i nev-reste tutar ğan seni
- 3 Firğatüñle ğözümüñ yaşı ağar eglenmez
Ġörmese eglenmez dīde-i ğiryān seni
- 4 İşidürdüm seni ağyār ile söyleşdigüñi
Didilerdi baña ey āfet-i devrān seni
- 5 Veysi-i ğaste-dili bülbül-i nālan itmiş
Eyleyen ğülşen-i ğüsne ğül-i ğandān seni

²⁶⁹ Emri'nin Muammaları, (bk. Saraç y.t.y.: 178).

²⁷⁰ Toska, a.g.e., 58. gazel, 222-223.

-176-

Velehü Veysi Efendi²⁷¹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Şehâ layıkdur dirsem saña ben Yūsuf-ı Şānī²⁷²
Senüñ bendeñ geçer zîrâ bu dehrüñ cümle hübānı
- 2 Şağın gürg-i 'adūdan kızıcağum kendüñi zîrâ
Ki çāh-ı miñnete atar kişiyi kendi ihvānı
- 3 Sirişküm Nil'inüñ yoqdur kıyāsı Mışr-ı 'aşkuñda
Firākuñla 'azizim baħr-i eşküm itse tuğyānı
- 4 Hāyāt-ı ābını şun hıızruñ elinden nüş ider 'aşık
Çaçan ol nev-civānum çahve ile şunsa fincānı
- 5 Cefā vü cevruñ efzün eyledüñ ammā ne var cānā
Bu Veysi bendeñe şimden girü itseydüñ ihsānı

263 b

-177-

Mezākī Efendi²⁷³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hiç müdārā-yı dil-i nālāna hācet çalmadı
Derd ile alışdı ol dermāna hācet çalmadı

²⁷¹ Toska,a.g.e.'de bu gazel bulunmamaktadır.

²⁷² Hoca,a.g.e.'de bu gazel bulunmamaktadır.

²⁷³ Mermer,a.g.e.,412.gazel,s.539.

- 2 Küşte-i şemşir-i müjgānuñ olaldan ehl-i ‘aşk
Sell-i seyf-i ğamze-i fettāna hācet kalmadı
- 3 ‘Ālemi kıldı münevver pertev-i mihr-i ruħuñ
Tābiş-i hūrşid-i nūr-efşāna hācet kalmadı
- 4 Oldı cān cānāna vāşıl ey göñül şimden girü
Bu ten-i fersüde-i bī-cāna hācet kalmadı
- 5 Ey Mezākī elde iken cām-ı la‘līn-i şarāb
Sübħa-i şad-dāne-i mercāna hācet kalmadı

-178-

Velehū Mezākī Efendi²⁷⁴

Mef‘ülü Me‘fāilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Dil silsile-biksiste-i tedbīr degül mi
Dīvāne-i vāreste-i zencīr degül mi
- 2 Āvārelere rābıta-i mihr ü maħabbet
Ser-rişte-i ğīsū-yı girih-ġir degül mi
- 3 ‘Āşık tütalum nāle-i cān- ğāh idermiş
Ya ğayret-i ‘aşk āfet-i te‘şir degül mi
- 4 Ben āh idicek çin-i ser-ebrū-yı dil-dār
Āmāde-i şad-şive-i ta‘zīr degül mi

²⁷⁴ Mermer,a.g.e.,416.gazel,s.542.

- 5 Fıkr-i dehen-i dil-ber-i gül-ruhla Mezākī
Dil şafha-i pür-ğonca-i taşvîr degül mi

263 a

-179-

Velehü Mezākī Efendi²⁷⁵

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Bezme ol Hüsrev-i ferhunde-ğadem gelmez mi
Cām-ı mey der-kef iken meclise Cem gelmez mi
- 2 Kıırma 'uşşākuñı kūyuñda meded hātıruña
Hürmet-i cilve-geh-i şayd-ı harem gelmez mi
- 3 Āb ü táb-ı ruğ-ı pür-tābuñı gördükçe senüñ
Dīde-i mihr-i ziyā-küsterenem gelmez mi
- 4 Eşheb-i nāz ile cevlan idicek meydānda
Yāduña hāk-i reh-i zīr-i ğadem gelmez mi
- 5 Ğays-ı vādī-i mağabbet olalı 'ālemde
Ser-i bī-devlete şad-seng-i sitem gelmez mi
- 6 Ey Mezākī nice bir da'vī-i i'cāz-ı sūhan
Dehre bir sencileyin mu'cize-dem gelmez mi

²⁷⁵ Mermer,a.g.e.,417.gazel,s.543.

-180-

Velehū Mezāķī Efendi²⁷⁶

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Hırāmuñ cilve-i serv-i dil-ārāyı unutturdı
Kelāmuñ şive-i tūṫi-i gūyāyı unutturdı
- 2 İdelden nuṫķ ile āġāz-ı cān-baḥşı o 'İsā-dem
Dem-i pūr-feyz-i i'cāz-ı Mesīḥāyı unutturdı
- 3 'Aceb mi 'aşķ ile ben Vāmıķuñ adın unuttursam
Nigārum ḥüsn ile çün nām-ı 'izārı unutturdı
- 4 Beni ol saçları leylī idelden böyle dīvāne
Cünūnum dāsītān-ı Kays-ı şeydāyı unutturdı
- 5 Mezāķī ol mehūñ vaşf-ı dūr-i dendānı olmaķla
Bu nazmuñ şöhret-i 'ıķd-ı Şüreyyāyı unutturdı

264 b

-181-

Velehū Mezāķī Efendi²⁷⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol ķadar ġāret-ger-i şabr u sūkūndur ġamzesi
Yād olunsa dehşet-endāz-ı derūndur ġamzesi

²⁷⁶ Mermer,a.g.e.,418.gazel,s.543.

²⁷⁷ Mermer,a.g.e.,437.gazel,s.555.

- 2 Mācerā-yı çeşm-i Rūhü'l-ķudse itmez iltifāt
Ġirre-mest-i meclis-i şahbā-yı ħūndur ġamzesi
- 3 İhtirā'-ı fitnede çeşmi füsūn-perdāz ise
Şan'atında siħr ider bir zū-fünūndur ġamzesi
- 4 Her ne siħr itse şikenc-i turrede eyler nihān
Sāħir-i sırrdur girībān-ı füsūndur ġamzesi
- 5 Āb ü tāb-ı şūret-i Şirīni seyr it kim henüz
Cilve-baħş-ı zīb-i naķş-ı bī-sütūndur ġamzesi
- 6 Ger tehī olsa n'ola fitrāk-ı şayyād-ı ħayāl
Ķayd-ı imkān-ı taşavvurdan maşūndur ġamzesi
- 7 Ey Mezākī dil-küşā itdi şarīr-i ħāmemi
Ĥālet-efzā-yı nevā-yı erganūndur ġamzesi

-182-

Velehū Mezākī Efendi²⁷⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ķanı bir cāy-ı şafā ġūşe-i mey-ħāne gibi
Hem-dem olmaz döne ehl-i ġama peymāne gibi

²⁷⁸ Mermer,a.g.e.,419.gazel,s.544.

- 2 Āşinālġ ezeliğür aramızda çün kim
Bağma ey řāh-1 cihān bendeñe bī-gāne gibi
- 3 Dil-i şad-pāre içün ġam mı çekerdüm cānā
Dest-res bulsam eger kākülüñe řāne gibi
- 4 şem'-i pertev-fiken-i 'arız-1 cānāna ġöñül
Her gice yanmadadur şevğ ile pervāne gibi
- 5 Ey Mezākī beni ġördükçe olur rū-gerdān
Meyli yārüñ yine aġyār-1 ġirān-cāna gibi

264 a

-183-

Velehū Mezākī Efendi²⁷⁹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dönsün hemīře sāġar-1 gerdān-1 bezm-i mey
Tıtsun cihānı na'ra-i mestān-1 bezm-i mey
- 2 Her şeb miřāl-i meş'ale-i māh-1 tāb-dār
Yansun çerāġ-1 şem'-i řebistān-1 bezm-i mey
- 3 Çıksun firāz-1 'arş-1 berīne beher seher
şıyt u řadā-yı naġme-serāyān-1 bezm-i mey

²⁷⁹ Mermer,a.g.e.,419.gazel,s.544.

- 4 Olsun maşûn kenk-i ğubâr-ı zamāneden
Āyîne-i zamîr-i ħarîfân-ı bezm-i mey
- 5 Şunsun yine Mezâķîye bir cām-ı lâle-fâm
Sâķî-i nâz-perver-i rindân-ı bezm-i mey

-184-

Velehû Mezâķî Efendi²⁸⁰

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Olalum virseñ eger mest-i ħarâb ey sâķî
Sürmege cām-ı meyi eyle şitâb ey sâķî
- 2 Al sürâķîyi ele sâġar-ı şahbâ-rîz ol
Nice olur seyr idelüm la'l-i müzâb ey sâķî
- 3 Şöyle mest it bizi kim nüh-felek-i mînâ-reng
Görine dâdemüze hemçü ħıbâb ey sâķî
- 4 Def'-i şerm ile ħicâb eyleme bizden aşlâ
Oldı çün mey sebep-i ref'-i ħicâb ey sâķî
- 5 Çü Mezâķî n'ola meyl itse aña ehl-i şafâ
Böyle dil-keş olıcaķ bâde-i nâb ey sâķî

²⁸⁰ Mermer,a.g.e.,441.gazel,s.557.

265 b

-185-

Velehū Mezākī Efendi²⁸¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şuffa-i 'arş-ı berîndür hân-kâh-ı mevlevî
'Arşda daği döner dirler külâh-ı mevlevî
- 2 Ey gönül çün reh-rev-i 'aşk olmağa 'azm eyledün
Doğrı yol isterseñ işte şâh-râh-ı mevlevî
- 3 Şevk-i Mevlânâ ile gerdân olur dirse felek
Müdde'âya mihr ile mehdür güvâh-ı mevlevî
- 4 Ço 'avâmü'n-nâs şâh-ı dehre itsün istinâd
Melce-i hâşü'l-havâş imiş penâh-ı mevlevî
- 5 Çuṭbü'l-aḳṭâb-ı velâyet Hâzret-i Mollâ-yı Rûm
Kim kul olmaḳdur derinde 'izz ü câh-ı mevlevî
- 6 Şevk-i medhiyle Mezākī her seher cüş eyle kim
Bâdî-i feyz-i deründur şubḫ-gâh-ı mevlevî

²⁸¹ Mermer,a.g.e.,421.gazel,s.545.

-186-

Velehū Mezākī Efendi²⁸²

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Hiç feth-i bāb-ı vuşlata çāre bulunmadı
Gitti kilid-i kufi-ı sitāre bulunmadı
- 2 Ol kebk-i hoş-hırām 'aceb şayd idi velī
Bir şāh-bāz öyle şikāra bulunmadı
- 3 Hāḡḡā rüfū-ger-i ġam-ı 'ıṣḡ itmedi dirīġ
Ammā ki çāk-i sīneye pāre bulunmadı
- 4 Geldi irişdi şām-ı ġam u cām-ı bāde yok
Bir şem' daḡı bu şeb-i tāra bulunmadı
- 5 Ḳaldı Mezākī-veş o da böyle fütāde āh
Bir dest-ġir bu dil-i zāra bulunmadı

265 a

-187-

Velehū Mezākī Efendi²⁸³

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Hāyli demdür yār ile 'ıyş-ı nihānı düşmedi
Ṭālī'üm el virmedi firşat zamānı düşmedi

²⁸² Mermer, a.g.e., 425. gazel, s.548.

²⁸³ Mermer, a.g.e., 432. gazel, s.552.

- 2 Çok zamāndur fikret-i la‘l-i lebüñle sākiyā
Pencden²⁸⁴ cām-ı şarāb-ı ergüvānī düşmedi
- 3 Şöyle hük-m-endāzdur ol ğamze-i ebrū-kemān
Kim zemīne daħı tīr-i cān-sitānı düşmedi
- 4 Eblağ-ı çarħ-ı berīn üzre simāk-i rāmiħüñ
Gıtdi döşinden sinān-ı ħūn-feşānı düşmedi
- 5 Ben de seng-endāz-ı sa‘y oldum Mezākī çok velī
Hiç bu bāğuñ mīve-i lezzet-resānı düşmedi

-188-

Velehū Mezākī Efendi²⁸⁵

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Yine esdi nesīm-i nev-rūzī
Oldı feyz-i ‘amīm-i nev-rūzī
- 2 Yine virdi meşām-ı cāna şafā
Büy-ı ‘anber-şemīm-i nev-rūzī
- 3 Bād-ı çehre-küşā-yı faşl-ı bahār
Açdı rüy-ı nesīm-i nev-rūzī

²⁸⁴ Mermer,a.g.e.,432.gazel,s.552. “destden” şeklindedir.

²⁸⁵ Mermer,a.g.e.,428.gazel,s.550.

4 Gül gibi çıktı keşf-i rāz itdi
Maḥremān-ı ḥarīm-i nev-rūzī

5 Ey Mezākī açıldı baht-ı çemen
Yine esdi nesīm-i nev-rūzī

266 b

-189-

Cevrī Efendi²⁸⁶

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Ne deñlü mest ü pür-ḥāb olsa çeşm-i 'işve-perdāzı
Yine bir laḥza destinden düşürmez sāgar-ı nāzı

2 'Aceb fettāndur ol ğamze ki çeşm-i şūḥunuñ her gāh
Olur hem maḥrem-i rāzı ider hem yine ğammāzı

3 Olur her dem ḥarīm-i fitneden ol ğamze-i şūḥuñ
Sitem hem-ḥābı şive hem-nişini nāz hem-rāzı

4 Niġāh-ı tündi kaşd-ı ğāret-i iqlīm-i cān itse
Teġāfüldür olan hem pīş-vāsı hem mihim-sāzı

5 Ne bīm-i fitne var Cevrīde ne endīşe-i fitne
Müsellemdür dil-i bī-bākine āyīn-i ser-bāzı

²⁸⁶ Ayan,a.g.e.,253.gazel,s.274-275.

-190-

Velehū Cevrī Efendi²⁸⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Felek 'ālī-cenāb u baht ser-keş yār müstağnī
Tehī-ceyb-i heves ol şāhid-i bāzār müstağnī
- 2 Fenā meyḥānesinde cām-ı kāmı kimden istersin
Ki sākī mest-i nāz ü naḥvet ü ḥammār müstağnī
- 3 Bize şahbāsını medḥ itme sākī cām-ı gerdūnuñ
Ki ol şahbādan olmışdur dil-i hüş-yār müstağnī
- 4 Ṭabībe mübtelā-yı derd-i 'aşkuñ minneti yoḫdur
'Aceb ḥikmet ola tīmārdan bīmār müstağnī
- 5 Sipihrüñ şüret-i iqbāline hergiz nazār kılmaz
İder Cevrī gibi ehl-i dili o yār müstağnī

266 a

-191-

Velehū Cevrī Efendi²⁸⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nāle eyler dil gamuñdan bī-ḳarār olmuş gibi
Rāz-ı pinhān-ı derūnı āşikār olmuş gibi

²⁸⁷ Ayan,a.g.e.,254.gazel,s.275.

²⁸⁸ Ayan,a.g.e.,255.gazel,s.275.

- 2 Tāze dāğ-ı sīnemi ol lāle-ruḡ gördi didi
'Ālem-i derd ü belāda nev-bahār olmuş gibi
- 3 Keştī-i dil sāḫil-i ġamda nigūn olmuş yatur
Baḫr-ı 'aşḡ içre muḫālif ruzġār olmuş gibi
- 4 Evc-i istignāda pervāz itmez oldu murġ-ı dil
Nā-gehān bir çeşmi şeh-bāza şikār olmuş gibi
- 5 Silk-i nazmı başladı Cevrī müzeyyen kıлмаġa
Gevher-i genc-i süḫandan ḫişşe-dār olmuş gibi

-192-

Velehū Cevrī Efendi²⁸⁹

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şundukça bezm-i 'işvede el cāma ġamzesi
Ḥançer-feşān olur dil-i Behrāma ġamzesi
- 2 Behrām-ı Gūra eylese mestāne bir nigāh
Ḥācet kıomazdı çeşm-i dil-ārāma ġamzesi
- 3 Şemsīr-bāz-ı 'arşa-geh-i fitnedür n'ola
Olsa ḫariş-i germī-i hengāme ġamzesi

²⁸⁹ Ayan,a.g.e.,258.gazel,s.276.

4 Müjgānlarını derhem idüp h̄āba varsa ger
Şīrān-ı ‘ālemi düşürür dāma ğamzesi

5 Cevrī benümle h̄ūn-ı ciger zevķin ideli
Ta‘n eyler oldu rind-i mey-āşāma ğamzesi

267 b

-193-

Velehū Cevrī Efendi²⁹⁰

Mef‘ūlü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Düşse ruħında hāl-i siyeh-fāma tırrası
Āşüb fitneyi düşürür dāma tırrası
- 2 Hırşid ü mähı eyler idi bir ħamında bend
Girseydi dest-i fitne-i eyyāma tırrası
- 3 Görmezdi şubħ-ı maħşere dek gün yüzün cihān
Peyveste olsa silsile-i şāma tırrası
- 4 Çeşminden āhū-yı Hutenüñ baĝrı oldu ħan
Geydürdi müşk-i Çine siyeh cāme tırrası
- 5 Her bir şikenci biñ dile cāy-ı ħarar iken
Cevrī yine ħomaz dili ārāma tırrası

²⁹⁰ Ayan,a.g.e.,259.gazel,s.276-277.

-194-

Velehū Cevrī Efendi²⁹¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Çeşminüñ görmese dil cünbiş-i mestānesini
Rind-i ‘aşkuñ ne bilürdi reh-i mey-hānesini
- 2 Görmedüm ğamze-i mesti gibi bir rind-i Hūdā
Zühde āyine ider istese peymānesini
- 3 Zühd eger bezm-nigāhından alursa neşve
Değişür bir kadehe sübha-i şad-dānesini
- 4 Zülfini şevk-ı ruḥı ol kadar itmiş pür-tāb
Ki gören pençe-i hürşid şanur şānesini
- 5 Dil-i Cevrī niġeh-i şūḫana dem-sāz olalı
Ḳudsiyān māye-i rāz eyledi efsānesini

267 a

-195-

Velehū Cevrī Efendi²⁹²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Dil mi var kim çeşmi rind-i hāne-ber-düş itmedi
‘Aşk o deñlü düş-ı abdālı nemed-püş itmedi

²⁹¹ Ayan,a.g.e.,263.gazel,s.278.

²⁹² Ayan,a.g.e.,266.gazel,s.279.

2 Zevkîn idrāk eylemez hūn-ı cigerle ‘işretüñ
Ol ki dest-i gamzesinden bir kadeh nüş itmedi

3 Dil nigāh-ı şūhınuñ mekrinden āgāh olmadı
Tā havāş-ı nüshā-i ‘aqlı ferāmüş itmedi

4 Āferîn ol rind-i ‘ışka kim dil-i hüş-yārını
Fikr-i cām-ı vaşl ile ser-mest ü medhüş itmedi

5 Nükte-i eş‘ārı Cevrî fehm olunmazsa n’ola
Böyle güftarı dağı bir sāmī‘ā güş itmedi

-196-

Velehū Cevrî Efendi²⁹³

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Himmetüm kām-ı cihānı lāzım-ı kār itmedi
Ġayretüm çarha niyāzı mūcib-i ‘ār itmedi

2 Ol gedā-yı nāz-perverdem ki āvāz-ı kerem
Çeşm-i h̄‘āb-ālūd-ı istignāmı bīdār itmedi

3 ‘Ālemüñ imsāk-i luḫfindan n’ola memnūn isem
Güne güne arzūlardan ḫaber-dār itmedi

4 Almadı dil cām-ı ‘ışk u sübhā-i zühdi ele
Kıyd-ı sāmān-ı vücūdı kendüye bār itmedi

²⁹³ Ayan,a.g.e.,267.gazel,s.279-280.

- 5 Kilk-i Cevrî olmayınca tūṭī-i nuṭṭa zebān
Şüret-i mir'āt-ı ma'nî böyle güftār itmedi

268 b

-197-

Şabrî Efendi²⁹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Etdi güller leşkerin ārāste şehler gibi
Läleler zeyn itdi deşti sürḥ ḥar-gehler gibi
- 2 Ğonca-i ra'nāyı baḥt-ı 'işvede söyletmedi
İki la'lüñ iki şūḥ-ı nükte-āgehler gibi
- 3 Mey-perest-i 'aşka vaşf-ı kevşer u ḥūr eyleme
Vā'izā beyhūde güftār etme eblehler gibi
- 4 Sīnemüz olsun yoluñda na'l na'l ü dāğ dāğ
Naşş-yāb-ı sümm-i yekrānuñ olan rehler gibi
- 5 Şabriyā açsun gözin şāh-ı 'Acem kim Ḥān Murād
Aña ruşşat mı virür ğayri şehenşehler gibi

²⁹⁴ Kasır,a.g.e.,183.gazel,s.297.

-198-

Velehū Şabrī Efendi²⁹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Derd-i dilden tā ki nālem guşşa-perdāz²⁹⁶ olmadı
Kimseler pinhān ğamumdan vāķıf-ı rāz olmadı
- 2 Dil nigāh-ı luţfin ümmīd etdi yāruñ şandı kim
Çeşm-i mesti dāhı h'āb-ālūde-i nāz olmadı
- 3 Dil ki Eflātün-ı hıķmet āgehān-ı 'aşķdur
Ğayrden hayfā senüñ yanuñda mümtāz olmadı
- 4 Serd sözden cūy-i dil yaķ-beste-i ğam olmada
Neyyir-i şubķ-ı keremse pertev-endāz olmadı
- 5 Derd-i cāna hoķķa-i la'inde dermān var iken
Şabrī-i bī-çāreye dilber devā-sāz olmadı

268 a

-199-

Velehū Şabrī Efendi²⁹⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Mest-i 'aşķuz cām-ı 'ālem-gire hācet ķalmadı
'Aķlı başdan şavmağa tedbire hācet ķalmadı

²⁹⁵ Kasır,a.g.e.,173.gazel,s.286.

²⁹⁶ Kasır,a.g.e.,173.gazel,s.286. "ķıssa-perdāz" şeklindedir.

²⁹⁷ Kasır,a.g.e.,174.gazel,s.287.

- 2 Cezbe-i ‘aşkum baña rām eyledi cānāneyi
Ben anı esmā ile teşhīre hācet kalmadı
- 3 Ğamze tīr-i cān-şikārın atmasun murğ-ı dile
Düşdi dām-ı zülfüñe ol tīre hācet kalmadı
- 4 Hālını ‘arz eyledi bir āh ile ol şāhe dil
Hāme lāzım olmadı taḥrīre hācet kalmadı
- 5 Etdi Şabrī şu‘le-i āhuñ dil-i ağıyāre kār
Nevk-i peykān-ı kazā-te‘şīre hācet kalmadı

-200-

Velehū Şabrī Efendi²⁹⁸

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Kõoçmaz o servi ‘aşık olan pīrehen gibi
Bir gömlek ile kalmayıcak yāsemen gibi
- 2 Şad-pāre kıldı²⁹⁹ pīrehenün gönca şevk ile
Şebnem girince koynuna bir sīm-ten gibi
- 3 Bir kez açılmağ olmadı bād-ı niyāz ile
Bir nā-şüküfte gönca mı var ol dehen gibi

²⁹⁸ Kasır,a.g.e.,182.gazel,s.296.

²⁹⁹ Kasır,a.g.e.,182.gazel,s.296. “etdi” şeklindedir.

- 4 Etmekde ceşş-i ğamla ğöñül ‘aşıkâne cenk
Kühsâr-ı ‘aşka arka verüp küh-ken gibi
- 5 Her dem bahâr-ı ğüsñüñ eder nâzikâne vaşf
Bir bülbülüñ de Şabri-i nâzük-sühen gibi

-201-

Nâ’ilî Efendi³⁰⁰

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Cân esîr-i nigeñüñ ğamze-i Nâhid gibi
Dil hevâ-ğ’âh-ı lebüñ meşreb-i Cemşid gibi
- 2 Şa’y-ı bâzûsunu ğör zerre-i nâcîz-i dilin
Almağ ister seni âğuşuna ğürşid gibi
- 3 Sensin ol nağl-i ser-efrâz ki üftâdelerin
Dökülür ayağına berg-i ğazân-dîd gibi
- 4 İntizârım sañadır şubha dek ey mihr-i münîr
Berg-i ğâtırda olan şebnem-i ümmîd gibi
- 5 Olmaya Nâ’ilî tesvîd-i varağ-sûzî-i çarğ
Guft-ğüy-ı dil-i pür-tâbîñi tesvîd gibi

³⁰⁰ İpekten,a.g.e.,371.gazel,s.315-316.

269 b

-202-

Velehū Şabrī Efendi³⁰¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Kimseye açmam ğubār-ı haṭṭ-ı 'anber-bāruñı
Cür'adān-ı dilde pinhān eylerüm esrāruñı
- 2 Ārzū-yı murġ-ı dil bu kim şikāruñ olıcağ
Aña fitrāk edesin zülf-i mu'anber-bāruñı
- 3 Hāsidiñ pür-nür olur çeşmi 'acebdür sen baña
Karşu tutsañ āteşin āyine-i ruhsāruñı
- 4 Nağme-i 'uşşāğdan meclisde muṭrib urma dem
Yār hazzetmez reg-i cānum şanur evtāruñı
- 5 Şormaz olduñ luṭf ile Şabrī-i zāruñ hāṭırın
Görmez olduk şive-i la'l-i şeker-ğüftāruñı

-203-

Velehū Şabrī Efendi³⁰²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yād edüp zülfini ṭāvus-i dil efġān etdi
Tağıdup kendüsin evzā'-ı perişān etdi

³⁰¹ Kasır,a.g.e.,168.gazel,s.281.

³⁰² Kasır,a.g.e.,177.gazel,s.290.

- 2 Gördi dil tîğ-i cefâ ile erişdi ğamzeñ
Kendin endâhte-i çâh-ı zenaħdan etdi
- 3 Kûy-ı dil n'ola şafâsından olursa ğaltân
Yine bād-ı seherî zülfiñi çevgân etdi
- 4 Mâr-ı ğam aña güzâr eyleyicek sâgar-ı mey
Pîşe-zâr-ı dili bir berķ ile sūzân etdi
- 5 Mey-gede döndi tarab-ħâne-i sūra yer yer
Hâven-i sâgarı şevķ ehli fûrûzân etdi
- 6 Âferîn himmetine pîr-i muğânuñ Şabrî
Ki senüñ gibi gedâyı Cem-i devrân etdi

Mu'ammayât-ı Emrî

-204-

‘Ali³⁰³

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Naķd-i ğalbini şanur bağış olan her şâda
‘Ameli zâhir olur olsa mihek ortâda

³⁰³ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-205-

‘Alī³⁰⁴

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Şāh-ı cihan ki hüküm ider baħr ile berre bî-laķab
‘Ālemi iki baħş idüp kendüye beste ķıldı hep

-206-

Be-nām-ı Bedr³⁰⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Gerçi geldi devrũn altı üstine likĩn gõnũl
Kār-ı ‘aşķa meşgũl oldu kim aña degũl

-207-

Ayāz³⁰⁶

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Çũn derũnından ayagũn bî-ħõd iken dũrdu ben
Dõkmişem tekrār luķfından dimiş sākĩ ĥasen

³⁰⁴ Emrĩ’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

³⁰⁵ Emrĩ’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 26).

³⁰⁶ Emrĩ’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 18).

-208-

‘Ömer³⁰⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Açmam ol sīneyi kim sīm gibi şāfidür
Beni öldürmek için zer kemerün kāfidür

269 a

-209-

Velehū Şabrī Efendi³⁰⁸

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Göñül dest-i irādetle muḥabbet sāğarın tutdı
Gidince Kays geçdi meclis-i ‘aşka yerin tutdı
- 2 Şererler zāhir oldı yine andan kaṭreler şanmañ
Şürāhī çerḫ-i cāme tiğ-i āteş-güsterin tutdı
- 3 Düşürdi her birin dām-ı firīb-i va‘de-i luṭfa
O şeh söyletmedi erbāb-ı ‘aşkuñ dillerin tutdı
- 4 Bu meydān içre ‘āşık baş kaçırılmaz tiğ-i miḫnetden
Belā ser-tişesine kūh-ken gör kim serin tutdı

³⁰⁷ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

³⁰⁸ Kasır,a.g.e.,181.gazel,s.295.

5 Ne mümkün cām-ı pür-şürü elinden içmemek Şabrî
O mest-i nâz geldi sînem üzre hançerin tutdı

-210-

Velehü Şabrî Efendi³⁰⁹

Mef'ülü Fā'ilâtü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Bülbül dağıtdı naqd-i sirişk-i sürürünü
Güller de şatdı şavdı metā'-ı gurürünü

2 Dāmān-ı kühü etdi mu'aţtar nesim-i subh
Yağdı benefşenüñ yine minķar-ı buhürünü

3 Sermāye-i neşātimuzuñ pîr-i mey-furüş
Tekmîl etdi sîm-i 'araķla kuşürünü

4 'Aks-i ruĥuñla āteşin āyinedür ķadeĥ
Alursa çeşm-i 'aķlımuzuñ n'ola nürünü

5 Şabrî devātum üzre degül kilik-i ĥöş-niyāz
Cāy eyledi Kelîm-i sühen feyz-i Tûrünü

-211-

Bekir³¹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kendüyi dā'îre-i 'aşķa şol kim vāşıl ider
İki üç mertebede nām-ı nigü ĥāşıl ider

³⁰⁹ Kasır, a.g.e., 169.gazel, s.282.

³¹⁰ Emrî'nin Muammâları, (bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-212-

Mu‘ammā-yı Mācid³¹¹

1 Ḥamīdūñ kimle yerse içi yağın
 Yidürtürler aña baş yağın

-213-

Ḥüseyn³¹²

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

1 İki gözümden döküldi olmayan şāhib-güher
 Şimdi gör kim kalmadı birinde gevherden eşer

-214-

Ḥalīl³¹³

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Şeb-i tārīkdür o zülf-i siyeh
 Encüm-i ḥālidür muḳārin-i meh

-215-

Ayāz³¹⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Kuşağın çözdü miyāndan o şanem
 Yine kuşandı idüp tavr-ı ‘Acem

³¹¹ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³¹² Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 52).

³¹³ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 63).

³¹⁴ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-216-

Bākī³¹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Üçüni³¹⁶ da'vet ider cān ni'met izhār itdi çok
Bir dil ü bir sīne biryāndur begüm pāyānı yok

270 b

-217-

Velehū Şabrī Efendi³¹⁷

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 O tıfl-ı şūh kitāb-ı cefāya başlamadı
Hüruf-ı şiveyi dağı edāya başlamadı
- 2 Getürmedi dağı ser-kār-ı nāza gānzelerin
Füsün-ı işve-i tākāt-rübāya başlamadı
- 3 Zebān-ı şevk ile la'lin kabā-yı şīşe-i mey
Maḥall-i cemde bugün kim hikāye başlamadı
- 4 İşāret olmadı mı ebr-i sebze-pīrādan
Hezāra n'oldı ki dağı nevāya başlamadı

³¹⁵ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 20).

³¹⁶ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 20). "derdüni" şeklindedir.

³¹⁷ Kasır,a.g.e.,178.gazel,s.291.

5 Şeh-i memālik-i şabr oldı gerçi dil Şabrī
Henüz hāme-i fikrüm nidāya başlamadı

-218-

Velehū Şabrī Efendi³¹⁸

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

1 Ne ağırdum gözüm yaşın silen dāmānuñ olsaydı
Ne ğam yerdüm ser-i zülfüñde dil mihmānuñ olsaydı

2 O mest-i fitne-cūya rast gelseydüñ bu gün ey dil
Elinden kırtulur muyduñ eger biñ cānuñ olsaydı

3 Şabā irdükçe şem'-i bezme olmazduñ perişān-ḫāl
Senüñ pervāne kibrīt-i dil-i sūzānuñ olsaydı

4 Çıkarduñ ey ğam-ı ḫātır-nişin-i yār göñlümden
Derün-ı dil gibi bir gūşe-i vīrānuñ olsaydı

5 Yine genc-i vişāl-i yār açılmazdı saña Şabrī
Eger cismüñde her bir mū 'azīmet-ḫ'ānuñ olsaydı

³¹⁸ Kasır,a.g.e.,175.gazel,s.288.

-219-

Receb³¹⁹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Görüp 'aksüñle³²⁰ ser-gerdānıgum dirseñ ne hāl oldı
Ser-i dil şem'-i sūzān sīne fānūs-ı hayāl oldı

-220-

Raḥmī³²¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Gerçi zaḥm urmış ḥadengüñ yüregüm başına āh
Eylemiş anı belürsiz görmezem kılsam nigāh

-221-

Rıdḩvān³²²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ağların ben 'aks-i la'lin gözde arar yār ise
Nuḩlını yārānda şuya düşürüpdür var ise

-222-

Velehū Rıdḩvān³²³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Āteşüñ 'aksinde pinhān şu'lesi
Bir civānuñ ismidür bu cümlesi

³¹⁹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 73).

³²⁰ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 73). "şevk ile" şeklindedir.

³²¹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 76).

³²² Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 78).

³²³ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-223-

Ahmed³²⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Çekenler vahdet içre erba'ini
Bilürler şübhesiz ol nâzişini

270 a

-224-

Velehü Şabrî Efendi³²⁵

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dırâz etmem çeh-i kām-ı dile delv-i temennâyı
Çıkardum hâtırımdan Yūsuf-ı vaşl-ı dilārâyı
- 2 Geçince taht-ı hüsne bende icrā eyledi hükümün
Dil-i maḥzūna çekdi tîğ-i nāz-ı şabr fersâyı
- 3 Dil-i şūrīde şükr-i devlet-i 'aşkuñ edā etmez
Pür etse sürh ile dāmān-ı çeşm-i eşk-peymâyı
- 4 Şikāyet çeraḥdan feryād dilden dād dilberden³²⁶
Ser-i cāne düşürdi her biri şad şūr u ğavgāyı
- 5 Eder müştāk berg-i luḫfa kūteh dest-i ümmīdi
Ser-efrāz eyledükçe rüzgār ol naḥl-ı zībāyı

³²⁴ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³²⁵ Kasır,a.g.e.,172.gazel,s.285.

³²⁶ Kasır,a.g.e.,172.gazel,s.285. "gerdündan" şeklindedir.

6 Felekde kimden ümmîd-i vefâ eylersin ey Şabrî
Meh-i ikbâl şehri âfitâb-ı baht hercâyî

-225-

Velehü Şabrî Efendi³²⁷

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Hâk-i pây-i yâre dağı mâcerâ söylenmedi
Ser-güzeşt-i çeşm-i tûfân âşinâ söylenmedi

2 'Arız-ı hâle bulmadı ruşat zebân-ı arzû
Ol şeh-i hüsne dağı harf-i recâ söylenmedi

3 Derd-i dil nâ-güfte kaldı bezm-i dilberde yine
Nice söz söylendi ammâ müdde'â söylenmedi

4 Güş-i dil sırr-ı vişâl-i yâre nâ-maḥrem henüz
Nükte-i ser-beste-i mihr ü vefâ söylenmedi

5 Ben zebûn-ı ğam ṭabîbüm leb-be-mihr-i nâz âh
Derdimûñ ḥaqqında bir harf-i şifâ söylenmedi

6 Güş edince nazmumı Şabrî demiş ol şâh-ı ḥüsn
Baña dağı böyle şî'r-i dil-küşâ söylenmedi

³²⁷ Kasır,a.g.e.,179.gazel,s.292.

-226-

Ādem³²⁸

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Dimesün saña ‘adūvv iki gözümsün şāhum
Çöz iki gözünüñ birisini āhum

-227-

Emri³²⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Almaduñ çünkü cānı yā Bārī
Eyle gel derdüme devā bārī

-228-

İmād³³⁰

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şafha-i ‘ārız-ı dildārda haṭṭ-ı siyehi
Eyleyüp mihri raqam yazdı siyākatle mehi

³²⁸ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³²⁹ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³³⁰ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 123).

-229-

İbrāhīm³³¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 N'ola bākup görse kendüsin eger her su yine
Çün tamām-ı zülf hıa çekdi miyān-ı rüyına

-230-

Ḥayyāmī³³²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Raqam idüp aña naqd-i kadehi 'arz idicek
'Arifānı kāğıdı ardından oqur didi baña

271 b

-231-

Cem'ī Efendi³³³

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Berg-i gül cemre ile hāke berāber düşdi
Bülbülüñ pister-i ārāmına aḡker düşdi
- 2 Devlet-i dehr yüz üstinde imiş kılma heves
Ki o yolda niçe Dārā vü Sikender düşdi
- 3 'Āleme derd-i belā kısmet olunduqda ezel
Sehm-i 'uṣṣāqa ġam-ı ġamze-i dilber düşdi

³³¹ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 2).

³³² Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³³³ Koparan,a.g.e.,126.gazel,s.346.

4 Çihre-sāy-ı ademũn olalı ũn tıfl-ı sirişk
İ'tibār-ı niġehũnden dil-i kemter dũřdi

5 Cem'iyā ol ġozi řehbāzı řikār itdi 'adũ
ayf dihkān eline bāz-ı hũmā-per dũřdi

-232-

Velehũ Cem'ĩ Efendi³³⁴

Fe'ilātũn Fe'ilātũn Fe'ilātũn Fe'ilũn

1 a gelũp 'arĩzuña ġũsn ũ bahālar gitdi
Muřribā bildiġũn evvelki hevālar gitdi

2 Bezm-i mey āġir olup sākĩ ġotũrdi ayaġı
Dũřdi pāyına anuñ 'ayş u řafālar gitdi

3 almadı bir eli aġzına uyar meclisde
Biribirine uyup naġme-serālar gitdi

4 řeyġ-i rindāne ġice sākĩ-i Cem-meşreb ile
Ayak ũzre ġoriřũp itdi du'ālar gitdi

5 Cem'iyā herkes olursa n'ola kim gerde tarĩk
Yolu erkānı bilen rāh-nũmālar gitdi

³³⁴ Koparan,a.g.e.,148.gazel,s.369.

-233-

İlyās³³⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kendüyi alçağ düşürdi bāğ içinde dildedür
Tā öñinde ƣaddüññ servüñ ayağı güldedür

-234-

İshāk³³⁶

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

1 Görmez güneş yüzünü bir lahza çeşm-i giryān
Āfāƣ-ı hüsñ içinde peyveste ebr ü bārān

-235-

Hüseyn³³⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Bu mu'ammāyı diler cānum ter ü rengin ide
Ol perī nāmına kim irişse taħsīn ide

-236-

Zāhid³³⁸

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

1 Döksün dir iseñ dīdelerüm eşk-i terini
'Aynum dōke her biri olanca güherini

³³⁵ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 12).

³³⁶ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 9).

³³⁷ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 53).

³³⁸ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 80).

-237-

Zeyn³³⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bülbül dil-i gamuñla zār oldı
Çeşme-i çeşmi eşk-bār oldı

271 a

-238-

Velehū Cem'ī Efendi³⁴⁰

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bezmüñ görüp habāb ile cām-ı bilürını
Vā'iz behiştı añladı bildi kuşurını
- 2 Āhum nücümü gökde kırān itse gösterür
İklīm-i dilde fitne-i 'aşkuñ zuhūrını
- 3 Gice remād-ı keff-i şarāb ile düzd-i cām
'Aqluñ rübüde eyledi tāk-ı gurūrını
- 4 Genc-i murād girmez ele yoğ yire hemān
Ey dil der-āteş itme süveydā buğūrını
- 5 Ey Cem'ī meykede yine reşk-i cinān olup
Gösterdi cām-ı duğter-i rez kaçır u hūrını

³³⁹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³⁴⁰ Koparan,a.g.e.,130.gazel,s.351.

-239-

Velehū Cem‘ī Efendi³⁴¹

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Gördükçe figān eylemeden ğayrı o şāhı
Yoğdur dil-i mestānemüzüñ cürm ü günāhı
- 2 Sūzān olıcağ micmer-i dil üstine anuñ
Bir şāl-ı duḡānī büridi dūd-ı siyāhı
- 3 Ber-bād ider ey çarḡ şaḡın şarşar-ı āhum
Hem ḡuşe-i pervīnūñi hem ḡırmēn-i māhı
- 4 Bildürdi şehīd olduġını tīġ-i sitemle
Dil tūde-i ḡabrinde diküp bayrağ-ı āhı
- 5 Gümgeşte-i vādī-i belādur dil-i Cem‘ī
Rehber ḡıl aña meş‘ale-i luḡfuñ İlāhī

-240-

Velehū Zeyn³⁴²

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

- 1 Seyr idüp ol ġonca-femūñ dişlerin
Şaldı yere dāde ‘Aden gevherin

³⁴¹ Koparan, a.g.e., 131. gazel, s. 352.

³⁴² Emri‘nin Muammāları, (bk. Saraç y.t.y.: 83).

-241-

Şeyh³⁴³

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Hüb yazmış qalem-i şun‘ anı
Görse resmin ola şeydā Mānī

-242-

Sinān³⁴⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1 Çü nādırsın didüm zülfini açdı
Cemālinden cihāna nūr şaçdı

-243-

Şadıq³⁴⁵

Mef‘ülü Fā‘ilātün Mef‘ülü Fā‘ilātün

1 Emn üzre kıldı dehri şol resme ‘adlūñ ey cān
Kim oldı bir biriyle şayyād u şayd-ı yārān

-244-

Şücā³⁴⁶

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Maḥrem-i rāzam bu bezm-i ḥāşda bir ḥādimem
Mest iken şem‘ūñ için cāna didümse nādimem

³⁴³ Emri’nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 101).

³⁴⁴ Emri’nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 92).

³⁴⁵ Emri’nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 102).

³⁴⁶ Emri’nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 96).

272 b

-245-

Velehū Cem'ī Efendi³⁴⁷

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ey dil yeter itdüñ felege 'arz-ı gedāyı
Der-ceyb-i ferāğ eyle biraz dest-i recāyı
- 2 Ağyāra başum üzre yirüñ var dimiş ol māh
Başına alup n'eyler ola bunca belāyı
- 3 Sākī gülerek nabz-ı şurāḥīye el urdı
Bilmiş gibi derd-i dil-i erbāb-ı şafāyı
- 4 Hem-çāšnī-i neyşeker itdi gice muṭrib
Bir nağme-i şīrīn ile destindeki nāyı
- 5 Żabṭ eyler ise zülf-i bütān żabṭ ider ancağ
Cem'ī dil-i sevdā-zede-i silsile-ḥāyı

-246-

Velehū Cem'ī Efendi³⁴⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Aldı dil kişverini 'aqlumı tālān itdi
N'eylediyse baña ol ğamze-i fettān itdi

³⁴⁷ Koparan,a.g.e.,132.gazel,s.353.

³⁴⁸ Koparan,a.g.e.,133.gazel,s.354.

2 Baña zülf ü ruḥ-ı cānānenüñ itdüklerini
Kimseye daḥı ne kāfir ne müselmān itdi

3 Gülbün-efrüz-ı ẓazā ol gül-i bāğ-ı ḥüsne
Dil-i şūrīdemüzi bülbül-i nālān itdi

4 Cur'adān ile ğubārı n'idelüm ey abdāl
Dürd-i sāğar bizi mestāne vü ḥayrān itdi

5 Çeşm-i cānāneyi bīmār görüp Cem'ī-i zār
Yolına cān-ı belā kebşini ḳurbān itdi

-247-

Şādık³⁴⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Lālezār-ı ğamda eyler dirlər ey ẓaşı kemān
Çeşm-i şayyāduñ iki tır ile şayd-ı dil nihān

-248-

Şa'bān³⁵⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Şanma dürler ẓaḳdı yār ucına tār-ı zülfinüñ
İki dişi daḥı bitdi Emrī mār-ı zülfinüñ

³⁴⁹ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 102).

³⁵⁰ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 97).

-249-

Şu‘ayb³⁵¹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Dimemişdi ben ġarībe ism-i pākin ol ħabīb
Oldı ma‘lūmum ne dem kim geydi bir altunlu sīb

-250-

Şems³⁵²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bir mu‘ammā didüm iki haftada
Bir yıl içre bilürisen āferīn

-251-

Bektāş³⁵³

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Sīnemūñ dāğın gören atar melāmet taşını
Gel gör ey şīrīn dehen tağ ile taşuñ

272 a

-252-

Velehū Cem‘ī Efendi³⁵⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

1 Hezārān seng-i ta‘n-ı dil-ħırāş ursa riyā ehli
Düşürmez sāğar-ı şahbāyı destinden şafā ehli

³⁵¹ Emrī’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 98).

³⁵² Emrī’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

³⁵³ Emrī’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

³⁵⁴ Koparan,a.g.e.,134.gazel,s.355.

- 2 Cihānda hūşe-çin-i hırmen-i iqbāl-i çarh olmaz
Dilā bir hābbeye muhtāc olursa ger fenā ehli
- 3 Gice bezm-i ‘adūda mest idüp şoyduñ diyü yāri
Şurāhīnūñ boğazın aldılar derd ü belā ehli
- 4 Şarāb-ı la‘l-i cānān üzre baş oynatmadan kaçmaz
Hābāb-āsā olan meydān-ı ‘aşk içre hevā ehli
- 5 Zer ü sīmi gül ü nergisden alur cūya bezl eyler
Şabā gibi kanı ey Cem‘ī bir cūd u şafā ehli

-253-

Velehū Cem‘ī Efendi³⁵⁵

Mütefā‘ilün Fe‘ülün Mütefā‘ilün Fe‘ülün

- 1 Yeketāz-ı ğamze-i yār bilemem ne hālet itdi
Dağı tīge urmadın el dil ü cānı ğāret itdi
- 2 Seni sevdiğince zāhid baña ta‘n ider yürürdi
Giderek cünün-ı ‘aşkum aña da sirāyet itdi
- 3 Ser-i mū görince luḫfin hep untdı eski derdin
O civān-ı nev-ḫaṭa dil yeñiden maḫabbet itdi

³⁵⁵ Koparan,a.g.e.,145.gazel,s.366.

4 N'ola adr-i Şahid-i gül emen ire pest olursa
Yine uydı rzgra yine böyle hıffet itdi

5 Göre Cem' sz utar mı mey  tzeden geer mi
Ana hd bu gice v'iz ne adar naşihat itdi

-254-

Muammed³⁵⁶

F'iltn F'iltn F'ilün

1 Bu felek kim baŐınu hr-ı tcdur
Mevc-b-ı dden mutcdur

-255-

Memi³⁵⁷

F'iltn F'iltn F'ilün

1 Lebe kim ki oldu ftde
Egledi merhem-i dilin bde

-256-

NaŐh³⁵⁸

Mef'ilün Mef'ilün Fe'ln

1 Geerdi Smir sihr ire mhir
Gzinde kend za'fin buldı air

³⁵⁶ Emr'nin Muammları,(bk.Sara y.t.y.) adlı eserde bu muamm bulunmamaktadır.

³⁵⁷ Emr'nin Muammları,(bk.Sara y.t.y.: 162).

³⁵⁸ Emr'nin Muammları,(bk.Sara y.t.y.: 167).

-257-

Mu‘ammā-i Kırd³⁵⁹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Urdılar Őuret gibi dīvāre yüz ĥayrān olup
Dil serāyında görenler naķş-ı taŐvīrūñ senūñ

-258-

Ĥūsām³⁶⁰

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Encüm-i eşküm dökülse tañ degül ol meh-liķā
Gitti ilk aĥşamdan ķopdı ķıyāmet Emriyā

273 b

-259-

Velehū Cem‘ī Efendi³⁶¹

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Meydāna girdi duĥter-i rez erlik eyledi
Döndi ĥabāb üstine serverlik eyledi
- 2 Raţl-ı girānuñ uymaz imiş zātı nāmına
Telĥ itdi bezmi gice sebük-serlik eyledi

³⁵⁹ Emrī’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

³⁶⁰ Emrī’nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 45).

³⁶¹ Koparan,a.g.e.,146.gazel,s.367.

- 3 Dil mülkin urdı zülfine pey-rev olup hıatı
Uydı o kâfire o da kâferlik eyledi
- 4 Cāy itdi fülk-i dil yine girdāb-ı hayreti
Beñzer sitāremüz aña rehberlik eyledi
- 5 H̄acet kōmadı micmere meclisde Cem'iyā
Yandı yağıldı dil gice micmerlik eyledi

-260-

Velehū Cem'ī Efendi³⁶²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Vādī-i ümmīde başmaz pāy-ı dil pür-yāre mi
Rīze-seng-i deşt-i h̄asret yoḡsa aḡker pāre mi
- 2 Ne ḡadeng-i cezbe ne şemşīr-i āhum kār ider
Bilmem ey meh-rū dilüñ āhen mi seng-i ḡāre mi
- 3 Sūy-ı dildāra çeken kimdür seni ey dil yine
Cezbe-i 'aşkuñ mı yā ol turrā-i mekkāre mi
- 4 Rāh-ı ḡamda gevher-i 'aqlın yetermiş bilmezüz
Buldı mı bī-çāre dil yoḡsa daḡı āvāre mi

³⁶² Koparan,a.g.e.,135.gazel,s.356.

5 Rîz-i hâkisterde bir sūzende aḥkerdūr hemān
Cem'iyā penbeyle gör dāğ-ı dil-i ğamḥ'āremi

-261-

İbrāhim³⁶³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Bīm-vār rāhuñda didüm āh kim ol serv-ḳadd
Ne didümse 'aksini der hey müselmānlar meded

-262-

Ġıyās³⁶⁴

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Emrī sākin olursa gözde eger
Ser ü pāyına sen de ḳo gevher

-263-

Şıdkī³⁶⁵

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Dil kim budur ey Ḥüdā-yı Kerīm
Kötürüm ola raḳīb başı dü-nīm

³⁶³ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³⁶⁴ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 132).

³⁶⁵ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-264-

Mūsā³⁶⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nāminuñ bir vechini didükde yār
Oldı ol yüzden қamusı āşikār

-265-

Қubād³⁶⁷

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Āşinādur diyü yüz gösterür ol cānāne
Aña kim dāğ-ı belā irse olur biğāne

273 a

-266-

Velehū Cem'i Efendi³⁶⁸

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Baña görüñ yarayup duñter-i rezüñ қademi
Dilümde қalmadı dehrüñ nüñüset ü elemi
- 2 Şafāya māni' olur diyü rind-i sāgarkeş
Boğardı bulsa bir avuç şuda 'adū-yı ğamı
- 3 Қadeñ du'āsına meşğül olup dil-i ğamgīn
Bu gice şubħa deĝin şād қıldı ruñ-ı Cem'i

³⁶⁶ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 164).

³⁶⁷ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 141).

³⁶⁸ Koparan,a.g.e.,138.gazel,s.359.

- 4 Gönül şaķın gözün aç kim nühüfte itdi qazā
Tariķ-i ‘aşķ u maħabbetde şad çeh-i ‘ademi
- 5 O şuħa girye-künān ħālünü yazup ey Cem‘i
Nişān-dih eyle leb-i cūya gülbün-i qalemi

-267-

Velehū Cem‘i Efendi³⁶⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şevķ-i vaşluñla gözüm yaşı ki seylāb oldu
Dāğlar raķşa girüp sinede girdāb oldu
- 2 Tesliyet-baħş-ı derün idi sirişķüm evvel
Şimdi her qatresi gūş-ı dile sīmāb oldu
- 3 Nüşa-i cām olalı zīb-i girībān-ı tarab
Dīv-i ğam gümşude-rāh-ı dil-i bī-tāb oldu
- 4 Ĥābdan ‘ālemi bīdār iden mihr-i seħer
Şimdi bālīn-i ser-i baħt-ı girān-ħāb oldu
- 5 Cem‘iyā şu‘le-i dil dest-be-dest-i ğam olup
Şubħa dek ‘āzim-i ħırmengeh-i mehtāb oldu

³⁶⁹ Koparan,a.g.e.,139.gazel,s.360.

-268-

Veli³⁷⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hüb luğda ol ki bî-hemtâ imiş
Yârumuñ ruhsârına şeydâ imiş

-269-

Fethî³⁷¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Zülf-i 'anber-reng ü müşg-efşân u hâl-i nâfe-bû
Rûy-ı yâr üstindekidür rûy-ı yâr üstindeki

-270-

Ferruh³⁷²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Beni bî-höd görüp uyğuda şanup olsa ne var
Dâmen-i zülfî mekes-rân-ı ruğ-ı 'âşık-ı zâr

-271-

Çâsım³⁷³

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Liğâsına olur mâni' habîbüñ
Çâfâsın görsem ey Emrî raqîbüñ

³⁷⁰ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 175).

³⁷¹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 134).

³⁷² Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 135).

³⁷³ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 138).

-272-

Ḳaya³⁷⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Cennet-i kūyuña varsam şanemā
Cān feraḥ bulup ider yād-ı liḳā

274 b

-273-

Velehū Cem'ī Efendi³⁷⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Ḥalvet-kede-i 'āşıḳ-ı nālāna gelür mi
Ol ğamzesi kāfir 'aceb imāna gelür mi
- 2 Yād illere düşdüm niçe eyyāmdur āyā
Pürsiden-i dil ḥāṭır-ı cānāna gelür mi
- 3 Luṭf eyle şabā baña bir ağız ḥaber eyle
Ol ğonca-i ter seyr-i gülistāna gelür mi
- 4 Sāḳī ne dise cümle elinden gelür ammā
Bir cām ile gör meclis-i yārāna gelür mi
- 5 Şemşir-zen-i ṭab'uñı ey Cem'ī bilürken
A'dā-yı cedel-pişe bu meydāna gelür mi

³⁷⁴ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 143).

³⁷⁵ Koparan,a.g.e.,147.gazel,s.368.

-274-

Velehü Cem'î Efendi³⁷⁶

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Dil cür'akeş-i cām-ı mey-i rāz degül mi
Ol neşve ile mest-i ser-endāz degül mi
- 2 Dür olsa nazardan yiridür kaçre-i eşküm
Rāz-ı dili fāş iden o ğammāz degül mi
- 3 Ehl-i dile nāz eylemek olmaz dir imişsin
Billāh diye ey şūh ya bu nāz degül mi
- 4 Sāğar taleb-i la'lüñe düşnām virürsün
Ol h'āhişe bu dād ü dihiş az degül mi
- 5 Sedd olsa ne ğam dergeh-i erbāb münāşib
Cem'î der-i elţāf-ı Hudābāz degül mi

-275-

Fuḍayl³⁷⁷

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Peyveste fezāda çü şabā esdi şavurdu
Lāle gelüp öninde külāhın yere urdu

³⁷⁶ Koparan, a.g.e., 140. gazel, s. 361.

³⁷⁷ Emri'nin Muammâları, (bk. Saraç y.t.y.: 136).

-276-

Fažlullāh³⁷⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kışsa-i hüsnüñ nihāyetsüz şabā
Berg-i gül üstine itdükde raçam

-277-

Fažl³⁷⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Her birin bir dürlü yazmış göricek
Lāle evrāqın tağıtdı ey şanem

-278-

Mu'iz³⁸⁰

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Mihr ü mäh üzre ne bu zerre vü seyyāre didüm
Biri femdür biri beñdür didi ḥandeyle nigār

-279-

Münir³⁸¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Dil olup meftün o çifte ḥālden
Sine-i dāğın çift ider ol gül-beden

³⁷⁸ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 135).

³⁷⁹ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 136).

³⁸⁰ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 161).

³⁸¹ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-280-

Nebi³⁸²

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Dütādur 'arız-ı yār üzre ebrū
Egilmiş şan meh-i nev mihre karşı

274 a

-281-

Velehū Cem'ī Efendi³⁸³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hüller kim zīr-i zülfinde nihāndur her biri
Hırkaya baş çekmiş āşüb-ı cihāndur her biri
- 2 Ğamzesi üstinde seyr it cünbiş-i müjgānların
Güiyā tığ ile oynar pehlivāndur her biri
- 3 Ğamze tīr almış ele gīsū kemend-i cān-şikār
Şaydgāh-ı 'işvede naḥçīrvāndur her biri
- 4 Şem'-i āh-ı çarḥ-ı fānūs ile her şeb tā seher
Ehl-i 'aşkuñ kūy-ı ğamda pāsbāndur her biri
- 5 Hāme vü eş'aruma yārān n'ola meyl eylese
Cem'iyā mevzūn-ḳad bir nev-civāndur her biri

³⁸² Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 166).

³⁸³ Koparan,a.g.e.,141.gazel,s.362.

-282-

Velehū Cem'ī Efendi³⁸⁴

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 O şāh lutf ile tarḥ-ı vefāya başlamadı
Hışār-ı ḳalbümü yıḳdı bināya başlamadı
- 2 Helāk-i tīḡ-i cefā olmuşam niçe demdür
Daḡı fiḡān-ı dil ammā şalāya başlamadı
- 3 Ğubār-ı dergeh-i yāri getürdi gerçi ele
Henüz dil 'amel-i kimyāya başlamadı
- 4 Sımāt-ı 'ömr-i 'adū tayy olundu lik daḡı
Nevāledār-ı maḡabbet du'āya başlamadı
- 5 Degül mi vaḳti neden tıfl-ı ḡāme ey Cem'ī
Ğazel-serāyī-i bezm-i şafāya başlamadı

-283-

Kāmi³⁸⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mir'āt-ı ḳalbe virür ise jeng-i ḡam gider
Gör kāse-i Cem'i saña ol āyine yeter

³⁸⁴ Koparan, a.g.e., 142. gazel, s. 363.

³⁸⁵ Emri'nin Muammaları, (bk. Saraç y.t.y.: 148).

-284-

Kerîm³⁸⁶

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

1 Kemer-i yâra pey-â-pey nazâr itmiş Emrî
Görmemiş ucını evvel şöñ ucu görmüş dil

-285-

Kelâmi³⁸⁷

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

1 Yağmaduğ dil kıomaz ol mâh-ı cemîl
Dâğ-ı aşka zülfin eylerse fetîl

-286-

Nev'î³⁸⁸

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

1 Şorarsañ meclis-i vaşlı baña ey sâķî-i devrân
Ni'am bî-ħad degül ancağ kıalanları da bî-pâyân

-287-

Nâşır³⁸⁹

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

1 Çeşm ü ruğ üzre kıaşuñ nite yazdı ey şanem
Şâd u kıamer üstine müşk ile *Nûn Ve'l-Kalem*

³⁸⁶ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 149).

³⁸⁷ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 150).

³⁸⁸ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 172).

³⁸⁹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 165).

275 b

-288-

Velehū Cem'ī Efendi³⁹⁰

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Meyhāneye dil şevk-i mey-i nāb ile geldi
Ser-menzil-i maqşūd ne mehtāb ile geldi
- 2 Bir sine-i ārām kılup dest-i figānı
Dil meclis-i cānāneye ādāb ile geldi
- 3 Zülfüñde görüp cān u dili sağ u selāmet
Bād-ı seherī müjde-i aḥbāb ile geldi
- 4 Gül-geşt-i cemāl itdi meger yine ḥayālüm
Kim bezm-i dile bir gül-i sırāb ile geldi
- 5 Cem'ī gibi dāmānum alup tıfl-ı sirişküm
Ayrılmadı dergāhuña cān-āb ile geldi

-289-

Velehū Cem'ī Efendi³⁹¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Vā'iz de şarāb içse biraz bī-gam olurdu
Yarāna qarışsa hele bir ādem olurdu

³⁹⁰ Koparan,a.g.e.,143.gazel,s.364.

³⁹¹ Koparan,a.g.e.,144.gazel,s.365.

- 2 Her kārda sākī meded eyler dile yoḥsa
Gerdūn ile ҡalsa işi ġāyet kem olurdı
- 3 Zaḥm-ı dilümi sūzān-ı müjgān ile dikseñ
Ser-tār-ı ta'alluḳ arada muḥkem olurdı
- 4 Dil āteşin izhār idemez ḥavf ider anda
Yoḥsa ser-i zülfüñ daḥı ḥam-der-ḥam olurdı

- 5 Dīnārī şarāb ile şurāḥīsi pūr olsa
Cem'ī-i gedā-pīşe şeh-i 'ālem olurdı

-290-

Ġanī³⁹²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sā'il olsañ levḥ-i rūyuñda ne yazduġın müjem
Şānı bī-mihr itmiş idüm ҡādir olduġum raḳam

-291-

Nūr³⁹³

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Çāk itdi ol gül yaḳasın çün ṭavr-ı mestān üstine
Ceyb-i ҡabādan düşdi iki tügme dāmān üstine

³⁹² Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 132).

³⁹³ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 171).

-292-

Behmen³⁹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şaḥn-ı bāğın ḥavzınuñ her cānibi serv-i sehī
Māh girmiş şandum anda göricek 'aks-i mehī

-293-

Veys³⁹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Bülbülün başı vü hem gönli döner
Jāle şanmañ kim çemende mey ider

-294-

Vecdi³⁹⁶

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Diler idüm ıurı cevāb gönül
Görür olsam eger güneş yüzini

275 a

-295-

Nef'i Efendi³⁹⁷

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Yağdı beni kül itdi o māhuñ güneş yüzi
Oldı dil-i za'if ü şikeste kül öksüzi

³⁹⁴ Emri'nin Muammaları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³⁹⁵ Emri'nin Muammaları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

³⁹⁶ Emri'nin Muammaları,(bk.Saraç y.t.y.: 173).

³⁹⁷ Akkuş,a.g.e.,123.gazel,s.340.

2 Bir gice yok ki çıkmaya tā māh u encüme
Āhumla āsumānuñ alışdı yüzi gözi

3 Āşık odur ki şu'le-i āhıyla hoş geçe
Ġam āleminde bir ola geceyle gündüzi

4 Rez-duşterine sübħa-i şad-dāneyi şatup
şüfi de yüzsüz oldu görünce o yüzsüzi

5 Nef'ī esir-i bāde giriftār-ı aşkdur
Süz u řafādan olmasa ħālī n'ola sözi

-296-

Velehū Nef'ī Efendi³⁹⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 Tengdür ġāyet ile ol büt-i řūħun deheni
Ĥande yol bulmasa andan çıķamazdı deheni³⁹⁹

2 Hey'et-i nāfi degüldür görinen buldu revāc
Naķř-ı damġā-yı yed-i ķudret ile sīm-teni

3 Cism-i pākinde leřāfet o ķadar kim şanasın
Sinesi āyinedür āyinedān pīreheni

4 Virmez ol pīrehen ü sine řafāsını yine
Dökse ger řafħa-i āb üzre řabā yāsemeni

³⁹⁸ Akkuş,a.g.e.,127.gazel,s.342.

³⁹⁹ Akkuş,a.g.e.,127.gazel,s.342. "suhan" şeklinedir.

5 Viridi Nef'î yine bu nazm ile dünyāya neşât
Şanki bir cām ile germ itdi niçe encümeni

Mu'ammayât-1 Li-Muḥarririhi

-297-

Şa'bân⁴⁰⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1 İki artuḡ dişi bitse yalānuñ
Çıkar nāmı o zālim nev-civānuñ

-298-

Muḥammed⁴⁰¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ka'be-i kūyuñda ol yapmazdı sed
Bilmeyeydi olduḡın muḥtāc med

-299-

Aḥmed⁴⁰²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ḥālını gördün mi şeyḡ [ü] zāhidüñ
Başına urmuş 'aşāsın Ḥāmidüñ

⁴⁰⁰ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴⁰¹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴⁰² Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-300-

Hezār⁴⁰³

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 'Aceb mi başlasa gül-ğonca nāza
Fiğān-ı bülbül irdi 'aks-i rāza

-301-

'Oşmān⁴⁰⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 'Āşık olduğum çü bildi didi baña bu sözi
Baħr-i 'aşkımda boğılmış saña beñzer beşyüzi

276 b

-302-

Velehū Nef'i Efendi⁴⁰⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dilrübādur zülfi ammā dilnişindür ğamzesi
Nāz iderse yaraşır pek nāzenindür ğamzesi
- 2 Çekme ğam bir āfet-i pā-der-hevādur tırrası
Ġāfil olma fitne-i ser-der-kemindür ğamzesi
- 3 Olmasun kāfir de böyle dilrübāya mübtelā
Āfet-i cāndur ğamı āşüb-ı dīndür ğamzesi

⁴⁰³ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴⁰⁴ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴⁰⁵ Akkuş,a.g.e.,128.gazel,s.342.

- 4 Bir nigehle bildirür dünyāya luḡ u ḡahrını
Çeşmi sāhir gūyiyā siḡr-i mūbīndür ġamzesi
- 5 N'ola meftūn olsa diller ġüft ü gūy-ı çeşmine
Ṭab'-ı Nef'i gibi ma'nā-āferīndür ġamzesi

-303-

Velehū Nef'i Efendi⁴⁰⁶

Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilātūn Fā'ilūn

- 1 Dilnişīndür ġamze ammā dilrübādur ṭurrası
'Āşıḡ-ı bī-dillere ṭurfe belādur ṭurrası
- 2 Ġamze-i ayyāra ġālibdür ġönül şayd itmede
Gerçi bir āşüfte-i ser-der-hevādur ṭurrası
- 3 Üstüne dītrer ṭurur ol mest-i ḡ'āb-ı nāz iken
Ġamze-i şūḡuna gūyā mūbtelādur ṭurrası
- 4 Żabṭı bir bend ile müşkildür dil-i dīvānenūñ
İki zencīr ister anıñçūn dūtādur ṭurrası
- 5 Ṭab'-ı Nef'i gibi pervāz-ı bülend itse n'ola
Āfitāba sāye olmuş bir Hümādur ṭurrası

⁴⁰⁶ Akkuş,a.g.e.,129.gazel,s.343.

-304-

Nūḥ Balāḡ Mey⁴⁰⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Ne içüp yersün ne nāmuñ didüm ey 'ālī-cenāb
Nām u me'kūlüm didi ḥün-cīger deryā şarāb

-305-

'Ömer⁴⁰⁸

Fā'ilātün Mefā'ilün Fā'ilün

1 Ḥāl-i ruḥsārına nazar kıldum
Merdüm-i dīde olduğın bildüm

-306-

Hezār⁴⁰⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Öñüne üç dāne ḳodum ol bülbül-i ser-gerdānuñ
Zīr-i dendānına ancaḡ birin aldı anuñ

-307-

Budāḡ⁴¹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Kākülün ey mäh-ı çār-ebür cinān ṭāvūsı-vār
Çār-ṭāḡ-ı bāḡ-ı cennet üzre ḳılmışdur ḳarār

⁴⁰⁷ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴⁰⁸ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 126).

⁴⁰⁹ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴¹⁰ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 22).

-308-

Bālī⁴¹¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 İki bükdi kâmetin yâ y gibi itdi intikâm
Emriye yârũñ beli didi rüy [u] ebrüsü tamâm

276 a

-309-

Velehü Nef'î Efendi⁴¹²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Gider keyf-i şarābuñ zevkı böyle yāda gelmez mi
Meger hiç mevsim-i güldevr-i cām-ı bāde gelmez mi
- 2 N'olur yā ıyd u nevrüz irse yine ālemũñ hāli
Bu günler cām-ı mey gam def'ine imdāda gelmez mi
- 3 Hārāb oldı yıkıldı qalb-i āşık gibi meyḥāne
Hārābāt ehli bilmem n'oldı kimse dāda gelmez mi
- 4 Görüp çarḥuñ bu zūlmün derd ile def sīne dögmez mi
Qadeḥ qan ağlamaz mı çeng ü ney feryāda gelmez mi
- 5 Nice ülfet tütarsın zūhd ile bilmem sen ey Nef'î
İçüp mest olduḡuñ hiç ḥātır-ı nā-şāda gelmez mi

⁴¹¹ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

⁴¹² Akkuş,a.g.e.,130.gazel,s.343.

-310-

Velehū Nef'ī Efendi⁴¹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Leşker-i müjgānı kim bir ahramāndur her biri
amzesiyle ceng ider Őahib-ırāndur her biri
- 2 Günde biñ an eylemek ok mı o hūnī gzlere
Grdgne raħmı yok bir bī-emāndur her biri
- 3 amzeler hevāre āk itmekde alb-i 'āŐıı
SyleŐilmez tūt ki ŐemŐir-i zebāndur her biri
- 4 ĀteŐin dillerle pür-tāb ol adar gīsūları
Gūyiyā bir ejder-i āteŐ-feŐāndur her biri
- 5 Āferin Nef'ī yine tab'ı azel-perdāzına
Penc-beytūñ nūŐha-i Őiħr ü beyāndur her biri

-311-

Sūleymān⁴¹⁴

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dür-i pāk-i maħabbet baħr-i cāndan ün 'ayān oldu
Güneş kef meh hemān gevher-niŐār-ı baħr-i cān oldu

⁴¹³ Akkuş,a.g.e.,132.gazel,s.344.

⁴¹⁴ Emri'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 91).

-312-

Emrī⁴¹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Çarha girmişdür ruhuñ şevk ile mihr ü meh şehā
Devr ider gördüm pey-ā-pey biri birinden cüdā

-313-

İskender⁴¹⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Tüt dilüñ ey kand kendüñde leb-i dildārı hem
Añma yoħsa virür ağızuñ dādını ol ğonca-fem

-314-

Üveys⁴¹⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

1 Görüp dil elinde oķı yāsın
Olursa Emrī niçün oķı Yāsīn⁴¹⁸

-315-

Perī⁴¹⁹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

1 N'ola ey kaşı kemān başına ağıdıysa perī
Gördi zemīni oķuñ birle қanadında perī

⁴¹⁵ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 13).

⁴¹⁶ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 10).

⁴¹⁷ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 16).

⁴¹⁸ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 16). "Olursa bī-höd Emrī okı Yāsīn" şeklindedir.

⁴¹⁹ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 32).

-316-

Behrām⁴²⁰

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Çarha kılıç çekse o Mirrih-nām
Bî-ser olur mihr ile meh-i tamām

277 b

-317-

Velehū Nef'i Efendi⁴²¹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Mest oldu yār ğamzeleri nāza başladı
Her bir nighde bir reviş-i tāze başladı
- 2 Bildürdi bir nighle dile ğamze kaçdını
Ne keşfe ne mükāşefe-i rāza başladı
- 3 Ğamze degül bu şu'bede-bāz-ı girişmedür
Siħri bitürdi şive-i i'cāza başladı
- 4 Şanmañ ki itdi zülfüni taħrīk-i rūzgār
Bāl açdı tuñ-i hañı pervāza başladı
- 5 Nef'i nedür ney-i qalemünde bu nağmeler
Güyā ki her terānesi bir sāza başladı

⁴²⁰ Emri'nin Muammaları,(bk.Saraç y.t.y.: 30).

⁴²¹ Akkuş,a.g.e.,126.gazel,s.341-342.

-318-

Şeyhülislâm Ebû Sa'îd Efendi

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ruḥ-ı pür-tābuñ āteş-i gerdenüñdür şem'-i kâfûrî
Tağıt zülf-i siyāhuñ dūd-veş efzün olur nûrî
- 2 Yazılmışdı yed-i kudretle ruḥsāruñda ḥüsn-i ḥaṭṭ
Güzel gösterdi şimdi ol ḥafî ḥaṭṭ levḥ-i mestûrî
- 3 Dehānuñ noḳta-i sürḥ oldı gūyā ḥaṭṭ-ı yāḳūta
Güzel vech üzre çekdi kaşlaruñ tuğrā-yı menşûrî
- 4 İñende cevriye 'uşşāḳı pā-māl itme sultānum
Süleymān-ı zamān iseñ de sen az görme mûrî
- 5 Sa'idā ḥāme-i gevher-i nişāruñ başlasa cem'a
Dizerdi rişte-i nazma niçe lü'lü'î menşûrî

-319-

Kemāl⁴²²

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 Gülüñ ortasına şunulsa ey cān
Olur bir dil-ber adı anda pinhān

⁴²² Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammâ bulunmamaktadır.

-320-

Ḥasan⁴²³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Fitne aşuñ bī-nihāyet seherle
Cigerümi gāh deler gāhī diler

-321-

'Osmān⁴²⁴

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Felek bu eşk-i bī-pāyān içinde
İçi yok mīvedür 'ummān içinde

-322-

Ḥasan⁴²⁵

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Raīb almış gider başın ceybiñ
omadum kim ki dutdum dişimle

⁴²³ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

⁴²⁴ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 110).

⁴²⁵ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muammā bulunmamaktadır.

-323-

‘İsi⁴²⁶

Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ülün Fe‘ül

- 1 Dile geldi ol ebrū-yı müşg-fām
Gözüm gördi mäh-ı nevi çün tamām

277 a

-324-

Topkapılı Feyzî Çelebi⁴²⁷

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Eyledi efsürde feryādum figān-ı bülbüli
Külhan itdi tāb-ı āhım aşiyān-ı bülbüli
- 2 Eylemiş mecmū‘a-i hūsn-i beyānı baña ders
Fenn-i ‘aşkı verd iden vird-i zebān-ı bülbüli
- 3 Nergisi göge yā güli hūrşid hem lāle şafağ⁴²⁸
Bāğum itmiş şun‘ āsmān bülbüli
- 4 Şad gül-i sūrī tecellī itmede her kıtreden
Yoklasañ hūn-āb-ı çeşm-i hūn-feşān-ı bülbüli
- 5 ‘Aşk-ı gülle nāleye āgāz ider her pāresi
Pāre pāre kılsalar ger üstüh‘ān-ı bülbüli

⁴²⁶ Emrî'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 130).

⁴²⁷ Özerol,a.g.e.,96.gazel,s.96

⁴²⁸ Divānda bu beyit yer almamaktadır.

- 6 Eyleyen insānı Feyzī luṭfile pīrāsine
Feyzī-i nālānı kılmış tercemān-ı bülbüli

-325-

Velehū Topkapılı Feyzī Çelebi⁴²⁹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

- 1 Eyyām-ı bahār oldı hevā mu'tedil oldı
Ṭarf-ı çemen-ārām ki ehl-i dil oldı
- 2 Penç şecer-i miḥneti kesse n'ola dilden
Çü ḥançeri emvācı ile ğam-gusil oldı
- 3 Āyīne-i cū gibi yine fartı şafādan
Dillerde keder ıalmadı hep muzmaḥil oldı
- 4 Bülbül nağamātun n'ola eylerse şafāhān
Gül reşk-i ruḥ gonçe lebān-ı çekil oldı
- 5 Feyzī görinen jāle degül vird-i ter üzre
Gördükde gül dāğ mı güller ḥacl oldı

⁴²⁹ Özerol,a.g.e.,105.gazel,s.105.

-326-

یوسف
بختی عشقی آدم صبیح
مردم از تو نترسند و تو
مرا

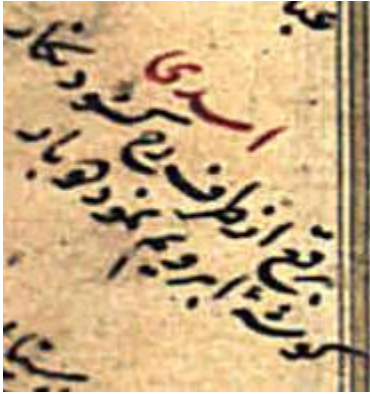
-327-

علی
مییم و انا بیکن از غری
تا بدانی بنام اهل طبع

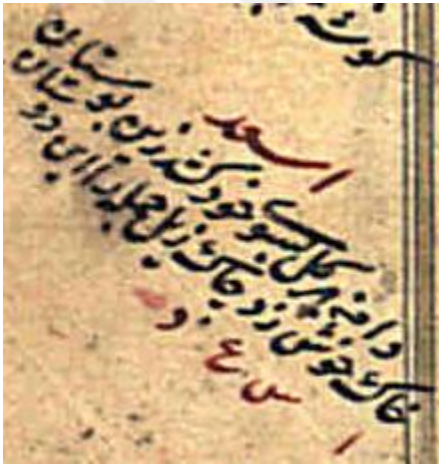
-328-

محمد
آباد جان زلف ایشان
غبار خط ولی بهر زبکان

-329-

-330-

278 b

-331-

Ḥūsāmī

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Fitneyle çatup qaşı cefā yāyın oqurđı
Bāzūsına kuvvet ki dile baḥşī oq urđı
- 2 Gördüm gice pervāne düşüp bezmde baḥşe
Tutışmağa 'āşıqları meydāna oqurđı

3 Olmamış idi muşhaf-ı hüsnüñ dağı taḥrîr
Dil tıflı sevād-ı ḥaṭṭuñ ezber oḡurdu

4 Ağyār sen aldanma saña dilkilenürse
Ey kızıcağum sen dağı bilmezsın o ḡurdu

5 Şükrüm bu durur ‘ālem-i ‘ulvīde Ḥüsāmī
Bir şāha ḡulum ḡayme-i gerdünü oḡurdu

-332-

Bahāyī⁴³⁰

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1 Dest-i sitem yār ki ḡam ne yāyın oḡurdu
‘Uşşāḡa alup ḡamze-i ḡünrīzi oḡ urdu

2 Bār-ı eleml çekmede gördüm dil-i şeydā
Mecnün-ı belā-dīdeyi meydāna oḡ urdu

3 Hengām-ı siḡr-i yār ḡıyāsın itdi raḡībī
Bu çeşm-i ḡaṭā-bīn ḡuzı ḡann itdi o ḡurdu

4 Ferhād henüz oḡumadın ebced-i ‘aşḡı
Şīrīn sözin ey ḡüsrev-i ḡübān dil oḡurdu

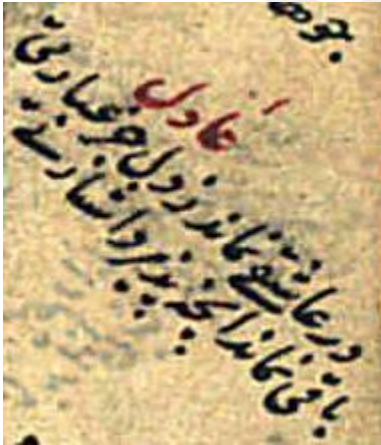
⁴³⁰ Şeyhülislām Bahāyī Dīvānı’nda (bk.Uludağ,1992) bu gazel bulunmamaktadır.

5 Cān virse Bahāyī ġam-ı ‘aşqa ‘aceb olmaz
Şanmañ ki bu fānī cihān içre oğurdı

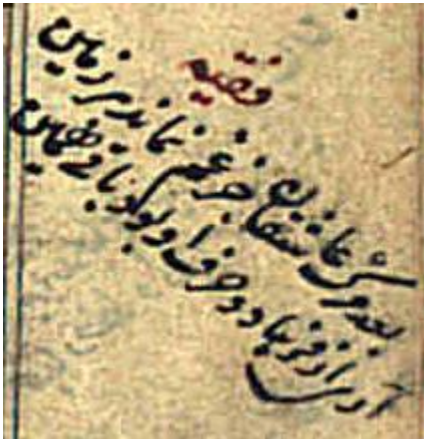
-333-

-334-

-335-

278 a

-336-

Revānī Beg⁴³¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hüsñ ile afākı tıtmışdur nigārum gün gibi
Yalıñuz yügrük geçer ol şeh-süvārum gün gibi
- 2 Gerdiş-i gerdūndan efğān eylemezdüm incinüp
Ėayrıya yüz virmese hercāyi yārüm gün gibi
- 3 Dirler ey sīmīn-beden altuna şayd olur seni
İşidelden qalması hergiz karārum gün gibi
- 4 Sāqiyā bir cür'a şunsañ cām-ı mihrūñden baña
'İyş u 'işretle geğerdi rüzgārum gün gibi
- 5 Yārden görsem Revānī zerre deñlü merhamet
'Ālem içinde olurdu i'tibārum gün gibi

-337-

Sehābī Beg⁴³²

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Fenā şālın ki dil-i 'aşkuñda ey gül-pirehen giydi
Muhammed hırkasıdur kim anı Veyse'l-Ėarān giydi

⁴³¹ Ziya Avşar, **Revānī Dīvānı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 2017, s.448-449.

⁴³² Sehābī Dīvānı ve Konu İndeksi (bk. Bayak, 1998) adlı eserde bu gazel bulunmamaktadır.

- 2 Melāmet kisvesin ays-belāke giymedi ancak
Maabbet ehline ayrān idi mecnūn olan giydi
- 3 Libāsın ıldı nār-ı sevki ile ākister būlbūl
Gūl-i nāzūk-mizāc ol dem ki gūl-gūn pīreken giydi
- 4 arīr-i val-ı īrīni felek giydūrdi pervīze
Velākin il‘at-ı ārā-yı ‘akı kūh-ken giydi
- 5 Libās-ı ‘arīyyetdūr kimse bilūrdi kim almaz
Seābī rū bilmem cāme-i cismi neden giydi

279 b

-338-

Fuzūlī⁴³³

Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilātūn Fā‘ilūn

- 1 Ey vūcūd-i kāmīlūn esrār-ı ikmet madarı
Madarı zātuñ senūñ eyā sıfātuñ mazarı
- 2 Mazarı her ikmetūñ sensiñ ki kilki-ı udretūñ
afa-i eflāke na itmi uū-i ateri
- 3 Ateri menūs olan nāı benūm kim muttaıl
Kan dōker emūm ayāl etdikçe hevli-i maeri

⁴³³ Kenan Akyūz vd., **Fuzūlī Dīvānı**, Aka Yayınları, Ankara 1990, s.262.

- 4 Maḥşeri eşküm verir seyl-āba ger Rūz-ı Cezā
Olmasa ger deryā-yı luṭfundan sirişkim gevheri
- 5 Gevheridür baḥr-i ‘aşkuñ ey Fuḫūlī āb-ı çeşm
Līk bir gevher ki luṭf-ı Ḥaḫdur aña müşterī

-339-

Ḥüsrev

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Kimyā buldum görince ḥāk-pāy-ı dilberi
İşüm altün eyledüm sevdüm civān-ı zergeri
- 2 Rūy-ı zerdümle dürr-i eşküm görüp meyl itdi yār
Ḳadr-i zer zerger-i şināsdandur gevher gevheri
- 3 Pūte-i ‘aşk-ı ḥaḫīḫat idüp
Ḥālīş ü muḫliş o şāh-ı ḥüsnuñ oldum çākeri
- 4 Ḥüsrevā gördüm lügatde eşkiñüñ evşāfını
Aḫteri kevkeb dimiş cevher şaḫḫāḫ-ı cevheri

279 a

-340-

Ġanizāde Nādirī Efendi⁴³⁴

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Degül çāh-ı zekān ol dil-rübānuñ çeşm-i maḥmūrı

İçüp şahbāsın itmiş ser-nigün bir cām-ı billūrı

2 Ten-i pür āb u tābuñ zīr-i pīrahende sulṭānum

Güneşdür kim beyāz ebrūñ içinde berķ urur nūrı

3 Perīşān itdi miski şerḥ idüp bād-ı şabā zūlfūñ

Añup pīr-i muġān evşāf-ı la'lūñ şıķdı engūrı

4 Gören ol sā'id-i sīmīni na'l-i sürḥ ile yir yir

Şanur zerrīn varaķlarla müzeyyen şem'-i kāfūrı

5 Aşılsa Nādirī ol zülfe ta'n eyler riyā ehli

Ne bilsün pest olanlar rütbe-i 'ulyā-yı Manşūrı

-341-

Yaḥyā Beg⁴³⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

1 Ḥammām gibi odlara yaķup bu çākeri

Ḳanuma girdi girmedi ḥammāma ol perī

⁴³⁴ Numan Külekçi, *Ġanizāde Nādirī Hayatı, Edebi Kişiliġi, Eserleri, Dīvānı ve Şeh-nāmesinin Tenkidli Metni*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Erzurum 1985, s.279.

⁴³⁵ Çavuşoġlu, a.g.e., 474.gazel, s.570.

2 Bir himmet eyleñ ola ki Һammāma gire yār

Ey başı Һaba yalın ayağ Rūm erenleri

3 Һalvetde nūr görmek ise Һaşdı zāhidüñ

Һammām içinde görsün o mäh-ı münevveri

4 Һammām içini beñzedirüm cāy-ı maşşere

Kim olur anda şāh u gedānuñ berāberi

5 Yaһyā şu Һoymağičün ayağına ol mehüñ

Güyā ki taş idindi felek mihr-i enveri

280 b

-342-

Fehīm Çelebi⁴³⁶

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Beni Һāk itdi Һasret dilber-i Һannāz müstağnī

Gedā muhtāc-ı pā-būs u şeh-i mümtāz müstağnī

2 Nigāhı Һufte çeşmi pür-Һumār-ı cām-ı istiğnā

Göñül mestāne keşf-i rāzda hem-rāz müstağnī

3 Bilüp Һāl-i dilüm eyler teğāfül gamze-i şūһı

Ne Һālī'dür ki rāzumdan ola gammāz müstağnī

⁴³⁶ Üzgör,a.g.e.,s.676.

- 4 'Aceb mi almasa cānum nigāh-ı hışm ile eşmi
Hümā-yı büm-ı řāli'den olur řebbāz müstāgnī
- 5 Fedā olsun metā'-ı cān u dil müjgān-ı eşmine
Gerekdür cān u dilden 'āřık-ı ser-bāz müstāgnī
- 6 Fehīm-i sāhirem ben eylesün ğamzeñ beni ilzām
Olur gerçi füsündan mālīk-i i'cāz müstāgnī

-343-

Nāzikī Çelebi

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nigāh itmez dil-i zāra o mest-i nāz-ı müstāgnī
Cihāna gelmemişdür böyle bir mümtāz-ı müstāgnī
- 2 Elüñden düşmez ey řūh-ı cihānum cām-ı istiĝnā
Dem olur olur ammā 'āřık-ı serbāz-ı müstāgnī
- 3 Teselsül buldı feryādum şeb u rüz eylemem ārām
Fiĝān u nālemüñ āhengine her sāz müstāgnī
- 4 Niçün ol ğamzeler aĥvālümü aĝmāz-ı 'ayn eyler
'Acebdür fitne-i 'ālem olan ğammāz-ı müstāgnī

5 Tekāsül eylese şayd-ı dilüñde ğamze ‘ādetdür
Şikāre Nāzikī gāhī olur şebbāz-ı müstaġnī

280 a

-344-

Velehū Rubā‘iyyāt-ı Şeyhūlislām Yahyā Efendi⁴³⁷

Fa’ülün Fa’ülün Fa’ülün Fa’ülün

1 Şu dem kim çeke Rüstemāne kemānın⁴³⁸
2 Varup gūşına nāvek-i cān-sitānı
3 İder meşveret kim nişānı ne olsun
4 ‘Adūnuñ dil-i sahtı mı yoħsa cānı

-345-

Rubā‘iyyāt-ı Şeyhūlislām Yahyā Efendi⁴³⁹

Ahreb

1 ‘Ömrüñ dilerüm ħazret-i Ħaħdan ola biñ yıl
2 Biñ yılda bir olur saña beñzer şeh-i ‘ādil
3 Ey pādişeh-i din-i penāh ey şeh-i ğāzī
4 Kimdür saña himmetle şecā‘atle mu‘ādil

⁴³⁷ Kasır,a.g.e.,s.493.

⁴³⁸ Kasır,a.g.e.’de bu rubâ’i tarihler ve kıt’alar başlığı adı altında ele alınmıştır.

⁴³⁹ Kasır,a.g.e.’de bu rubâ’i yer almamaktadır.

-346-

Velehū Rubā'ıyyāt-ı Şeyhülislām Yahyā Efendi⁴⁴⁰

Ahreb

- 1 Düşmiş dile tāb-ı 'aşk-ı 'ālem-i sūzın
- 2 Dil gülşeni ol tābla külhanveş imiş
- 3 Her kaçre gözimde bir şererdür pür-süz
- 4 Gülzār-ı muhabbetüñ şuyı āteş imiş

-347-

Velehū Rubā'ıyyāt-ı Şeyhülislām Yahyā Efendi⁴⁴¹

Ahreb

- 1 Çün geçmededür 'ayş u şafā hengāmı
- 2 'Ākıl geçürür mi ğam ile eyyāmı
- 3 Sākī ki bu dem cām-ı leb-ā-leb şuna gör
- 4 Añma gelecek ğāmı geçen ālāmı

-348-

Mervaḥaya Yazılmağ Münāsibdür

İl mervaḥayı aqçe ile şatun alurlar

Ammā ki bizüm bād-ı hevādur

Mervaḥa āhla ide gör āteş-i 'aşkı teskīn

Rūzgār ile otursın giderek yāra yakīn

⁴⁴⁰ Kasır,a.g.e.,1.rubā'i,s.496.

⁴⁴¹ Kasır,a.g.e.,3.rubā'i,s.496.

Merūşa niçe ider āteş-i ‘aşkı teskîn
Rūzgār-ı āteş tahrîk ider oldukça qarîn

Almağičün kūy-ı dilberden haber
Mervaḥa bād-ı şabāya el şallar

-349-

Cārî Efendi Özgedür

Fa‘ilātün Fa‘ilātün Fa‘ilün

- 1 Şevk ile ben mervaḥa cünbân olup
- 2 Vardı şafâ-ḥ̣‘ābına ol şivekār
- 3 Şanki Süleymānı idüm ‘ālemüñ
- 4 Qabza-i destümde idi rūzgār

281 b

-350-

Yaḥyā Efendi⁴⁴²

Ahreb

- 1 Ey ḥāme yazup qadd u fem-i dil-beri sen
- 2 Ḥaqqā begenildi eyledüñ ḥüb u ḥasen
- 3 Zinhār ki reftārla güftārında
- 4 Şirîn ḥarekāt eyle vü nāzük depren

⁴⁴² Kasır,a.g.e.,2.rubâ‘i,s.496.

-351-

Velehū Yahyā Efendi⁴⁴³

Ahreb

- 1 Öldürdi meded nergis-i bīmārı bizi
- 2 Kim sağ alur eylese bir kerre nigāh
- 3 Bu za‘file dūnyāyı zebūn itdi gözūñ
- 4 *Lā havle velā kuvvete illā billāh*

-352-

Rubā‘iyyāt-ı Bahāyī Efendi

Ahreb

- 1 İnşāfa gelüp o ğonce-i sīmīn-ten
- 2 Beytū’l-ħazen-i ümīdüm itdi Rūşen
- 3 Teşrīf etdükçe pāyine müjgānum
- 4 Gül-berg-i niyāzı şaçdı dāmen dāmen

-353-

Velehū Bahāyī Efendi⁴⁴⁴

Ahreb

- 1 Ey dil reh-i ‘aşda telefden açma
- 2 Nā-dān-reviş olma gel şerefden açma
- 3 Ferhād yolın ut saña lāzımsa necāt
- 4 Taqlīd-i arīkat-i selefden açma

⁴⁴³ Kasır,a.g.e.,4.rubā’i,s.496-497.

⁴⁴⁴ Toprak,a.g.e.,4.rubā’i,s.315-316.

Ḥāb-ı nāza varıcağ ğamını açmaz ol şūḡ

Per-i Cibrīl eger mervaḡa cūnbān olsa

Mervaḡa raqş iderek ol ḡadd-i bālāya çıkar

Bu hevānuñ ötesi belli belāya çıkar

Ḥaṭṭ-ı ‘izārı geldi çekildi fütādeler

Şimdi o şūḡ mervaḡa gibi següñ şalar

Şeh-per-i Cibrīl olursa destimüzde bādeyiz

Yā verür maqşūdımız ğayruñ elini dutmazuz

Güzeller çıkdı seyrāna kimi gezer ü kimi tāze

Hevālar şimdi germ oldı gerekdür elde yelpāze

281 a

-355-

Velehū Bahāyī Efendi⁴⁴⁶

Ahreb

- 1 Vādī-i fenāda reh-revān olduğ biz
- 2 Faqr erbābı ile hem-zebān olduğ biz
- 3 Keşkül-i dili reh-i muḡabbetde tıttup
- 4 Deryūze-gerān-ı ḡāceğān olduğ biz

⁴⁴⁵ Şair ismi verilmemiştir.

⁴⁴⁶ Toprak,a.g.e.,7.rubā’i,s.318.

-356-

Velehū Bahāyī Efendi⁴⁴⁷

Ahreb

- 1 Nār-ı ğam-ı ‘aşka olalı sīne vaṭan
- 2 Esbāb-ı neşāta oldum āteş-efken
- 3 Āh etmege bir bahānedür yoḥsa ele
- 4 Alur mı idüm dūḥānı ey sākī ben

-357-

Velehū Bahāyī Efendi⁴⁴⁸

Ahreb

- 1 Ey nūr-ı güher-perver-i kân-ı imkân
- 2 Bir zerreye kim luṭfuñ ola feyz-resân
- 3 Deryāya da düşse zāyi‘ olmaz āḥir
- 4 Dürdāne olur ki lāyık-i tāk-ı şehân

-358-

Velehū Bahāyī Efendi⁴⁴⁹

Ahreb

- 1 Ey rahmeti çok olan Ḥudā-yı müte‘āl
- 2 Mücrimlere ettigüñde işāl-i nevāl
- 3 Dil-sūḥtegān-ı dūzaḥ-ı hicrānuñ
- 4 Bir cennete irgür ki ola adı vişāl

⁴⁴⁷ Toprak,a.g.e.,8.rubâ’i,s.319.

⁴⁴⁸ Toprak,a.g.e.,12.rubâ’i,s.321.

⁴⁴⁹ Toprak,a.g.e.,13.rubâ’i,s.321.

-359-

Rubā'ı⁴⁵⁰

Ahreb

- 1 Cihānda durduĝuñca ey birāder
- 2 Şağın olma sükker kimseye dem-sāz
- 3 Hāsūd u bī-vefā nādān u ebleh
- 4 Bağıl ü kāzib ü dahğāl ü gammāz

282 b

-360-

Muqatta'āt-ı 'Azmizāde Hāletī Efendi⁴⁵¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luğf-ı Hağğ'dan nā-ümīd olma şağın ey Hāletī
- 2 Şanma te'sīr itmeye erbāb-ı cāha āhumuz
- 3 Variken Nemrūd-ı bed-kişüñ bu deñlü haşmeti
- 4 Peşşeye mağlūb iden Allah'dur Allah'umuz

-361-

Velehū 'Azmizāde Hāletī Efendi⁴⁵²

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Qalurdı başda hamā'il gibi benüm nazmum
- 2 Götürmez oldu velī şimdi hiç zamāne ğazel
- 3 Qanı ki bā'iş olup şaydına ğazālānuñ
- 4 Olurdı şağlarıñ luğfına bahāne ğazel

⁴⁵⁰ Şair ismi verilmemiştir.

⁴⁵¹ Kaya,a.g.e.,37.kit'a,s.265.

⁴⁵² Kaya,a.g.e.,48.kit'a,s.268.

-362-

Velehü 'Azmîzâde Hâletî Efendi⁴⁵³

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kāruñ senüñ şefâ'ate ƣaldıysa Hâletî
- 2 'Arz eyle ƣasb-i ƣâli Hüdâ'nuñ ƣabîbine
- 3 Girdükde zîr-i ƣâke ider şefƣati zuhûr
- 4 Ehl-i kerem mürüvvet ider yer ğarîbine

-363-

Velehü 'Azmîzâde Hâletî Efendi⁴⁵⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Tedennîdür egerçi tâ ezelden ƣâli dünyânuñ
- 2 Velî ey Hâletî oldı zamân ğâyet de kem şimdi
- 3 Ƣaleb-kâr-ı murâd olsañ şalar elbette ferdâya
- 4 Muvâƣkatdur ekâbir virdügi zehr-i sitem şimdi

-364-

Hâletî Efendi⁴⁵⁵

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Eyâ ki mihr-i cihân gibi zerre-perversin
- 2 'Înâyetüñ nazârın benden itmeseñ münfekk
- 3 Şalup zamâneye pertev bu ƣab'-ı veƣƣâdum
- 4 Gören diyeydi olunca ƣerâğ böyle gerek

⁴⁵³ Kaya,a.g.e.,98.kıt'a,s.283.

⁴⁵⁴ Kaya,a.g.e.,115.kıt'a,s.287

⁴⁵⁵ Kaya,a.g.e.,39.kıt'a,s.266.

-365-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁵⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şad-pāre kıldılar yine albüm şadef gibi
- 2 Yetmez miyidi tıg-i cefā eylemek dü-nim
- 3 Dürr olsa sözlerüm yüzine kimse bakmaya
- 4 Dünyāda kimse Hāletiyā olmasun yetim

-366-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁵⁷

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Dergeh-i devlet-me'ābuñda kılınduça namāz
- 2 Herkes itduçe şenā Ha'uñ cenāb-ı pākine
- 3 Eylerin anda imāmetden şafā aşdum budur
- 4 Yüz süren evvel ben olam āsitānuñ hākine

282 a

-367-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁵⁸

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 anı kim ol perī bundan muaddem
- 2 Beni ihsāniyle eylerdi hoşnüd
- 3 'Adūlarla duān imezdi evvel
- 4 Şanurdum ben lebin hālvā-yı bī-dūd

⁴⁵⁶ Kaya,a.g.e.,54.kit'a,s.270.

⁴⁵⁷ Kaya,a.g.e.,108.kit'a,s.285.

⁴⁵⁸ Kaya,a.g.e.,15.kit'a,s.260.

-368-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁵⁹

Mef'ülū Mefā'ilū Mefā'ilū Fe'ülün

- 1 Erbāb-ı hüner meyl ider eş'aruma haqqā
- 2 Fehm itmek anuñ mertebesin hayli hünerdür
- 3 Her şāhib-i hamseyle n'ola pençeleşürsem
- 4 Ey Hāletī anlarda benüm gibi beşerdür

-369-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Baqar her dem ekābir rüşvet altunına diqqatle
- 2 Yüzine bakmağa el mi deger erbāb-ı 'irfānuñ
- 3 N'ola ehl-i dilüñ fevvāre-i ümmīdi huşk ola
- 4 Bozuldı yolları āb-ı revān-ı luṭf u ihsānuñ

-370-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Vefālar kıl haṭuñ gelmezden evvel
- 2 Çıkarma göklere dūd-ı siyāhum
- 3 Miyānuñdan gönül kām almağ ister
- 4 Alan bir kuldan alur pādişāhum

⁴⁵⁹ Kaya,a.g.e.,32.kit'a,s.264.

⁴⁶⁰ Kaya,a.g.e.,42.kit'a,s.267.

⁴⁶¹ Kaya,a.g.e.,56.kit'a,s.270.

-371-

Velehū Ḥāletī Efendi⁴⁶²

Fe'īlātün Mefā'ilün Fe'īlün

- 1 'Aceb olmaz bu rüz-ı mâtem için
- 2 Kerbelâdan eger dinilse şedîd
- 3 Ne 'Alî kaldı ne Ḥasan ne Ḥüseyn
- 4 Bir Yezîd itdi cümlesini şehîd

-372-

Velehū Ḥāletī Efendi⁴⁶³

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ey Ḥāletī olurduḡ ola bizde behre-gîr
- 2 Fazl olmasaydı bâ'ış-i ḡarmân-ı cāvidân
- 3 Ser-māyemüz fazîlet idi şimdilik velî
- 4 Döndük şu ḡ'âceye ide ser-māyeden ziyân

-373-

Velehū Ḥāletī Efendi⁴⁶⁴

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Zihî pâşâ-yı deryâ-dil ḡapudân olalı bahre
- 2 Olupdur ḡarḡa-i yemm-i belâ İslâm'uhn a'dāsı
- 3 Cihân bâḡına fer virmiş gül-i gül-zâr-ı devletdür
- 4 Revâdur ger ḡonanmasına dirsem gül ḡonanması

⁴⁶² Kaya,a.g.e.,18.kit'a,s.261.

⁴⁶³ Kaya,a.g.e.,91.kit'a,s.281.

⁴⁶⁴ Kaya,a.g.e.,113.kit'a,s.287.

283 b

-374-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶⁵

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Nesimī ten libāsından idüp 'ār
- 2 Bırakdı ser-be-ser cān itdi kendin
- 3 Derisin yüzselar hergiz kayırmaz
- 4 O Hakk yolına qurbān itdi kendin

-375-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶⁶

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Şanmañ ki duḡān içmek için lüle tutarlar
- 2 Her küşede kim cem' olalar bir yere yārān
- 3 Ğam murġı kıomaz kim yetiše meyve-i maqşūd
- 4 Ağız tefini aldı bugün destine iḡvān

-376-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶⁷

Müfte'ilün Müfte'ilün Fā'ilün

- 1 Ğonçe-i güldür deheni gūyiyā
- 2 Ğonçe-i zanbağ gibidür ol benān
- 3 Hakk bu ki dünyāda görülmüş degül
- 4 Böyle eli ağızına uyar civān

⁴⁶⁵ Kaya,a.g.e.,82.kit'a,s.279.

⁴⁶⁶ Kaya,a.g.e.,81.kit'a,s.279.

⁴⁶⁷ Kaya,a.g.e.,84.kit'a,s.279.

-377-

Velehū Hāletī Efendi⁴⁶⁸

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Olıcağ rüz-ı nevbet-i hummā
- 2 Başlarum āh u zār u efgāne
- 3 Pādişāh-ı memālik-i derdüm
- 4 Nevbetüm çalunur emirāne

-378-

Muğata‘āt-ı Riyāzī Efendi Bu Kıt‘ayı Qāzaskere Virmişdür⁴⁶⁹

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Eyā zamānede mesned-nişin-i şer‘-i Nebī
- 2 Kemāl-i ‘adl-i şerihī görindi şānuñda
- 3 Ne cānı var ki ola sālīk-i reh-i bī-dād
- 4 Terāzūyla yürür muhtesib zamānuñda

-379-

Velehū Riyāzī Efendi⁴⁷⁰

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Yapıldı sīm şebīke mezār-ı Eyyüb’e
- 2 O kim ser-i ‘alemī farq-ı çarğa efserdür
- 3 Şebīkesi kafes-i zer-ger oldı gūyā kim
- 4 Tūrāb-ı merqad-i pākī içinde cevherdür

⁴⁶⁸ Kaya,a.g.e.,110.kıt’a,s.286.

⁴⁶⁹ Açıkgöz,a.g.e.,3.kıt’a,s.636.

⁴⁷⁰ Açıkgöz,a.g.e.,1.kıt’a,s.636.

-380-

Velehū Rīyāzī Efendi⁴⁷¹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Böyle ‘ișyān ile yā Rabb nice olur aḥvālüm
- 2 Hiç yüzüm ḳalmadı varmağa senüñ ḥazretüñe
- 3 Melegüñ ditrer eli bed-‘amelüm yazduğı dem
- 4 Çıķmayup ola bahāne umarın raḥmetüñe

283 a

-381-

Rubā‘iyyāt-ı ‘Azmizāde Efendi⁴⁷²

Ahreb

- 1 Ey şaḥne-i ‘aşķ var zülfine ilet
- 2 Ben ‘āşıkı kim ğāyet-i āmāli budur
- 3 Āmmā ki desün o gece dellāl-ı belā
- 4 Hercāyiye ‘āşık olanuñ ḥāli budur

-382-

Velehū ‘Azmizāde Efendi⁴⁷³

Ahreb

- 1 Maḥşüşdur ol şūḥ-ı cihāna ‘aşķum
- 2 Ğayri göz ile bakmağa ḥasret degilem
- 3 Bülbül gibi her bir gül için eylemem efgān
- 4 Ben ‘āşık-ı hercāi-ṭabī‘at degilem

⁴⁷¹ Açıkgöz,a.g.e.,5.kıt’a,s.637.

⁴⁷² Cevat Yerdelen,Azmizāde Hāletî’nin Rübaileri,Doktora Tezi,Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Erzurum 1991,s.149.

⁴⁷³ Yerdelen,a.g.e.,392.rübâ’i,s.223.

-383-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁷⁴

Ahreb

- 1 Lâyık mı tabîbi sen Mesihâ-dem iken
- 2 Dil-hastelerüñ hicr ile çıkmak cāmı
- 3 Bir kerre ne var destüñi būs etdürseñ
- 4 Bîmâr-ı gamuñ elüñdedür dermānı

-384-

Rubā'ıyyât-ı Riyâzî Efendi⁴⁷⁵

Ahreb

- 1 Tâ key bu hevâ-yı bezm-i 'işret ey dil
- 2 Ol mest-i şarâb-ı cām-ı maḥabbet ey dil
- 3 Her kim ki şarâb-ı 'aşk ile mest olmaz
- 4 Tutmaz anı şîḫne-i miḫnet ey dil

-385-

Velehü Riyâzî Efendi⁴⁷⁶

Ahreb

- 1 Evzâ'-ı felekden olmışuzdur dil-gîr
- 2 Bir hâlde mu'tedil degül çarḫ-ı eşîr
- 3 Tennûr-ı sipihr içinde her tân ki pişer
- 4 Yanmış olur dilâya nâ-puḫte ḫamîr

⁴⁷⁴ Yerdelen,a.g.e.,610.rubâ'i,s.276.

⁴⁷⁵ Açıkgöz,a.g.e.,75.rubâ'i,s.657.

⁴⁷⁶ Açıkgöz,a.g.e.,66.rubâ'i,s.655.

-386-

Velehū Riyāzī Efendi⁴⁷⁷

Ahreb

- 1 Her dem setr-i zamāneye pā-mālem
- 2 Derd ü gam u gūşsa ile māl-ā-mālem
- 3 Düşdi girih-i kūsūfa mihr-i ʔali‘
- 4 Bir bahtı açılmadıķ perīşān-ḥalem

284 b

-387-

Velehū ‘Azmīzāde Efendi⁴⁷⁸

Ahreb

- 1 ʔıtdı reh-i ʔays’ı ‘aql-ı bī-hencārum
- 2 Eṭvārına uydı ser-be-ser eṭvārum
- 3 Zīrā ki libās-ı şīvesi vāfīrdür
- 4 Bir geydügini bir daḥı geymesiz yārum

-388-

Velehū ‘Azmīzāde Efendi⁴⁷⁹

Ahreb

- 1 Göñlüm ʔarılır āh u fiğān eylesesem
- 2 Cānum şıķılır yaşımı ķan eylesesem
- 3 Bir dil-bere dil bağlayamam kendümden
- 4 Şemşīr-i cefāsın imtiḥān eylesesem

⁴⁷⁷ Açıkgöz,a.g.e.,68.rubâ’i,s.655.

⁴⁷⁸ Yerdelen,a.g.e.,378.rubâ’i,s.220.

⁴⁷⁹ Yerdelen,a.g.e.,386.rubâ’i,s.222.

-389-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁸⁰

Ahreb

- 1 Dil hımm-ı murâd bulmadı n'eyleyeyüm
- 2 Peymâne-i şevk tutmadı n'eyleyeyüm
- 3 Tedbîr-i vaşşâlda kuşûr eylemedik
- 4 Taqdir-i muvâfiq olmadı n'eyleyeyüm

-390-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁸¹

Ahreb

- 1 Hayfâ ki olup zamân-ı şâdî güzêrân
- 2 Qalmadı şafâ-yı kalbden nâm u nişân
- 3 Zindân-ı gam oldı dâr-ı dünyâ şimdi
- 4 Gündüz n'ola şem' yaqsa erbâb-ı duhân

-391-

Velehü Riyâzî Efendi⁴⁸²

Ahreb

- 1 Eflâke irişse ne 'aceb nâle vü âh
- 2 Dehrüñ sitemi vücūdumı itdi tebâh
- 3 Hem-râhum olan sâye degüldür dâ'im
- 4 Hemvâre⁴⁸³ benüm yanumdadur baht-ı siyâh

⁴⁸⁰ Yerdelen,a.g.e.,419.rubâ'i,s.229.

⁴⁸¹ Yerdelen,a.g.e.,430.rubâ'i,s.232.

⁴⁸² Açıkğöz,a.g.e.,47.rubâ'i,s.650.

⁴⁸³ Açıkğöz,a.g.e.,47.rubâ'i,s.650. "her demde" şeklindedir.

-392-

Velehü Riyâzî Efendi⁴⁸⁴

Ahreb

- 1 Yâ Rabb getür yola dil-i güm-râhı
- 2 Vir cānuma rāz-ı ‘aşqdan āgāhı
- 3 Şol cezbeyi vir kâh-rübâ-yı dile kim
- 4 Zür ile çeke kühı degüldür kâhı

-393-

Velehü Riyâzî Efendi⁴⁸⁵

Ahreb

- 1 ‘Uqbāya gönül dāğ-ı nihānuñla gider
- 2 Derd ü gam ‘aşq-ı cān-sitānuñla gider
- 3 Tıfl-ı dilüñ oldı giryesi māder-zād
- 4 Dünyāya anuñla geldi anuñla gider

284 a

-394-

Velehü ‘Azmizāde Efendi⁴⁸⁶

Ahreb

- 1 Ey nāz semendın eyleyüp germ-‘inān
- 2 Meydān-ı cemāle fer veren şūh-ı cihān
- 3 ‘Āşık mıdur ol ki etmeye cān naqdīn
- 4 Cādū-yı ciger-ğ̃arıña müzd-i dendān

⁴⁸⁴ Açıkgöz,a.g.e.,55.rubâ’i,s.652.

⁴⁸⁵ Açıkgöz,a.g.e.,38.rubâ’i,s.648.

⁴⁸⁶ Yerdelen,a.g.e.,442.rubâ’i,s.235.

-395-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁸⁷

Ahreb

- 1 Eflâke çıkarsa mevc-i deryâ-yı mihen
- 2 'Aşkından anuñ kenâra-gîr olmam ben
- 3 Ser-cümle nişâr-ı pây-ı yâr eyler idüm
- 4 Gül-berg-i hayâtum olsa dâmen-dâmen

-396-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁸⁸

Ahreb

- 1 Murğ-ı dil-i zâre verd-i ra'nâsın sen
- 2 Pervâne-i câna şem'-i bâlâsın sen
- 3 Maḥşûş-ı muḥabbetüñdür eczâ-yı vücūd
- 4 Deryâ-yı dilümde dürr-i yektâsın sen

-397-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁴⁸⁹

Ahreb

- 1 Meclisde hezâr-güne âl eylersin
- 2 Her 'âşık için bir özge hâl eylersin
- 3 Luḫ ile idüp gehî ser-efkende-i şerm
- 4 Maḥrûm-ı temâşâ-yı cemâl eylersin

⁴⁸⁷ Yerdelen,a.g.e.,454.rubâ'i,s.238.

⁴⁸⁸ Yerdelen,a.g.e.,471.rubâ'i,s.242.

⁴⁸⁹ Yerdelen,a.g.e.,464.rubâ'i,s.240.

-398-

Riyāzī Efendi⁴⁹⁰

Ahreb

- 1 Her demde gülüñ hār iledür bāzārı
- 2 Hep bülbüline cevır ü cefādur kārı
- 3 Bī-çareyi gül dāireye uğratmaz
- 4 İrgürse n'ola göklere āh u zārı

-399-

Velehū Riyāzī Efendi⁴⁹¹

Ahreb

- 1 Hüsın ile egerçi bī-behāsın güzelüm
- 2 Ammā ki dirīg-i bī-vefāsın güzelüm
- 3 Dil nice vefā ümmīd ider senden kim
- 4 Gül gibi hezār-āšnāsın güzelüm

-400-

Velehū Riyāzī Efendi⁴⁹²

Ahreb

- 1 Dīvāne-i kūçe-gird-i vecd ü hālüz
- 2 Bāzīçe-i 'aşk-ı zümre-i etfālüz
- 3 Çalsun başına keşşini haffāf-ı zamān
- 4 Biz pāy-bürehne baş açuğ abdālüz

⁴⁹⁰ Açıkgöz,a.g.e.,88.rübâ'i,s.660.

⁴⁹¹ Açıkgöz,a.g.e.,23.rübâ'i,s.644.

⁴⁹² Açıkgöz,a.g.e.,93.rübâ'i,s.661.

285 b

-401-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁴⁹³

Ahreb

- 1 Her dem tenümüzde dāğ-ber-dāğ olsun
- 2 Feyz-i ğam ile o gūşeler bāğ olsun
- 3 Biz seng-i cūnūna tūtmıřuzdur serūmūz
- 4 Dil-nağdi giderse başumuz řāğ olsun

-402-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁴⁹⁴

Ahreb

- 1 Her gāh siriřki dīdemūñ kān olsun
- 2 Tek sīnede derd-i ‘aşk-ı cānān olsun
- 3 Ğamsuz řomaz ādemi felek çūn āhır
- 4 Bārī ğam-ı cān-fezā-yı hūbān olsun

-403-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁴⁹⁵

Ahreb

- 1 Etdükçe havāle ‘aşık-ı ğam-h̄āre
- 2 Ne sīne ne dil şor etmedük şad-pāre
- 3 Bir řāh-ı melāhat olmamışdur mālīk
- 4 Ol ğamze gibi ğulām-ı hançer-dāre

⁴⁹³ Yerdelen,a.g.e.,487.rubâ’i,s.246.

⁴⁹⁴ Yerdelen,a.g.e.,490.rubâ’i,s.247.

⁴⁹⁵ Yerdelen,a.g.e.,525.rubâ’i,s.255.

-404-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁴⁹⁶

Ahreb

- 1 Encām-ı muḥabbet olmayup āġāze
- 2 Günden güne oldu dāġ-ı derdüm tāze
- 3 Cān riştesini güsiste kıldı firqat
- 4 Eczā-yı vücūd kıaldı bî-şîrāze

-405-

Velehū Riyāzî Efendi⁴⁹⁷

Ahreb

- 1 Anlar ki seri yoluñda pā eylerler
- 2 Baḥr-i ġam-ı ‘aşķuñda şinā eylerler
- 3 Dünyāya ururlar leked-i istiġnā
- 4 Emvāc-ı belāya merḥabā eylerler

-406-

Velehū Riyāzî Efendi⁴⁹⁸

Ahreb

- 1 Rāz-ı felege irişmek olmaz idrāk
- 2 Varmaz bu nişāna pāy-ı ‘aql-ı çālāk
- 3 Endîşe kilididür açılmaz hergiz
- 4 Birbiri içinde ḥalka ḥalkadur eflāk

⁴⁹⁶ Yerdelen,a.g.e.,530.rubâ’i,s.257.

⁴⁹⁷ Açıkğöz,a.g.e.,59.rubâ’i,s.653.

⁴⁹⁸ Açıkğöz,a.g.e.,60.rubâ’i,s.653.

-407-

Velehū Riyāzī Efendi⁴⁹⁹

Ahreb

- 1 Her mäh-liķā kim dil-i nālānum alur
- 2 Cān virmek için yolına peymānum alur
- 3 Āvāre gönül reh-i selāmet tutsa
- 4 Bir pençe-i āf-tāb dāmānum alur

285 a

-408-

Velehū ‘Azmizāde Efendi⁵⁰⁰

Ahreb

- 1 Ruḥṣat verür olsam āh-ı ‘ālem-sūze
- 2 Yāķūta döner bu günbed-i firūze
- 3 Bir şāh-ı cihāna ‘āşıkam kim eyler
- 4 Biñ naķd-i vücūdı maşraf-ı yek-rūze

-409-

Velehū ‘Azmizāde Efendi⁵⁰¹

Ahreb

- 1 Her-gāh düşer bu hāţır-ı ğam pīşe
- 2 Bir saht-ı dil-i sitem-ger-i büt-kīşe
- 3 Ferhād’ı benümle nisbet etmeñ zīrā
- 4 Ol tīşe çalardı taşlara ben şīşe

⁴⁹⁹ Açıkgöz,a.g.e.,62.rubâ’i,s.654.

⁵⁰⁰ Yerdelen,a.g.e.,533.rubâ’i,s.257.

⁵⁰¹ Yerdelen,a.g.e.,539.rubâ’i,s.259.

-410-

Velehū 'Azmîzâde Efendi⁵⁰²

Ahreb

- 1 Döndi ğam ile sirişk-i çeşmüm kıâne
- 2 Oldı olacağ bu 'āşık-ı nālâne
- 3 Çün zehr-i firāk cāna te'sîr etdi
- 4 Tiryāk-i vişāl gitmesün yābâne

-411-

Velehū 'Azmîzâde Efendi⁵⁰³

Ahreb

- 1 Ermez ser-i çarĥ-ı pāye-i rif'atuma
- 2 Şāhān-ı zamāne reşk eder devletüme
- 3 Hürşîd-i felek olursa zerrîn-micmer
- 4 Almam anı zîr-i dāmen-i himmetüme

-412-

Riyāzî Efendi⁵⁰⁴

Ahreb

- 1 Sākî yine bir bezm-i şafā kıurdu bu şeb
- 2 İrdi felege nağme-i āvāz-ı tarab
- 3 Gül yüzlü lebi ğonçe güzeller bu gice
- 4 Gül destesi gibi geldiler bir yire heb

⁵⁰² Yerdelen,a.g.e.,561.rubâ'i,s.264.

⁵⁰³ Yerdelen,a.g.e.,546.rubâ'i,s.261.

⁵⁰⁴ Açıkgöz,a.g.e.,116.rubâ'i,s.667.

-413-

Velehü Riyâzî Efendi⁵⁰⁵

Ahreb

- 1 Ey dil bunı söyler saña meclisde sebû
- 2 Ālāyîş-i dehr-i süfleden destüñi yû
- 3 Bildüm ki nedür şelâşe-i ğassâle
- 4 Ya'ni ki şalat-ı 'aşq için destüñi yû

-414-

Velehü Riyâzî Efendi⁵⁰⁶

Ahreb

- 1 Aķıt çeşümü 'aşq ile cüy-ı eres it
- 2 İñlet dilümi maħall-i şevka ceres it
- 3 Tâ āyinemüzde rû-nümâ olmaya ğayr
- 4 Ey pîr-i tarîkat bize de bir nefes it

286 b

-415-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁵⁰⁷

Ahreb

- 1 İnşâf ile olmıyor eger nâz olsa
- 2 Meftûh kalur derd-i cefâ bâz olsa
- 3 Etfâl-i zamâne istirâhat virmez
- 4 Dil murġı felekde âşiyân-sâz olsa

⁵⁰⁵ Açıkgöz,a.g.e.,123.rubâ'i,s.668.

⁵⁰⁶ Açıkgöz,a.g.e.,124.rubâ'i,s.668.

⁵⁰⁷ Yerdelen,a.g.e.,536.rubâ'i,s.258.

-416-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁵⁰⁸

Ahrem

- 1 Ey ħusrev-i ħüsn bâr-ı evbâş olma
- 2 Her bî-ser ü pây ile ayakdâş olma
- 3 Açma dehenüñ ħoħkasını her yerde
- 4 Zaħm-ı dil-i aġyâra nemek-pâş olma

-417-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁵⁰⁹

Ahreb

- 1 Her bü'l-hevese fütâde-i dâm olma
- 2 Her nâ-kese çün kebüter-i bâm olma
- 3 'Uşşâkı çoġaldup âġir ey şûġ-ı cihân
- 4 Mânend-i gül-i dü-rüy-ı bed-nâm olma

-418-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁵¹⁰

Ahreb

- 1 Gel jende-i faġrı geymeden 'âr etme
- 2 Ĥâcet-ġalebâne kendüyi yâr etme
- 3 Dünyâyı ħoyup derûnuña ey ġâfil
- 4 Keşti-yi vücüdünü enbâr etme

⁵⁰⁸ Yerdelen,a.g.e.,556.rubâ'i,s.263.

⁵⁰⁹ Yerdelen,a.g.e.,557.rubâ'i,s.263.

⁵¹⁰ Yerdelen,a.g.e.,549.rubâ'i,s.261.

-419-

Velehū Riyāzī Efendi⁵¹¹

Ahreb

- 1 Mey-ḥ̄ārlıg ile olmuşuz rüsvāyı
- 2 Tā ki göricek mürāyī-i ḥōd-rāyı⁵¹²
- 3 Ser-pūş ile cāmı çekmezüz dāmāna
- 4 Biz gizli ḳapaklı içmezüz şahbāyı

-420-

Velehū Riyāzī Efendi⁵¹³

Ahreb

- 1 Ey kellesi pür-hevā olan hem- çü ḥabāb
- 2 Ğam çekme ḳabūl-i tevbe eyler Tevvāb
- 3 Ḥaḳḳ luḳ idicek girūr behişt-ābāda
- 4 Biñ peyk-i ḥarābāt gibi ḥāne ḥarāb

-421-

Velehū Riyāzī Efendi⁵¹⁴

Ahreb

- 1 Her mest-i riyā-pereste dil yār olmaz
- 2 Cem-meşreb-i mey ḥarīf-i aḡyār olmaz
- 3 Ser-mest-i fütādeyi götürmez zāhid
- 4 Anuñ gibi ḥar-mizāca ol bār olmaz

⁵¹¹ Açıkgöz,a.g.e.,128.rubâ'i,s.669.

⁵¹² Açıkgöz,a.g.e.,128.rubâ'i,s.669. "Ki gidericek mürāyī-i ḥōd-rāyı" şeklindedir.

⁵¹³ Açıkgöz,a.g.e.,129.rubâ'i,s.669.

⁵¹⁴ Açıkgöz,a.g.e.,132.rubâ'i,s.670.

286 a

-422-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁵¹⁵

Ahreb

- 1 Ebrūlaruñı hemîşe çin-dār etme
- 2 Cādū gözüñi böyle ciger-ḥār etme
- 3 Rūyuñdaki ol reng-i Ḥudā-dād yeter
- 4 Gül-güne-zen-i ‘itābı der-kār etme

-423-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁵¹⁶

Ahreb

- 1 Rāḥat olamaz nigāhı k̄ān eylemese
- 2 Yāḳūt-ı sirişki rāyḡān eylemese
- 3 ‘Uşşāḳa o ḡonce söylemez nāzından
- 4 Yüz perdede ḡandesin nihān eylemese

-424-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁵¹⁷

Ahreb

- 1 Yā Rab beni nefsüme zebūn gösterme
- 2 Sulṭān-ı muṭā‘-ı ‘aḳlı dūn gösterme
- 3 Bezm-i ḡamumu hemîşe germ-ā-germ et
- 4 Cām-ı mey-i ‘aşḳumu nigūn gösterme

⁵¹⁵ Yerdelen,a.g.e.,548.rubâ’i,s.261.

⁵¹⁶ Yerdelen,a.g.e.,537.rubâ’i,s.258.

⁵¹⁷ Yerdelen,a.g.e.,555.rubâ’i,s.263.

-425-

Velehü 'Azmîzâde Efendi⁵¹⁸

Ahreb

- 1 Ol 'arşa-i nâz ü 'işvenüñ cilve-gerî
- 2 Terk itdi bu ben belâ-keş-i der-be-derî
- 3 Her-gâh gelürdi çeşmesâr-ı vaşla
- 4 Şimdi gözümüzde uçar oldı o perî

-426-

Velehü Riyâzî Efendi⁵¹⁹

Ahreb

- 1 Şol pîr-i muğân ki ehl-i irşâd oldı
- 2 Rindân aña hep mürîd ü münkâd oldı
- 3 Bir mülk-i harâb iken harâbât anuñ
- 4 Feyz-i nazarıyla 'işret-âbâd oldı

-427-

Velehü Riyâzî Efendi⁵²⁰

Ahreb

- 1 Biz pîr-i muğānuñ sözini gūş iderüz
- 2 Mest-i mey-i şevk olmağla cūş iderüz
- 3 Șanlar yudaruz dīde vü dilden dā'im
- 4 Biz 'aşkuña sākī tolular nūş iderüz

⁵¹⁸ Yerdelen,a.g.e.,600.rubâ'i,s.273.

⁵¹⁹ Açıkgöz,a.g.e.,131.rubâ'i,s.670.

⁵²⁰ Açıkgöz,a.g.e.,133.rubâ'i,s.670.

-428-

Velehū Riyāzī Efendi⁵²¹

Ahreb

- 1 Güllerle idi letāfeti gül-zāruñ
- 2 Derdī varağın bād-ı hazān ezhāruñ
- 3 Esbāb-ı bahārı virdi yağmaya zamān
- 4 Dükkānına beñzedi çemen ‘aṭṭāruñ

287 b

-429-

Velehū ‘Azmizāde Efendi⁵²²

Ahreb

- 1 Çarhuñ bilinüp hulāşa-i āhvālī
- 2 Kaṭ‘ eylemişüz ‘alāka-i āmālī
- 3 Kalmadı derūn-ı dilde illā ğam-ı ‘aşq
- 4 Ağyardan oldu şimdi ‘ālem hālī

-430-

Velehū ‘Azmizāde Efendi⁵²³

Ahreb

- 1 Tutmam dem-i ‘īşā ile bir bir demümi
- 2 Cām-ı Cem ile değışmezin ‘ālemümi
- 3 Ol bī-dil-i sevdā-zedeyem kim vermem
- 4 Dünyā tolusı sürūra ednā ğamumı

⁵²¹ Açıkgöz,a.g.e.,134.rubâ’i,s.670.

⁵²² Yerdelen,a.g.e.,605.rubâ’i,s.275.

⁵²³ Yerdelen,a.g.e.,608.rubâ’i,s.275.

-431-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁵²⁴

Ahreb

- 1 Bir serv yanınca sāye-vāruz şimdi
- 2 Dil-ḥāhumuz üzre ḥāksāruz şimdi
- 3 Olsaḳ n’ola raḥş-rān-ı meydān-ı ğurūr
- 4 Nev-devlet-i iltifāt-ı yāruz şimdi

-432-

Velehū ‘Azmîzāde Efendi⁵²⁵

Ahreb

- 1 Her derde verüp vücūd giryān olmam
- 2 Eṭfāl-şifat bahāne-cūyān olmam
- 3 Çaç zirve-i bām-ı āsmāndan düşsem
- 4 Minnet-keş-i mūmyā-yı nā-dān olmam

Mu‘ammāyāt

-433-

Behlül⁵²⁶

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Beni kūyında ser-gerdān ğörüp ey Emrī cānāna
Hemān dir bülbül-i ser-geşte geldi yine büstāna

⁵²⁴ Yerdelen,a.g.e.,597.rubâ’i,s.273.

⁵²⁵ Yerdelen,a.g.e.,404.rubâ’i,s.226.

⁵²⁶ Emrî’nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 31).

-434-

Bilāl⁵²⁷

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Bezm-i şevk içinde gördüm bir fenā evbāşını
Bal mūmin yaqdı evvel şoñra yaqdı başını

-435-

Tāceddīn⁵²⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Şeyh-i şehr olmadı Emrī şāhib-i ṭabl u 'alem
İtmeyince tāc-ı dāl dünyede kendüyi kem

-436-

Timūr⁵²⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

1 Bu āh-ı pür-şerārüm cem' ider ğam eşk-i dīdemle
Dimez kim jeng alur qalursa tīĝ-i zer-nişānumla

⁵²⁷ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 29).

⁵²⁸ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 33).

⁵²⁹ Emrī'nin Muammāları,(bk.Saraç y.t.y.: 33).

287 a

-437-

Ꞑıt'a-i Der- Ta'rif-i Rubā'ıyyāt-ı Hāletī Efendi⁵³⁰

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Erbāb-ı 'aşk içinde rübā'ilerüm benüm
- 2 Bezm-i şafāya Hāletiyā çār-pāredür
- 3 Kimdür anuñla kıt'a-i elmāsı bir tutan
- 4 Nokşanı hōd yanında anuñ āşikāredür

-438-

Velehü Kıt'a⁵³¹

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Didi ol naħl-i hıramānuñ gören bir maķberin
- 2 Dest-i kudret bir nihāle işlemiş bir kaç kalem
- 3 Her vücūdı olmayan çünkim zuhūr itmekdedür
- 4 Hāletī yegdür baña şimdi vücūdundan 'adem

-439-

Ꞑıt'a-i Kemālpāşā- zāde⁵³²

Fā'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kaşr-ı vaşl-ı nigāra ey 'āşık
- 2 Bir uğurdan hücüm iden yıkılır
- 3 Bu mişl-i şöhre-i cihāndur kim
- 4 Nerdübāna ayak ayak çıkılır

⁵³⁰ Kaya,a.g.e.,28.kıt'a,s.263.

⁵³¹ Kaya,a.g.e.'de bu kıt'a bulunmamaktadır.

⁵³² Şeyhü'l-İslām Kemāl Paşazāde ve Dıvānı (bk. Saraç y.t.y.) adlı eserde bu kıt'a bulunmamaktadır.

-440-

Kit'a-i Emri Efendi

Mef'ulü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Şüfî mecâz añladı yâra maḥabbetüm⁵³³
- 2 'Älemde kimse bilmedi gitdi haḳîḳatüm
- 3 Bir gevherüm ki ḥâk-i sîyâh içre ḳalmışam⁵³⁴
- 4 Şarrâf-ı dehr bilmez ise n'ola ḳıymetüm

-441-

Câmi⁵³⁵

Mef'ulü Mefâ'ilün Fe'ülün

- 1 La'lüñden alur fütâde kâmi
Çünküñ ola mı ziyâde kâmi

-442-

Câki⁵³⁶

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Yaraşmadı bî-ḥisâb atsun 'itâb
Çeb olursa ğâyeti ide ḥisâb

⁵³³ Emri Dîvânı (bk. Saraç y.t.y.: 370) 300 numaralı kıt'adır.

⁵³⁴ Emri Dîvânı (bk. Saraç y.t.y.) bu kıt'a bulunmamaktadır.

⁵³⁵ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.: 35).

⁵³⁶ Emri'nin Muammâları,(bk.Saraç y.t.y.) adlı eserde bu muamma bulunmamaktadır.

288 b

-443-

Ġanizāde Nādirī Efendi Rūm İli Ķāzaskeri OlduĶda Zārifūñ Biri Didigi Ķıt'adur⁵³⁷

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Rūm ili şadrını teşrif idicek ibn-i Ġanī
- 2 Oldılar ħalk-i cihān tehniyeye āmāde
- 3 Ķin-i seher gördüm 'araĶ-riz olarak pīr-i muĠān
- 4 Bir Ķoca destī ile geldi mübārek-bāda

-444-

Mevlevī ŞeyĶi 'Arzī Dede El- MerĶūm

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Bu ħüsn ile kim nāza vara ol büt-i Tersā
- 2 DūzaĶda olan ehl-i hevā bī-keder olsun
- 3 Mālik olacaĶsın ol güher-pāreye āĶir
- 4 Ey nār-ı cehennem saña şad-müjdeler olsun

-445-

Sultān Süleymān Bāķi'ye Bir Ķaç Ķuzı İrsāl İtdükde Dimüşdür⁵³⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Luţf idüp ol şeh-i ferişte-Ķişāl
- 2 Ķuzılar eylemiş Ķulina 'atā
- 3 Dāimā Ķıl du'āyı ey Bāķi
- 4 Ķuzuların baĶışlasun mevlā

⁵³⁷ Külekçi,a.g.e.'de bu kıt'a bulunmamaktadır.

⁵³⁸ Küçük,a.g.e.,17.kıt'a,s.317.

-446-

Bu Kıt'a Dahı Anuñdur⁵³⁹

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Ne yaña 'azm-i hümâyün iderseñ ola şehā
- 2 Nesim-i şubḥ-ı sa'adet yoluñda ferrāşuñ
- 3 Öñüñce peyk-i hidāyet delil ü rehber ola
- 4 Yanuñca Hızr 'aleyhi's-selām yoldaşuñ

-447-

Kıt'a⁵⁴⁰

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Rāst geldüm gice ağıyārla şakḫu'l-ķamere
- 2 Didüm ey meh nedür ol 'arızuñ üstünde yara
- 3 Nāz ile ḥande idüp didi ol ḥürşid cemāl
- 4 Şeh-per-i rūḥ emindür ki doķundı ķamere

288 a

-448-

Rubā'i-i Nef'i Efendi⁵⁴¹

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilün Fa'

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ül

- 1 Yā Rab dilimi sehv ü ḥaḫādan şakla
- 2 Endişemi tezvīr-i riyādan şakla

⁵³⁹ Küçük,a.g.e.,4.kıt'a,s.314-315.

⁵⁴⁰ Şair ismi verilmemiştir.

⁵⁴¹ Akkuş,a.g.e.,1.rubâ'i,s.203.

- 3 Başdım reh-i vādī-i rubā'īye kadem
4 Ța'n-ı ħar-ı nādān-ı dü-pādan şaĸla

-449-

Velehū Rubā'ī⁵⁴²

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fa'

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ül

- 1 Yā Rab kerem it bendeñe ihsān eyle
2 Düşvār olan aħvālimi āsān eyle
3 Dünyā hevesinden ĸoma göñlümde eşer
4 İstersem eger cenneti zindāñ eyle

-450-

Velehū Rubā'ī⁵⁴³

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fa'

- 1 Ben 'āşık-ı hercāyī vü dil-āşüfte
2 Ol şüh ise hem mey-keş ü hem ālüfte
3 Bilmem nice olur mihr ü muħabbet ħāli
4 Bu nükte-i ser-beste ĸalur nā-güfte

⁵⁴² Akkuş,a.g.e.,2.rubā'ī,s.203.

⁵⁴³ Akkuş,a.g.e.,3.rubā'ī,s.203.

-451-

Velehü Kıt'a

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Kimdür benümle fenn-i ma'anide baḥş iden
- 2 Bilsün ki aña cümle ṭab'um bile yeter
- 3 Ol Rüstem nazmum ki ṭab'uma
- 4 Terkeş sihām-ı kızā yeter

289b

-452-

Rubā'ıyyāt-ı Kāfzāde Fā'izi Efendi⁵⁴⁴

Ahreb

- 1 Vaşluñla dili şebāt-yāb it yā Rab
- 2 Kūh-ı ğamumu gāh şitāb it yā Rab
- 3 Murğ-ı heves-i hevā-gerāy-ı 'aşkuñ
- 4 Mānend-i kebüter ü seḫāb it yā Rab

-453-

Velehü Kāfzāde Fā'izi Efendi⁵⁴⁵

Ahreb

- 1 Bünyād-ı vücūd 'āşık-ı süst-binā
- 2 Çokdan müteveccih-i fenādur ḫaḫkā
- 3 Bir lem'a yeter berç-i cihān-sūzuñdan
- 4 Seylābe ne ihtiyāc ey ebr-i belā

⁵⁴⁴ Okatan,a.g.e.,2.rubā'i,s.266.

⁵⁴⁵ Okatan,a.g.e.,3.rubā'i,s.266.

-454-

Velehü Qāfzāde Fā'izī Efendi⁵⁴⁶

Ahreb

- 1 Her gūşeden irdi şarşar-ı cevri-i sitiz
- 2 Keştî-i vücūda kalmadı cāy-ı güriz
- 3 Besdür bizi ğarq eylemeye girdābuñ
- 4 Ey baħr-ı ğam olma bî- hūde mevc-engiz

-455-

Der -Ħaħ Tekelü Merhūm⁵⁴⁷

Ahreb

- 1 Gitdi tekeli o şafder-i Rüstem-Şān
- 2 Ħayfā ki çü genc oldı ħāk içre nihān
- 3 Ħaħħā kılıç idi niçe biñ ħan dökmiş
- 4 Defn eyledi āħir anı cellād-ı zemān

289 a

-456-

Velehü Qāfzāde Fā'izī Efendi⁵⁴⁸

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 'Aceb mi Qays ile Ferhād-ı bî-nevānuñ eger
- 2 Birisi kühda olsa birisi şahrāda
- 3 Zuhūr eyledi emvāc-ı eşki 'uşşākuñ
- 4 Kimisi pestde ħaldı kimisi bālāda

⁵⁴⁶ Okatan,a.g.e.,4.rubā'i,s.267.

⁵⁴⁷ Okatan,a.g.e.,6.rubā'i,s.267.

⁵⁴⁸ Okatan,a.g.e.,11.kit'a,s.259.

-457-

Ꞑıt'a-i Velehü⁵⁴⁹

Mef'ülü Mefā'ilün Fe'ülün

- 1 Ğafletden uyansun ehl-i manşıb
- 2 Şām-ı ecele yerāğ idünsün
- 3 Devlet gününe ıosun ğurūrı
- 4 Gün gicelidür çerāğ idünsün

-458-

Muıata'āt-ı Cem'i Efendi⁵⁵⁰

Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Sım sā'idlerin açup dilber
- 2 Ele peymāne alsa bī-pervā
- 3 Sāğar-ı mey bu hāletiyile olur
- 4 Necm-i dūnbāledār-ı çarh-ı şafā

-459-

Velehü Cem'i Efendi⁵⁵¹

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Bulımaz keyfiyyet-i cām u sebū-yı bādeyi
- 2 Bunca yıldur gerçi bu fikr ile her şeb tā seher
- 3 Şişe-i hūrşid ile peymāne-i mäh-ı nevi
- 4 Sākī-i eyyām der-piş eyleyüp ölçer döker

⁵⁴⁹ Okatan,a.g.e.,20.kıt'a,s.264.

⁵⁵⁰ Koparan,a.g.e.,1.kıt'a,s.383.

⁵⁵¹ Koparan,a.g.e.,2.kıt'a,s.383.

290 b

-460-

Velehū Cem‘ī Efendi⁵⁵²

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Tekye-i meyḥāne içre Cem‘iyā
- 2 Bāzgüne şışedür itme ḥayāl
- 3 Ğuşşa-i dehrüñ helāki kaçdına
- 4 Ser-nigün mūm yaqdı erbāb-ı melāl

-461-

Velehū Cem‘ī Efendi⁵⁵³

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 Naqd-ı cān u dilin qosa yolına
- 2 Yār meyl itmez ehl-i ‘irfāna
- 3 Şarılır gerdenine ammā kim
- 4 Luṭfi eyler boyınca nādāna

-462-

Velehū Cem‘ī Efendi⁵⁵⁴

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Bezm-i zamānede bir iki nā-ḳabül ile
- 2 Sāḳī-i baḥt kıldı yine hem-nefes beni
- 3 Bir tūṭiyem ki eyledi şayyād-ı rūzgār
- 4 Tā ki ḥilāf-ı cins ile ḥabs-i ḳafes beni

⁵⁵² Koparan,a.g.e.,3.kit’a,s.383.

⁵⁵³ Koparan,a.g.e.,4.kit’a,s.384.

⁵⁵⁴ Koparan,a.g.e.,5.kit’a,s.384.

-463-

Rubā'i-i Faṣīḥ Sellemehu'l-lāh⁵⁵⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ül

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ül

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilün Fa'

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ül

- 1 A'lā bilürüm tarz-ı cefā bildügiñi
- 2 Bilmem reviş-i semt-i vefā bildügiñi
- 3 Ben 'āşık-ı dīrīne kim Allāh bilür
- 4 Mümkin degül inkār Ḥudā bildügiñi

-464-

Ḳıṭ'a-i Ğarrā

Feilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 mezārüm üstinde
Ben bu eşcārı böyle vaz' itdüm
- 2 Ki gören şormadın bile ḫālīm
Ben bu 'ālemde n'eyledüm n'itdüm
- 3 Bir boyı serv-i çeşmi bādāmuñ
Şeftälüsine doymadum gitdüm

⁵⁵⁵ Çıpan,a.g.e.,143.rubā'i,s.427.

290 a

-465-

Meṭāli‘-i Ḥazret-i Yahyā Efendi El-Müftī⁵⁵⁶

Ben kim ḳadeḥ cerrāryum mey-ḥānelerde dā‘imā

Bir sāğara degmez miyüm degmez mi bir sāğar baña

-466-

Velehū⁵⁵⁷

Öpdürürse kefi destin eger ol māh-liḳā

Ağzuñı tıtmak içündür saña āşıḳ bu vefā

-467-

Velehū⁵⁵⁸

Ḳarşumuzda ğayrile mey-ḥānede tırmaz içer

Yanumuzdan geçse teklif eylesek içmez geçer

-468-

Velehū⁵⁵⁹

Çek sofrā-i seḥāyı yārāna gice gündüz

Aḥbābla duḥān iç olma şaḳın tütünsüz

⁵⁵⁶ Kasır,a.g.e.,s.504.

⁵⁵⁷ Kasır,a.g.e.,s.504.

⁵⁵⁸ Kasır,a.g.e.,s.504.

⁵⁵⁹ Kasır,a.g.e.,s.504.

-469-

Velehü⁵⁶⁰

Feryādum irdi göklere ey serv-ğad yetiş
Çorğum budur bu ğam beni alur meded yetiş

-470-

Velehü⁵⁶¹

Dūd-ı āhı göklere irdi re‘āyānuñ bu ğün
Siz şafālarda duğān içmekde ‘ālem gök tütün

-471-

Velehü⁵⁶²

Olmasa n’ola duğānsız dā’imā ol dil-sitān
Şem‘-i meclisdür o meh-rū şem‘ olmaz mı duğān

-472-

Velehü⁵⁶³

Duğān içüp o şehle dimeñüz kim rāygāndur bu
Virüñ bī-çāreler cān nağdini resm-i duğāndur bu

⁵⁶⁰ Kasır,a.g.e.,s.504.

⁵⁶¹ Kasır,a.g.e.,s.505.

⁵⁶² Kasır,a.g.e.,s.505.

⁵⁶³ Kasır,a.g.e.,s.506.

-473-

Mu‘ammā Be-nām-ı İsmāil

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Bir elifle üç ‘ayın gelse dile
Müstaķim ‘ārif gerek anı bile

-474-

Mu‘ammā Sā-i Rüstem

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

1 Didüm ey dilber-i ra‘nā ne ķadar hālün var
Didi var Rūmuñ içinde ‘Arabī ile şümār

-475-

Mu‘ammā Sām-i Bekr ü Mezīd

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Yārımuñ adı dizim altındadır
Döndiricek dizimi izhār olur

291 b

-476-

Velehü⁵⁶⁴

Sözi bu vā‘izün maħbüb sevme bāde-nüş itme

İki ‘ālemde āgāh olmayan nā-dānı güş itme

⁵⁶⁴ Kasır,a.g.e.,s.509.

-477-

Velehü⁵⁶⁵

Ben duḡān içdüm diyü meclisde şād olmam hele
'İşret olsun mı o kim fi'l-ḡāl burnundan gele

-478-

Velehü⁵⁶⁶

Oturmayam dir iseñ ġuşşalarla ġamlarla
Kem iḡtilāṭ ola gör iḡtilāṭi kemlerle

-479-

Velehü⁵⁶⁷

Didim unutma barmaġuña bend it rişte-i cānı
O şūḡ-ı dil-sitānum ṭolamış barmaġına anı

-480-

Velehü⁵⁶⁸

Gözlerüm cānā remedden bağların şanma beni
Şaḡınur iki gözünden 'āşık-ı şeydā seni

⁵⁶⁵ Kasır,a.g.e.,s.506.

⁵⁶⁶ Kasır,a.g.e.,s.506.

⁵⁶⁷ Kasır,a.g.e.,s.506.

⁵⁶⁸ Kasır,a.g.e.,s.508.

-481-

Velehü⁵⁶⁹

Nice şabr eylesün bir haste sükker özleye cânı
Lebüñ sükker-fürüşı söylesek açmaz mı dükkānı

-482-

Velehü⁵⁷⁰

Bir dem mi vardur kim felek āzürde-ḥāṭır eylemez
Baña sipihrüñ itdügin gök başlu kāfir eylemez

-483-

Velehü⁵⁷¹

Ol şeh ḥüsn ider sīneme gelmeden ‘ār⁵⁷²
Ḥaberi yok ki anuñ cânım içinde yeri var

-484-

Meṭāli‘-i Ḥāletī Efendi⁵⁷³

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Yürüt sāḳī pey-ā-pey zevraḳ-ı āb-ı muşaffāyı
Bugün erbāb-ı ‘işret nic’olur görsün ṭonanmayı

⁵⁶⁹ Kasır,a.g.e.,s.506.

⁵⁷⁰ Kasır,a.g.e.,s.508.

⁵⁷¹ Kasır,a.g.e.,s.508.

⁵⁷² Kasır,a.g.e.,s.508. “Gerçi eyler o perş şineye gelmeden ‘ār” şeklindedir.

⁵⁷³ Kaya,a.g.e.,314.matla,s.885.

-485-

Velehü⁵⁷⁴

Mefā'ilün Fe'ilätün Mefā'ilün Fe'ilün

Gönülde şaklamağa 'aşkı kudretüm yokdur
Ne şaklayın güzelüm hecre tākātüm yokdur

-486-

Velehü⁵⁷⁵

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Halka halka tañ mı her kaçan dūdum benüm
Bir hümānuñ şaydıdur 'ālemde maqşūdum benüm

-487-

Velehü⁵⁷⁶

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Yazmadı ebrūlaruñla rüyuña hergiz mişāl
Eyleyen mähı felekde gāh bedr ü geh hilāl

-488-

Velehü⁵⁷⁷

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Yaşdanur dil-ħasteler yārūñ işigi taşını
Kangı taş katıysa düşmen aña ursun başını

⁵⁷⁴ Kaya,a.g.e.,37.matla,s.836.

⁵⁷⁵ Kaya,a.g.e.,193.matla,s.864.

⁵⁷⁶ Kaya,a.g.e.,174.matla,s.860.

⁵⁷⁷ Kaya,a.g.e.,345.matla,s.890.

-489-

Velehü⁵⁷⁸

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Giderdi seyre dün yārile erbāb-ı Һased gördüm

'Aceb mi hiç muқayyed olmasam çok nık ü bed gördüm

-490-

Velehü⁵⁷⁹

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Һudā'dan isterem her derdüni cānā baña virsün

Belā-yı derd-i 'aşkuñdan kaçarsam Һaққ belā virsün

291 a

-491-

Velehü Yahyā Efendi⁵⁸⁰

Nihāl-i tāze-i gülşen çiçek çıkardı meger

Табіб-i cūy içürdi şarāb-ı nılüfer

-492-

Velehü⁵⁸¹

Gel duҺān içmege meyl itme beni ister iseñ

Hele endāze ile eyle eger eyler iseñ

⁵⁷⁸ Kaya,a.g.e.,198.matla,s.865.

⁵⁷⁹ Kaya,a.g.e.,239.matla,s.872.

⁵⁸⁰ Kasır,a.g.e.,s.508.

⁵⁸¹ Kasır,a.g.e.,s.511.

-493-

Velehü⁵⁸²

Ṭarīḳ-i ‘aşḳdan ol kim çıkar yabāna gider

Merāma irmek uman rāh-ı ‘āşıkāna gider

-494-

Velehü⁵⁸³

‘İydeh gülzār u her reh anda cūy-ı revān

Her güzel dolāba binmiş bir içim şudur hemān

-495-

Velehü⁵⁸⁴

Yanuña alup raḳībi eyledüñ seyr-i çemen

Yanuña ḳalursa ey serv-i sehī seyr eyle sen

-496-

Velehü⁵⁸⁵

Leb-i yāre ṭolaşmağı ḥaṭṭ-ı ḥodgamdan gördük

Ayāğa düşmek ol zülf-i mu‘anberfāndan gördük

-497-

Velehü⁵⁸⁶

Gözle kuḥl-i ḥāk-i pāyuñla meded itme zelīl

Gözi baḡlu bir ḡarībüñdür senüñ çeşm-i ‘alīl

⁵⁸² Kasır,a.g.e.,s.504.

⁵⁸³ Kasır,a.g.e.,s.506.

⁵⁸⁴ Kasır,a.g.e.,s.509.

⁵⁸⁵ Kasır,a.g.e.,s.509.

⁵⁸⁶ Kasır,a.g.e.,s.509.

-498-

Velehü⁵⁸⁷

Ġamuñla dīde eger dil çeker belā-yı firāk
Gören cemālünü müştāk görmeyen müştāk

-499-

Velehü Hāletī Efendi⁵⁸⁸

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Senüñle haşr olalum gel disem cefā eyler
'Aceb o yār kıyāmetde mi vefā eyler

-500-

Velehü⁵⁸⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Mısr-ı hüsnüñ şahıdur ol Yūsuf-ı gül-pirehen
Yaramaz düş görmez anuñ cāme- h̄'ābına giren

-501-

Velehü⁵⁹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Günde biñ 'āşık helāk eylerse haqqā azdur
Ol kul oğlu dağı kundağdan tüfeng-endāzdur

⁵⁸⁷ Kasır,a.g.e.,s.509.

⁵⁸⁸ Kaya,a.g.e.,77.matla,s.843.

⁵⁸⁹ Kaya,a.g.e.,409.matla,s.903.

⁵⁹⁰ Kaya,a.g.e.,364.matla,s.895.

-502-

Velehü⁵⁹¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kevkeb-i bahtum 'adūnuñ vaşlına māni' degül

Ey meh-i ra'nā muhaşşal ṭali'üm ṭali' degül

-503-

Velehü⁵⁹²

Mef'ülü Fâ'ilatü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Pir-i hıred naşihat idüp gönlüme didi

Faş itme rāz-ı 'aşkı severseñ Muhammed'i

-504-

Velehü⁵⁹³

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

'Uşşâkı n'ola istemese ol gül-i ra'nā

Şamuñ güli bülbülsüz olur ey dil-i şeydā

292 b

-505-

Meṭali'-i Kaḫzāde Efendi⁵⁹⁴

Mef'ülü Fâ'ilatü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Nevrüz irişdi ḫalmanı dem-serdī-i hevā

Gülşende 'ıyş ü nüş iderüz yinedür şafā

⁵⁹¹ Kaya,a.g.e.,172.matla,s.860.

⁵⁹² Kaya,a.g.e.,351.matla,s.891.

⁵⁹³ Kaya,a.g.e.,6.matla,s.830.

⁵⁹⁴ Okatan,a.g.e.,15.matla,s.271.

-506-

Velehü⁵⁹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kūze-i ümmīd olur mı hiç felekden behre-yāb

Şuya iltüp niçeyi şusuz getürdi bu serāb

-507-

Velehü⁵⁹⁶

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Der-i maḥlūka varup eyleme 'arż-ı ḥācet

Bī-tereddüd gelecekse gelür ey dil devlet

-508-

Velehü⁵⁹⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Çıpar bir yerden evrāk-ı gül-i ter bādile yekser

Çoşarlar şanki at başı berāber tāze dilberler

⁵⁹⁵ Okatan, a.g.e., 48.matla, s.279.

⁵⁹⁶ Okatan, a.g.e., 21.matla, s.273.

⁵⁹⁷ Okatan, a.g.e., 23.matla, s.273.

-509-

Velehü⁵⁹⁸

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Geç gelür tîz gider diyü şafâ çekme keder
'Älemün hâli budur böyle gelür böyle gider

-510-

Velehü⁵⁹⁹

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Niçe dünî emîr-i bezm ider niçe seri sağar
Bu dünyâdur begüm başı ayak ayağı baş eyler

-511-

Velehü⁶⁰⁰

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Yine bir tîr atup zaḥm-ı dil-i hûn-pâşına urduñ
Güzel bildüñ murâd-ı 'âşıkı çâķ başına urduñ

-512-

Velehü⁶⁰¹

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Mihrüñde ḥaķ budur ki senüñ gibi bî-nemek
Çömlek қаpağını ne güzel bulmuş ey felek

⁵⁹⁸ Okatan, a.g.e., 20.matla, s.272.

⁵⁹⁹ Okatan, a.g.e., 66.matla, s.283.

⁶⁰⁰ Okatan, a.g.e., 26.matla, s.274.

⁶⁰¹ Okatan, a.g.e., 39.matla, s.277.

-513-

Hāleti⁶⁰²

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ġamuñla añdururın halka Qays u Kūh-ken'i

Ululara qatup aqlamalu degül mi beni

-514-

Velehü⁶⁰³

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Virsem n'ola Ferhād'ile Mecnün'ı görüp cān

Qor mı kişiyi hāline hiç ğayret-i akrān

-515-

Velehü⁶⁰⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Virmedi baña elem zaqm-ı dil-i hūn-pāşum

And içersem de eger aña ağırmaz başum

-516-

Velehü⁶⁰⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dilberüñ būs u kināruñ turma medh eyler gönül

'Aqlı yoqdur her ne isterse anı söyler gönül

⁶⁰² Kaya,a.g.e.,353.matla,s.892.

⁶⁰³ Kaya,a.g.e.,249.matla,s.874.

⁶⁰⁴ Kaya,a.g.e.,394.matla,s.900.

⁶⁰⁵ Kaya,a.g.e.,389.matla,s.899.

-517-

Velehü⁶⁰⁶

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

İner çāh-ı zenehdānına yārūñ zülfi mekkārı

Şuya iltüp yine şusuz getürdi çok giriftārı

-518-

Velehü⁶⁰⁷

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Müyesser olmadı halvetde bulmaq ol dil-ārāmı

Bu hammāmuñ egerçi Şofular Hammāmı'dur nāmı

-519-

Velehü⁶⁰⁸

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Gerekdür yollar üzre başa taş u taş baş urmaq

Muḥaşşal ḥayli müşkildür cihānla 'aşqa baş urmaq

-520-

Velehü⁶⁰⁹

Mef'ülü Mefâ'ilün Mef'ülü Mefâ'ilün

Didüm ki benem cānā 'uşşākuña ser-defter

Ol şūḥ-ı cefā-pişe didi varaq-ı diger

⁶⁰⁶ Kaya,a.g.e.,322.matla,s.886.

⁶⁰⁷ Kaya,a.g.e.,421.matla,s.906.

⁶⁰⁸ Kaya,a.g.e.,135.matla,s.853.

⁶⁰⁹ Kaya,a.g.e.,75.matla,s.842.

292 a

-521-

Velehü Qafzāde Efendi⁶¹⁰

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Seyyāh-ı bî-karār idüp 'ākıbet ğamuñ

Bildürdi kaç bucāğ idügin baña 'ālemüñ

-522-

Velehü⁶¹¹

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Dil reh-i ğamda gidüp qalmışdı bir cānum

Oda anuñ yoluña gitdi benüm sultānum

-523-

Velehü⁶¹²

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fa'ülün

Bir bād-ı fenā itdi vücūdın gül-i gülşen

Ben qorqar idüm bülbül-i zāruñ nefesinden

⁶¹⁰ Okatan, a.g.e., 75.matla, s.285.

⁶¹¹ Okatan, a.g.e., 76.matla, s.285.

⁶¹² Okatan, a.g.e., 27.matla, s.274.

-524-

Velehü⁶¹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Göñlüne bir dağı fikr-i küy-ı dilber gelmesün

Anda yir yoq saña 'āşık hāṭıra yir gelmesün

-525-

Velehü⁶¹⁴

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Ummazız cām-ı şafā dehr-i denī-perverden

Bir içim şuyı dirîğ eyledi İskenderden

-526-

Velehü⁶¹⁵

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kimdür ey meh şafḥa-i ruḥsāruña pür-mū diyen

Şübhe yoq aḥvel gerekdür saña çār-ebrü diyen

-527-

Velehü⁶¹⁶

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ḳayırmaz ey göñül olduḥsa ğamdan āzürde

Cihānda şimdi mi olduḥ sitemden āzürde

⁶¹³ Okatan, a.g.e., 67.matla, s.283.

⁶¹⁴ Okatan, a.g.e., 47.matla, s.278.

⁶¹⁵ Okatan, a.g.e., 77.matla, s.285.

⁶¹⁶ Okatan, a.g.e., 11.matla, s.270.

-528-

Velehü⁶¹⁷

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Ḳul oğlu dil-rübāları çekdi sīneye

Hemçün tūfeng mālīk olanlar ḥazīneye

-529-

Velehü⁶¹⁸

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ḳo ey nāşih cefāyı bu dil-i maḥzūna ḡam virme

Baņa derdüm yeter bir yanaden sen de elem virme

-530-

Velehü⁶¹⁹

Müstef'ilün Fa'ülün Müstef'ilün Fa'ülün

Cān nār-ı ḡamla beste dil cevr ile şikeste

'Aşka kepāde olduḡ biz de şikeste-beste

-531-

Ḥāletü⁶²⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Şeḡerden pertev-i mihr-i cemālin ḡül-şene şaldı

Ḡül-i ra'nālar anda kendüsin devşürmeden ḡaldı

⁶¹⁷ Okatan,a.g.e.,53.matla,s.280.

⁶¹⁸ Okatan,a.g.e.,36.matla,s.276.

⁶¹⁹ Okatan,a.g.e.,62.matla,s.282.

⁶²⁰ Kaya,a.g.e.,326.matla,s.887.

-532-

Velehü⁶²¹

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Çaldırur âhir metâ'-ı vuşlatın ol mäh-rü

Ekşidür zirâ ki gâyetde raķīb-i turş-rü

-533-

Velehü⁶²²

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

Hüsn-i edeb-i yâr-i dil-ârâ sebebiyle

Naķd-i dil ü cân gitdi elümden edebiyle

-534-

Velehü⁶²³

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Yâr geldükçe bu ben zâr-ı perîşân-ĥâle

Dil degül cân daĥi çıķmaķ diler istikbâle

⁶²¹ Kaya,a.g.e.,254.matla,s.875.

⁶²² Kaya,a.g.e.,413.matla,s.904.

⁶²³ Kaya,a.g.e.,298.matla,s.882.

-535-

Velehü⁶²⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Benümle müdde'î beyninde dün çok mâcerâ düşdi
'Aceb mi şād u hurrem olsa dil şāhid baña düşdi

-536-

Velehü⁶²⁵

Mef'ülü Fā'ilātü Mefâ'ilü Fā'ilün

Dil vuşlatuñ ümîd idinüp derd-nāk olur
Bir hastedür ki şıhhat umarken helāk olur

-537-

Velehü⁶²⁶

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Şu deñlü kelleler yıgđı o şāhuñ tıg-i hün-pāşı
Ser-i küyında irdi göklere 'āşıqlaruñ başı

⁶²⁴ Kaya,a.g.e.,346.matla,s.891.

⁶²⁵ Kaya,a.g.e.,53.matla,s.839.

⁶²⁶ Kaya,a.g.e.,344.matla,s.890.

293 b

-538-

Velehü Kařzāde Efendi⁶²⁷

Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılātün Fe'ılün

'Aşda kühkene merg idügin endişe

Ne güzel añladı çok başına urdı tışe

-539-

Velehü⁶²⁸

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

Peymāneler içildi çün cür'alar saçıldı

Şandum miyān-ı bezme gül-berg-i ter saçıldı

-540-

Velehü⁶²⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Dil-i güm-geştemüzden āřınālar nā-ümüd oldu

Meger bī-çāre ceng-i derd ü ğamda nā-bedīd oldu

⁶²⁷ Okatan, a.g.e., 68.matla, s.283.

⁶²⁸ Okatan, a.g.e., 16.matla, s.271.

⁶²⁹ Okatan, a.g.e., 57.matla, s.281.

-541-

Velehü⁶³⁰

Müstef'ilün Fa'ülün Müstef'ilün Fa'ülün

Ṭayanmadan cefāña ehl-i niyāz kaldı
Öldüreyazduñ ey şūḥ 'uşşākuñ az kaldı

-542-

Meṭālî'-i Nev'î-zāde 'Atāyî Efendi Merḥûm⁶³¹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Hevā-yı 'aşk ile pürdür gönül cām-ı şerāb-āsā
Cüdā olsa eger kim bir naqs çatlar ḥabāb-āsā

-543-

Velehü⁶³²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Müdde'î ol ḥalkā-ı zülf-i mu'anberden geçer
Güyyiā gelüp mu'allemdür ki çenberden geçer

⁶³⁰ Okatan, a.g.e., 69.matla, s.283.

⁶³¹ Saadet Karaköse, Nev'î-zāde Atāyî Dîvânı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Malatya 1994, s.316.

"Zer-i surhı döküp saçmaktadır 'âşık şerāb-āsā
Girüp altından üstinden çıkar āhir ḥabāb-āsā" şeklindedir.

⁶³² Karaköse, a.g.e., 5.matla, s.317.

-544-

Velehü⁶³³

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Virüp mıkrāş ile perdāht hattına o meh-peyker
Türāz-ı cāme-i hüsni ni ārāyişledi yir yir

-545-

Velehü⁶³⁴

Mefâ'ilün Fe'ilātün Mefâ'ilün Fe'ilün

Şarāb-ı al ile gül-gün-ı tūrfadur sāgar
Kulağı dibi ter olmaz sürilse her ne kadar

-546-

Āgehī

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

.... ideli hançer ile ol dilber miyān-ı bendi
Kıyāmet oldı ey dil yine ortalık közlendi

⁶³³ Karaköse,a.g.e.,8.matla,s.317.

⁶³⁴ Karaköse,a.g.e.,18.matla,s.318.

-547-

Āgehī

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sırrımı fāş eyledi ol nokta nokta hāller

Çumda oynasın begüm şimden girü remmāller

-548-

Cevherī

Mef'ülü Fā'ilatü Mefā'ilü Fā'ilün

1 māh iştiḥārda

Ma'zūr tut ki tutmadı bu yidi kenārda

-549-

Nehhārī

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

1 Şaldın ayırup ğoncasın ğülistānuñ

Çoparma yüregini 'andelīb-i nālānuñ

293 a

-550-

Velehū Nev'ī-zāde 'Aṭāyī Efendi⁶³⁵

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Bisāt-ı sebze defter açup döker ezhār

Hezār-ı zāre üç aylık vazīfe virdi bahār

⁶³⁵ Karaköse,a.g.e.,20.matla,s.318.

-551-

Velehü⁶³⁶

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

Tezyîn-i zülfi için çarh eyleyüp niçe zer

Meşşâlar getürdi iki ucın berâber

-552-

Velehü⁶³⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ri'āyet idüñ aña bezm-i 'işret yine hâzırdur

Hilâl-i rûze ayağı üzengide müsâfirdür

-553-

Velehü⁶³⁸

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Gerçi ol dil-ber-i 'atâr niyâz eyler çok

Pul bahûr isteyene dir çeñeye mankır yok

⁶³⁶ Karaköse,a.g.e.,21.matla,s.319.

⁶³⁷ Karaköse,a.g.e.,24.matla,s.319.

⁶³⁸ Karaköse,a.g.e.,34.matla,s.320.

-554-

Velehü⁶³⁹

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Ne var ey serv-ğad bezmi behişt-i cāvidān itseñ

Ğıyāmet mi ıpardı meclise gelseñ duğān itseñ

-555-

Velehü⁶⁴⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Āsiyā-veş döndi āhumla murādumca felek

Yār geldi ħāneye bir taş döndürmek gerek

-556-

Velehü⁶⁴¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Virdi ħammāma şeref ol şanem-i sīm-endām

O perī olmayıcağ āteşe yansun ħammām

-557-

Velehü⁶⁴²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Keh-keşān ile ābı çeşme-i mihr añlama sen

Yürüdür şuyı felek şarı şaman altından

⁶³⁹ Karaköse,a.g.e.,41.matla,s.321.

⁶⁴⁰ Karaköse,a.g.e.,42.matla,s.321.

⁶⁴¹ Karaköse,a.g.e.,48.matla,s.322.

⁶⁴² Karaköse,a.g.e.,59.matla,s.323.

-558-

Müfredât-1 Enva‘a

Emvâc-1 hüner-ârân ise deryâ birdür

Sözin azı özi bu ki mevlâ birdür

-559-

Müfred

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Çekmeden yâr gamın kâkül-i ‘anber büyuñ

Düşdi ey saçları sünbül göbegi âhûnuñ

-560-

Müfred

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

Virme gîsü-yı dilâ dizine dil-i cānānuñ

Göz göre ağzına atlama bir ejderhānuñ

-561-

Müfred

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

Taқdır-i Hudā kuvvet-i bāzū ile dönmez

Bir şem‘î Hudā yaқsa o bir vechle sönmez

-562-

Müfred

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Nireden bir kaşı mihrāb ola gün gibi 'ayān
Döner ol yaña gözüm kıble-nümā gibi hemān

-563-

Müfred

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Ne feh̄m eyler defūñ rāz-ı dilinden
Ṭabanca yemin-i üstād elinden

294 b

-564-

Velehū Nev'ī-zāde 'Aṭāyī Efendi⁶⁴³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kaşı vaşfinda gönül gitdi kad-i dil-cūsına
Egri söylerken 'acebdür yañılur toğrusına

-565-

Velehū⁶⁴⁴

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Çemende gonca ser-i şāhda şalınmağda
Görince bülbüli dirler gönüller alçağda

⁶⁴³ Karaköse, a.g.e., 60. matla, s. 323.

⁶⁴⁴ Karaköse, a.g.e., 66. matla, s. 324.

-566-

Velehü⁶⁴⁵

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Haṭ-ı nev-hîz ile yârũñ zekān-ı zîbāsı

Oldı gũyā ki ter ü tāze alef alması

-567-

Velehü⁶⁴⁶

Mef'ûlü Fā'îlatü Mefā'îlü Fā'îlün

Bu şiddet-i şitāda bize keyf irişmedi

Yārān keselde ḳaldı ğidālar yetişmedi

-568-

Velehü⁶⁴⁷

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Düşdi dîvāne dile bir şerer-i nār-efken

'Aşḳ-ı āhen-geri zencîr-i cünün işlerken

-569-

Meṭālî'-i Ğarrā-yı Şabrî Efendi⁶⁴⁸

Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlâtün Fā'îlün

Dil olunca beste-i zencîr-i zülf-i dil-rübā

Çözdi bendin luṭf idüp ol şāne-i müşkil-ğüşā

⁶⁴⁵ Karaköse,a.g.e.,79.matla,s.326.

⁶⁴⁶ Karaköse,a.g.e.,89.matla,s.327.

⁶⁴⁷ Karaköse a.g.e.'de bu matla beyiti yer almamaktadır.

⁶⁴⁸ Kasır,a.g.e.,s.332.

-570-

Velehü⁶⁴⁹

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Pür olup zevrağ-ı mey ıoldı hevā ile ıhabāb

Yine yelken ıturude yürüdi keştı-i şarāb

-571-

Velehü⁶⁵⁰

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Göründi şanmañuz zülf ol ğazāl-i ‘anberin-müdan

O bir piçide ejderdür ki peydā oldı āhüdan

-572-

Velehü⁶⁵¹

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Görenler şerhalarla sīne-i sīmın-i dildarı

Şanur üstād levh-i sīme etmişdür ıqalem-karı

-573-

Müfred

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fa‘ilün

Sensiz ey ruğları gül lebleri mey

ıKamış işkencesidür ‘āşıka ney

⁶⁴⁹ Kasır,a.g.e.,s.332.

⁶⁵⁰ Kasır,a.g.e.,s.334.

⁶⁵¹ Kasır,a.g.e.,s.335.

-574-

Müfred

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Sāz-ı 'aşkuñ perdesin her güzirinden ayırmazuz

Yoqlarız dā'im Uşulī arada tel kırmazuz

-575-

Murabba'

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Cānā beni dīdāruña maħrūm itdüñ
- 2 Hercā'iligüñ 'āleme ma'lūm itdüñ
- 3 Yandırdüñ eritdüñ beni yıldum şimdi
- 4 Bezm-i ħasretüñe mūm itdüñ

-576-

Müfred

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Dil-i miyānuñ ārzūlar cān lebüñ eyler ümīd

Āh kim maqşūd-ı nā-peydā vü maqşad nā-bedīd

-577-

Müfred

Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün

Bir iki tâğ ile yüri lâle geçinme 'âşık

Yalnız ol yüzi gül sinede bîn dâğ ister

-578-

Müfred

Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlâtün Fa'îlün

Yazamaz ebrûsuñ rāsına beñzer bir hilâl

Bunca yıllardur meh-i tâbân mişâlin kızalar

294 a

-579-

Velehü⁶⁵²

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'ilü Fâ'îlün

Dil zulmet-i hañuñda ğamdan necât buldı

İrdi o la'l-i nâba âb-ı hayât buldı

-580-

Velehü⁶⁵³

Mef'ûlü Fâ'îlâtü Mefâ'ilü Fâ'îlün

Seyl-i deşt-i gama dil ğarķ olıcaķ yâr dedi

Ħayf bundan imiş ol reh-rev-i 'ařkuñ geçidi

⁶⁵² Kasır,a.g.e.,s.335.

⁶⁵³ Kasır,a.g.e.,s.335.

-581-

Velehü⁶⁵⁴

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Şoyunup ‘aşkuñ ile girdi yine meydāna

Kuşteğir-i gama baş urdı dil-i dīvāne

-582-

Velehü⁶⁵⁵

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Beñzer engüştine yārüñ deyü emmek dilerin

Ney-şeker destüme girse çıkarurdum şekerin

-583-

Velehü⁶⁵⁶

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Çāh-ı Bābildür o hāl ile zenaḥdānuñ senüñ

Sihri andan öğrenür gīsū-yı fettānuñ senüñ

-584-

Velehü⁶⁵⁷

Müstef‘iün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

Çırtulmayam ellenmeden ḥāk olsa cism-i nātüvān

Şaqlar ğubārumda yine ğam naḥdin etḫāl-i zamān

⁶⁵⁴ Kasır,a.g.e.,s.334.

⁶⁵⁵ Kasır,a.g.e.,s.334.

⁶⁵⁶ Kasır,a.g.e.,s.333.

⁶⁵⁷ Kasır,a.g.e.,s.334.

-585-

Velehü⁶⁵⁸

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Himmetüñ bu ola destüñde bu nüh-cām-ı felek

Yoħsa ey mest-i emel 'ālemi ıtsañ mı gerek

-586-

Velehü⁶⁵⁹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Miṣāl-i ğonce seri beste ħātırı ħaste

Şikeste-beste yatur ol nihāl-i nev-reste

-587-

Müfred

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Şehā tığ-ı ğamuñ kesmek dilermiş bendeki senden

Beni ğam öldürür şimdeñ-girü ümmīdi kes benden

-588-

Müfred

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Beni şeş aqçe cihetle felek incitdi ıatı

.... idüm gibi ħaşūr itmekiçün şeş ciheti

⁶⁵⁸ Kasır,a.g.e.,s.333.

⁶⁵⁹ Kasır,a.g.e.,s.335.

295 b

-589-

Velehü⁶⁶⁰

Tāze-be-tāze buse-i raḥler-i alin isterüz

Biz o nihāl-i tāzenüñ bār-ı vişālin isterüz

-590-

Velehü⁶⁶¹

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Her sözüüm 'izz-i ḥuzūra süḥen-i ḥāş iledür

Ḥaḫ bilür saña 'ubūdiyetüm iḥlāş iledür

-591-

Velehü⁶⁶²

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

N'ola açılmasa dil 'ālemüñ evzā'ından

Bulunur bizde metā'-ı ğamuñ envā'ından

-592-

Velehü⁶⁶³

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

'Āşık olan saña Ferhād ile hem-derd olsun

Vermeyen cān ü seri yoluña nā-merd olsun

⁶⁶⁰ Kasır,a.g.e.,s.333.

⁶⁶¹ Kasır,a.g.e.,s.332.

⁶⁶² Kasır,a.g.e.,s.334.

⁶⁶³ Kasır,a.g.e.,s.334.

-593-

Meṭāli‘-i Zībā-yı Cem‘ī Efendi⁶⁶⁴

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

Sürer meydān-ı ‘işretde anı düşdükçe bī-pervā
Maḥabbet ehli ayrılmaz kümeyt-i bādeden cānā

-594-⁶⁶⁵

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

Girye-i bī-hūde itme ey dil-i miḥnet-sirişt
Şüst ü şüy-ı āb-ı eşk ile bozulmaz ser-nüvişt

-595-⁶⁶⁶

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

Hezāra itmede günden güne cefāyı mezīd
Yumurdadan daḥı dūn çıkdı gerçi derd-i sefid

-596-⁶⁶⁷

Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

Kendüyi Kūhken’e nisbet idermiş aḡyār
Ḥayr gelmez başına seyr idesüz āḥir-kār

⁶⁶⁴ Koparan,a.g.e.,s.389.

⁶⁶⁵ Koparan,a.g.e.,s.389.

⁶⁶⁶ Koparan,a.g.e.,s.389.

⁶⁶⁷ Koparan,a.g.e.,s.389.

-597-⁶⁶⁸

Mef'ülü Fä'ilätü Mefä'ilü Fä'ilün

Vaqt-i şitâda zâhid anı pāk toñdurur
Hem ta'n ider şarāba aña qanumuz qurur

-598-

Ḥüseynî

Mef'ülü Mefä'ilü Mefä'ilü Fe'ülün

- 1 Gözden birağurduñ ben eger āb olsam
Baqmazduñ eger mihr-i cihān-tāb olsam
- 2 Almazduñ ele cām-ı mey-i nāb olsam
Hiç 'aynuña almazduñ eger ḥ'āb olsam

295 a

-599-

Velehü⁶⁶⁹

Mef'ülü Fä'ilätü Mefä'ilü Fä'ilün

Ḥalvetlerinde her biri bir nāzenin tutar
Ehl-i riyā muḥaşşılı hep gizli dīn tutar

⁶⁶⁸ Koparan,a.g.e.,s.389.

⁶⁶⁹ Koparan,a.g.e.,s.390.

-600-

Velehü⁶⁷⁰

Mefā'ilün Mefā'ilün Fe'ülün

Mey olsa sāğar-ı raḥşān bulunmaz

Gehī at bulunur meydān bulunmaz

-601-

Velehü⁶⁷¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Şahbā virür ammā suḥan-ı bī-bedel almaz

Meyhāneci ey şā'ir-i pür-gü ğazel olmaz

-602-

Velehü⁶⁷²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Tiğ-ı ğamzeyle çalar dāğın dil-i üftādenüñ

Elleri altun keser ḥaḳḳa ḳuyūmcu-zādenüñ

-603-

Velehü⁶⁷³

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Oldı manzūrı dil o sīmberüñ

Körlüğine 'adū-yı bī-başaruñ

⁶⁷⁰ Koparan,a.g.e.,s.390.

⁶⁷¹ Koparan,a.g.e.,s.390.

⁶⁷² Koparan,a.g.e.,s.391.

⁶⁷³ Koparan,a.g.e.,s.391.

-604-

Velehü⁶⁷⁴

Müfte'ilün Mefā'ilün Müfte'ilün Mefā'ilün

Sineme şerhalar açup itdi firār ey gönül

Hāşılı yār-i bī-vefā çizdi kenār ey gönül

-605-

Velehü⁶⁷⁵

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Ālūde-i hāk-i reh idüp cism-i figārum

Tozı toza atmış gelür o řāhsüvārum

-606-

Velehü⁶⁷⁶

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün

Diye cürmümüz nedür kim bize böyle nāz idersin

Neden ictināb idersin neden iřtirāz idersin

⁶⁷⁴ Koparan,a.g.e.,s.391.

⁶⁷⁵ Koparan,a.g.e.,s.394.

⁶⁷⁶ Koparan,a.g.e.,s.394.

296 b

-607-

Velehü⁶⁷⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

İdüp kaç'-ı ta'alluķ la'l-i nāb-ı dilrübālardan
Çekildüm cām-ı 'işretten kesildüm āşinālardan

-608-

Velehü⁶⁷⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün

Қurtulurdum kār-ı miḥnetden mişāl-i Kūhken
Başuma dermānum olsa ey büt-i şirīn-dehen

-609-

Velehü⁶⁷⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Cilveler eylerse zīr-i ebrū-yı pūr-tābda
Vechi var çeşm-i bütānuñ arķası miḥrābda

⁶⁷⁷ Koparan,a.g.e.,s.394.

⁶⁷⁸ Koparan,a.g.e.,s.392.

⁶⁷⁹ Koparan,a.g.e.,s.392.

-610-

Velehü⁶⁸⁰

Müfte'ilün Mefā'ilün Müfte'ilün Mefā'ilün

Geçmedi nağme itmeden muṭrib-i hoş-nevāmuza

Zāhid-i bed-nefes bizüm uymadı hiç hevāmuza

-611-

Velehü⁶⁸¹

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Yā Rabb bu ben ḥaste-i cānāndan ayırma

Āḥir nefesümde beni imāndan ayırma

-612-

Velehü⁶⁸²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Rüz-ı ferdā dūzaḥı yād eyleyüp gel ğam yime

Erteye қalan belādan zāhidā ḥavf eyleme

-613-

Velehü⁶⁸³

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

Gice seyr itmege dergāh-ı bülend-i yarı

Zīr-i pā eyledi āhum felek-i ğaddarı

⁶⁸⁰ Koparan,a.g.e.,s.392.

⁶⁸¹ Koparan,a.g.e.,s.392.

⁶⁸² Koparan,a.g.e.,s.393.

⁶⁸³ Koparan,a.g.e.,s.393.

-614-

Velehü⁶⁸⁴

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Açılsun şerha-i dil zahm-bend-i cânumuz geldi

Sürülsün merhem-i mey sākiyâ cânānumuz geldi

296 a

-615-

Meṭālî'-i Nef'î Efendi⁶⁸⁵

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Bād-ı şabā ki ṭurraların tābdār ider

Her bir ḥamında biñ dili zār ü nizār ider

-616-

Velehü⁶⁸⁶

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Bir söz mü var ki şimdi o yārān pesend ola

Var ise şî'r-i Nef'î-i şūḥ u levend ola

-617-

Velehü⁶⁸⁷

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Çekse tığın kırılır birbiri üzre 'ālem

Fitne cellādı mıdur ğamze-i mestüñ bilmem

⁶⁸⁴ Koparan,a.g.e.,s.393.

⁶⁸⁵ Akkuş,a.g.e.,5.müfred,s.353.

⁶⁸⁶ Akkuş,a.g.e.,10.müfred,s.353.

⁶⁸⁷ Akkuş,a.g.e.,7.müfred,s.353.

-618-

Velehü⁶⁸⁸

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Uyurken seyr ideñ ol dil-rübāyı cāme-ğ'āb içre
Hemān taşvīr-i Yūsufdur yazılmışdur kitāb içre

-619-

Velehü⁶⁸⁹

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

Ne ādemler helāk eyler görüñ ol çeşm-i cellādı
Añılsa yine ammā nā-tüvān bir ħastedür adı

-620-

Velehü⁶⁹⁰

Mef'ülü Mefā'ılı Mefā'ılı Fe'ülün

Zeyn itmekiçün rişte gibi dürr ü güherle
Pür-piç iderin her müjemi táb-ı nazarla

⁶⁸⁸ Akkuş,a.g.e.,8.müfred,s.353.

⁶⁸⁹ Akkuş,a.g.e.,9.müfred,s.353.

⁶⁹⁰ Akkuş,a.g.e.,2.müfred,s.352.

-621-

Velehü Kıt'a⁶⁹¹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dehre bir āfet olur ol kıadd ü kıāmet göresin
- 2 Kıopsa bir yirden o kıopmazı kıyāmet göresin
- 3 Başlasun ğamzeleri ğāret-i imāna hele
- 4 Kıor mı bir dilde dağı esen ü selāmet göresin

297 b

-622-

Meṭāli'-i Bākı Efendi⁶⁹²

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Kesb ider derd ü ğamuñ dil çeşm-i giryān ğarcanur

Cem' ider deryā-yı 'ummān ebr-i bārān ğarcanur

-623-

Velehü⁶⁹³

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ṭıtdı ğül-şende yine bülbül-i ğōş-ğ'ān menzil

Başlasun devre kıadeğ oldı müzeyyen mağfil

⁶⁹¹ Akkuş,a.g.e.,2.nazm,s.349.

⁶⁹² Küçük,a.g.e.,2.matla,s.318.

⁶⁹³ Küçük,a.g.e.,11.matla,s.319.

-624-

Velehü⁶⁹⁴

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Çehresinde görinen şanma o hūnīnūñ dehān
'Āşıkın qurbān iderken şaçar imiş kaṭre k̄ān

-625-

Velehü⁶⁹⁵

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

N'ola mūdān eşer olmazsa hīç ol serv-ķāmetde
Şeb olmaz hep ser-ā-ser rūz olur dirler kıyāmetde

-626-

Velehü⁶⁹⁶

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

Şimşād u serv yüz yire qorlar niyāz ile
Sen kim çemende şalmasın 'izz u nāz ile

⁶⁹⁴ Sadeddin Nüzhet Ergun, **Bâkî Hayatı ve Şiirleri Dîvân**, Sühulet Kitab Yurdu, İstanbul 1935, 1.c., s.486.

⁶⁹⁵ Küçük, a.g.e., 19.matla, s.320.

⁶⁹⁶ Küçük, a.g.e., 21.matla, s.320.

-627-

Velehü⁶⁹⁷

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Nā-geh görünce pertev-i ruhsār-ı Aḥmedī

Bī-iḥtiyār zāhidüñ imānı gevredi

-628-

Velehü⁶⁹⁸

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Berg-i gülde göremez kimse dehānuñ nite şu

Ḥaḫ bu ey gonce dehen sende muḳarrerdür bu

-629-

Velehü⁶⁹⁹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Ben nā-tüvāna zerre ḳadar yoḳ teraḥḥumı

Kāfir teraḥḥum eyler eger görse ḥālümü

⁶⁹⁷ Küçük,a.g.e.,26.matla,s.321.

⁶⁹⁸ Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

⁶⁹⁹ Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

297 a

-630-

Velehü⁷⁰⁰

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Sür hâk-i reh-i yâra yüzüñ çehre toz olsun

Erbâb-ı vefâ bezmine varmağa yüz olsun

-631-

Velehü⁷⁰¹

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

La'lüñle mürde dilleri ihyâya başladıñ

İhyâ-yı mu'cizât-ı Mesîhâya başladıñ

-632-

Velehü⁷⁰²

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

Zahm-ı gamzeñ hâtır-ı ağıarı âzâr eylemez

Güiyâ bir cânaverdür tıglar kâr eylemez

⁷⁰⁰ Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

⁷⁰¹ Küçük,a.g.e.,6.matla,s.319.

⁷⁰² Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

-633-

Velehü⁷⁰³

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

Halvetde enis eyleyüp ol şüh-ı cihānı

'Älemde müyesser ola mı 'ayş-ı nihānı

-634-

Velehü⁷⁰⁴

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

Sākī-i bezm sürer zevk u şafāsın kadehüñ

Rind-i meyh'äre çeker cevr ü cefāsın kadehüñ

-635-

Velehü⁷⁰⁵

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Firākuñ derdi derya-yı firāvān eyledi yaşum

Hurūş itdürdi bād-ı āhum anuñ mevcīdür kaçum

-636-

Velehü⁷⁰⁶

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

Medh eyledüm nigārı bir a'lā ğazel didüm

Ġāyet laşif ü dil-keş ü ğāyet güzel didüm

⁷⁰³ Küçük,a.g.e.,27.matla,s.321.

⁷⁰⁴ Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

⁷⁰⁵ Küçük,a.g.e.'de bu matla bulunmamaktadır.

⁷⁰⁶ Küçük,a.g.e.,30.matla,s.321.

-637-

Velehü⁷⁰⁷

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

Özüñ hāl-i 'izār-ı yāre beñzetmişsin ey aḥter
Ne bilsünler qarañuda senüñ göz kırpuğın iller

298 b-298 a

-638-

Tārīḫ-i Nüvidi Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Āferin ey 'ālemün şāhib-qırān-ı fātīḫi
Yüz biñ aḥsente ey cihānsālar tevfiḫ-i ictihād
- 2 Merḥabā ey gevher-i yekta-yı iḳbāl-i müdām
Cümle şāhānuñ metā'-ı baḫtına virdün kesād
- 3 Bir ğazā kılduñ ki ey şāhib-qırān-ı rüzgār
Dāstān-ı dehr ola 'ālemde tā yevm-i tenād
- 4 Dāstān olup meger söylenmesün mi ḥaşre dek
Bu dilā dirlikle dünyāda ḳoduñ bir böyle ād
- 5 Bir ḫizā kılduñ ki şāhān-ı ḳavī iḳbālden
Aña ne reşk itmedükde āşinā ḳaldı ne yād

⁷⁰⁷ Küçük,a.g.e.,31.matla,s.322.

- 6 Rüstemâne şöyle bir fetḥ eyledüñ Bağdâdı kim
Görmedi düşde bu fetḥi Erdeşir ü Keykubād
- 7 Ḥavf-i tıguñdan n'ola tebdil-i şüret eyleyüp
Düşse meymün-ı illerine şâh-ı fâsid-i i'tikâd
- 8 Leşker-i şaff bend-i cerrârân-ı hindî peykeri
Oldılar tıguñ zekâtından serâpâ müstefâd
- 9 Mâh-ı himmetsin saña lâyıkdı burc-ı evliyâ
Zîr-i destüñde gerek mânend-i ḥükm-i her bilâd
- 10 Dâr-ı İslâm eyledi Dâr-ı İslâm'ı himmetüñ
Âferin ey Ḥaydar-ı Kerrâr meydân-ı cihâd
- 11 Fetḥ-i Bağdâduñ şadâ-yı müjdesinden ehl-i dîn
Rağşa girdi ser-be-ser çün mest-i şevk-i neşvezâd
- 12 Çâr yâri evvelâ şad itdigüñden mâ-'adâ
Rûḥ-ı pāk-i Bū Ḥanife ne deñlü oldu şad
- 13 Yâd u çeşm faḥr-i 'âlem şeh-i ḥüseyn ibn-i 'alî
Şevk-i fetḥinden bu beyti oğur ey vâlâ nihâd
- 14 Merḥabâ ey ḳahramân-ı dîn ü sultânü'l-ğuzât
Merḥabâ ey Ḥazret-i Ḥâḳân Gâzî Ḥân Murâd

15 Añma rüh bir fütüh cümle-i ecdāduñ
Şād u ħandān olduĝın ey pādişāh-ı Cem-nejād

16 İsterin Ħağdan ki zūr-ı baht iķbālūñ gibi
Ķuvvet-i bāzū-yı bahtuñ ola gün günden zīyād

17 Pādişāhum öyle bir fetĥ-i ‘azīmü’l-ķadr için
Böyle bir tāriĥ lāzım k’olına dillerde yād

18 Bir şafā virdi Nüvidiye bu fetĥ-i tāze kim
Āşināyān-ı ĝam andan oldu bi’l-külliyye yād

19 Ol şafā-yı şevķden bī-ĝam didüm tāriĥini
Döge döge aldı Baĝdād’ı Cenāb-ı Ħān Murād
Sene 2088

Sene 1048 Ğam-ı Üstād

298 b

-639-

Lafzen ve Ma‘nen

Tāriĥ-i Fetĥ-i İstanbul İbn-i ‘Aybī

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Rebī‘ü’l-Evvel ayında alındı
Yigirmi bir gününde fetĥ olundu

2 Düşine gün şabāĥ el virdi fırsat
Sekiz yüz elli yedide idi hicret

Sene 857

Tārīḫ-i Cevrī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād⁷⁰⁸

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāzret-i Sultān Murād ol ḥusrev-i şāhib-ķırān
Kim ider rezmin görenler Rüstem-i Destānı yād
- 2 Ol şehensān-ı zafer-yāver ki manşūr itdi Hāķ
Her ne dem kim eyledi ķaşd-ı ğazā 'azm-i cihād
- 3 Deşt-i Bağdāda irince şevket ü iclāl ile
Ķopdı gerd-i leşkerinden her tarafda gird-bād
- 4 Tıtdı şahrāyı şerār-ı nār-ı esbān-ı sipāh
Oldı reşk-i āsumān-ı pür-kevākib ol sipāh⁷⁰⁹
- 5 Geldi istikbāle ceşş-ı nuşret ü cünd-i zafer
Ķıldılar fermānına ḥükm-i ķaderle inķiyād
- 6 Pīş-gāh-ı ķal'aya itdi şalābetle nüzül
Başladı cenge ķılup 'avn-ı Hūdāya istinād
- 7 İrdi çün kim erba'in-i kāmile eyyām-ı ḥarb
Feth-i bāb itdi cenāb-ı ḥāzret-i Rabbü'l-'ibād

⁷⁰⁸ Ayan,a.g.e.,s.288.

⁷⁰⁹ Ayan,a.g.e.,s.288. "sevād" şeklindedir.

- 8 Ceng ile Bağdād alınmaz dirler iken ‘ākıbet
Žarb ile fetḥ eyledi şāhenseh-i Rüstem-nijād
- 9 Geçdi cümle leşker-i şāh-ı ‘Acem şemşīrden
Oldı Nehr-i Dicle ğarķ-ı ḥūn-ı erbāb-fesād
- 10 Himmet-i sırr-ı İmām-A‘zam oldı kār-ger
‘Ālem-i ma‘nāda itdükde bu emre ictihād
- 11 abza-i teshīre girdi tīĝ ile mülk-i ‘Irāķ
Dest-i ḥükmi-rāfiżiden ıķdı yek-bār ol bilād
- 12 Şavlet-i Sulţān-ı Ğāzī dāyimā efzūn olup
uvvet-i baḥt-ı cihān-girin ide Mevlā ziyād
- 13 oldı eṭrāf-ı cihāna müjde-i fetḥ u zafer
N’ola olsa ḥāş u ‘āmuñ ḥāṭırı mesrūr u şād
- 14 Gūş idüp Cevrī iderken vech-i tārīḥin ḥayāl
Eyledi hātif bu beyti gevher-i gūş-i fū’ād
- 15 ‘Asker şāhı düşünce fetḥine tārīḥ olur
Aldı Bağdādı ‘adūdan ceng ile Sulţān Murād
Sene 10714-999=1048

-641-

Tārīḥ-i Mezākī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād⁷¹⁰

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Eyleyüp 'azm-i ğazā şāhib-ķırān-ı rüzgār
Pādişāh-ı baht-yāver ḥazret-i Sulṭān Murād
- 2 al'a-i Bağdādı 'avn-i Ḥaqq ile feth eyledi
Evc-i burc-ı evliyāya dikdi rāyāt-ı cihād
- 3 Bu ḥurūf-ı ḥāl-dāriyla didüm tāriḥini
Aldı Bağdādı bile ol sāye-i rabbū'l-'ibād
Noqtalı ḥurūf ḥisābdadur Sene (1048)

300 b

-642-

Tārīḥ-i Cem'ī Efendi Berāy-ı Feth-i Bağdād⁷¹¹

Mef'ülü Fā'ilātün Mef'ülü Fā'ilātün

- 1 Şad müjde kim cenāb-ı Sulṭān Murād-ı Ğāzī
'Azm-i cihād idince el virdi aña maqşūd
- 2 Ya'nī be-ḥüsn-i tedbīr hem bā-ḥadeng ü şemşīr
Bağdādı kıldı teşḥīr ol şāh-ı kişver-i cūd
- 3 Dehrün niĝāhdārı zıll-i Ḥudā-yı Bārī
Ceng ile ol ḥişarı aldı ḥilāf-ı ma'hūd

⁷¹⁰ Mermer, a.g.e., s.560-561.

⁷¹¹ Koparan, a.g.e., s.199.

- 4 İkbāl-i yümn-i pāyı t̄abende mihr-i rāyı
Ol burc-ı evliyāyı haqqā ki kıldı mes'ūd
- 5 Andan İmām-ı A'zam hem çār-yār-ı Ekrem
Sultān-ı Enbiyā hem bī-şübhe oldı hoşnūd
- 6 Ey Cem'ī bu gāzāya tarḥ eyle iki yüzden
Mısrā'-ı evvel oldı tārīḥ-i şevk-i bihbūd
- 7 Biñ kırk sekizde alup Bağdād'ı şāh-ı İslām
Hep hārici-i menḥūs oldı içinde nā-būd
Sene 2026-978=1048

-643-

Tārīḥ-i Vefāt-ı Sultān Murād Hān⁷¹²

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Sultān Murād-ı kām-bīn ol fātīḥ-i Īrān-zemīn
O ḥāmī-i şer'-i mübīn ol pādīşāh-ı dīn-penāh
- 2 Her cānibe raḥşın sürüp dünyā degül bākī görüp
Oldı cihān terkin urup semt-i beḳāya rū-be-rāh
- 3 Gerdūnı hengām-ı sefer çetr itmeyen vālā-güher
Zir-i zemīnde ḥayflar şimdi yatur bī-bargāh

⁷¹² Koparan,a.g.e.,s.201.

- 4 Ol pādīshāhı yād idüp elṭāfını ta‘dād idüp
Halk-ı cihān feryād idüp gerdūna çıkdı dūd-ı āh
- 5 Ey çarḥ-ı dūn u bī-āmān ḥavfum odur bir gün hemān
Zor nefes ile kehkeşān ber-bād ola çün berkgāh
- 6 Bu mātemi gūş eyleyüp Cem‘ī didi tāriḥini
Sultān Murād kām-cūy-ı firdevsī kıldı cilvegāh
Sene (1049)

300 a

-644-

Tārīḥ-i Cem‘ī Berāy-ı Cülūs-ı Sultān İbrāhīm Hān⁷¹³

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Zıll-i Yezdān Ḥāzret-i Sultān İbrāhīm kanuñ
Dergehinde kulluğa lāyık degül Kāvūs-ı Tūs
- 2 Hicretüñ biñ kırk toquz sālinde bā-‘izz ü şeref
Taḥtı teşrif eyleyüp itdi ahālī dest-būs
- 3 Bu beşāretle sarāy-ı sūra döndi kā‘ināt
Bu meserretle donandı şehir çün beytü’l-‘arūs
- 4 Kūbbe-i çarḥ-ı berini pür-ṭanin itdi bu dem
Gūlgul-ı ṭabl-ı beşāret bang-ı rūḥ-efzā-yı kūs

⁷¹³ Koparan,a.g.e.,s.202.

5 Bu peyām ile şabā ‘azm-i gülistān eylese
Göklere atardı tācın şevk ile tāc-ı ħorūs

6 Bu peyāmı gūş idüp Cem‘ī didi tārīhini
Devlet ile eyledi Sultān İbrāhīm cülūs
Sene (1049)

-645-

Tārīh-i Cem‘ī Berāy-ı Feth-i Revān⁷¹⁴

Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün Müstef‘ilün

1 Minnet Ĥudā’ya eyledi Sultān Murād-dāverūn⁷¹⁵
Kūsın bülend-āvāze-i fethi cihānı pür-şadā

2 Ya’nī o şāh-ı şīr-ceng alup Revān’ı bī-direng
Oldı ser-i a’dāya teng bu günbed-i vūs‘at-nümā

3 O ħal‘anuñ burc u dūrın top ile yıkdı ekşerin
‘Afv itdi cürm-i leşkerin şāhenşeh-i kişver-güşā

4 Bu feth-i cān-bağşı tıyup Cem‘ī didi tārīhini
Aldı Revān’ı zor ile Sultān Murād cem-levā
Sene (1045)

⁷¹⁴ Koparan,a.g.e.,s.194.

⁷¹⁵ Koparan,a.g.e.,s.194. “Minnet Hudā’ya Hazret-i Sultān Murād’uñ eyledi” şeklindedir.

301 b

-646-

Tārīḫ-i Cem'ī Efendi Berāy-ı Feth-i Ḥanya⁷¹⁶

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 'Azīz-i mıṣr-ı cihān Ḳapudān Yūsuf Paşa
Ki itdi kendüye iḥsān ile cihānı 'abīd
- 2 Vezīr-i ṣānī idüp anı nāmzed kıldı
Girid ceziresini fetḫe pādişāh-ı ferīd
- 3 Be-himmet-i şeh-i 'ādil ḳarīb 'ahd içre
Ele getürdi anı görünürken emr-i ba'īd
- 4 Şadā-yı fetḫ irişüp çarḫ-ı çāruma andan
Yayıldı şeş cihete hem-çü pertev-i ḥürşīd
- 5 Cenāb-ı Ḥazret-i şāhib-ḳırān-ı devrāna
Gelince müjde-resān fetḫ-nāme ile berīd
- 6 Donandı gūşe-be-gūşe bilād u heft iḳlīm
Bezendi sū-be-sū çārsū çü mücemmi'-i 'ıyd
- 7 'Acüz-ı dehr yine eyledi Züleyḫā-veş
Bu devr-i Yūsuf-ı ṣānīde kesb-i ḥüsn-i cedīd

⁷¹⁶ Koparan,a.g.e.,s.211-212.

- 8 Girid şarābı ki memdūh idi unutturdı
Anuñ şafā-yı giriftin bu neşve-i cāvīd
- 9 Yıqınca Hanya hişārını ol havālī tamām
Yed-ı taşarrufa girdi bi-‘avni Rabb-i mecīd
- 10 Bu fetḥ u bu zaferūñ Cem‘ī didi tāriḥin
Yıqıldı hışnı alındı bīn elli beşde Girid
Sene (1055)

301 a

-647-

Tāriḥ-i Cem‘ī Berāy-ı Fetḥ-i Azaḳ⁷¹⁷

Müfte‘ilün Müfte‘ilün Fā‘ilün

- 1 Zıll-i Hudā pādişeh-i baḥr ü ber
Ma‘delet-ārā şeh-i Rüstem-sitiz
- 2 Fetḥ-i Azaḳ ḳaşdına ‘asker şalup
Ḳopdı ser-i ḥaşma yine rüstaḥiz
- 3 Saṭvet-i şemşir-i şehensāh ile
Zehresi a‘dānuñ olup rīz rīz
- 4 Ḳal‘ayı terk idüp o ḥayl-i gürāz
Oldı gürizinde başd-ı üft ü ḥiz

⁷¹⁷ Koparan,a.g.e.,s.207.

5 Cem'î bu fetḥi işidüp beyt için
Deste alınca kalem-i müşk-bîz

6 Hâtif-i ğaybî didi târiḥini
İtdi 'adüvv-i hısn-ı Azak'dan gürîz
Sene (1052) Vaḳ'a-i Sānî Luṭf-ı Haḳ Oldı Azak Fetḥ-i Muḥaḳḳaḳ

-648-

Târiḥ-i Cem'î Efendi Berāy-ı Cülüs-ı Sulṭān Muḥammed Ḥān⁷¹⁸

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

1 Şehzāde-i fūrüz-baḥt geçdükde taḥt-ı şāhîye
Erkân-ı devlet yüz sürüp pāyına itdi dest-būs

2 Āġāh olup bu ḥālden āzîn-i Yezdān-ı cihan
Her şehri tezyîn itdiler hem-rāh hem-çün nev-'arūs

3 İndi zemîne seyr için bu zînet-i eflākiyān
Çııdı semāya dem-be-dem bu demde bāng-ı ṭabl u kūs

4 Bu müjdeyi neşr eylese ṭarf-ı gülistāna şabā
Atardı tācın göklere şad şevḳ ile tāc-ı ḥorūs

5 Bu ḥāletî gūş eyleyüp Cem'î didi târiḥini
Sulṭān Muḥammed eyledi tevfiḳ-i hādî ile cülüs
Sene (1058)

⁷¹⁸ Koparan,a.g.e.,s.216.

Tārīḫ-i Cevrī Bā-Fermān Berāy-ı Cirid Endāḫten-i Sulṭān Murād Ḥān⁷¹⁹

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāzret-i Sulṭān Murād-ı pür-hüner kim şun'-ı Hāḫ
Zāt-ı pākin eylemiş şāhib-kemāl ü zū-fünün
- 2 Şerḫ olunmaz cevher-i ṭab'-ı laṭīfī ḫaşre dek
Kılsa Bercīs-i felek vaşfında taḫrīr-i mütün
- 3 Ol şehensāh-ı ḫavī-baḫt u bülend iḫbāl kim
Ḳadr-i gerdūnı 'ulüvv-ı şānı eyler pest ü dūn
- 4 Pādişāh-ı kām-rān kim seyre çıḫduḫça olur
Muḫtaşar çetr-i hümāyūnı sipihr-i nīl-gūn
- 5 'Avn-ı luṭfı beççe-i nā-çīze baḫş-ı zūr ider
Dest-i ḫahrı Ḳahramān u Rüstemi eyler zebūn
- 6 Āsumān-ı cenge olsa şu'le-i şemşīr-i berḫ
Ġarḫ ider bir demde mülk-i düşmeni Tūfān-ı hūn
- 7 Hāḫa-i bend-i kemendın ḫalāş olmaz 'adū
Piç ü tāb olsa idüp endişe-i mekr ü füsūn

⁷¹⁹ Ayan, a.g.e., s.285-286.

- 8 Ol cihān-dāver ki eyler ḥāk-i pāyin rūzgār
Pādişāhān-ı cihāna dāyimā kühl-i ‘uyūn
- 9 Seyr için geldükde Begkoz bāgına iclāl ile
Pāyına yüz sürdi cūlar itmeyüp şabr u sükūn
- 10 urdılar piş-i sarāya bir mu‘allā sāye-bān
Eyledi anda vücūdın t̄ab-ı germādan maşūn
- 11 Gāh ḥışt ü geh cirid alup o meydānda ele
uvvet-i şāḥib-ırānīsın iderken ‘azmūn
- 12 Atdı ol yerden ciridin zūr-ı bāzū gösterüp
arşusunda oldu menzil-gāh aña mermer sūtūn
- 13 ‘Add olundu bu‘d-ı meydānı yüz otuz beş zırā‘
İrmeye ol menzile bād olsa t̄ire reh-nūmūn
- 14 Perçem-i tūğı perişān eylesün her fitneyi
Mehçe-i rāyātı olsun ḥaşmına dāğ-ı derūn
- 15 Şıd ile Cevrī du‘ā idüp didi tārīḥini
uvvet-i bāzū-yı Sulṫānı kıla Mevlā füzūn
- Sene (1047)**

-650-

Tārīḫ-i Beyza Bā-Fermān ‘Ālī⁷²⁰

Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

1 Hāzret-i Hān Murād-ı zī-şānuñ
Her hūnerde olur kemāli ‘ıyān

2 Cümleden bir tüfenk ile ḫālā
Ki toḫuz dirhem idi bī-pāyān

3 Urdı bir beyzāyı sühūlet ile
Oldı fındıḫ yeri şikeste hemān

4 Atdı kırḫ dōrt zirā‘ yerden anı
Zūr-ı bāzūsına yeter bu nişān

5 Didi tārīḫini görüp Cevrī
Āferīn ey dilīr-i Sām-aḫrān
Sene (1049)

303 b

-651-

Tārīḫ-i Cevrī Berāy-ı Vefāt-ı Bayram Paşa⁷²¹

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Geçdi dünyādan idüp Bayram Paşa terk-i cāh
Ber-ḫaraf ḫıldı ḫuyūd-ı mā-sivāyı bi’t-temām

⁷²⁰ Ayan,a.g.e.,s.289.

⁷²¹ Ayan,a.g.e.,s.306.

2 Kesb-i hāl itmişdi sırr-ı evliyā‘u’llāhdan
Mağ‘ad-ı şıdk itdi ‘āhir menzilin Rabbü’l-enām

3 ‘Ömri oldukça li-vechi’llāh hayrāt eyleyüp
Cāhid u emrinde hem gösterdi sa‘y u ihtimām

4 Şübhesiz buldı ğazā ecrīn şehādet rütbesin
Oldı eşnā-yı seferde ‘āzim-i dārü’s-selām

5 Didi Cevrī Rūh-ı Kudsī fevtinüñ tārīhini
Eyledi Bayram Paşa ‘Adn-i a‘lāyı mağām
Sene (1048)

-652-

Tārīh-i Mağtül-i Şoden Müşāhib Çelebi⁷²²

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

1 Mūsā Çelebi kim yed-i beyzā-yı keremle
Hürşid gibi ‘āleme ihsān idi kārı

2 Olmuşdı hülüş ile şehensāh-ı cihānuñ
Hem bende-i dil-dādesi hem mūnis ü yārı

3 Būy-ı gül-i ahlāk-ı laṭīfiyle virürdi
Eyyām-ı hayātı eşer-i feyz-ı bahārı

⁷²² Ayan,a.g.e.,s.326.

4 Görseydi eger h̄usn-i dil-ārāsını Yūsuf
‘Aşq ile Züleyhā gibi qalmazdı qarārı

5 Nā-ḥaḳ yere z̄ulm ile şehīd oldu mazlūm
Menzil-geh ola Ḥaḳḳuñ aña qurb-ı civārı

6 Cevrī didi tārīḥin idüp Ḥaḳḳa münācāt
Mūsāya cemāliyle tecellī kıla Bārī

Sene (1031)

-653-

Zārī

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 āgāzı ki paşa-yı mücāhid fi’llāh⁷²³
.... ve’ddīn-i mu‘īnü’ d-dünyā

2 vüzerā-i Āşaf u nişān ol kim
Eylemiş re’yīni hem-vāre muvaffaḳ Mevlā

3 ğazā eyledi kim ‘avn-i Ḥaḳ ile varsun
Eylesün tīḡını āvīze-i ‘arş-ı a’lā

4 Kelb-i küffāra ğuzāt ile dilberāne urup
Qıldı Rā-Ḳoçi yek-ḥamle ile nā-peydā

⁷²³ Metin silik ve eksik olduğu için noktalı yerler okunamadı.

- 5 başına teng olduğu ol mel'ūnuñ
.... çār-ı cevānibde şaķındı a'dā
- 6 fesādın götürüp kaṭ' itdi
.... fitne vü āşūba ķomadı bir cā
- 7 dīn-i mübīn ise daķı ancak olur
.... dem-sāz ola her kārına tevfiķ-i Hūdā
- 8 'adūnuñ didi Zārī tāriķ
.... şaydı zūr ile Aķmed Paşa

Sene (1070)

303 a-304 b

-654-

Tāriķ-i Zārī Efendi Öziçevi Berāy-ı Feth-i Kandıye

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Bir gün götürüp peyk-i şabā nāme-i fethi
Āfāķı pür itdi yine āvāze-i büşrā
- 2 Mazmūnı bu kim āşaf-ı Cem-cāh mücāhid
Bü'l-feth-i zafer pişe-i cihāndār-ı mu'allā
- 3 Fethine idüp Kandıyenüñ şarf-ı 'ināyet
Ol şadr-ı ğazā menķıbet geh-ārā

- 4 Bir vefk-i merām oldı müsā'id-i kereminden
Te'yid-i ħudāvend teĸaddes ü Te'ālā
- 5 Bir ĸal'a naşib oldı muĸaşşal
Darbü'l-meşel 'ālemiyān şöhre-i dünyā
- 6 Tahkik-i ĸaĸikatde ol kim
Tedkik-i 'amikinde ĸired vālih ü şeydā
- 7 Bu 'uĸde-i ser-beste bulur mıydı güşāyiş
Olmasa eger sırr-ı kerāmātı hüveydā
- 8 Taĸsın-i belig itdi görüp bām-ı felekden
Şirāna bizden melā-i 'ālem bālā
- 9 Hem böyle ĸazā kim ola maĸrūn-ı fütūĸı
Āşāf-ı beşār anı virür şevĸ-i dü-bāy
- 10 Tā encümen-i ĸaşre dek esfār-ı seyrde
Dāstānımız āfāĸ ola bu ĸazve-i kuberā
- 11 Efrenc iline ĸara ĸaberlerle çekilsün
Çün naĸl-i ĸazā rāyet yā neĸbet-i a'dā
- 12 İz'āf-ı bulur ehl-i cihādı
Ervāĸ-ı şehidānını şādān ide Mevlā

- 13 Şaḥîr yine dest uralı merdân-ı muḥâşır
Sâl-i sebû meyn-i şâhid fetḥ itdi tecellâ
- 14 Besdür şeref-i şânı kâide âyet-i tenzîl
Âğâz ile encâmına vechin ile imâ
- 15 Ser sûre-i fetḥe olup âğâzı müşâdif
Meş'urdur anı naqş-ı feteḥnâlık fetḥâ
- 16 Âḥîr ser-fetḥ ile bulup rütbe-i tekmîl
Dâl olur aña ḥarf-i taḥteyn-i feteḥnâ
- 17 Zârî diyelüm ḳand-i meksûruñı târiḥ
Fetḥ oldı Ḥaḳ 'avnı ile bu ḳal'a-i vâlâ
Sene (1080)

303 a

-655-

Târîḥ-i İnhizâm-ı Râ-Ḳoçi

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Şîr-i merdân-ı veğâ ḳudve-i erbâb-ı ğazâ
Ḳahramân-ı vüzerâ Ḥazret-i Aḥmed Paşa
- 2 Ya'nî râḳî'-i ḥayye miḳdârını bildürmek için
İtdi serdârânı şâhenşeh-i iḳlîm-i ğüşâ
- 3 Leşker-i ser-ḥadd-ı İslâm ile himmet idüben
Ceyş-i küffârı iki def'a şaydı bî-pervâ

- 4 ırdılar k firi de kişi az t-ı İsl m
Aldılar oplarını t b rın id p yam 
- 5 ‘ mri efz n ola paşa-yı ker m ’Ő-Ő nuŐ
İtdi  zilere emv l-i fir v n
- 6 Dest-i c d -i Őevd r eyledi bezl
Oldı memn nı anuŐ c mle a’l 
- 7 Bu pey m ile cih n oldu ser- -ser mesr r
Bu pey m ile zem n oldu neŐ t-ı
- 8 G Ő idicek bu az mı didi Z r 
‘Avn-i ha ile Őadi R -oı Amed Paşa
Sene (1071)

304 b

-656-

T ri-i Z r  Ber y-ı Feth-i ehrin

F il t n F ’il t n F ’il n

- 1 D ver-i d n mehd -i s hib-zam n
H n Muammed Şeh-i r y-ı zem n
- 2 Şaldı h ner bir  n zafer-i Ő nını
M lket-i a’d ya yes r u yem n

3 .Meskũñ-ı eşrâr-ı Őikâ kâr ne
Sâ'id-i himmetle çeküp tîĝ-ı kemîn

4 Őadme-i zür-âver ne duymadı
Őal'a-i Çehrin gibi haşn-ı raşın

5 Bu deme târiĝ yeter Zârîyâ
Naşrun minellâhi yenĝiĝu mübîn

Sene (1089)

304 a

-657-

Târîĝ-i Vefât-ı Őapudan Sinan Paşa

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Virür âĝir-i fenâya felek teni
Nûĝ daĝı olursa keştibân

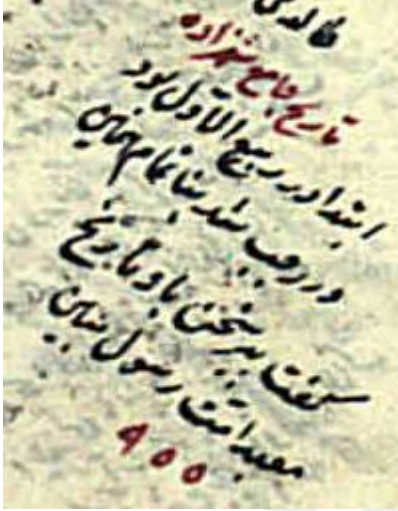
2 Her kaçan dem çeke ecel
Őatrece gelmeye aña 'ummân

3 Yusûf-ı Şânî idi aĝbâba
Görinürdi 'adüvv gözine sinân

4 Seĝer yâ gel du'â-yı ĝaber idelüm
Rûĝ-ı pâkini şad ide sübĝân

5 Hātif-i ğaybī didi tārīhin
Taldı raḥmet-i deñizine ḳapudan
(981)

-658-

-659-

Tārīḫ-i Feth-i Sāḳız

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sāḳızı ğayret-dīn ile Piyāle Paşa
Almağa asker-i İslām ile açduḳda ağız
- 2 Düşmen ağzından alup çekdi nezāketle anı
İşidenler didi şimdi gird-i feth oldu deñiz
- 3 Şükr ider ḫalk-ı cihān fethine tārīḫ-i Nizām
Ḥaḳḳa ḫamd oldu düşdi femm-i İslāma Sāḳız
Sene (974)

-660-

Tārīḫ-i ‘Ārifī Berāy-ı Çeşme

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Avn-i ḥaḳ ile çü bir şāḫib-naẓar
Yapdı bir çeşme ki yok aña ‘adil

2 Bāğ-ı firdevs içre virsün Ḥaḳ aña
Nehr-i Kevşerden niçe ecr-i cezil

3 ‘Ārifī didi anuñ tārīḫini
Ḳad bedāeinā tüsemmä selsebil

Sene (944)

-661-

Vefāt-ı Sultān Muḥammed

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Fe‘ülün

1 Ecel cāmına içüp sultān Muḥammed
Ḳoyup tācı vü taḫtı gitdi maḥmür

305 b

-662-

Tārīḫ-i Vefāt-ı Cāmī La‘lişir Mir-i Nevāyī

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

1 Cāmī ki būd-ı mā‘il-i cennet muḳim şedd
Fi-ravzatihī mübāreketen arzuhā’s-semā

2 Kilk-i każā nüvişte-i revān birdür bihişt

Tārīhden dahlekān-ı imnā

Sene (818)

-663-

Tārīh-i Vefāt-ı Sultān Selīm

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Rūhını Sultān Selīmüñ yā İlāh

Ġarķ-ı rahmet kıl bi-haķķın Fātiḫā

2 Kim vefātına anuñ tārīhidür

Ehl-i imān rūḫı için Fātiḫā

Sene (926)

-664-

Tārīh-i Vefāt-ı Şeyḫülislām Sa'dī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Meh-i şevvālüñ ikinci gününde

Ki molla gitdi yād idüp be-nāmını

2 Vefātına dedi tārīḫ ḫandī

Beḫāya geçdi Sa'deddīn-i Şānī

Sene (945)

-665-

Tārīḥ-i İnhizām-ı Şāh-ı ‘Acem

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Deşt-i Tebrizde kızılbaşuñ
Ḥūnī-i ser-i hūbunun fūrāt oldu
- 2 ‘Āķıbet-i pāy-ı taht-ı salṭanatı
Mezhebi gibi bī-şebāt oldu
- 3 Yine bār-ı girān-ı miḥnet ile
Buñalup bili iki ķat oldu
- 4 Müjde-i fethle ṭolup ‘ālem
Herkesüñ ağızı pür-şebāt oldu
- 5 Dedi ‘Aşķı bu feth için tārīḥ
Fili depdi o şāh-māt oldu
Sene (955)

-666-

Tārīḥ-i Berş-i Naķķāş-ı Ḥaydar

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

- 1 Bir niçe yārān cem‘iyyet günü
Berş buyurup her biri oldu zehr-nāk

2 Ey dirîgâ kim gülüp açılmadı
Her biri gül gibi oldu yine çâk

3 Bunca ma'cûn olur ey ehl-i dil
Eyledi yârânı cümle derd-nâk

4 Didiler berrâşlar târîhini
Haydaruñ bir şen bin oldu helâk

Sene (971)

305 a

-667-

Târîh-i Vefât-ı Revânî

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

1 Cihâni ser-be-ser tutmuşdı nâmı
Eşîr-i nazm ya'ni kim Revânî

2 Kemâlin bulmuş idi tarz-ı şî'rûñ
Gören dirdi aña Selmân-ı Şânî

3 Ecel cāmına içüp bu devr elinden
Şu deñlü mest oldu düşdi anı

4 Dedi târîhin anuñ rûh-ı qudsî
Cināndan pāk cān atdı Revânî

Sene (930)

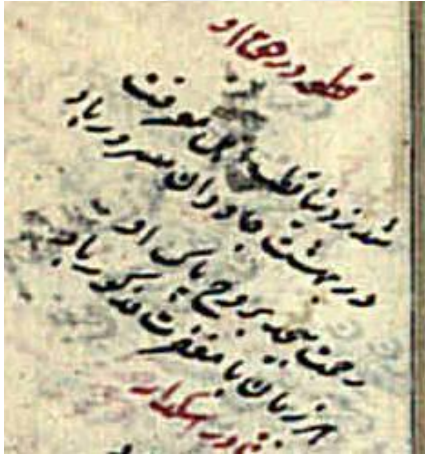
-668-

Tārīḫ-i Vefāt-ı Lāmi'ī Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Yetm-i fazl u derd-i bay kemāle
Zübde-i 'irfān u ser ḫayl-i 'ibād
- 2 'Azm-i 'uḫbā eyledi iḳbāle
Fātiḫa ile her dem idüñ anı yād
- 3 Didi Ḳandī fevtinüñ tārīḫini
Lāmi'inüñ Ḥaḳ ide rüḫını şād
Sene (938)

-669-

-670-

Tārīḫ-i Çeşme-i Rüstem Paşa Der- Üsküdar

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şāḫibü'l-Ḥayr Āşaf-ı rüşen nihād
Ḥazret-i Rüstem 'alem ḫatem şehā

2 Fî sebîli'llâh bunı itdi sebîl
Selsebil ide Hüdâ añâ cezâ

3 Teşne-i diller didiler târîhini
Çeşme-i mâ'i hayât cānfezâ
Sene (953)

-671-

Târîh-i Çeşme-i Ayaşofya

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

1 Oldı bu çeşme yüzi şuyı Ayaşofya'nuñ
Ehl-i şafâ kılsa n'ola Ka'be-veş-i tavâf
2 Görüp şafâsını dedi târîhin ehl-i dil
Mâ'ü'l-hayâti 'aynına almaz bu âb-ı şâf
Sene (956)

306 b

-672-

Velehü

Hâtifü'l-ğayb kâle fi'l- târîh

....

-673-

Tārīh-i Feth-i İstanbul

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

1 Feth-i İstanbul'a fırsat bulmadılar evvelün
Feth idüp Sultān Muḥammed yazdı tārīh-i āḥirün
Sene (857)

-674-

Tārīh-i Vefāt-ı H̄'āce 'İşmet

Herkes ki şinīd-i güft **Temmet**

Sene (840)

-675-

Tārīh-i Vefāt-ı Emīr Sultān

Oldı tārīhi intikāl Emīr **Sene (832)**

Kefe ḥalkına Ḥaḫdan irdi devlet

Ki oldı fethinüñ tārīhi **Şefḫat Sene (880)**

-676-

Tārīh-i Binā Vü Ḥiṣār-ı Rūm İli Sene (856)

Tārīh-i mübāyine **Bünyān-ı Muḥammed Ḥān**

-677-

Tārīh-i Vefāt-ı Aḫmed Pāṣā

Geçdi meded-i şā'ir-i Rūm **Sene (930)**

-678-

Tārīh-i Vefāt-ı İlāhī

Be-şod tārīh-i raḫmet ber-İlāhī **Sene (895)**

-679-

Tārīḫ-i atlı Molla Ltfı

Veledad mte Őehıd **Sene (910)**

-680-

Tārīḫ-i Vefat-ı Sultn Cem

Cm-ı raḫmetden eylesn Cem nŐ **Sene(900)**

-681-

nhizm-ı Uzun asan

Butln-ı keyd'l ḫyınn **Sene(878)**

-682-

Tārīḫ-i Vefat-ı Sultn seyin

Ry-ı emniyyet ez-cihn ber-ḫst **Sene (911)**

-683-

ayb

Mfte'ln Mfte'ln F'ln

1 İtdi mselmnlara ḫaylı hcm

Leşker-i bedbaḫtla Őf-i Őm

2 'bet'l-emr olup mnhezim

Kendi ḫarb ili de b-Őerr-i bm

3 Htif-i ayb didi trḫini

Ald 'Acem mlkini Sultn-ı Rm

Sene (920)

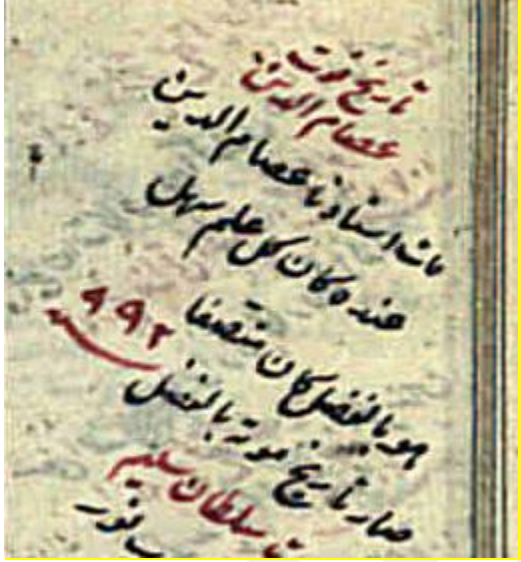
-684-

Vefat-ı Őeyḫ Ceml Efendi

Mte zbdet'l-evliy **Sene (933)**

306 a

-685-

-686-

Tārīḥ-i İmāret Sultān Selīm

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Livā-yı 'adle şehzāde virüp nūr

Ḳaraman illerini kıldı aydın

Sene (953)

-687-

Tārīḥ-i Sefer

Şāh-ı şāhān eyledi Ṭahmāsa 'azm

Sene (954)

-688-

Vefât-1 H̱ayālî

Sözi dilde H̱ayālî gözde aldı

Sene (994)

-689-

Vefât-1 Sürürî

Gitdi cihân-1 Sürürî

Sene (966)

-

Ehl-i küfrüñ Sâız'ın çekdi Piyâle Paa

Sene (972)

-690-

Târî-i 'Āı Çelebi

Gitdi seyyîd-i 'Āı

Sene (979)

-

Aldı Sultân Murâd irvân'ı

Sene (986)

-691-

Târî-i Binâ-yı aır-1 Sinân Paa

ıldı bu aır inâ Sultân Murâd **Sene (990)**

-692-

Târî-i İnhizâm-1 Muammed Girây

ıldı İslâmı bi-'avnillâh avî Sultân-1 Rûm **Sene (992)**

-693-

Vefât-1 ‘Ulvî

Maķâm olsun saña cennetde ‘Ulvî **Sene (992)**

-694-

Tārîh-i Kadûm-1 Mirzâ Haydar

Geldi ‘izz ü nâz ile Rûm’a ‘Acem şehzâdesi **Sene (998)**

-695-

Tārîh-i Harķ-1 İstanbûl

Dâr-ı İstanbûl ser-â-ser yandı âh **Sene (978)**

-696-

Tārîh-i Vefât-1 Fevrî

Revân oldu fenâ dârına Fevrî **Sene (978)**

-697-

Tārîh-i Kıbrıs-1 ‘Ulvî

İki fâtiķ Kıbrıs’ı feth itdiler **Sene (978)**

-698-

Tārîh-i Niyâzî

Aldı Kıbrıs atasın şâh-ı Selîm **Sene (978)**

-699-

Tārîh-i İnhizâm-1 Tâbûr-1 Küffâr

Fehzemûhum bi-iznillâh **Sene (1002)**

-700-

Tārîh-i Feth-i Yanık

‘Adû-yı dîn şınup feth oldu Yanık **Sene (1002)**

-701-

Tārîh-i Serdâr İbrâhim Pâşâ

Oldı serdâr vezîr-i ekrem **Sene (1007)**

307 b

-702-

Tārīḥ-i Kanije

Feth olup al'a bozuldu tabur **Sene (1009)**

-703-

Tārīḥ-i Diger

anije al'asın aldı serdar **Sene (1009)**

-704-

Tārīḥ-i Feth-i Egri

Nemeden Sultan Muammed aldı Egri al'asın **Sene (1003)**

-705-

Tārīḥ-i 'Azm-i Edirne

Cennet-bad ola Sultan Amed ile Edirne

-706-

Tārīḥ-i Bahr

Yol oldu skudara Adeiz tondu bi otuzda **Sene (1030)**

-707-

Tārīḥ-i Vefat-ı Veysi Efendi

F'iltn F'iltn F'iltn F'iln

Veysi ki olmu idi taazzulde bi-bedel

Ta'yin-i sl-i nevtine tarihidur azel **Sene (1037)**

-708-

Tārīḥ-i atlı Sultan 'Oman

Oldu ehid Oman **Sene (1031)**

-709-

Tārīḥ-i Veladet-i Sultan Muammed Han-ı an

Nurdur geldi Muammed ulb-i İbrhimden **Sene (1051)**

Tārīḥ-i Diger Yağmā Sene (1051)

Tārīḥ-i Cülüs-ı Ğonçe Sene (1058)

-710-

Tārīḥ-i Mezākī Feth-i Uyvār

Bi-‘avnillāh kāfirden alındı ƙal‘a-i Uyvār **Sene (1072)**

-711-

Tārīḥ-i Mezākī Efendi Bi-Feth-i Uyvār

Sa‘y-ı Aḥmed Paşa Uyvār’ı macardan aldı **Sene (1076)**

-712-

Tārīḥ-i Feth-i Ƙandiyye

Seyf-i ƙahr ile Girid’i aldı cüdi’l- mümin’in **Sene (1080)**

-713-

Tārīḥ-i Diger

Cemī‘ā seyf ile aldı Girid’i ‘asker-i İslām **Sene (1080)**

-714-

Diger

Aldı ceng ile Girid ƙal‘asın Aḥmed Paşa **Sene (1080)**

-715-

Diger

Eyledi Ƙandiyyenüñ fethine ‘ālem-i heme ḥamd **Sene (1080)**

-716-

Diger

Ḥaƙƙa minnet alındı ḥaşn-ı Girid **Sene (1080)**

-717-

Diger

Alınup Ƙandiyye cebren bi-‘avnillāh ü naşrullāh **Sene (1080)**

-718-

Diger

Alındı andıyye küffār elinden şabr-ı Amedle **Sene (1080)**

-719-

Vuşlatı

Bu dem andıyye fetı oldu yeter **Sene (1080)**

-720-

Tārı-i Sükkerı Berāy-ı ‘Ummān

ılıla aldı ‘ummānı ılıla Muřafā Paşa

307a

-721-

Tārı-i Cölüs

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 ‘Aynıyā dñnyāya müjde eyledüm tārıını

Mıhr-i dehr oldu sultāna Muřafā itdi cölüs **Sene (1222)**

Oldı ‘adı hāne Mamūd’un cölüsunda ‘Aynı **Sene (1222)**

-722-

şarkı

şu şarşuki dağda bir şuzu meler

uzunuñ feryādı bağrumı deler

Eşinden ayrılma böyle mi meler

Naarād

Gel şuzum ağlama meleme vāz gel eşinden

Seni güden çoban böyle görmesün
Gördüğü yerlerde çimen bitmesün
Benüm çekdiğümi bir kul çekmesün

Eyzan

Şu karşıki dağda bir ince
Aradum bulmadum bir 'ahdî
Anam ile öksüz babadur benüm

Eyzan

Şu karşıki dağa bir yede yapdum
Yedenüñ içinde yalıñuz yatdum
Eşim gelir mi diyü yollara baqdum

Eyzan

308 b

-723-

Şarkı

Şanurdum ey meh-i nâzum
Geçer elbet bu niyâzum
Bilmezlikle açdum râzum

Naçarad

Şimden soñra neme lâzum

Gücendirdüñ dile beni gitdi

.... şavdı gitdi

Qırdı qalbüm maḥzün itdi

Eyżan

Lāyık mıdur böyle itmek

Bıraqupda beni gitmek

Mümkün degül gücüm yetmek

Eyżan

Ağyārıda terk eylese

İtdüm fedâ istesem

Geçdi ğayrı her

Eyżan

-724-

Şarkı

Meylî o şūḥuñ ‘aceb ağyāre mi

Aramaz oldı dil āvāre mi

Yārelendi sīne-i şadpāre mi

Naqarad

Sīnemi gel yārda gör yāremi

Yār bulur bulsa benüm çāre mi

Āfet-i cāndur baķıķı fitne-kār
Kākülidür ‘aqlum iden tār-mār
İtdi bu dil beni āşüfte-zār

Eyżan

Haıra geldükçe ol nevreķi nihāl
Kimse ile eyleyemem ḥasbiḥāl
Söyleyemem zār-ı derūnum muḥāl

Eyżan

Şanma ‘abeş-i nāle vü efgānumı
‘Aşķa düşürdüñ dil-i sūzānumı
Şerḥ idemem sözün pinhānumı

Eyżan

-725-

Şarkı-i Sulṫān Selīm

Göñül virdüm bir civāna
Derd nedür oldum dīvāne
Gel efendüm girme ķana

Naķarad

Bir seni virmem cihāna

Kaķma benden göñül sende
Olduķça bu cānum tende
İnşāf eyle ķuzum sende

Eyżan

Aramızda cüdālu var
Kuzum serde gedālu var
Bizde her yer vefālu var
Eyzan

Şırma saçlı bir civāndur
Görmeyeli çok zemāndur
'Aşıkuñ hāli yamāndur

Eyzan

-726-

308 a

Şarkı

Bir cefā-cū nazlı yāre
Düş olup yendüm bu nāre
Olsa da gönülüm pāre pāre
Ahumla kim neyleyim var mı çāre
Naqarad

Bak şu kaşun karasına
Elif çekme arasına
Düşdi gönül çāresine
Eyzan

Dilde āteşi böyle almaz

Söne ‘aşka almaz

Söyle kim gön l m s z almaz

Eyzan

Ba Şu fes n egrisine

Per em d km Ő ensesine

Yetdi g n l  aresine

Eyzan

-727-

309 b

Ta‘b rn me

Bize bir ta‘b rn me tasn f idiyor ki sefid   muhtaŐar ‘az z daı ur f-1 tahecc   zre bu ta‘b rn me miŐl  bir kimesne v ı‘asında cem ‘a eŐyadan her ne g rse g rdii Őeyin ‘arab sine naz r id p ‘arab sinde ol ur f  ne ise ur f-1 tahecc de anı bulup ol Őarfu n altında her ne yazıldı ise a na g re ‘amel eyleye mesela bir kimesne v ı‘asında dery  g rse ‘arab si bardur. B nu n altına naz r id p a na g re ‘amel oluna v ı‘a ‘al  afz ’l-b   vall hi a‘lam bi’s-Őav b.

Elif : Mertebesi y ce ola

Be: Raat bula

Te: C h işi ola

Se: Nuşret bula

Cim: D Őm na g lib ola

a: Ululıa yetiŐe

ı: ‘İlmi ve d ni itm m ide

Dal:  ceti zametsiz ele gele

Zel: o mal eline gire

Ra: Mala ve devlete yetiŒe
Ze: Dîn ü i'tikâd bula
Sin: Korkudan emîn ola
Œin: Murâdına iriŒe
Œad: İŒlediđi iŒe peŒimân ola
Đad: Mal hâŒıl ola
Tı: Düşmânları kendiye zafer bula
Tı: İçi acıya
'Ayn: Göñlinde tesvîŒi ve elemi ola
Ėayn: Nefsine zulm ide
Fe: Düşmana fırsat bula
Kaf: Devletlü ola
Kef: Ėâibden haber gele
Lam: Korkudan emîn ola
Mim: Murâda ve mala yetiŒe
Nun: Melûl ola
Vav: Hâceti revâ ola
He: Beglerden dolayı gönli melûl ola
Lam-elif: Mutlu gönli melûl ola
Ye: 'Alemi ve malı tamâm taĒŒil ide

SONUÇ

Bu çalışmada 309 bölümden oluşan İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi Ali Nihat Tarlan Koleksiyonunda 34 Sü-Tarlan 21 numarasıyla kayıtlı olan Mecmû'a-i Eş'âr ve Fevâ'id'in (229 b/309 a) bölümleri incelenmiştir. Mecmûada genel olarak 15., 16., 17. ve 18. yüzyıllarda yaşamış olan şairlerin şiirleri yer almaktadır. Mecmûanın istinsah yeri ve kaydı hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Mecmûa içerisinde yer alan Farsça bölümler transkribe edilmemiş fotoğraflar halinde verilmiştir. Bunun yanında mecmûanın içerisinde boş sayfalar da bulunmaktadır.

Mecmûanın incelenmesi sonucunda içerisinde toplam 49 şair 727 şiirin varlığı tespit edilmiştir. İncelenen mecmûada 14 şiirin şairi tespit edilememiştir. Şairleri tespit edilen şiirlerin nazım şekilleri sırasıyla 244 gazel, 41 kıt'a, 82 rubâ'i, 154 matla, 21 tarih, 13 müfred, 1 murabba, 106 mu'amma şeklindedir.

Mecmûanın içerisinde en çok şiirleri bulunan şairler sırasıyla Azmîzâde Hâletî (25 kıt'a,34 rübâ'î,27 matla), Bâkî (18 gazel,16 matla,2 kıt'a), Cem'î (27 gazel,5 kıt'a,21 matla,7 tarih), Cevrî (16 gazel,5 tarih), Emrî (106 mu'amma,4 gazel,1 kıt'a), Kafzâde Fâ'izî (16 gazel,1 kıt'a,5 rübâ'î,22 matla), Nef'î (17 gazel,1 kıt'a,3 rübâ'î,8 matla), Riyâzî (22 gazel,3 kıt'a,27 rübâ'î), Sabrî (20 gazel,16 matla), Nev'izâde Atâyî (17 matla), Şeyhülislâm Yahya (41 gazel,6 rübâ'î,24 matla) şeklindedir.

Mecmûalar zincirinin bir halkasının daha tamamlandığı bu çalışmanın, alanla ilgilenen araştırmacılara faydalı olmasını temenni ediyoruz.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AÇIKGÖZ, Namık, **Riyazî Divanı'ndan Seçmeler**, Ankara:Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

AKKUŞ, Metin, **Nef'î Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1993.

AKYÜZ, Kenan vd., **Fuzûlî Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

AYAN, Hüseyin, **Cevrî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1981.

AYNUR, Hatice vd., **Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecdûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı**, İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed- TANYERİ, M.Ali, **Zatî Dîvânı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) (Cilt 3)**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1987.

ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, **Yahyâ Bey Dîvân Tenkidli Basım**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

DİLÇİN, Cem (Düzenleyen), **Yeni Tarama Sözlüğü**, TDK, Ankara, 1983.

ERGUN, Sadettin Nüzhet, **Baki Hayatı ve Şiirleri Divan C.1**, İstanbul: Sühulet Kitab Yurdu, 1935.

İPEKTEN, Haluk, **İsmetî Dîvânı Edisyon Kritik**, Atatürk Üniversitesi Yayınları No:129, Erzurum 1974.

İPEKTEN, Haluk, **Nâ'îlî Divânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

KARAKÖSE, Saadet, **Nev'î-zâde Atâyî Dîvânı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Malatya 1994.

KAVRUK, Hasan, **Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı**, Ankara: Meb Yayınları, 2001.

KÜÇÜK, Sabahattin, **Bâkî Divanı**, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1994.

MENGİ, Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara: Akçağ Yayınları, 2014.

MERMER, Ahmet, **Mezâkî Hayatı, Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991.

PALA, İskender, **Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü**, 19. Basım, (300), İstanbul: Kapı yayınları, 2010.

PARLATIR, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 2. Basım, Ankara: Yargı Yayınevi, 2009.

REDHOUSE, James William, **A Turkish and English Lexicon**, Beirut, Libraire du Liban, 4. basım, 2011.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Emrî Divanı**, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2002.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Emrî'nin Muammaları**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul y.t.y.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Şeyhü'l-İslâm Kemâl Paşa-zâde ve Divanı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul, y.t.y.

ŞENÖDEYİCİ, Özer vd., **Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu**, İstanbul: Kesit Yayınları, 2015.

ŞENÖDEYİCİ Özer- AKDAĞ Ahmet, “**Mecmualar ve Cönkler**”, Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu, Ed. Özer Şenödeyici vd., İstanbul: Kesit Yayınları, s.367-388, 2015.

ŞENTÜRK, A. Atilla- KARTAL, Ahmet, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, İstanbul: Dergâh Yayınları, 2015.

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla, **Osmanlı Şiiri Antolojisi**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1999.

TARLAN, Ali Nihat, **Ahmet Paşa Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TOLASA, Harun, **Şeyhülislam Bahâyî Efendi Divanı'ndan Seçmeler**, İstanbul: Tercüman 1001 Temel Eser, 1979.

UZUN, Mustafa, “**Mecmua**”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, C. 28, s. 265–268, 2003.

ÜZGÖR, Tahir, **Fehîm-i Kadîm Hayatı Sanatı, Dîvân'ı ve Metnin Bugünkü Türkçesi**, Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1991.

TEZLER

AÇIKGÖZ, Namık, **Riyâzî, hayatı, eserleri ve edebî kişiliği: Dîvân, Sâkînâme ve Düstûru'l-Amel'in tenkitli metni**, Doktora Tezi (yayımlanmamış), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1986.

AKPINAR, Ayşegül, **Mecmû'a-i Eş'ar Adlı Bir Mevlevî Mecmû'asının İncelemesi**, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon, 2015.

ASLANTAŞ, Gazanfer, **Vecîhî Hayatı,Eserleri ve Divânı'nın Tenkidli Metni**,Yüksek Lisans Tezi,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya 1994.

BAYAK, Cemal, **Sehâbî Dîvânı ve Konu İndeksi**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1998.

ÇIPAN, Mustafa, **Fasîh Ahmed Dede Hayatı,Edebî Kişiliği,Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni (Cilt:1)**,Doktora Tezi,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya 1991.

DELİCE, Gönül, **Milli Kütüphane 06 mil yz. a 1694 numaralı mecmua (transkripsiyonlu metin-inceleme)**, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun, 2017.

ERDOĞAN, Mustafa, **Kabûlî İbrahim Efendi,Hayatı,Edebî Kişiliği ve Dîvânı(İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)(Cilt 1)**,Doktora Tezi,Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara 2008.

GÜNDÜZ, Elif, **Meylî Dîvânı Tahlili**, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Giresun, 2018.

HOCA, Fadıl, **Veysî Dîvânı Tahlili**,Yüksek Lisans Tezi,İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,İstanbul 2002.

KASIR, Hasan, **Sabrî Mehmed Şerif Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, Yüksek Lisans Tezi,Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Erzurum 1990.

KAYA, Bayram Ali, **Azmîzâde Hâletî Hayatı,Edebi Kişiliği,Eserleri ve Dîvânının Tenkidli Metni**,Doktora Tezi,Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Edirne 1996.

KOPARAN, Birgül, **Cem'î Hayatı,Edebî Şahsiyeti ve Dîvânı'nın Tenkîdli Metni**,Yüksek Lisans Tezi,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Konya 1995.

KÜLEKÇİ, Numan, **Ganizâde Nâdirî Hayatı,Edebi Kişiliği,Eserleri,Dîvânı ve Şeh-nâmesinin Tenkidli Metni**,Doktora Tezi,Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü,Erzurum 1985.

OKATAN, Halil İbrahim, **Kafzâde Fâ'izî Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni**, Doktora Tezi,Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1995.

ÖZEROL, Nazmi, **Topkapılı Feyzî Hayatı Edebî Kişiliği ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni**,Yüksek Lisans Tezi,Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Elazığ 1996.

TOPRAK, Muhbet, **Şeyhülislâm Bahâyî Dîvânı Şerhi**,Yüksek Lisans Tezi,Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Denizli 2006.

TOSKA, Zehra, **Veysî,Hayatı,Eserleri,Edebî Kişiliği**,Yüksek Lisans Tezi(yayımlanmamış),İstanbul Üniversitesi,İstanbul 1985.

YERDELEN, Cevat, **Azmîzâde Hâletî'nin Rübâileri**, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1991.

YILMAZ, Kâşif, **Güftî Hayatı,Eserleri,Edebî Kişiliği,Tezkireciliği İle Dîvânı, Zafernâmesi ve Teşrifâtü's-Şuarâsının Tenkidli Metni**,Doktora Tezi,Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1983.

MAKALELER

AYDEMİR, Yaşar, “**Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler**”, Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları, Volume 2/3 Summer 2007: 122-137.

GIYNAŞ, Kamil Ali, “**Şiir Mecmuaları Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası**”, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, S. 25,2011, 245-260.

KARADAĞ, Selman, **Milli Kütüphane’de Kayıtlı 06 Mil Yz. A 2860 Numaralı Şiir Mecmuası**, SÜTAD, Güz 2015; s. 177-212.

KILIÇ, Atabey, “**Mecmûa tasnifine dâir**”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı, Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 75-96.

KÖKSAL,M. Fatih “**Şiir mecmualarının önemi ve “Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP)**”, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı, Haz. Hatice Aynur vd., İstanbul: Turkuaz Yayınları, 2012, s. 409-431.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

AVŞAR, Ziya, **Revânî Dîvânı**,Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü,Ankara 2017.

ÇALDAK,Süleyman, **Veysî, Üveys Çelebi**, Üveys b. Mehmed, Türk Edebiyatı İsimlerSözlüğü,2014,Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2843> adresinden 22 Haziran 2018’de alınmıştır.

ÇEÇEN,Mehmet Korkut,**Sabrî, Mehmed Şerif**,Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2013,Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=880> adresinden 22 Haziran 2018’de alınmıştır.

ERDOĞAN, Mustafa, **Kabûlî, Gedizli**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014,Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=314> adresinden 13 Haziran 2018’de alınmıştır.

İNAN, Murat Umut, **Güftî, Ali**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014, Web:http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1512 adresinden 13 Haziran 2018’de alınmıştır.

KAVRUK, Hasan, **Şeyhülislâm Yahyâ Dîvânı**, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0 [Erişim Tarihi:22.06.2018], y.t.y.

KESİK, Beyhan, **Cem’î, Mehmed Cem’î Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014, Web:http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1897 adresinden 13 Haziran 2018’de alınmıştır.

KESİK,Beyhan, **Sa’îd, Ebû Saîd Mehmed Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014, Web:http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2637 adresinden 22 Haziran 2018’de alınmıştır.

KESKİN,Neslihanİlknur,**Mezâkî,Süleymân**,TürkEdebiyatıİsimlerSözlüğü,2015,Web: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=7500 adresinden 19 Haziran 2018’de alınmıştır.

KÖKSAL,M. Fatih, **Şehâbî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2013,Web: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=392 adresinden 22 Haziran 2018’de alınmıştır.

KÜÇÜK,Sabahattin,**BâkîDîvânı**,http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10596,bakidi vanisabahattinkucukpdf.pdf?0[ErişimTarihi:22.06.2018], y.t.y.

Kültür Bakanlığı, e-kitap, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/

Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://www.yazmalar.gov.tr/>

MACİT, Muhsin, **Fuzûlî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2013,Web: http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624 adresinden 13 Haziran 2018’de alınmıştır.

OKATAN, Halil İbrahim, **Fâizî,KafzadeFaizî,Abdülhay**, TürkEdebiyatı İsimlerSözlüğü,2014,Web:http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4863 adresinden 19 Haziran 2018’de alınmıştır.

Osmanlı Edebiyatı Bibliyografyası Veritabanı, <http://www.osmanliedebiyati.com/>

SARAÇ, M. A. Yekta, **Emrî Dîvânı**, http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0[ErişimTarihi:22.06.2018] , y.t.y.

SARAÇ, M. A. Yekta, **Emrî, Emrullah**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014,Web:http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3630 adresinden 13 Haziran 2018’de alınmıştır.

Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.gov.tr/>

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS), <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, <http://www.islamansiklopedisi.info/>

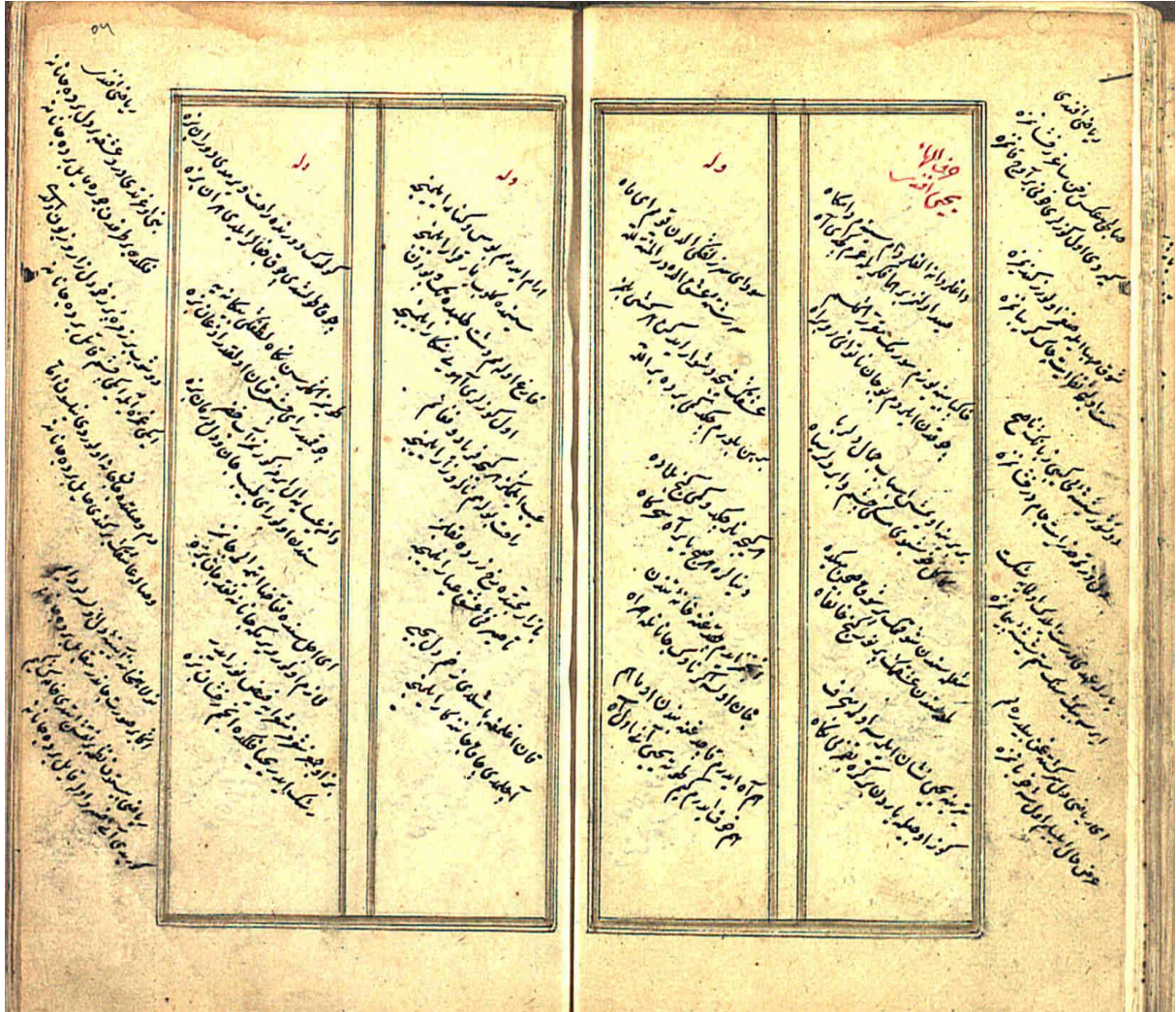
Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, <http://www.isam.org.tr/>

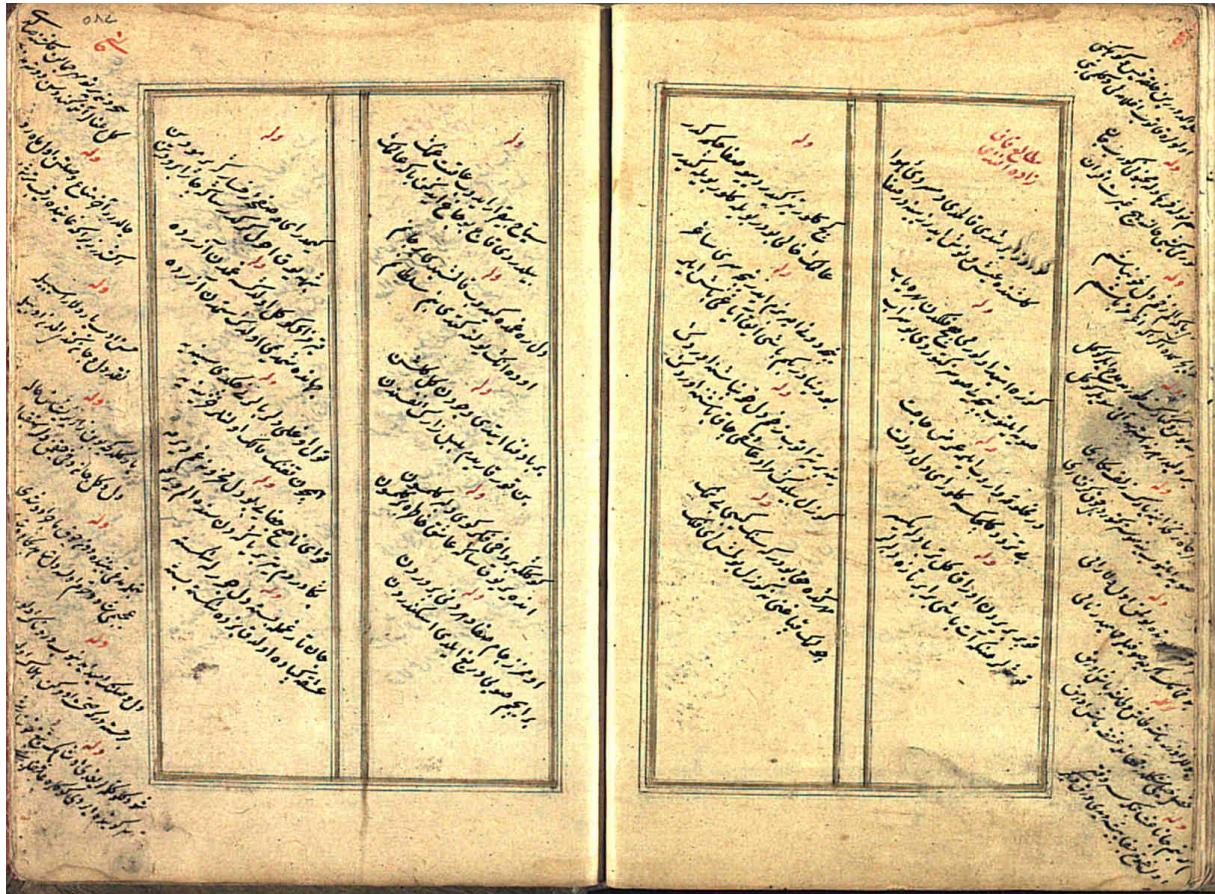
YEKBAŞ,Hakan, **Vecîhî, Hasan**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,2014,Web:
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1906> adresinden
22 Haziran 2018’de alınmıştır.

YILDIZ,Ayşe,**Riyâzî,MehmedRiyâzîEfendi**,TürkEdebiyatıİsimlerSözlüğü,2014,Web
:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5056>
adresinden 22 Haziran 2018’de alınmıştır.

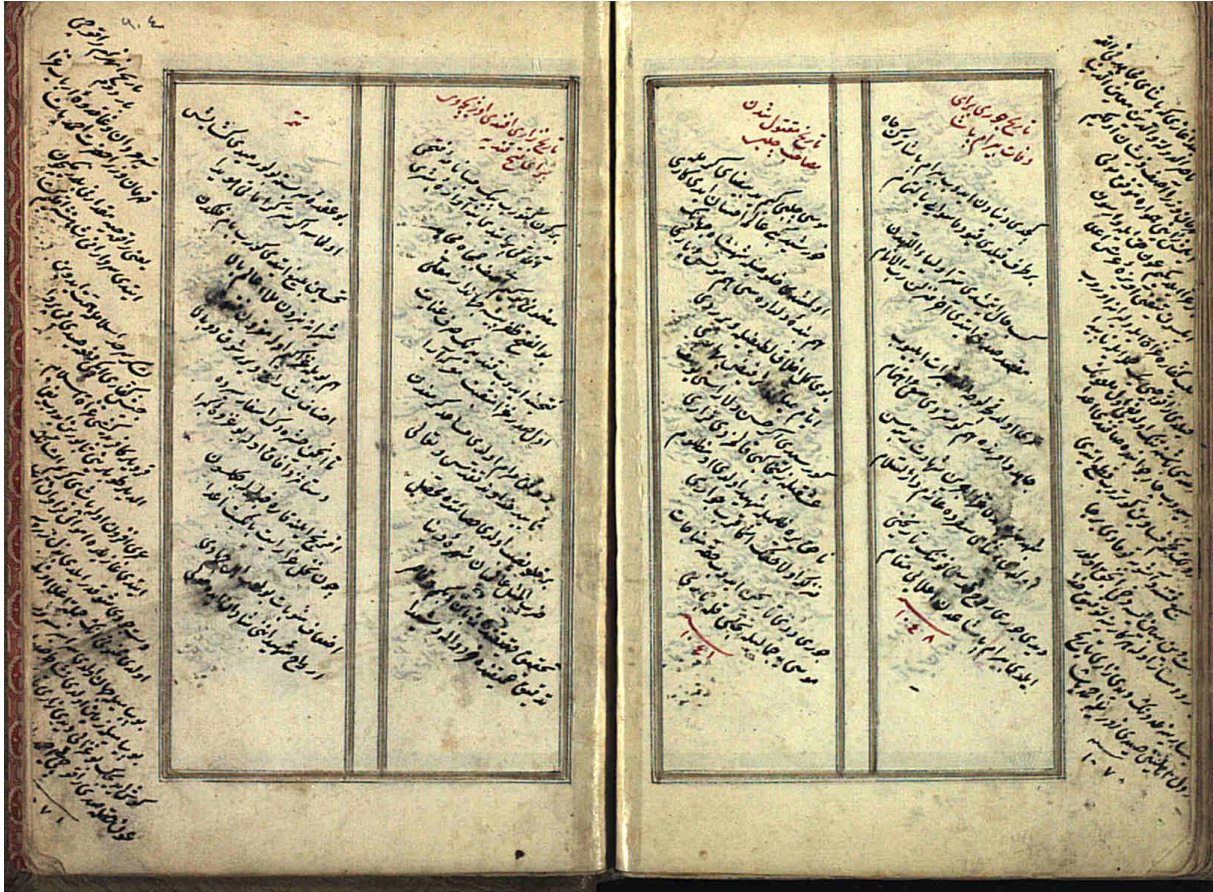

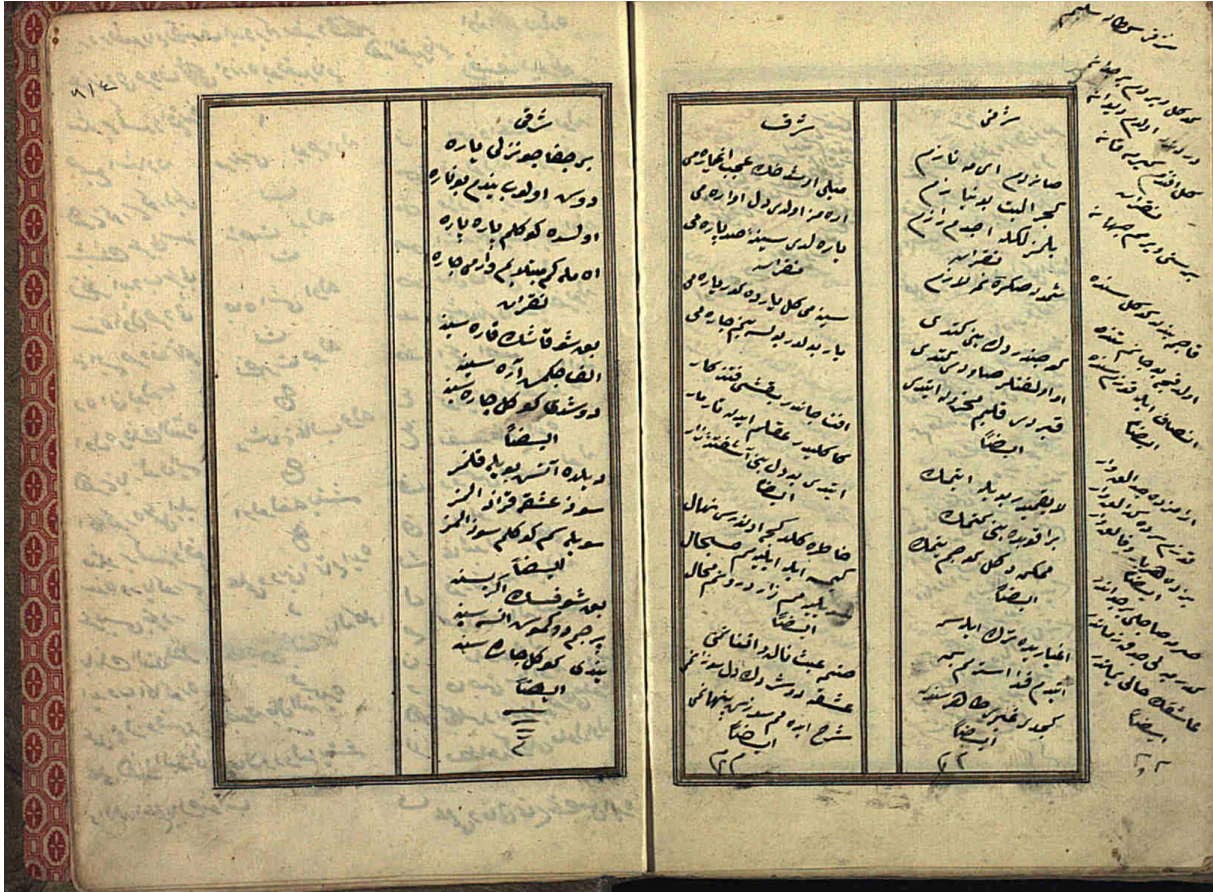
(229 b-229 a)

(303 b-303 a)

ÖZGEÇMİŞ

1991 yılında İstanbul'un Fatih ilçesinde doğdu. İlk ve ortaöğrenimini bu şehirde tamamladıktan sonra 2011 yılında Giresun Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandı. 2015 yılında Giresun Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl içerisinde Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Türk Edebiyatı Anabilim dalında yüksek lisans eğitimine başladı. Bilimsel ortak yazarlı(Prof.Dr. Beyhan KESİK ile) iki makalesi (Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbî'nin Yayımlanmamış Şiirleri, Seyyid Nesimî'nin Yayımlanmamış Gazelleri) bulunmaktadır.